

RIIGIKOGU

IV koosseis.

208.— 240. koosoleku täielikkude protokollide

LISAD.

Riigikogu komisjonide ettepanekud on jäetud välja käesolevatest lisadest, kui need ühtlased või ainult redaktsiooniliselt erinevad Vabariigi Valitsuse vastavatest ettepanekutest. Viimased vaata „Vabariigi Valitsuse ettepanekud“ Riigikogule.

- 455. Eesti Vabariigi kulude ja tulude eelarve 1932./1933. aastaks.
  - 456. Ametisõitude tasu seadus.
  - 457. Asunduskapitali 1930./31. a. eelarve täitmise aruande kinnitamise seadus.
  - 458. Asunduskapitali 1931/32. a. lisaelarve nr. 1.
  - 459. Avari ja dispashi seadus.
  - 460. Diskonto Panga kohta ankeetkomisjoni aruanne.
  - 461. Eesti Kommerts Panga kohta ankeetkomisjoni aruanne.
  - 462. Eesti-Prantsuse kaubanduse-konventsiooni muutmise protokoll kinnitamise seadus.
  - 463. Eesti-Soome kaubandus- ja laevanduslepingu muutmise protokoll kinnitamise seadus.
  - 464. } Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise seadus.
  - 465. } Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise seaduse asjas (Estitis).
  - 466. Eesti Vabariigi Tartu ülikooli päralt olevate kinnisvarade ülikooli nimele kinnistamise seadus.
  - 467. Eesti Vabariigi 1931/32. a. kulude ja tulude lisaelarve nr. 1.
  - 468. Eesti Vabariigi 1931/32. aasta kulude ja tulude lisaelarve nr. 1 arvel eelkrediitide määramise seadus nr. 2.
  - 469. Endiste gildide varade korraldamise seadus.
  - 470. Eraõppeasutuste seaduse muutmise seadus.
  - 471. Kauba- ja abilaevade masinajuhtkonna ja masinameeskonna sõiduseaduse muutmise seadus.
  - 472. Kaubalaeva deki juht- ja meeskonna sõidu seaduse muutmise seadus.
  - 473. Kindlustuslepingute osas Balti Eraseaduse täiendamise seadus.
  - 474. Kinnisvarade enampakkumise asjus Tsiviilkohtupidamise seaduse muutmise seadus.
  - 475. Kohtumaksude ja -kulude asjas administratiivkohtukorra muutmise seadus.
  - 476. } Kohtute seaduse §§ 251¹-a ja 257 muutmise seadus.
  - 477. }
  - 478. } Kohtute seaduse § 365 muutmise seadus.
  - 479. }
  - 480. Kokkuleppe protsentide määra seadus.
  - 481. Kooperatiivühingute ja nende liitude seaduse § 35 muutmise seadus.
  - 482. Krediidasutiste seadus.
  - 483. Krediidasutiste seaduse elluviimise seadus.
  - 484. Kuritarvituste ja korrupsiooni vastu võitlemise seadus.
  - 485. Laevakindlustusseltside laenude eest vastutamise seadus.
  - 486. Lennuvarustuse muretsemise ja krediidi määramise seaduse muutmise seadus.
-

-
487. Maakorralduse ühingute seadus.
488. }
489. } Maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu seaduse muutmise seadus.
490. Maanteede seaduse § 40 täiendamise seadus.
491. Maatulundusekapitali seaduse muutmise ja täiendamise seadus.
492. Maiusainetemaksu seadus.
493. Maksustamiskorralduse seaduse maksmapanemise seaduse täiendamise seadus.
494. Pagaritööstuses öötöö keelu seaduse muutmise ja täiendamise seadus.
495. Pagaritööstuses öötöö keelu seaduse §§ 5, 8 ja 9 muutmise seadus.
496. Palgaraamatute järgi teenistustasu sundtäitekorras sissenõudmise seadus.
497. Pedja jaama laiendamiseks maade sundvõõrandamise seadus.
498. Piimasaaduste väljaveo kontrolli seaduse muutmise seadus.
499. Piimaühingutele määratud toetuskrediitide kasutamise seadus.
500. Pikalaenu Panga pantlehtede eest vastutamise seadus.
501. } Postiga saadetud kaebuste tähtaja arvutamise asjus tsiviilkohtupidamise seaduse
502. } § 828 muutmise seadus.
503. Põllupidajate 1932. a. tulumaksu vähendamise seadus.
504. Põllupidajate võlgade korraldamise seadus.
505. Põllutöölise tööaja ja palgaolude korraldamise seaduse maksvusetuks tunnista-
mise seadus.
506. Põllutöölise tööaja ja palgaolude korraldamise seaduse maksvusetuks tunnista-
mise seaduse läbivaatamise tähtaja pikendamise asjas (Esitis).
507. Raadiosaate- ja -vastuvõtuseadete loata ülesseadmise ja kasutamise kohta antud
karistuseeskirjade muutmise seadus.
508. Rahvasteliidu rahvusvahelise tööorganisatsiooni üldkonverentsi kaheteistkümmen-
dal istungjärgul Genfis 1929 vastuvõetud konventsiooni eelnõu ja rekomendat-
sioonide teadmiseks võtmise asjas (Esitis).
509. Rahvusvahelise Põllumajandusliku Hüpotekaarkrediidi Seltsi asutamise konventsio-
oni, asutamiskirja ja põhikirja kinnitamise seadus.
510. Raudteedevõrgu arendamise seaduse muutmise seadus.
511. Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse muutmise seadus.
512. Riigi eelarve seaduse muutmise seadus.
513. Riigi eelarve seaduse § 34 põhjal Kohtu- ja siseministeriumile määratud eelkre-
diidi asjas (Esitis).
514. Riigi eelarve seaduse § 34 põhjal Põllutööministeriumile ja Hariduse- ja sot-
siaalministeriumile määratud eelkrediidi asjas (Esitis).
515. Riigi eelarve seaduse täiendamise seadus.
516. Riigikogu liikmete tasu- ja sõiduraha seadus.
517. }
518. } Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse muutmise seadus.
519. Riigiteenistuse seaduse muutmise seadus.
520. Riigi 1930/1931. a. eelarve täitmise ning kassa aruande ja riigikassa bilansi kin-
nitamise seadus.
521. Riigi tööstusettevõtete, ärikohtade ja viljapuuaedade omanduseks andmise sea-
duse § 9 muutmise seadus.
522. Sisemaa maksuvahendite liikumise korraldamise seadus.
523. Suvitus- ja ravitsuskohtade seaduse muutmise seadus.
524. Sõjaväeosade ja -asutuste alla võetud ruumide üüriseaduse § 4 muutmise seadus.
-

-
525. Talumaade suuruse kohta käivate kitsenduste kaotamise seadus.
526. Tariifi nõukogu seaduse muutmise seadus.
527. } Tervishoiupersonaali kutsetegevuse seadus.
528. }
529. Tollipõhitariifide seadus.
530. Tollipõhitariifide seaduse täiendamise seadus.
531. Tollipõhitariifide seaduse muutmise seadus.
532. Tollipõhitariifide seaduse muutmise seadus.
533. Tollipõhitariifide seaduse muutmise ja täiendamise seadus.
534. Traheteriäride liikide täiendamise ja omavalitsustele trahterimaksu tulude kindlustamise seaduse muutmise seadus.
535. Tulumaksuseaduse § 91 muutmise seadus.
536. Tööpuuduse vastu võitlemise otstarbel teenistusvahekordade korraldamise seadus.
537. Vabariigi Valitsuse ja ministriumide korraldamise seaduse § 62 muutmise seadus.
538. } Valla- ja maakonna-omavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aru-
539. } annete ajutise seaduse § 9 muutmise seadus.
540. Vallasvara aresti alla panemise ja müügi asjus Tsiviilkohtupidamise seaduse muutmise ja täiendamise seaduse täiendamise seadus.
541. Vallasvara aresti alla panemise ja müügi asjas Tsiviil kohtupidamise seaduse täiendamise seadus.
542. Veeühisuste seaduse muutmise seadus.
543. Veksliseadus.
544. Välismaalastele teenistusloa andmise seadus.
545. Välisriikidega sõlmitavate vastastikuste arvekodade asutamise kokkulepete esialgselt maksmapanemise seadus.
546. Ärimaksu kohta käivate seaduste muutmise seadus.
-

Eesti Vabariigi

kulude ja tulude eelarve

1932./1933. aastaks.

I.

KULUD.

Korralised kulud.

Riigikogu.

Peatükk I.

Riigikogu.

§§	Krooni
1. Teenistusetasu	295.798
2. Ametisõidud	4.000
4. Esindus	4.000
84. Rahvusvahelised maksud	1.000
	304.798

Riigikogu 304.798

Peatükk II.

Kantselei.

1. Teenistusetasu	68.139
3. Riigiteenijate toetused	1.288
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	743
8. Kantseleikulud	6.220
9. Majapidamine	18.459
10. Avalikud maksud ja kohustused	1.500
11. Sõidu- ja veokulud	2.350
12. Vallasvara	1.000
14. Hoonete remont	5.700
40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	10.000
90. Segakulud	350

Kantselei 115.749

Peatükk III.

Riigikogu valimised ja
rahvahääletamised.

§§	Krooni
17. Valimine ja hääletamine	33.490

Riigikogu valimised ja rahvahääletamised	33.490
--	--------

Riigikogu 454.037

Riigikontroll.

1. Teenistusetasu	253.600
2. Ametisõidud	19.100
3. Riigiteenijate toetused	3.850
4. Esindus	300
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	258
7. Juriidiline abi ja kohtukulud	1.950
8. Kantseleikulud	6.014
9. Majapidamine	7.031
10. Avalikud maksud ja kohustused	522
11. Sõidu- ja veokulud	1.135
12. Vallasvara	420
13. Materjalide proovimised ja saaduste kontroll ning katsed	50
14. Hoonete remont	800
34. Hariduslikud kulud	400
40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	1.800
44. Autasud ja ergutused	1.000
90. Segakulud	300

Riigikontroll 298.530

Riigivanem ja riigikantselei.

I jagu.

Peatükk I.

Riigivanem.

§§	Krooni
1. Teenistusetasu	16.627
2. Ametisõidud	212
3. Riigiteenijate toetused	292
4. Esindus	6.000
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	980
8. Kantseleikulud	1.475
9. Majapidamine	1.100
11. Sõidu- ja veokulud	4.000
12. Vallasvara	1.000
Riigivanem	31.686

II jagu.

Peatükk I.

Riigikantselei.

1. Teenistusetasu	20.331
2. Ametisõidud	213
3. Riigiteenijate toetused	596
4. Esindus	10.500
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	215
8. Kantseleikulud	4.000
9. Majapidamine	8.750
12. Vallasvara	650
14. Hoonete remont	500
16. Toetus Kaitseliidu ülalpidamiseks	550.000
40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	3.600
90. Segakulud	100.100
Riigikantselei	699.455

Peatükk II.

Riigi raamatukogu.

1. Teenistusetasu	4.626
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	28
8. Kantseleikulud	220
12. Vallasvara	50
21. Raamatukogud	12.000
40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	1.000
90. Segakulud	100
Riigi raamatukogu	18.024

Peatükk III.

Riigi arhiiv.

§§	Krooni
1. Teenistusetasu	8.550
2. Ametisõidud	85
3. Riigiteenijate toetused	288
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	42
8. Kantseleikulud	830
9. Majapidamine	576
12. Vallasvara	50
90. Segakulud	50
Riigi arhiiv	10.471

Peatükk IV.

Riigi statistika keskbüroo.

1. Teenistusetasu	68.237
2. Ametisõidud	85
3. Riigiteenijate toetused	1.768
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	223
8. Kantseleikulud	5.575
9. Majapidamine	3.840
10. Avalikud maksud ja kohustused	250
12. Vallasvara	1.100
14. Hoonete remont	1.000
15. Kultuurilised toetused	6.000
40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	23.000
90. Segakulud	386
Riigi statistika keskbüroo	111.464

Riigivanem ja riigikantselei 871.100

Hariduse- ja sotsiaalministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

1. Teenistusetasu	48.198
2. Ametisõidud	2.650
3. Riigiteenijate toetused	1.788
4. Esindus	1.000
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	221
7. Juriidiline abi ja kohtukulud	600
8. Kantseleikulud	11.500

Peatükk IV.

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsus.

A. Keskasutus.

§§	Krooni
1. Teenistusetasu	44.927
2. Ametisõidud	2.090
3. Riigiteenijate toetused	96
15. Kultuurilised toetused	680.340
41. Kohtulik asjaajamine ja abiandmine	8.000
48. Rahva tervishoid	173.500
89. Riiklik hoolekanne	507.000
90. Segakulud	600

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse keskasutus 1.416.553

B. Tervishoiu-asutised.

1. Teenistusetasu	59.857
49. Haigete ja hoolealuste ülalpidamine	645.045

Tervishoiu-asutised 704.902

C. Hoolekande-asutised.

1. Teenistusetasu	53.472
49. Haigete ja hoolealuste ülalpidamine	274.250

Hoolekande-asutised 327.722

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsus 2.449.177

Peatükk V.

Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakond.

A. Keskasutus.

1. Teenistusetasu	19.278
2. Ametisõidud	1.150
3. Riigiteenijate toetused	192
7. Juriidiline abi ja kohtukulud	1.200
12. Vallasvara	20
15. Kultuurilised toetused	12.300
40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	750
83. Töökaitse	1.100
85. Konverentsid ja erakorralised esindused	6.000
87. Pensionid	2.997.570
90. Segakulud	75

Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna keskasutus 3.039.635

B. Tööinspektsiooni jaoskonnad.

§§	Krooni
1. Teenistusetasu	27.915
2. Ametisõidud	4.340
3. Riigiteenijate toetused	600
8. Kantseleikulud	3.760
9. Majapidamine	3.674
11. Sõidu- ja veokulud	50
12. Vallasvara	220
14. Hoonete remont	100

Tööinspektsiooni jaoskonnad 40.659

Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakond 3.080.294

Hariduse- ja sotsiaalministeerium 13.618.271

Kaitseministeerium:

1. Teenistusetasu	6.141.800
2. Ametisõidud	79.080
3. Riigiteenijate toetused	336.900
4. Esindus	7.000
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	60
7. Juriidiline abi ja kohtukulud	250
8. Kantseleikulud	95.790
9. Majapidamine	724.520
10. Avalikud maksud ja kohustused	44.500
11. Sõidu- ja veokulud	477.760
12. Vallasvara	55.000
14. Hoonete remont	244.000
15. Kultuurilised toetused	21.700
21. Raamatukogud	3.650
35. Õppetarbed ja -vahendid	44.860
37. Rahvuskultuuriliste väärtuste kogumine ja korraldamine	2.900
40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	8.800
41. Kohtulik asjaajamine ja abiandmine	4.000
44. Autasud ja ergutused	7.700
54. Toitlusevarustus	2.053.520
55. Kraamivarustus	1.927.000
56. Relvad ja nende varustus	1.756.710
57. Inseneriline ja tehniline varustus	475.100
59. Hobuste tervishoid	4.000
60. Sõjalaevade varustus ja korrashoidmine	339.000

§§	Krooni
61. Kindlustuse tööd	40.000
62. Topo- ja hüdrograafilised tööd	89.700
90. Segakulud	119.500

Kaitseministeerium 15.104.800

Kohtu- ja siseminis- teerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

1. Teenistusetasu	165.793
2. Ametisõidud	3.295
3. Riigiteenijate toetused	4.462
4. Esindus	1.000
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	857
7. Juriidiline abi ja kohtukulud	500
8. Kantseleikulud	23.000
9. Majapidamine	11.590
10. Avalikud maksud ja kohustused	3.206
11. Sõidu- ja veokulud	150
12. Vallasvara	1.290
14. Hoonete remont	29.900
15. Kultuurilised toetused	10.500
40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	16.000
74. Rahvapargid ja -platsid	12.000
90. Segakulud	200

Keskasutus 283.743

Peatükk II.

Kohtud.

1. Teenistusetasu	1.042.988
2. Ametisõidud	36.040
3. Riigiteenijate toetused	27.600
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	1.750
8. Kantseleikulud	82.300
9. Majapidamine	87.280
10. Avalikud maksud ja kohustused	4.400
11. Sõidu- ja veokulud	520
12. Vallasvara	6.000
14. Hoonete remont	28.195
41. Kohtulik asjaajamine ja abiandmine	92.600
90. Segakulud	100

Kohtud 1.409.773

Peatükk III.

Prokuratuur.

§§	Krooni
1. Teenistusetasu	139.420
2. Ametisõidud	4.190
3. Riigiteenijate toetused	3.268
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	70
8. Kantseleikulud	8.495
9. Majapidamine	2.518
12. Vallasvara	1.430
43. Kuritegevuse vastu võitlemine	500

Prokuratuur 159.891

Peatükk IV.

Vangimajad.

1. Teenistusetasu	580.671
2. Ametisõidud	935
3. Riigiteenijate toetused	51.892
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	23.527
8. Kantseleikulud	12.370
9. Majapidamine	142.310
10. Avalikud maksud ja kohustused	3.365
11. Sõidu- ja veokulud	26.460
12. Vallasvara	8.200
14. Hoonete remont	32.200
34. Hariduslikud kulud	2.900
35. Õppetarbed ja -vahendid	2.900
42. Vangide ülalpidamine	379.525
56. Relvad ja nende varustus	1.398
90. Segakulud	200

Vangimajad 1.268.853

Peatükk V.

Politsei.

1. Teenistusetasu	2.079.337
2. Ametisõidud	180.015
3. Riigiteenijate toetused	142.100
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	143.780
8. Kantseleikulud	148.380
9. Majapidamine	111.529
10. Avalikud maksud ja kohustused	1.000
11. Sõidu- ja veokulud	60.258
12. Vallasvara	5.610
14. Hoonete remont	12.180
35. Õppetarbed ja -vahendid	275
37. Rahvuskultuuriliste väärtuste kogumine ja korraldamine	400
42. Vangide ülalpidamine	4.350

§§	Krooni	§§	Krooni
43. Kuritegevuse vastu võitlemine	80.000	10. Avalikud maksud ja kohustused	1.000
44. Autasud ja ergutused	600	12. Vallasvara	550
56. Relvad ja nende varustus	6.500	14. Hoonete remont	1.000
90. Segakulud	830	90. Segakulud	250
	Politsei		Keskasutus
	2.977.144		98.064

Peatükk VI.

Piirivalve.

1. Teenistusetasu	537.124
2. Ametisõidud	8.575
3. Riigiteenijate toetused	33.520
8. Kantseleikulud	29.592
9. Majapidamine	47.580
10. Avalikud maksud ja kohustused	500
11. Sõidu- ja veokulud	41.955
12. Vallasvara	1.794
14. Hoonete remont	13.000
35. Õppetarbed ja -vahendid	3.220
42. Vangide ülalpidamine	50
43. Kuritegevuse vastu võitlemine	13.400
44. Autasud ja ergutused	800
54. Toitlusevarustus	155.700
55. Kraamivarustus	113.400
56. Relvad ja nende varustus	9.000
59. Hobuste tervishoid	344
60. Sõjalaevade varustus ja korrashoidmine	25.500
61. Kindlustuse tööd	7.100
90. Segakulud	500

Piirivalve 1.042.654

Kohtu- ja siseministerium 7.142.058

Majanduseministerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

1. Teenistusetasu	62.228
2. Ametisõidud	3.040
3. Riigiteenijate toetused	1.376
4. Esindus	1.000
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	364
7. Juriidiline abi ja kohtukulud	4.600
8. Kantseleikulud	12.180
9. Majapidamine	10.476

Peatükk II.

Maksudevalitsus.

A. Keskasutus.

1. Teenistusetasu	104.952
2. Ametisõidud	2.800
3. Riigiteenijate toetused	3.440
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	16.080
7. Juriidiline abi ja kohtukulud	1.000
8. Kantseleikulud	27.800
9. Majapidamine	10.934
10. Avalikud maksud ja kohustused	310
11. Sõidu- ja veokulud	1.500
12. Vallasvara	320
13. Materjalide proovimised ja saaduste kontroll ning katseid	50
14. Hoonete remont	7.600
44. Autasud ja ergutused	5.171
90. Segakulud	1.050

Maksudevalitsuse keskasutus 183.007

B. Asutused kohtadel.

1. Teenistusetasu	694.373
2. Ametisõidud	18.200
3. Riigiteenijate toetused	43.370
8. Kantseleikulud	32.600
9. Majapidamine	43.062
10. Avalikud maksud ja kohustused	12.992
11. Sõidu- ja veokulud	2.060
12. Vallasvara	4.600
13. Materjalide proovimised ja saaduste kontroll ning katseid	300
14. Hoonete remont	4.400
90. Segakulud	500

Asutused kohtadel 856.457

C. Piiritusemonopol.

1. Teenistusetasu	63.783
2. Ametisõidud	102
3. Riigiteenijate toetused	3.530
8. Kantseleikulud	3.633
9. Majapidamine	7.680

§§	Krooni
10. Avalikud maksud ja kohustused	4.387
11. Sõidu- ja veokulud	300
12. Vallasvara	10.230
14. Hoonete remont	2.658
26. Piiritusemonopoli erikulud	2.527.700
90. Segakulud	200
	<hr/>
Piiritusemonopol	2.624.203
	<hr/>
Maksudevalitsus	3.663.667

Peatükk III.

Rahanduseosakond.

1. Teenistusetasu	52.416
2. Ametisõidud	425
3. Riigiteenijate toetused	1.518
8. Kantseleikulud	800
15. Kultuurilised toetused	215.000
23. Väärtnärkide valmistamine	130.350
40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	6.800
90. Segakulud	100
	<hr/>
Rahanduseosakond	407.409

Peatükk IV.

Kaubanduse-tööstuseosakond.

1. Teenistusetasu	70.840
2. Ametisõidud	3.800
3. Riigiteenijate toetused	992
8. Kantseleikulud	4.800
11. Sõidu- ja veokulud	200
12. Vallasvara	850
13. Materjalide proovimised ja saaduste kontroll ning katsed	500
15. Kultuurilised toetused	5.500
29. Loodusevarade uurimine	1.000
82. Informatsioon	2.000
	<hr/>
Kaubanduse-tööstuseosakond	90.482

Majanduseministeerium 4.259.622

Põllutööstuse- riium.

Peatükk I.

Keskasutus.

1. Teenistusetasu	708.024
-----------------------------	---------

§§	Krooni
2. Ametisõidud	65.341
3. Riigiteenijate toetused	31.284
4. Esindus	1.000
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	269
7. Juriidiline abi ja kohtukulud	10.000
8. Kantseleikulud	104.257
9. Majapidamine	26.895
10. Avalikud maksud ja kohustused	5.312
11. Sõidu- ja veokulud	3.280
12. Vallasvara	13.424
14. Hoonete remont	9.000
40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	1.000
90. Segakulud	400
	<hr/>
Keskasutus	979.486

Peatükk II.

Katastri ja maakorralduseosakond.

1. Teenistusetasu	74.190
2. Ametisõidud	18.146
3. Riigiteenijate toetused	3.728
8. Kantseleikulud	8.455
9. Majapidamine	11.786
10. Avalikud maksud ja kohustused	621
12. Vallasvara	315
14. Hoonete remont	1.000
15. Kultuurilised toetused	65.000
29. Loodusevarade uurimine	8.000
63. Maakorraldamine ja maaparandamine	357.500
90. Segakulud	50
	<hr/>

Katastri ja maakorralduse osakond 548.791

Peatükk III.

Põllumajanduseosakond.

1. Teenistusetasu	247.002
2. Ametisõidud	1.540
3. Riigiteenijate toetused	3.012
4. Esindus	500
8. Kantseleikulud	5.900
9. Majapidamine	17.000
12. Vallasvara	5.700
13. Materjalide proovimised ja saaduste kontroll ning katsed	10.500
14. Hoonete remont	5.000

§§	Krooni
15. Kultuurilised toetused	476.322
34. Hariduslikud kulud	600
35. Õppetarbed ja -vahendid	3.500
90. Segakulud	350

Põllumajanduse osakond 776.926

Peatükk IV.

Loomatervishoiu osakond.

1. Teenistusetasu	101.976
3. Riigiteenijate toetused	5.960
Loomatervishoiu osakond	107.936

Peatükk V.

Riigimaade ja metsade valitsus.

1. Teenistusetasu	1.183.188
2. Ametisõidud	102.666
3. Riigiteenijate toetused	159.000
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	4.524
8. Kantseleikulud	67.096
9. Majapidamine	39.147
10. Avalikud maksud ja kohustused	187.000
11. Sõidu- ja veokulud	240
12. Vallasvara	2.523
13. Materjalide proovimised ja saaduste kontroll ning katsed	2.000
14. Hoonete remont	125.000
15. Kultuurilised toetused	4.900
34. Hariduslikud kulud	600
35. Õppetarbed ja -vahendid	350
64. Põllumajapidamine	50
66. Metsaasjandus	450.550
73. Teede, sildade ja parvede ehitamine ja korrashoidmine	1.139
90. Segakulud	334

Riigimaade ja metsade valitsus 2.330.307

Põllutöoministerium 4.743.446

Teedeministerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

1. Teenistusetasu	39.692
2. Ametisõidud	2.210

§§	Krooni
3. Riigiteenijate toetused	1.172
4. Esindus	1.000
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	113
7. Juriidiline abi ja kohtukulud	120
8. Kantseleikulud	4.450
9. Majapidamine	5.084
10. Avalikud maksud ja kohustused	500
12. Vallasvara	100
14. Hoonete remont	1.000
15. Kultuurilised toetused	360
82. Informatsioon	200
90. Segakulud	100

Keskasutus 56.101

Peatükk II.

Maanteede ja ehituse osakond.

1. Teenistusetasu	33.691
2. Ametisõidud	3.900
3. Riigiteenijate toetused	788
8. Kantseleikulud	1.050
11. Sõidu- ja veokulud	2.375
12. Vallasvara	100
13. Materjalide proovimised ja saaduste kontroll ning katsed	250
40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	400
73. Teede, sildade ja parvede ehitamine ja korrashoidmine	2.875.559
90. Segakulud	100

Maanteede ja ehituse osakond 2.918.213

Peatükk III.

Raudteevalitsus.

1. Teenistusetasu	5.398.957
2. Ametisõidud	27.447
3. Riigiteenijate toetused	464.228
4. Esindus	500
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	147.857
7. Juriidiline abi ja kohtukulud	1.500
8. Kantseleikulud	56.230
9. Majapidamine	192.272
10. Avalikud maksud ja kohustused	10.000
11. Sõidu- ja veokulud	2.206
12. Vallasvara	33.969

§§	Krooni
15. Kultuurilised toetused . . .	1.500
34. Hariduslikud kulud	900
67. Rongide liikumine ja kaubavedu	2.474.152
68. Veerevate abinõude korrashoidmine	2.133.375
69. Teede ja raudtee ehituste korrashoidmine	1.623.887
70. Varustuse talitus	116.000
90. Segakulud	25.000
	<hr/>
Raudteevalitsus	12.709.980

Peatükk IV.

Posti-, telegraafi- ja telefonivalitsus.

1. Teenistusetasu	2.104.067
2. Ametisõidud	22.588
3. Riigiteenijate toetused	115.040
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	47.937
7. Juriidiline abi ja kohtukulud	200
8. Kantseleikulud	63.800
9. Majapidamine	162.820
10. Avalikud maksud ja kohustused	7.500
11. Sõidu- ja veokulud	579.740
12. Vallasvara	29.000
14. Hoonete remont	56.000
23. Väärtnäide valmistamine	12.000
34. Hariduslikud kulud	650
40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	600
72. Telegraafi ja telefoni korrashoidmine ja arendamine	857.140
84. Rahvusvahelised maksud	150.000
90. Segakulud	7.000
	<hr/>

Posti-, telegraafi- ja telefonivalitsus 4.216.082

Peatükk V.

Veeteede valitsus.

1. Teenistusetasu	430.713
2. Ametisõidud	5.200
3. Riigiteenijate toetused	30.000
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	856
7. Juriidiline abi ja kohtukulud	1.000
8. Kantseleikulud	14.640
9. Majapidamine	9.596

§§	Krooni
10. Avalikud maksud ja kohustused	135.000
11. Sõidu- ja veokulud	3.400
12. Vallasvara	6.025
14. Hoonete remont	15.000
15. Kultuurilised toetused	10.480
29. Loodusevarade uurimine	5.500
40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	2.000
70. Varustuse talitus	9.000
76. Sadamasildade korrashoidmine	99.000
77. Ujuvate abinõude, tuletornide ja elektrikraanide ülalpidamine	188.360
78. Mere- ja liinimärgid	22.404
79. Ujuvate abinõude, tuletornide ja elektrikraanide remont	269.500
90. Segakulud	48.495
	<hr/>

Veeteede valitsus 1.306.169

Teedeministeerium 21.206.545

Välisministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

1. Teenistusetasu	89.561
2. Ametisõidud	1.285
3. Riigiteenijate toetused	1.572
4. Esindus	6.000
5. Ametnikkude ja teenijate varustus	248
7. Juriidiline abi ja kohtukulud	2.000
8. Kantseleikulud	14.300
9. Majapidamine	11.050
10. Avalikud maksud ja kohustused	1.600
11. Sõidu- ja veokulud	3.200
12. Vallasvara	1.250
14. Hoonete remont	2.500
15. Kultuurilised toetused	29.400
80. Rahvusvaheliste lepingute sõlmimine ja täitmine	6.000
90. Segakulud	250
	<hr/>

Keskasutus 170.216

Peatükk II.

Välisesindused.

A. Üldkulud.

2. Ametisõidud	25.600
3. Riigiteenijate toetused	1.500

§§	Krooni
4. Esindus	27.000
82. Informatsioon	31.500
84. Rahvusvahelised maksud	82.750
85. Konverentsid ja erakorralised esindused	10.000
86. Eestimaalaste võõrsilt kojutoomine	7.000
90. Segakulud	250
	<hr/>
Üldkulud	185.600

B. Välisesindused.

1. Teenistusetasu	358.572
2. Ametisõidud	3.590
8. Kantseleikulud	33.854
9. Majapidamine	89.022
10. Avalikud maksud ja kohustused	5.348
11. Sõidu- ja veokulud	3.800
12. Vallasvara	5.450
14. Hoonete remont	6.925
90. Segakulud	830

Välisesindused 507.391

Välisesindused 692.991

Välisministeerium 863.207

Riigi võlad.

27. Riigi võlgade tasumine 4.926.922

Riigi võlad 4.926.922

Korralised kulud 73.488.538

ERAKORRALISED KULUD.

A. Riigikeskasutuste kulud.

Hariduse- ja sotsiaalministeerium.

Peatükk III.

Koolivalitsus.

A. Keskasutus.

1. Toetus piiriäärsete maade kultuuri edendamiseks 10.000

Koolivalitsuse keskasutus 10.000

B. Riigikoolid.

§§	Krooni
1. Tallinna merekooli uute ruumide remont	6.500
	<hr/>
Riigikoolid	6.500

C. Avalikud ja erakoolid.

1. Toetus kutse- ja täienduskoolidele ruumide soetamiseks ja kordaseadmiseks 20.000

Avalikud ja erakoolid 20.000

Koolivalitsus 36.500

Peatükk IV.

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsus.

A. Keskasutus.

1. Toetus omavalitsustele hoolekande korraldamiseks 220.000

2. Toetus laste toitlustamiseks 10.000

3. Toetus Tartu linnale naha- ja suguhaigemaja ümberehitamiseks 8.500

4. Toetus Tartu linnale nak- kushaigemaja osaliseks ümberehitamiseks 6.000

5. Toetus Tõrva linnale eraldusemaja ja desinfektsioonikambri ehitamiseks 1.000

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse keskasutus 245.500

B. Tervishoiu-asutised.

1. Pilguse vaimuhaigemajas uue köögi ehitamine 5.000

Tervishoiu-asutised 5.000

C. Hoolekande-asutised.

1. Kopli töömaja hoone ümberehitamine 10.000

Hoolekande-asutised 10.000

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsus 260.500

Hariduse- ja sotsiaalministeerium 297.000

Kaitseministeerium. Majanduseministeerium.

§§	Krooni
1. Relvad ja nende varustus	402.000
2. Inseneriline ja tehniline varustus	800.000
3. Uued ehitused	87.900
4. Rannakindlustused	5.300
	<hr/>
Kaitseministeerium	1.295.200

Kohtu- ja siseministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

1. Petseri- ja Narvataguste maade kinnisvarade ajutine kinnistusekomisjon	48.224
2. Kuresaare kinnistuseraamatute jaluleseadmine	6.095
3. Kadrioru lossi raudaia ehitamine	3.400
	<hr/>
Keskasutus	57.719

Peatükk II.

Kohtud.

1. Hiiu-Kärdla politseihooned II korra pealeehitamise rahukohtu jaoks	12.000
	<hr/>
Kohtud	12.000

Peatükk V.

Politsei.

1. Kose politseihooned ehitamine	10.000
2. Politsei arestimaja ehitamine	8.000
	<hr/>
Politsei	18.000

Peatükk VI.

Piirivalve.

1. Uued ehitused	10.435
	<hr/>
Piirivalve	10.435
	<hr/>
Kohtu- ja siseministeerium	98.154

Peatükk I.

Keskasutus.

§§	Krooni
1. Sõjaaegsete rekvireerimiste ja kahjude tasumine	1.000
2. Teravilja kaitse korraldamine	4.000.000
3. Toetus omavalitsustele	490.000
	<hr/>
Keskasutus	4.491.000

Majanduseministeerium 4.491.000

Põllutööministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

1. Maja omandamine Põllutööministeeriumile	514.150
	<hr/>
Keskasutus	514.150

Peatükk III.

Põllumajanduse osakond.

1. Põllumajanduslikkude koollide ehitamise kulud	18.020
2. Maks seakasvatuse edendamise ja peekonihindade kindlustamise fondi	418.595
3. Piimaühingute toetamine	90.000
	<hr/>

Põllumajanduse osakond 526.615

Peatükk V.

Riigimaade ja metsade valitsus.

1. Uute hoonete ehitamine	65.000
2. Asunduse- ja renditaludel kasvava metsa hindamine	20.000
	<hr/>

Riigimaade ja metsade valitsus 85.000

Põllutööministeerium 1.125.765

Teedeministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

1. Laevaliinide toetamine	20.000
2. Peipsi veepinna alandamine	180.000
	<hr/>
Keskasutus	200.000

Peatükk III.

Raudteevalitsus.

§§	Krooni
1. Jaamade laiendamine ja uute hoonete ehitamine . . .	75.783
2. Raudteedevõrgu arendamine	343.000
3. A.-s. „Dvigatelilt“ ostetud vagunite hinnavahe . . .	20.000
4. Veereva koosseade juurdemuretsemine ja uuendamine	135.000
5. Sonda-Mustvee ja Lelle-Papiniidu raudtee ehituse lõpuleviimine	66.500
6. Maade võõrandamine	27.637
7. Kaitseministeeriumi ülesannete täitmine	40.000
	<hr/>
Raudteevalitsus	707.920

Peatükk IV.

Posti-, telegraafi- ja telefonivalitsus.

1. Posti-telegraafi-telefoni hoonete ehitamine	7.835
2. Telefonijaama laiendamine	100.000
	<hr/>
Posti-, telegraafi- ja telefonivalitsus	107.835

Peatükk V.

Veeteede valitsus.

1. Hoonete ehitamine	3.000
2. Teede ehitamine	2.500
3. Hüdrotehnilised ehitused rannasadamates	18.500
4. Hüdrotehnilised ehitused sisemistel veeteedel	25.000
5. Tuletornide, meremärkide ning ujuvate abinõude siseseadete täiendamine ja ümberkorraldamine	15.000
	<hr/>
Veeteede valitsus	64.000
Teedeministeerium	1.079.755

Välisministeerium.

Peatükk II.

Välisesindused.

A. Üldkulud.

§§	Krooni
1. Konverentsid ja erakorralised esindused	14.500
	<hr/>
Üldkulud	14.500
	<hr/>
Välisesindused	14.500
	<hr/>
Välisministeerium	14.500

Riigikeskasutuste kulud 8.401.374

B. Operatsiooni fondid.

Hariduse- ja sotsiaalministeerium.

Peatükk III.

Koolivalitsus.

A. Keskasutus.

1. Koolimajade ehitusefondi täiendamine	300.000
	<hr/>
Koolivalitsuse keskasutus	300.000
	<hr/>
Koolivalitsus	300.000
	<hr/>
Hariduse- ja sotsiaalministeerium	300.000

Majanduseministeerium.

Peatükk I.

Keskasutus.

1. Riigi turbatööstuse põhikapitali täiendamine	54.000
	<hr/>
Keskasutus	54.000
	<hr/>
Majanduseministeerium	54.000
	<hr/>
Operatsiooni fondid	354.000
	<hr/>
Erakorralised kulud	8.755.374
	<hr/>
Kulud	82.243.912

TULUD.

Korralised tulud.

Otsekohesed maksud.

Peatükk I.

Tulumaks.

§§	Krooni
1. Tulumaks	2.220.000
2. Trahvid ja viivituserahad	80.000
	<hr/>
Tulumaks	2.300.000

Peatükk II.

Äri- ja tööstusemaks.

1. Põhiärimaks	560.000
2. Lisaärimaks mitteavalikult aruandvatelt ettevõtelt	725.000
3. Lisaärimaks avalikult aruandvatelt ettevõtelt	750.000
4. Maiusainete maks	300.000
5. Trahvid ja viivituserahad	45.000
	<hr/>
Äri- ja tööstusemaks	2.380.000

Peatükk III.

Maa- ja hoonetemaks.

1. Maks kinnisvaradelt linnades ja alevites	8.000
2. Maks kinnisvaradelt maal	60.000
3. Trahvid ja viivituserahad	15.000
	<hr/>
Maa- ja hoonetemaks	83.000

Peatükk IV.

Maks kapitali intressidelt.

1. Maks väärtpaberitelt	75.000
2. Maks hoiusummadel	350.000
3. Maks konto-korrent arvetelt	30.000
4. Maks võidulaenu võitudelt	1.000
5. Viivituserahad	4.000
	<hr/>
Maks kapitali intressidelt	460.000

Peatükk V.

Kinnistusemaks.

§§	Krooni
1. Kinnistuse- ja kingitusemaks	890.000
2. Viivituserahad	6.000
	<hr/>
Kinnistusemaks	896.000

Peatükk VI.

Pärandusemaks.

1. Pärandusemaks	400.000
2. Trahvid ja viivituserahad	60.000
	<hr/>
Pärandusemaks	460.000

Otsekohesed maksud 6.579.000

Lõivud ja tasumaksud.

Peatükk VII.

Tempelmaks ja lõivud.

1. Tempelmaks	3.210.000
2. Kohtulõivud ja revisjoni-maks	650.000
3. Aktilõivud	8.000
4. Advokaatide maks	500
5. Kantseilõivud ja -maksud	16.500
6. Kohtumaks	70.000
8. 20% raudteemaks	5.000
	<hr/>

Tempelmaks ja lõivud 3.960.000

Peatükk VIII.

Patendid ja proovid.

1. Maks leiutispatentide, kaubamärkide ja mudelite eest	15.500
2. Proovimaks metallidelt	65.000
3. Mõõtude ja kaalude õigekestunnustamine	15.000
4. Mitmesugused proovid ja analüüsid	800
	<hr/>

Patendid ja proovid 96.300

Peatükk IX.

Mitmesugused tasumaksud.

1. Isikutunnistused	2.500
2. Välispassid	185.600
3. Maks loteriivõitudelt	27.000

§§	Krooni
4. Kodakondsuse-maksud . . .	5.400
5. Maksud lubadelt, tunnis-	
tustelt j.t.	24.600
6. Tasu haigetelt ja hoole-	
alustelt	171.693
	<hr/>
Mitmesugused tasumaksud	416.793

Löivud ja tasumaksud 4.473.093

Kaudsed maksud.

Peatükk X.

Tollid.

1. Sisseveotoll	18.700.000
2. Väljaveotoll	75.000
3. 3 ja 5% aktsidentsid (lisa-	
toll)	40.000
4. Kantseleimaksud	80.000
5. Trahvid	25.000
6. Mitmesugused tulud	90.000

Tollid 19.010.000

Peatükk XI.

Aktsiisid.

1. Aktsiis tubakalt	4.500.000
2. Aktsiis paberossikestadelt	100.000
3. Aktsiis tuletikkudelt	120.000
4. Aktsiis õllelt	400.000
5. Aktsiis veinidelt	60.000
6. Aktsiis napsidelt ja liköö-	
ridelt	165.000
7. Aktsiis piirituselt	1.000
8. Aktsiis pärmilt	145.000
9. Patendimaksud	170.000
10. Mitmesugused tulud	10.000

Aktsiisid 5.671.000

Kaudsed maksud 24.681.000

Riigi monopolid.

Peatükk XII.

Piiritusemonopol.

1. Piirituse, viina ja alam-	
sortide müük	12.200.000
2. Mitmesugused tulud	100.000.

Piiritusemonopol 12.300.000

Riigi monopolid 12.300.000

Riigi ettevõtted ja varandused.

Peatükk XIII.

Riigi kapitalid.

§§	Krooni
1. Tulud väärtpaberitelt, fon-	
didelt, laenudelt ja arve-	
telt	1.827.556
2. Viivituserahad	2.500

Riigi kapitalid 1.830.056

Peatükk XIV.

Maad, hooned, metsad ja veed.

1. Rent maadelt, metsadelt ja	
vetelt	75.561
2. Rent hoonetelt	180.114
3. Tulud metsadest	3.715.000
4. Tulud jahist ja kalapüügist	10.000
5. Mitmesugused tulud	94.950
6. Trahvid ja viivituserahad	88.300

Maad, hooned, metsad ja veed 4.163.925

Peatükk XV.

Raudteed.

1. Sõidupiletid	5.300.000
2. Pagasivedu	570.000
3. Kaubavedu	7.700.000
4. Transiit	500.000
5. Mitmesugused tulud	570.000
6. Maksud eelmiste aastate	
eest	50.000
7. Trahvid	10.000

Raudteed 14.700.000

Peatükk XVI.

Sadamad ja laod.

1. Tasu ladude tarvitamise	
eest	170.000
2. Laeva- ja sadamamaksud	825.500
3. Tasu kraanide tarvitamise	
eest	35.000

Sadamad ja laod 1.030.500

Peatükk XVII.

Post, telegraaf ja
telefon.

§§	Krooni
1. Postimaks	2.800.000
2. Telegraafi- ja raadiomaks	350.000
3. Telefonimaks	2.350.000
	<hr/>
Post, telegraaf ja telefon	5.500.000

Peatükk XVIII.

Mitmesugused riigi
ettevõtted.

1. Pikalaenu Pank	227.610
2. Riigi põlevkivitööstus	50.000
3. Riigi turbatööstus	24.690
4. Riigi metsatööstus	380.000
5. Riigi trükikoda	21.864
6. Mitmesugused abiettevõtted	97.253
	<hr/>

Mitmesugused riigi ettevõtted 801.417

Peatükk XIX.

Mitmesugused riigi
varandused.

1. Vallasvara kasutamine	3.063
2. Trükitööde müük	70.070
3. Mitmesuguste varanduste müük	146.810
4. Konfiskeeritud ja leitud varandused	3.300
5. Kontsessioonimaksud	60.100
	<hr/>

Mitmesugused riigi varandused 283.343

Riigi ettevõtted ja
varandused 28.309.241

Segatulud.

Peatükk XX.

Segatulud.

§§	Krooni
1. Kuludeks kantud summade tagasimaks	250.000
3. Bensiini ja välismaal registreeritud jõuvankrite maks	500.000
4. Trahvid ja viivituserahad, mis mujal pole nähtud ette	186.300
5. Juhuslikud tulud	447.395
	<hr/>

Segatulud 1.383.695

Korralised tulud 77.726.029

Erakorralised tulud.

1. Operatsiooni fondide ja laenude tagasimaks	237.883
2. Teravilja müük	4.000.000
3. „A“ liigi laenude tasumine	480.000
	<hr/>

Erakorralised tulud 4.717.883

Kokku 82.443.912

Tagasimaks eelmiste aastate
tuludest 200.000

Tulud 82.243.912

Eripõhikirjata töötavate riiklikkude ettevõtete ja riigi- asutuste valitseda olevate eriotstarbeliste kapitalide tulude ja kulude erieelarved

(Riigi eelarve seaduse §§ 17 ja 29.)

HARIDUSE- JA SOTSIAAL- MINISTEERIUMI ALAL.

Tervishoiu- ja hoolekande- asutiste põllumajapidamine.

§§	Krooni
Tulud.	
1. Põllusaadused	12.902
2. Aiasaadused	11.710
3. Veised	28.847
4. Sead	9.339
5. Hobused	7.078
6. Linnud	90
7. Mitmesugused	725
Tulud	70.691

§§	Krooni
Kulud.	
1. Palgad	23.859
2. Seeme	2.025
3. Väetis	5.433
4. Aiandus	1.420
5. Maaparandus	7.657
6. Veised	3.852
7. Sead	1.059
8. Hobused	1.931
9. Linnud	40
10. Inventari uuendamine . . .	4.386
11. Inventari korrashoidmine .	2.033
12. Hoonete korrashoidmine ja ehitused	4.240
13. Mitmesugused	4.503
— Loodetav ülejääk	8.253
Kulud	70.691

KOHTU- JA SISEMINIS- TEERIUMI ALAL.

Vahialuste tööd.

§§	Krooni
Tulud.	
1. Sissetulek vahialuste töö- dest	285.000
Tulud	285.000
Kulud.	
1. Vahialustele	142.500
— Ülejääk riigi tuludesse . . .	70.250
— Ülejääk vangimajale	72.250
Kulud	285.000

Harku turbatööstus.

§§	Krooni
Tulud.	
1. Sissetulek turba müügist . .	60.000
Tulud	60.000
Kulud.	
1. Turba väljatöötamine	52.858
— Ülejääk riigi tuludesse . . .	3.571
— Vangitööde erifondi	3.571
Kulud	60.000

Harku mõis.

§§	Krooni
Tulud.	
1. Põllud	24.575
2. Heinamaa	6.451
3. Mets	1.600

§§	Krooni
4. Aed	7.000
5. Kari	18.900
6. Hobused	900
7. Muud tulud	338
	<hr/>
Tulud	59.764

Kulud.

1. Põlluseeme	2.663
2. Väetis	5.536
3. Teenijad ja töölised	17.369
4. Aiakulud	936
5. Kari	14.938
6. Hobused	7.200
7. Üldkulud	6.360
— Loodetav puhaskasu	4.762
	<hr/>
Kulud	59.764

PÖLLUTÖÖMINISTEE-
RIUMI ALAL.

Asundusekapital.

(1. IV — 31. XII 1932. a.)

Tulud.

1. Riigimaade müük	890.073
2. Tööstuseettevõtete, ärikoh- tade ja viljapuuadade müük	79.821
3. Maksud Kogukonna-, asu- tuste- ja erarendimaade korraldamise seaduse alu- sel korraldatud maade eest	880
4. Tulud linnade ja alevite maaga varustamisest	40.000
5. Riigimaade rendist	902.117
6. Liidetud laenude tähtajali- sed maksud	1.130.038
7. Asunikude ehituselaenu tähtajalised maksud	60.000.
8. Maale elukorterite ehita- miseks antud laenude täht- ajalised maksud	1.000
9. Riigimaade päraldiste müük ja müüdüd päral- diste ostuvõlgade tähtaja- lised maksud	190.000
10. Tagasiandmisele kuuluva- tel maakohtadel asuvate ja riigi kanda võetud vól- gade tagasimaksud	3.500
11. Juurdemaksud	3.200

§§	Krooni
12. Asundusekapitali arvel Eesti Maapangalt omanda- tud pantkirjade intressid	28.500
13. Asundusekapitali arvel omandatud maade kasu- tamine ja müük	22.600
14. Asundusekapitalist antud asunduselaenude tähtajali- sed maksud	4.358
15. Viivituserahad laenude, võlgade ja rendi tasumi- sel	200.000
	<hr/>
Tulud	3.556.087

Kulud.

1. Maaseadusega riigi kanda võetud kohustuste täitmine	1.368.000
2. Pensionid	56.250
3. Laenud	1.040.000
4. Peremeheta maade tarvita- mise seaduse täitmiseks ta- sude maksmine piiritaha jäänud maade eest	22.360
5. Uue asundusetegevuse fi- nantseerimine	270.673
6. Eesti Maapanga pantkirja- de ostmine, maaparanduse- laenu fondi ja Eesti Maa- panga põhikapitali täien- damiseks	433.563
7. Asundusekapitali moodus- tamise ja tarvitamisega seotud kulud	365.241
	<hr/>
Kulud	3.556.087

Riigi mõisad.

Tulud.

1. Põld ja heinamaa	970.990
2. Veised	518.697
3. Hobused	39.093
4. Sead	36.122
5. Lambad	360
6. Kalakasvandus	840
7. Piiritusevabrikud	211.735
8. Telliskivivabrikud	8.750
9. Veskid	5.388
10. Meiereid	2.000
11. Postijaamad	1.100
12. Viljapuuaiad	20.665
13. Rendid ja üürid	15.394
14. Varad	158.436
15. Mitmesugused tulud	47.509
	<hr/>
Tulud	2.037.079

Kulud.	
Peatükk I.	
Keskasutus.	
§§	Krooni
1. Palgad	36.940
2. Ametisõidud	3.500
3. Ametnikkude ja teenijate toetus	300
4. Esindus	500
5. Kantseleikulud	3.650
6. Ajakirjad ja kirjandus	250
8. Varad	200
9. Kultuurilised toetused	43.700
10. Segakulud	610
	<hr/>
Keskasutus	89.650

Peatükk II.	
Asutused kohtadel.	
1. Palgad	553.464
2. Ametisõidud	4.870
3. Ametnikkude ja teenijate toetus	11.350
4. Esindus	745
5. Kantseleikulud	8.270
6. Ajakirjad ja kirjandus	452
7. Majapidamine	1.163.480
8. Varad	66.932
10. Segakulud	14.232
	<hr/>
Asutused kohtadel	1.823.795
	<hr/>
Riigi mõisad	1.913.445
Varade amortiseerimine	74.890
Loodetav puhaskasu	48.744
	<hr/>
Kulud	2.037.079

Tapaloomadelt võetav riigi protsendimaks.

Tulud.	
1. Riigi protsendimaks tapaloomadelt	195.000
2. Seerumite müük	15.500
3. Kinnisvarade ekspluateerimine	1.200
4. 1931./1932. a. eelarvest ülekantud summad	3.000
	<hr/>
Tulud	214.700

Kulud.		Krooni
§§		
1. Teenistusetasu		41.000
2. Ametisõidud		9.500
3. Ametnikkude ja teenijate toetus		500
8. Kantseleikulud		4.200
9. Majapidamine		9.590
10. Maksud kinnisvaradelt		800
11. Sõidu- ja veokulud		800
12. Vallasvara		1.200
14. Hoonete remont		4.200
15. Kultuurilised toetused		50.440
16. Kahjutasud		45.000
21. Raamatukogud		470
39. Laboratooriumide ülalpidamine		29.742
45. Kinnisvarade soetamine ja kapitaalsed ümberehitused		13.000
90. Segakulud		20
	Tagavarakapital	3.000
	Riigi tuludesse	1.238
	<hr/>	
	Kulud	214.700

Puuvilja väljaveo kontrolli erimaks.

Tulud.	
1. Erimaks väljaveetatavalt õuntelt	500
2. Mitmesugused tulud ja eelmise aasta ülejääk	2.365
	<hr/>
Tulud	2.865

Kulud.	
1. Teenistusetasu	100
2. Ametisõidud	350
8. Kantseleikulud	400
12. Vallasvara	50
13. Materjalide proovimised ja saaduste kontroll ning katsed	100
15. Kultuurilised toetused	865
— Reservi Põllutööministri käsutusse	1.000
	<hr/>
Kulud	2.865

TEEDEMINISTEERIUMI ALAL.

Postiametkonna teenijate olukorra parandamise erikapital.

Tulud.	
1. Eraartiklite müügist saadav puhaskasu ühes eelmise aasta kulutamata ülejäägiga	9.500
	<hr/>
Tulud	9.500

Kulud.		§§	Krooni
§§			
1. Abirahad majandusliku kitsikuse puhul	3.000	4. Sihtsummad ühiskodude ja einelaudade avamiseks ja ülalpidamiseks	5.100
2. Toetusrahad kursuste, kirjanduse ja spordi alal . .	1.240	5. Mitmesugused kantseleikud	10
3. Protsentideta laenud teenijate hoiu-laenuasutustele .	150		
		Kulud	9.500

II.

Käesolev eelarve ühes lisaga hakkab maksma 1. aprillist 1932.

Vabariigi Valitsus esitas Eesti Vabariigi kulude ja tulude eelarve 1932./1933. Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseis esitab eelarve Riigikogule Kr. Seega on eelarve üldsumma tõusnud Kr. 1.174.984 võrra.

Kulude ja nende muudatuste

ASUTUSE NIMI.	Korralised kulud.			Erakor	
	Vabariigi Valitsuse ettepanek.	Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu ettepanek.	Suurendus + Vähendus	A. Riigikeskasutuste	
Vabariigi Valitsuse ettepanek.				Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu ettepanek.	
Riigikogu	454.037	454.037	—	—	—
Riigikontroll	298.655	298.530	— 125	—	—
Riigivanem ja riigikantselisei	871.100	871.100	—	—	—
Hariduse- ja sotsiaalministeerium	13.616.271	13.618.271	+ 2.000	299.000	297.000
Kaitseministeerium	15.104.800	15.104.800	—	1.295.200	1.295.200
Kohtu- ja siseministeerium	7.141.748	7.142.058	—	98.854	98.154
Majanduseministeerium	4.274.368	4.259.622	— 14.746	4.001.000	4.491.000
Põllutöministeerium	4.733.446	4.743.446	+ 10.000	333.020	1.125.765
Teedeministeerium	21.283.545	21.206.545	— 77.000	1.102.755	1.079.755
Välisministeerium	865.707	863.207	— 2.500	14.500	14.500
Riigi võlad	4.926.922	4.926.922	—	—	—
	73.570.599	73.488.538	— 94.371	7.144.329	
			+ 12.310		
			— 82.061		8.401.374

TUSKIRI.

aastaks Riigikogule tasakaalustatult Kr. 81.068.928 suuruses.
82.243.912 suuruses.

üldkokkuvõte riigiasutuste järgi

ralised kulud.				Kokku kulud.		
kulud.		B. Operatsiooni fondid.		Vabariigi Valitsuse ettepanek.	Rahaasjan- duse komisjoni laiendatud koosseisu ettepanek.	Suu- rendus + Vähendus—
Suurendus + Vähendus —	Vabariigi Valitsuse ettepanek.	Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu ettepanek.	Suu- rendus + Vähendus—			
—	—	—	—	454.037	454.037	—
—	—	—	—	298.655	298.530	— 125
—	—	—	—	871.100	871.100	—
— 2.000	300.000	300.000	—	14.215.271	14.215.271	—
—	—	—	—	16.400.000	16.400.000	—
— 700	—	—	—	7.240.602	7.240.212	— 390
+ 490.000	54.000	54.000	—	8.329.368	8.804.622	+ 475.254
+ 792.745	—	—	—	5.066.466	5.869.211	+ 802.745
— 23.000	—	—	—	22.386.300	22.286.300	— 100.000
—	—	—	—	880.207	877.707	— 2.500
—	—	—	—	4.926.922	4.926.922	—
+ 1.282.745	354.000	354.000	—	81.068.928	82.243.912	+ 1.174.984
— 25.700						
+ 1.257.045						

Vastavalt kuludele suurendas komisjon Vabariigi Valitsuse ettepanekul ka tulusid Kr. 1.174.984 võrra.

Tulude ja nende muudatuste üldkokkuvõte.

N i m e t u s.	Vabariigi Valit- suse ettepanek.	Rahaasjanduse komisjoni laien- datud koosseisu ettepanek.	Komisjoni ette- panek võrreldes eelarve-eelnõuga Suurendus + Vähendus -
Korralised tulud:			
Otsekohesed maksud	6.782.000	6.579.000	- 203.000
Lõivud ja tasumaksud	4.673.093	4.473.093	- 200.000
Kaudsed maksud	23.476.000	24.681.000	+ 1.205.000
Riigi monopolid	11.950.000	12.300.000	+ 350.000
Riigi ettevõtted ja varandused	28.719.241	28.309.241	- 410.000
Segatulud	1.430.711	1.383.695	- 47.016
Korralised tulud	77.031.045	77.726.029	+ 694.984
Erakorralised tulud:	4.237.883	4.717.883	+ 480.000
Kokku tulud	81.268.928	82.443.912	+ 1.174.984
Tagasimaks eelmiste aastate tuludest . .	200.000	200.000	
Tulud	81.068.928	82.243.912	+ 1.174.984

Riigikogule kinnitamiseks esitatud eripõhikirjata töötavate riiklikkude ettevõtete ja riigiasutuste valitseda olevate eriotstarbeliste kapitalide kulude ja tulude erieelarved esitab komisjon Riigikogule lisana riigi eelarve juurde vastuvõtmiseks.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu poolt Eesti Vabariigi 1932./1933. aasta kulude ja tulude eelarve-eelnõus tehtud muudatuste tabelid ja põhjendused.

KULUD. Riigikontroll.

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Korralised kulud.				
§ 9. Majapidamine:				
b) küte	2.125	125	—	2.000
§ 9.	7.156	125	—	7.031
Riigikontroll	298.655	125	—	298.530

Põhjendused.

Korralised kulud.

§ 9-b: Vähendatud küttematerjali hinna languse arvel.

Riigivanem ja riigikantselei.

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Korralised kulud.				
Peatükk IV.				
Riigi statistika keskbüroo.				
§ 15. Kultuurilised toetused:				
1) mitmesugused toetused	5.000	—	1.000	6.000
§ 15.	5.000	—	1.000	6.000
§ 40. Kodifikatsioon ja kirjastamine	24.000	1.000	—	23.000
§ 40.	24.000	1.000	—	23.000
Riigi statistika keskbüroo	111.464	1.000	1.000	111.464
Riigivanem ja riigikantselei	871.100	1.000	1.000	871.100

Põhjendused.

Korralised kulud.

Peatükk IV.

Riigi statistika keskbüroo.

§ 15-l: Suurendatud Kr. 1.000 võrra konjunktuurbüroo toetust.

§ 40: Kr. 1.000 kantud üle § 15-l alla.

Hariduse- ja sotsiaalministeerium.

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Korralised kulud.				
Peatükk II.				
Teaduse ja kunsti osakond.				
A. Keskasutus.				
§ 15. Kultuurilised toetused:				
c) kunsti ja teaduse alal	263.000	—	12.000	275.000
§ 15.	309.860	—	12.000	321.860
Teaduse ja kunsti osakonna keskasutus	331.619	—	12.000	343.619
Teaduse ja kunsti osakond	1.392.964	—	12.000	1.404.964
Peatükk III.				
Koolivalitsus.				
A. Keskasutus.				
§ 15. Kultuurilised toetused:				
b) hariduse alal	142.316	5.500	9.000	145.816
h) hoolekande alal	264.000	—	28.000	292.000
§ 15.	424.196	5.500	37.000	455.696
Koolivalitsuse keskasutus	546.508	5.500	37.000	578.008
B. Riigikoolid.				
§ 1. Teenistusetasu:				
a) määraliste palk	366.051	1.500	—	364.551
§ 1.	427.657	1.500	—	426.157
§ 9. Majapidamine:				
a) üür	2.422	—	6.500	8.922
b) küte	50.000	6.500	—	43.500
§ 9.	77.954	6.500	6.500	77.954
Riigikoolid	641.792	8.000	6.500	640.292
C. Avalikud ja erakoolid.				
§ 1. Teenistusetasu:				
a) määraliste palk	5.295.289	—	5.000	5.300.289
§ 1.	5.305.289	—	5.000	5.310.289
Avalikud ja erakoolid	5.384.519	—	5.000	5.389.519
Koolivalitsus	6.572.819	13.500	48.500	6.607.819

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Peatükk V.				
Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakond.				
A. Keskasutus.				
§ 87. Pensionid:				
e) veneaegsetele pensionäridele	575.000	3.000	—	572.000
f) riigiteenijatele	1.250.000	42.000	—	1.208.000
§ 87.	3.042.570	45.000	—	2.997.570
Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna keskasutus	3.084.635	45.000	—	3.039.635
Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakond	3.125.294	45.000	—	3.080.294
Hariduse- ja sotsiaalministeerium	13.616.271	58.500	60.500	13.618.271
Erakorralised kulud.				
Peatükk III.				
Koolivalitsus.				
C. Avalikud ja erakoolid.				
§ 2. H. Treffner'i poeglaste eragümnaasiumi hoone kapitaalremondiks	2.000	2.000	—	—
Avalikud ja erakoolid	22.000	2.000	—	20.000
Koolivalitsus	38.500	2.000	—	36.500
Hariduse- ja sotsiaalministeerium	299.000	2.000	—	297.000

Põhjendused.

Korralised kulud.

    Peatükk II.

Teaduse ja kunsti osakond.

    A. Keskasutus.

- § 15-c: Suurendatud toetus „Töölisterile“ 2.000 krooni võrra.
Suurendatud toetus maa-rahvamajadele näitelavade korraldamiseks 10.000 krooni võrra.

    Peatükk III.

    Koolivalitsus.

    A. Keskasutus.

- § 15-b: Võetud juurde uus p. 2-a — Rak-

vere Zeeh'i tütarlaste kommertsgümnaasium Kr. 1.500.

Võetud juurde uus p. 2-b — Väandra põllumajanduslik ühisgümnaasium Kr. 3.000.

p. 10. — Kapten Teär'e eramerekool Kuresaares Kr. 5.000 — kantud üle sama peatüki ossa C. (Avalikud ja erakoolid § 1 lit. a), kuna on kavatsus võtta kapten Teär'e eramerekooli klasse avalikude koolide võrku.

Suurendatud p. 17 — Lasteaiad — 2.500 krooni võrra.

Vähendatud p. 22 — Rahvaülikoolid — 500 krooni võrra.

Suurendatud p. 23 — Noorsoo organisatsioonid — 500 krooni võrra toetuseks töösektariaadile.

Võetud juurde uus p. 24-a — Eesti tööliste hariduseliit Kr. 1.500.

§ 15-h: Suurendatud toetust algkooli kehvemalele õpilastele 28.000 krooni võrra.

B. Riigikoolid.

§ 1-a: Vähendatud 1.500 krooni võrra.

§ 9-a: Suurendatud 6.500 krooni võrra põhjusel, et tähendatud summa oli eelarve koostamisel sattunud eksikombel literasse b, kuna ta aga peab kuuluma käesolevasse literasse.

§ 9-b: Vähendatud 6.500 krooni võrra eelmise punkti juures toodud motiivil.

C. Avalikud ja erakoolid.

§ 1-a: Suurendus — Kr. 5.000 — kantud üle koolivalitsuse kultuuriliste

toetuste alt, kuna on kavatsus võtta kapten Teär'e eramerekooli klasse avalikkude koolide võrku.

Peatükk V.

Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakond.

A. Keskasutus.

§ 87-e: Vähendatud 3.000 krooni võrra.

§ 87-f: Vähendatud 42.000 krooni võrra.

Erakorralised kulud.

Peatükk III.

Koolivalitsus.

C. Avalikud ja erakoolid.

§ 2: Kustutatud H. Treffner'i poeglaste eragümnaasiumi hoone kapitaalremondi summa Kr. 2.000, kuna on arvata, et hoone läheb lähemal ajal linna omavalitsuse kätte.

Kaitseministeerium.

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Korralised kulud.				
§ 1. Teenistusetasu	6.143.800	2.000	—	6.141.800
§ 2. Ametisõidud:				
a) sõidud siseriigis	53.380	2.000	—	51.380
§ 2.	81.080	2.000	—	79.080
§ 8. Kantseleikulud:				
a) kantseleimaterjal	60.000	600	—	59.400
§ 8.	96.390	600	—	95.790
§ 9. Majapidamine	728.620	4.100	—	724.520
§ 12. Vallasvara:				
a) soetamine	40.000	1.000	—	39.000
§ 12.	56.000	1.000	—	55.000
§ 35. Õppetarbed ja -vahendid	45.860	1.000	—	44.860
§ 41. Kohtulik asjaajamine ja abiandmine	4.500	500	—	4.000
§ 54. Toitlusevarustus	2.058.020	4.500	—	2.053.520
§ 56. Relvad ja nende varustus	1.739.310	—	17.400	1.756.710
§ 59. Hobuste tervishoid:				
b) arstirohud, tööriistad ja abinõud	3.500	400	—	3.100
§ 59.	4.400	400	—	4.000
§ 60. Sõjalaevade varustus ja korrashoidmine	340.000	1.000	—	339.000
§ 62. Topo- ja hüdrograafilised tööd	90.000	300	—	89.700
Kaitseministeerium	15.104.800	17.400	17.400	15.104.800

Põhjendused.

- § 1: Vähendatud mitmesuguseid tasusid majandusekursuste alal Kr. 325; pataljoni- ja kompaniiülemate kursuste alal Kr. 1.500 ja kehalise kasvatusel alal Kr. 175 kokku Kr. 2.000.
- § 2-a: Vähendatud Kr. 2.000 võrra pataljoni- ja kompaniiülemate kursuste arvel.
- § 8-a: Vähendatud Kr. 600 võrra kantseleimaterjali arvel.
- § 9: Vähendatud veemaksu arvel Kr. 2.000 ja puhastuse ja korrashoiu arvel Kr. 2.100, kokku Kr. 4.100.
- § 12-a: Vähendatud Kr. 1.000 võrra vallasvara vähema soetamise arvel.
- § 35: Vähendatud Kr. 1.000 võrra kaitseväge ühendatud õppeasutuste õpetarbete alal.
- § 41: Vähendatud Kr. 500 võrra sõjaringkonnakohtu asjaajamise kulusid.
- § 54: Suurendatud Kr. 7.500 võrra tollikõrgenduse tõttu suhkruhinna tõusu arvel; vähendatud Kr. 12.000 võrra — kaerahinna arvel.
- § 56: Suurendatud Kr. 17.400 võrra laskemoona ostmiseks.
- § 59-b: Vähendatud Kr. 400 võrra kokkukohi arvel.
- § 60: Vähendatud Kr. 1.000 võrra tasu ujuvate abinõude tarvitamise eest.
- § 62: Vähendatud Kr. 300 võrra topograafidele ja teistele tööjõududele antavate saabaste hinna arvel.

Kohtu- ja siseministerium.

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Korralised kulud.				
Peatükk I.				
Keskasutus.				
§ 11. Sõidu- ja veokulud:				
d) veotasud	200	50	—	150
§ 11.	200	50	—	150
§ 15. Kultuurilised toetused:				
1) mitmesugused toetused	2.500	—	2.500	5.000
§ 15.	8.000	—	2.500	10.500
§ 90. Segakulud:				
b) segakulud	250	50	—	200
§ 90.	250	50	—	200
Keskasutus	281.343	100	2.500	283.743
Peatükk II.				
Kohtud.				
§ 2. Ametisõidud:				
c) ümberpaigutused	1.500	300	—	1.200
§ 2.	36.340	300	—	36.040
§ 11. Sõidu- ja veokulud:				
d) veotasud	550	30	—	520
§ 11.	550	30	—	520
Kohtud	1.410.103	330	—	1.409.773

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Peatükk III.				
P r o k u r a t u u r.				
§ 8. Kantsleikulud:				
d) mitmesugused kulud .	60	5	—	55
§ 8.	8.500	5	—	8.495
§ 9. Majapidamine:				
f) mitmesugused kulud .	50	5	—	45
§ 9.	2.523	5	—	2.518
Prokuratuur	159.901	10	—	159.891
Peatükk IV.				
V a n g i m a j a d.				
§ 1. Teenistusetasu:				
d) mitmesugused tasud .	200	100	—	100
§ 1.	580.771	100	—	580.671
§ 8. Kantsleikulud:				
d) mitmesugused tasud .	100	30	—	70
§ 8.	12.400	30	—	12.370
§ 9. Majapidamine:				
e) puhastus ja korrashoidmine	5.700	100	—	5.600
§ 9.	142.410	100	—	142.310
§ 11. Sõidu- ja veokulud:				
a) sõidu- ja veoabinõude muretsemine	900	100	—	800
b) sõidu- ja veoabinõude korrashoidmine	2.100	100	—	2.000
§ 11.	26.660	200	—	26.460
§ 42. Vangide ülalpidamine:				
e) surnute matmine	100	20	—	80
§ 42.	379.545	20	—	379.525
§ 90. Segakulud:				
a) mitmesugused kulud .	200	50	—	150
§ 90.	250	50	—	200
Vangimajad	1.269.353	500	—	1.268.853
Peatükk V.				
P o l i t s e i.				
§ 2. Ametisõidud:				
b) sõidu välisriikides	500	100	—	400
§ 2.	180.115	100	—	180.015
§ 8. Kantsleikulud:				
a) kantsleimaterjal	23.450	30	—	23.420
§ 8.	148.410	30	—	148.380

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Elarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
§ 43. Kuritegevuse vastu võitlemine:				
b) kriminaalalal	21.000	1.000	—	20.000
§ 43.	81.000	1.000	—	80.000
§ 90. Segakulud:				
b) ettenägemata kulud	250	20	—	230
§ 90.	850	20	—	830
Politsei	2.978.294	1.150	—	2.977.144
Peatükk VI.				
Piiirivalve.				
§ 9. Majapidamine:				
e) puhastus ja korrashoidmine	450	100	—	350
§ 9.	47.680	100	—	47.580
Piiirivalve	1.042.754	100	—	1.042.654
Kohtu- ja siseministeerium	7.141.748	2.190	2.500	7.142.058
Erakorralised kulud.				
A. Riigikeskasutuste kulud.				
Peatükk I.				
Keskasutus.				
§ 4. Segakulud	700	700	—	—
§ 4.	700	700	—	—
Keskasutus	58.419	700	—	57.719
Kohtu- ja siseministeerium	98.854	700	—	98.154

Põhjendused.

Korralised kulud.	§ 9-e:	} Vähendatud eelmiste aastate tegelikkude kulude tasemele.
Peatükk I.	§ 11-a,-b:	
Keskasutus.	§ 42-e:	
§ 11-d: } Vähendatud eelmiste aastate	§ 90-a:	
§ 90-b: } tegelikkude kulude tasemele.		Peatükk V.
§ 15-l: Suurendatud Kr. 2.500 võrra		Politsei.
tuletõrjeseltside toetuskrediiti.	§ 2-b: }	} Vähendatud eelmiste aastate tegelikkude kulude tasemele.
Peatükk II.	§ 8-a: }	
Kohtud.	§ 43-b: }	
§ 2-c: } Vähendatud eelmiste aastate	§ 90-b: }	Peatükk VI.
§ 11-d: } tegelikkude kulude tasemele.		Piiirivalve.
Peatükk III.	§ 9-e: Vähendatud eelmiste aastate tege-	likkude kulude tasemele.
Prokuratuur.		Erakorralised kulud.
§ 8-d: } Vähendatud eelmiste aastate		A. Riigikeskasutuste kulud.
§ 9-f: } tegelikkude kulude tasemele.		Peatükk I.
Peatükk IV.		Keskasutus.
Vangimajad.	§ 4: Kustutatud Kr. 700, tarviduse	äralangemise tõttu.
§ 1-d: } Vähendatud eelmiste aastate		
§ 8-d: } tegelikkude kulude tasemele.		

Majanduseministeerium.

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Korralised kulud.				
Peatükk I.				
Keskasutus.				
§ 1. Teenistusetasu:				
a) määraliste palk	34.464	—	7.248	41.712
c) teenistusevanuse tasu . . .	4.810	—	970	5.780
§ 1.	54.010	—	8.218	62.228
Keskasutus	89.846	—	8.218	98.064
Peatükk II.				
Maksudevalitsus.				
A. Keskasutus.				
§ 1. Teenistusetasu:				
a) määraliste palk	72.288	—	4.632	76.920
b) ülemääraliste palk	34.668	21.792	—	12.876
§ 1.	122.112	21.792	4.632	104.952
§ 14. Hoonete remont:				
a) kapitaalremont	6.600	2.900	—	3.700
§ 14.	10.500	2.900	—	7.600
Maksudevalitsuse keskasutus	203.067	24.692	4.632	183.007
B. Asutused kohtadel.				
§ 1. Teenistusetasu:				
a) määraliste palk	561.672	—	17.916	579.588
b) ülemääraliste palk	34.776	7.680	—	27.096
§ 1.	684.137	7.680	17.916	694.373
§ 9. Majapidamine:				
a) üür	12.242	600	—	11.642
§ 9.	43.662	600	—	43.062
Maksudevalitsuse asutused kohtadel	846.821	8.280	17.916	856.457
C. Piiritusemonopol.				
§ 1. Teenistusetasu:				
a) määraliste palk	41.736	—	2.412	44.148
b) ülemääraliste palk	15.492	2.952	—	12.540
§ 1.	64.323	2.952	2.412	63.783
§ 12. Vallasvara:				
b) korrashoidmine	19.000	12.000	—	7.000
§ 12.	22.230	12.000	—	10.230
Piiritusemonopol	2.636.743	14.952	2.412	2.624.203
Maksudevalitsus	3.686.631	47.924	24.960	3.663.667
Majanduseministeerium	4.274.368	47.924	33.178	4.259.622

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Erakorralised kulud.				
A. Riigikeskasutuste kulud.				
Peatükk I.				
Keskasutus.				
§ 3. Toetus omavalitsustele . . .	—	—	490.000	490.000
Peatükk I	4.001.000	—	490.000	4.491.000
Majanduseministeerium	4.001.000	—	490.000	4.491.000

Põhjendused.

Korralised kulud.

    Peatükk I.

        Keskasutus.

- § 1: Suurendatud lit. a ja c Kr. 8.218 võrra vastavalt uutele ümberkorraldatud koosseisudele. (RT 11 — 1932.)

    Peatükk II.

        Maksudevalitsus.

            A. Keskasutus.

- § 1: Suurendatud lit. a Kr. 4.632 ja vähendatud lit. b Kr. 21.792 võrra maksureformi puhul ettevõetud koosseisude ümberkorraldamise tagajärjel.
- § 14-a: Vähendatud Kr. 2.900 võrra remondi kalkulatsioones eelarve koostamisel juhtunud eksituse parandusena.
- B. Asutused kohtadel.
- § 1: Suurendatud lit. a Kr. 17.916 ja vähendatud lit. b Kr. 7.680 võrra maksureformi puhul ettevõetud koosseisude ümberkorraldamise tagajärjel.

- § 9-a: Vähendatud Kr. 600 võrra arvestades, et Tallinna-Harju maksuameti ruumide üüri on vastavalt alandatud.

C. Piiritusemonopol.

- § 1: Suurendatud lit. a Kr. 2.412 ja vähendatud lit. b Kr. 2.952 võrra vastavalt uutele koosseisudele.
- § 12-b: Vähendatud Kr. 12.000 võrra põhjendusega, et selle krediidi arvel kavatsetav kontrollaparatuuride ümbertegemine liitrisüsteemile tuleks teostada järk-järgult, mitte aga ühe aasta jooksul.

Erakorralised kulud.

    Peatükk I.

        Keskasutus.

Võetud üles uus § 3 — toetus omavalitsustele, — mis on mõeldud anda trahterimaksu seaduse muutmise puhul vastutasuks senini väljaspool riigi eelarvet omavalitsustele piiritusemüügi tuludest antud summade eest.

Põllutöoministerium.

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Korralised kulud.				
Peatükk I.				
Keskasutus.				
§ 1. Teenistusetasu:				
a) määraliste palk	202.956	—	179.448	382.404
b) ülemääraliste palk	421.008	173.808	—	247.200
§ 1.	702.384	173.808	179.448	708.024
§ 2. Ametisõidud:				
d) sõidurahad	5.921	—	2.000	7.921
§ 2.	63.341	—	2.000	65.341
§ 8. Kantseleikulud:				
b) post, telegraaf ja telefon	39.700	—	420	40.120
§ 8.	103.837	—	420	104.257
§ 9. Majapidamine:				
a) üür	10.960	8.860	—	2.100
b) küte	6.563	—	500	7.063
e) puhastus ja korrashoidmine	9.959	—	1.970	11.929
§ 9.	33.285	8.860	2.470	26.895
§ 10. Avalikud maksud ja kohustused	1.111	—	4.201	5.312
§ 11. Sõidu- ja veokulud:				
d) veotasud	320	—	800	1.120
§ 11.	2.480	—	800	3.280
§ 12. Vallasvara:				
a) soetamine	5.765	—	4.909	10.674
§ 12.	8.515	—	4.909	13.424
§ 14. Hoonete remont:				
b) jooksev remont	1.500	—	7.500	9.000
§ 14.	1.500	—	7.500	9.000
Keskasutus	960.406	182.668	201.748	979.486
Peatükk II.				
Katastri ja maakorralduse osakond.				
§ 1. Teenistusetasu:				
a) määraliste palk	—	—	45.780	45.780
b) ülemääraliste palk	63.288	51.048	—	12.240
§ 1.	79.458	51.048	45.780	74.190
§ 2. Ametisõidud:				
d) sõidurahad	15.946	2.000	—	13.946
§ 2.	20.146	2.000	—	18.146
§ 9. Majapidamine:				
a) üür	5.820	1.440	—	4.380
§ 9.	13.226	1.440	—	11.786

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
§ 63. Maakorraldamine ja maa-parandamine: b) üldiste veejuhede korraldamine	191.500	—	9.000	200.500
§ 63.	348.500	—	9.000	357.500
Katastri ja maakorralduse osakond	548.499	54.488	54.780	548.791
Peatükk III.				
Põllumajanduse osakond.				
§ 15. Kultuurilised toetused: g) põllumajanduse alal .	410.172	—	29.000	439.172
§ 15.	447.322	—	29.000	476.322
Põllumajanduse osakond	747.926	—	29.000	776.926
Peatükk V.				
Riigimaade ja metsade valitsus.				
§ 1. Teenistusetasu: a) määraliste palk . . .	489.660	—	51.360	541.020
b) ülemääraliste palk . .	544.164	66.960	—	477.204
d) mitmesugused tasud . .	19.031	—	2.728	21.759
§ 1.	1.196.060	66.960	54.088	1.183.188
§ 10. Avalikud maksud ja kohustused	240.000	53.000	—	187.000
§ 66. Metsaasjandus: c) kultuuritööd ja lankide puhastamine	182.500	—	8.500	191.000
d) ravitsemine ja valgustamine	5.000	—	5.000	10.000
e) hüdrotehniline parandamine	170.000	—	14.000	184.000
§ 66.	423.050	—	27.500	450.550
Riigimaade ja metsade valitsus	2.368.679	119.960	81.588	2.330.307
Põllutööministeerium	4.733.446	357.116	367.116	4.743.446
Erakorralised kulud.				
A. Riigikeskasutuste kulud.				
Peatükk I.				
Keskasutus.				
§ 1. Maja omandamine Põllutööministeeriumile	—	—	514.150	514.150
Keskasutus.	—	—	514.150	514.150

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Elarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Peatükk III.				
Põllumajanduse osakond.				
§ 2. Maks seakasvatuse edendamise ja peekonihindade kindlustamise fondi . . .	230.000	—	188.595	418.595
§ 3. Piimaühingute toetamine .	—	—	90.000	90.000
Põllumajanduse osakond	248.020	—	278.595	526.615
Põllutööministeerium	333.020	—	792.745	1.125.765

Põhjendused.

- Korralised kulud.
- Peatükk I.
- Keskasutus.
- § 1-a: Suurendatud määraliste palka valitsuse ettepanekul Kr. 179.448.
- b: Vähendatud ülemääraliste palka valitsuse ettepanekul Kr. 173.808 koosseisudes ettenähtud muudatuste tõttu.
- § 2-d: Kahe vanema ja ühe ülemääralise maakorraldaja kindlad sõidurahad kantud üle peat. II alt.
- § 8-b: Suurendatud ühenduses ministeeriumi asumisega oma majja, Lai 39.
- § 9-a: Muudatused tehtud ühenduses
- b: ministeeriumi asumisega oma
- e: majja.
- § 10: Muudatus tehtud ühenduses oma maja omandamisega.
- § 11-d: Suurendatud ühenduses ministeeriumi asumisega oma majja.
- § 12-a: Suurendatud ühenduses ministeeriumi asumisega oma majja.
- § 14-b: Suurendatud ühenduses oma maja omandamisega.
- Peatükk II.
- Katastri ja maakorralduse osakond.
- § 1-a: Suurendatud määraliste palka Kr. 45.780.
- b: Vähendatud Kr. 51.048 valitsuse ettepanekul, kuna võimata on määralisi ametnikke viia üle ülemääralisteks senise töö iseloomu ja kestuse tõttu selles osakonnas.
- § 2-d: Kr. 2.000 kantud üle peat. I § 2-d alla.
- § 9-a: Vähendatud ühenduses ministeeriumi asumisega oma majja.
- § 63-b: Suurendatud valitsuse ettepanekul Kr. 9.000 võrra.
- Peatükk III.
- Põllumajanduse osakond.
- § 15-g: Suurendatud Kr. 29.000 agronoomilise nõuande ja kalanduse korraldamiseks põllutöökoja kaudu.
- Peatükk V.
- Riigimaade ja metsade valitsus.
- § 1-a: Suurendatud Kr. 51.360 võrra.
- b: Vähendatud Kr. 66.960.
- d: Suurendatud Kr. 2.728 valitsuse ettepanekul.
- § 10: Vähendatud valitsuse ettepanekul Kr. 53.000 kinnisvaramaksu vähenemisega vastava seaduse muutmise tõttu.
- § 66-c: Suurendatud valitsuse ettepanekul lit. c Kr. 8.500.
- d: Suurendatud Kr. 5.000.
- e: Suurendatud Kr. 14.000 nende summade arvel, mis hoitud kokku teenistusetasude juures.
- Erakorralised kulud.
- A. Riigikeskasutuste kulud.
- Peatükk I.
- Keskasutus.
- § 1: Maja omandamiseks Põllutööministeeriumile Lai 39 võetud üles vastav krediit.

Peatükk III.

Põllumajanduse osakond.

- § 2: Suurendatud valitsuse ettepanekul Kr. 188.595 võrra, et kogu aasta kestel oleks võimalik maksta juurde peekonsigade pealt põllupidajatele.
- § 3: Võetud valitsuse ettepanekul Kr. 90.000 suuruses, et piimaühingute võlaprotsente riigi kanda

võtta nii, et piimaühingutel laenude pealt ei tuleks maksta üle 1 protsendi.

Peatükk V.

Riigimaade ja metsade valitsus.

- § 1: Suurendatud valitsuse ettepanekul Kr. 3.500 metsaametnikkudele hoonete ehitamiseks.

Teedeministeerium.

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Korralised kulud.				
Peatükk II.				
Maanteede ja ehituse osakond.				
§ 73. Teede, sildade ja parvede ehitamine ja korrashoidmine	2.839.286	—	36.273	2.875.559
Maanteede ja ehituse osakond	2.881.940	—	36.273	2.918.213
Peatükk III.				
Raudteevalitsus.				
§ 1. Teenistusetasu:				
d) mitmesugused tasud	597.567	50.000	—	547.567
§ 1.	5.448.957	50.000	—	5.398.957
§ 2. Ametisõidud:				
b) sõidud välisriikides	6.125	433	—	5.692
§ 2.	27.880	433	—	27.447
§ 9. Majapidamine:				
b) küte	52.000	100	—	51.900
§ 9.	192.372	100	—	192.272
§ 12. Vallasvara:				
a) soetamine	10.742	—	1.785	12.527
§ 12.	32.184	—	1.785	33.969
§ 67. Rongide liikumine ja kaubavedu	2.525.704	51.552	—	2.474.152
§ 68. Veerevate abinõude korrashoidmine	2.122.348	1.423	12.450	2.133.375
§ 69. Teede ja raudtee ehituste korrashoidmine	1.602.887	—	21.000	1.623.887
Raudteevalitsus	12.778.253	103.508	35.235	12.709.980

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Elarve- eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Peatükk IV.				
Posti-, telegraafi- ja telefonivalitsus.				
72. Telegraafi ja telefoni kor- rashoidmine ja arenda- mine:				
c) telegraafi ja telefoni arendamine				
	357.770	50.000	—	307.770
§ 72.	907.140	50.000	—	857.140
Posti-, telegraafi- ja telefoni- valitsus	4.266.082	50.000	—	4.216.082
Peatükk V.				
Veeteede valitsus.				
§ 29. Loodusevarade uurimine:				
c) kalavarju-sadamate uurimistööd				
	—	—	5.000	5.000
§ 29.	500	—	5.000	5.500
Veeteede valitsus	1.301.169	—	5.000	1.306.169
Teedeministerium	21.283.545	153.508	76.508	21.206.545
Erakorralised kulud.				
A. Riigikeskasutuste kulud.				
Peatükk II.				
Maanteede ja ehituse osakond.				
§ 1. Aerodroomi ehitamine . .				
	18.000	18.000	—	—
Maanteede ja ehituse osakond				
	18.000	18.000	—	—
Peatükk V.				
Veeteede valitsus.				
§ 5. Tuletornide, meremärkide ning ujuvate abinõude sis- seseadete täiendamine ja ümberkorraldamine:				
a) raudbetoon tuletornide ehitamine				
	20.000	5.000	—	15.000
§ 5.	20.000	5.000	—	15.000
Veeteede valitsus	69.000	5.000	—	64.000
Teedeministerium	1.102.755	23.000	—	1.079.755

Põhjendused.

Korralised kulud.

Peatükk I.

Raudteevalitsus.

- § 1-d: Vähendatud puhkuste puhul asetatäitjate palkamise krediiti.

Peatükk II.

Maanteede ja ehituse osakond.

- § 73: Suurendatud Kr. 36.273 võrra põhjendusega, et Maanteede seadus näeb ette suuremal määral krediiti.

Peatükk III.

Raudteevalitsus.

- § 2-b: Vähendatud Kr. 433 võrra päevarahade vähendamise arvel, mis tingitud esialgu kindlaksmääratud konverentside asukohtade muutmisest.
- § 9-b: Vähendatud Kr. 100 võrra küttematerjali hinna langemise arvel.
- § 12-b: Suurendatud Kr. 1.785 võrra raudteevalitsuse ambulatooriumile arstimisabinõude täiendamiseks.
- § 67: Vähendatud Kr. 51.552 võrra, pidades silmas küttepuude hinna langust Kr. 3.70 pealt ruumimeeter Kr. 3.50 peale, ja põlevkivi hinna langust Kr. 6.10 pealt Kr. 5.74 peale tonn.
- § 68: Suurendatud Kr. 12.450 võrra ühe kaubarongi veduri õlikütte peale ümberehitamiseks.
Vähendatud Kr. 1.423 võrra küttematerjali hinna langemise arvel.
- § 69: Suurendatud Kr. 21.000 võrra; Kr. 12.000 Tallinn-Väike jaa-

mas naftapumbamaja ehitamiseks; Kr. 6.000 — teivasjäämades seni puudunud ootekohtade ehitamiseks 10 kohas à Kr. 600; Kr. 3.000 võrra — ehituseametis käitisvanematele tasu maksmiseks.

Kõik suurendused on tehtud küttematerjali hinna langemise arvel.

Peatükk IV.

Posti-, telegraafi- ja telefoni valitsus.

- § 72-c: Kustutatud krediit pronkstraadist kaugeühenduse ehitamiseks Tallinna-Paide vahel, pidades silmas riigi rasket majanduslikku seisukorda.

Peatükk V.

Veeteede valitsus.

- § 29-c: Suurendatud Kr. 5.000 võrra, eelnimetatud krediit kantud üle erakorralisest eelarvest raudbetoon tuletornide ehitamiseks ettenähtud krediidi vähendamisest.

Erakorralised kulud.

A. Riigikeskasutuste kulud.

Peatükk II.

Maanteede ja ehituse osakond.

- § 1: Kustutatud Kr. 18.000, pidades silmas, et võimalik on lükata edasi aerodroomi ehitamist.

Peatükk V.

Veeteede valitsus.

- § 5: Vähendatud Kr. 5.000 võrra, pidades silmas tegelikku tarvidust.

Välisministeerium.

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Korralised kulud.				
Peatükk II.				
Välisesindused.				
A. Üldkulud.				
§ 40. Kodifikatsioon ja kirjas- tamine	2.500	2.500	—	—
Üldkulud	188.100	2.500	—	185.600
Välisesindused	695.491	2.500	—	692.991
Välisministeerium	865.707	2.500	—	863.207

Erakorralised kulud —
võtta vastu muutmata.

Põhjendused.

Korralised kulud.

    Peatükk II.

    Välisesindused.

        A. Üldkulud.

§ 40: Kustutatud Kr. 2.500, arvesta-

des praegust rasket majandus-
likku seisukorda, mille tõttu peab
jääma edaspidiseks konsulaar-
käsiraamatu ja esindustes tarvi-
tusel olevate konsulaar-raamatute
kirjastamine.

TULUD.

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
KORRALISED TULUD.				
Otsekohesed maksud.				
Peatükk I.				
Tulumaks.				
§ 1. Tulumaks:				
a) eelarve-aasta maks . . .	2.000.000	200.000	—	1.800.000
§ 1.	2.420.000	200.000	—	2.220.000
Tulumaks	2.500.000	200.000	—	2.300.000
Peatükk II.				
Äri- ja tööstusemaks.				
§ 4. Maiusainete maks	—	—	300.000	300.000
§ 5. Trahvid ja viivituserahad	45.000	—	—	45.000
Äri- ja tööstusemaks	2.080.000	—	300.000	2.380.000

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Peatükk III.				
Maa- ja hoonetemaks.				
§ 1. Maks kinnisvaradelt linnades ja alevites:				
a) eelarve-aasta maks . . .	10.000	3.000	—	7.000
§ 1.	11.000	3.000	—	8.000
§ 2. Maks kinnisvaradelt maal:				
a) eelarve-aasta maks . . .	300.000	300.000	—	—
§ 2.	360.000	300.000	—	60.000
Maa- ja hoonetemaks	386.000	303.000	—	83.000
Otsekohesed maksud	6.782.000	503.000	300.000	6.579.000
Lõivud ja tasumaksud.				
Peatükk VII.				
Tempelmaks ja lõivud.				
§ 1. Tempelmaks:				
a) tempelmargid	1.250.000	100.000	—	1.150.000
b) tempelmaks rahas . . .	1.400.000	100.000	—	1.300.000
§ 1.	3.410.000	200.000	—	3.210.000
Tempelmaks ja lõivud	4.160.000	200.000	—	3.960.000
Lõivud ja tasumaksud	4.673.093	200.000	—	4.473.093
Kaudsed maksud.				
Peatükk X.				
Tollid.				
§ 1. Sisseveotoll	17.200.000	—	1.500.000	18.700.000
§ 4. Kantseleimaksud	90.000	10.000	—	80.000
§ 6. Mitmesugused tulud . . .	100.000	10.000	—	90.000
Tollid	17.530.000	20.000	1.500.000	19.010.000
Peatükk XI.				
Aktsiisid.				
§ 1. Aktsiis tubakalt	4.800.000	300.000	—	4.500.000
§ 6. Aktsiis napsidelt ja likööridelt	150.000	—	15.000	165.000
§ 9. Patendimaksud	160.000	—	10.000	170.000
Aktsiisid	5.946.000	300.000	25.000	5.671.000
Kaudsed maksud	23.476.000	320.000	1.525.000	24.681.000
Riigi monopolid.				
Peatükk XII.				
Piiritusemonopol.				
§ 1. Piirituse, viina ja alam-sortide müük	11.850.000	—	350.000	12.200.000
Piiritusemonopol	11.950.000	—	350.000	12.300.000
Riigi monopolid	11.950.000	—	350.000	12.300.000

Muudetud peatükkide ja paragrahvide nimetus.	Eelarve-eelnõus nõutud.	Komisjoni ettepanek.		
		Vähendada.	Suurendada.	Määrata.
Riigi ettevõtted ja varandused.				
Peatükk XIV.				
Maad, hooned, metsad ja veed.				
§ 2. Rent hoonetelt	170.114	—	10.000	180.114
Maad, hooned, metsad ja veed	4.153.925	—	10.000	4.163.925
Peatükk XV.				
Raudteed.				
§ 3. Kaubavedu	8.000.000	300.000	—	7.700.000
Raudteed	15.000.000	300.000	—	14.700.000
Peatükk XVI.				
Sadamad ja laod.				
§ 2. Laeva- ja sadamamaksud .	1.025.500	200.000	—	825.500
Sadamad ja laod	1.230.500	200.000	—	1.030.500
Peatükk XVIII.				
Mitmesugused riigi ettevõtted.				
§ 4. Riigi metsatööstus	300.000	—	80.000	380.000
Mitmesugused riigi ettevõtted	721.417	—	80.000	801.417
Riigi ettevõtted ja varandused	28.719.241	500.000	90.000	28.309.241
Segatulud.				
Peatükk XX.				
Segatulud.				
§ 5. Juhuslikud tulud	494.411	47.016	—	447.395
Segatulud	1.430.711	47.016	—	1.383.695
Korralised tulud	77.031.045	1.570.016	2.265.000	77.726.029
ERAKORRALISED TULUD.				
„A.“ liigi laenude tasumine	—	—	480.000	480.000
Erakorralised tulud	4.237.883	—	480.000	4.717.883
Kokku	81.268.928	1.570.016	2.745.000	82.443.912
Tagasimaks eelmiste aastate tuludest	200.000	—	—	200.000
Tulud	81.068.928	1.570.016	2.745.000	82.243.912

Põhjendused.

Muudatused tulude eelarves on tehtud Vabariigi Valitsuse täiendaval ettepanekul, pidades silmas tulude laekumise võimalusi ja tulemusi.

456.

Rahaasjanduse komisjoni
ettepanek.

AMETISÕITUDE TASU SEADUS

(Vabariigi Valitsuse ettepanek Riigikogule 16. III 1932 prot. nr. 38, p. II-3) võtta vastu alljärgnevate rahaasjanduse komisjoni muudatustega:

§ 2-ses kustutada kuuendas reas sõnad „iga kuu kohta“.

§ 8-as teises lõikes p. 5-ma asemel võtta p. p. 5 ja 6 järgmiselt:

„5) trammil, omnibussil, autodel ja voorimehel,

6) aeroplaanil või muil sõiduabinõudel, mille kohta puudub taks või tariif — ministeeriumide ja ministeeriumidele vastavate üksuste juhatajate, valitsuste või osakondade juhatajate ja nende õigustega üksuste juhatajate ning üksiku väeosa ülema kinnitamisel“.

§ 15-as päevaraha tabelis V liigi tekst muuta:

„III liigi normide või Vabariigi Valitsuse poolt määratavate summade suuruses“ pro „III liigi normide suuruses ehk kindla summana iga kuu kohta Vabariigi Valitsuse otsusel“.

SELETUSKIRI.

Valitsuse esindaja ettepanekul komisjon tegi käesolevas eelnõus järgmised parandused:

1) kustutas § 2-ses sõnad „iga kuu kohta“ kui tarbetu kitsenduse;

2) jaotas § 8 p. 5 kaheks punktiks — 5-ks ja 6-ks nõnda, et p. 5 alla jäid sõidukulud sõiduabinõudel, mille sõidu kohta kindel taks või tariif, kuna p. 6 alla viidi sõidukulud aeroplaanidel ning muil sõiduabinõudel, mille kohta puudub taks või tariif;

3) muutis § 15 p. V liigi lahtri teksti ühenduses § 2-ses tehtud muudatusega.

Muus osas esitab komisjon seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

457.

Riigi majapidamise aruande
komisjoni

SELETUSKIRI

asunduskapitali 1930./31. a. eelarve täitmise aruande kinnitamise seadusele.

Riigi majapidamise aruande komisjon esitab seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

458.

Rahaasjanduse komisjoni
laiendatud koosseisu

SELETUSKIRI

asunduskapitali 1931/32. a. lisaelarvele
nr. 1.

Rahaasjanduse komisjon laiendatud koosseisus ühinedes Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ja motiividega esitab käesoleva lisaelarve muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

459.

Redaktsiooni komisjoni

ETTEPANEK

avarii ja dispashi seaduse redaktsiooni
kohta.

Redaktsiooni komisjon paneb ette Riigikogule, võtta vastu „Avarii ja dispashi seaduse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt III lugemisel vastuvõetud kujul järgmiste muudatustega:

1. § 1 võtta vastu järgmiselt: „§ 1. Üldavariitoiminguks loetakse tahtlikult ja põhjendatult erakorralise ohvri toomist või erakorraliste kulutuste tegemist mereühisreisis olevate varade ühisest hädaohust ärahoidmise otstarbel“.

2. § 2 võtta vastu järgmiselt: „§ 2. Üldavarii ohvrid ja kulud langevad asjaosalistele huvidele käesolevas seaduses ettenähtud alustel“.

3. § 3 teine lõige võtta vastu järgmiselt: „Üldavarii alla ei kuulu laevale või laadungile reisi viivituse tagajärjel tekkinud vigastused või kaotused, samuti ka viivitusest olenevad kaused kaotused, näiteks niisugused, mis tingitud laevaseisust või turuhindade vahest“.

4. § 4 võtta vastu järgmiselt: „§ 4. Asjaolu, et ohvrit või kulutusi põhjustanud juhtumus oli tekkinud mõne asjaosalise pahatahtlikkuse või hooletuse tagajärjel, ei kaota õigust tasust osa saada; kuid selle asjaosalise vastu võidakse esitada nõudeid tähendatud pahatahtlikkuse või hooletuse pärast“.

5. § 6 võtta vastu järgmiselt: „§ 6. Erakorralised kulud, mis on tehtud mõne teise, üldavariina tasumisele kuuluva, kulu asemel, loetakse üldavariiks ning niisugusena tasutavaiks, kuid ainult erakorraliste kulude tegemisega ärahoitud üldavariikulude summani“.

6. § 7 võtta vastu järgmiselt: „§ 7. Üldavarii dispashid koostatakse nii kaotuste hindamise kui ka kontributsiooni arvutamise suhtes mereühisreisi lõpuaja ja lõpu-koha väärtuste alusel.

Dispashi koostamise koha määramine ei olene käesoleva paragrahvi esimese lõike eeskirjast“.

7. § 10 viimne rida: või tükklaadungi kolide, p. o. või laadungi üksikute kolide.

8. § 12 kuues rida: ühele nendest eraldi, p. o. mõnele neist eraldi.

9. § 13 kolmas ja neljas rida: lahtitõmbamisel põhja pealt või kõrgemale ajamisel, p. o. lahtitõmbamisel mere põhjalt või põhja mööda kõrgemale ajamisel.

10. § 15 lõpp võtta vastu järgmiselt: „... rentimisest ja lossitu tagasilaadimisest, samuti ka nende toimingute tagajärjel tekkinud kaotused ja vigastused.“

11. § 17 teine rida: või sõitnud tagasi, p. o. või pöördunud tagasi.

12. § 21 esimene lõige võtta vastu järgmiselt: „§ 21. Kui laev §§ 17—20 tähendatud asjaoludel või neis paragrahvides märgitud paranduste läbiviimiseks on sõitnud sadamasse või kohta või peatus seal, siis tasutakse üldavariina laevajuhi ja laevapere palgad ja nende ülalpidamiskulud liigse peatuseaja eest selles sadamas või kohas, kuni laev on seatud või oleks pidanud seatama niisugusesse seisukorda, et võib jätkata reisi.“

13. § 23 p. l. algus võtta vastu järgmiselt: „1) R a u d- v õ i t e r a s l a e v a d e l, arvates esmakordselt registrisse kandmise päevast kuni õnnetusepäevani.“

14. Sama paragrahvi p. 1 lit. c algus võtta vastu järgmiselt: „c) vanusega 3 kuni 6 aastani — tehakse mahaarvatused lit. b alusel“.

15. Sama paragrahvi p. 1 lit. g seitsmes rida: vanadest materjalidest, p. o. vanade esete suhtes.

16. Sama paragrahvi p. 2 algus võtta järgmiselt: „2) P u u- j a k o m p o s i i t l a e v a d e l:

Kui laeva esmakordselt registrisse kandmise päevast kuni õnnetuse momendini on möödunud vähem kui üks aasta, ei tehta mingit...“.

17. § 25 teine lõige võtta vastu järgmiselt: „Brutto-veorahast arvutatakse maha kulud, mis veoraha omanik oleks pidanud kandma veoraha äratteenimiseks, millised aga jäid ära ohvri tagajärjel.“

18. § 26 esimene rida: Üldavariina tasutakse ohvriks toodud kaupade, p. o. Ohverdatud kaupade...“

19. Sama paragrahvi neljas rida: või ühisreisi, p. o. või mereühisreisi.

20. Sama paragrahvi teise lõike algus võtta järgmiselt: „Kui sel viisil vigastatud kaubad müüakse pärast laeva...“.

21. § 27 teine lõige võtta vastu järgmiselt: „Reisijate pagas ja isiklikud esemed, mis laeval on konossementida, ei kuulu üldavarii kontributsioonikohustuse alla.“

22. § 28 esimene rida: tema masinate, p. o. selle masinate.

23. Sama paragrahvi lõpp: kui seda on p. o. kui see on.

24. § 30 teine lõige kolmas rida: üldavariina selle aja eest, p. o. üldavariina aja eest.

25. Sama — viies rida: välja arvatud need kütteained, p. o. arvatud välja kütteained.

26. § 31 viies rida: kui ka kahju, p. o. samuti ka kahju.

27. § 32 viies rida: kokkuseadmise, p. o. koostamise.

28. § 33 võtta vastu järgmiselt: „§ 33. Kui laadungil lasuva üldavarii-kontributsiooni, päästmis- või erikulude arvel on nõutud sisse sularaha, siis kantakse see võimalikult protsente kandvale kahe usaldusmehe (üks laevaomaniku, teine raha sissemaksjate poolt) ühisele eriarvele usaldusmeeste poolt vastuvõetavaks tunnustatud pangas. Sissemaksstud summad ühes juurdekasvanud protsentidega hoitakse maksete kindlustuseks pooltele, kes õigustatud neid saada üldavarii, päästmis- või erikulude tõttu laadungilt, mille suhtes tähendatud maksed nõutud sisse. Usaldusmehed on õigustatud tegema osalisi makseid või tagasimakseid sissemaksstud rahast, kuivõrd neid selleks kirjalikult volitanud dispashöör. Niisugused sissemaksed või maksed või tagasimakseid ei avalda mõju poolte lõplikule vastutusele.“

Kui eelmises lõikes ettenähtud usaldusmehi ei ole valitud, makstakse sissetulnud sularaha dispashööri eriarvele laevaomaniku ja dispashööri poolt vastuvõetavaks tunnustatud panka. Dispashöör on niisugusel korral õigustatud tegema osalisi makseid või tagasimakseid sissemaksstud summast eelmises lõikes ettenähtud alus-“.

29. II. Dispashi kokkuseadmine ja dispashöör, p. o. II. Dispashi koostamine ja dispashöör.

30. § 39 võtta vastu järgmiselt: „§ 39. Üldavarii kohta koostatakse dispash kohas, kus lõpeb mereühisreis, kui avarii osalised ei ole leppinud kokku teisi.“

31. § 40 võtta vastu järgmiselt:
„§ 40. Dispash koostatakse selle koostamise koha seaduste järgi, kuid võrd asjaosalised ei ole leppinud kokku teisiti.

Vastavate eeskirjade puudumisel seadustes järgib dispashööri dispashi koostamisel laevastõides maksvald kohteid.

Dispashi puhul tarvilikud eksperthind tehakse kaubandus-tööstuskoja ekspertide poolt, kui asjaosalised ekspertide valiku kohta ei ole leppinud kokku teisiti.”

32. § 41 võtta vastu järgmiselt:
„§ 41. Laevaperemees on kohustatud viivitusega astuma samme üldavarii dispashi koostamiseks. Laevaperemehe viivituse korral võib ka iga teine asjaosaline nõuda dispashi koostamist.”

33. § 42, teine lõige, teine rida; laeva aresti alla panemist, p. o. laeva arestimist.

34. Sama paragrahvi viimne lõige võtta vastu järgmiselt: „Laadungi omanikud saavad teistelt laadungi omanikudelt avariitasu eesõigustatud rahuldamise järjekorras samal alusel, nagu pandihoidjad.”

35. § 41 algus võtta vastu järgmiselt:
„§ 41. Dispashöör on kohustatud pärast seda, kui on nõutud dispashi koostamist, nii ruttu kui võimalik kutsuma kuulutuse kaudu Riigi Teatajas kõiki asjaosalisi kuulutuses tähendatud kohase aja jooksul teatama kõik, mis nad peavad tarvilikuks oma õiguse kaitteks, samuti esitama kõik dokumendid...”

36. Sama paragrahvi teise lõike algus: Peale tarvilikkude, p. o. Pärast tarvilikkude.

37. § 46 lõpp võtta vastu järgmiselt: „... tasudes nende valmistamiskulud.”

38. § 48 võtta vastu järgmiselt:
„§ 48. Dispashi peale võib kaevata Tsiiviikohutpidamise seaduse §§ 2097¹–2097⁹ ettenähtud korras ühe kuu jooksul, arvates § 44 viimases lõikes ettenähtud kuulutuse ilmumisest Riigi Teatajas.

Kui dispashi peale ei ole kaevatud edasi, astub see seadusjõusse.”

39. § 50 teine ja kolmas rida; muud kõrvalist tasu ega kulusid, p. o. muud kõrvalist tasu ega kulude tasumist.

40. § 52 võtta vastu järgmiselt:
„§ 52. Avaldused dispashöörile ja nende lisad, samuti ka vastused avaldustele on tempelmaksust vabad.”

41. § 53 kolmas lõige võtta vastu järgmiselt: „Dispashööri vanutab Majanduseminister, riigiametnikkude ametivande vormeli järgi.”

42. § 54 kolmas lõige võtta vastu järgmiselt: „Dispashöör võib ametist lahkuda omal soovil, teatades sellest kaubandus-

tööstuskoja kaudu Majanduseministrile kolm kuud ette.”

43. § 55 võtta vastu järgmiselt:
„§ 55. Dispashöör saab ametisse astumisel kaubandus-tööstuskojalt nõõrraamatu, kuhu ta on kohustatud kandma dispashi-toimingu alguse ja lõpu aasta ja kuupäeva, asjaosaliselt saadud tasusumma ja dispashide sisu kokkuvõtte.

Ametist lahkumisel dispashöör annab tagasi nõõrraamatu kaubandus-tööstuskojale.”

44. § 2097¹ esimene ja kolmas lõige võtta vastu järgmiselt: „§ 2097¹. Asjaosalised kutsutakse kohtusse kuulutamisega § 295 korras.”

„Asjaosalistele, kelle elukohad on kaebaja poolt üles antud või kohtule teada, saadetakse kutsed peale selle veel harilikus korras.”

45. § 2097¹ kolmandas reas võtta järgmiselt: „...” siis järeldatakse: „ei ta on nõus dispashiga...”

46. § 2097¹ teine lõige, teine rida; ei eita nende dokumentide tema käes olemist, p. o. ei eita nende tema käes olemist.

47. § 2097¹ võtta vastu järgmiselt: „§ 2097¹. Esitatud seletuste ja tõenduste põhjal võib kohus:

1) tühistada dispashi, kui puuduvad üldavarii tunnused;

2) kinnitada dispashi dispashööri poolt esitatud kujul või muudetult, kusjuures dispashi muutmist võib kohus toimendada ise või teha selle ülesandeks dispashöörile, kohustades teda ülesli esitama kohtule dispashi muudetud kujul;

3) tühistada § 2097¹ teises lõikes ettenähtud dispashist keeldumise otsuse, kirjutades ette dispashöörile koostada dispash.”

460.

Diskonto panga ning Eesti Kommertspanga maksujõuetuks jäämisega ühenduses olevate küsimuste selgitamiseks valitud Riigikogu ametkoosseis

ARUANNE

Diskonto panga kohta.

I. Diskonto panga tegevuse arenemise käik.

a) Panga asutamine.

Okupatsiooni ajal 1918. a. tegeles Eestis Saksa riiklise rahaasutuseks „Darlehenskasse Osti” osakond. Peale okupatsiooni

lõppu likvideerus selle panga osakond Eestis. Taheti aga mitteametlikult siiski Eestisse jätta „Darlehnskasse Ost'i“ osakond. Selleks astuti „Darlehnskasse Ost'i“ esitajate poolt läbirääkimistesse ja jõuti kokkuleppele vendade Stein'idega, kellel oli käes registreeritud „Eesti Vene“ panga põhikiri, mis avaldatud RT lisas nr. 106/7 1. detsembril 1921 a. Asutajad liikmed olid Voldemar Puhk, Aleksander Tatter, Voldemar Lender, Ivan Vinogradov ja Harald Normak.

Põhikapital oli alguses 5 miljonit senti, mis vormiliselt kokku pandi järgmiste isikute poolt: Heinrich Sivers — 1.000.000; „Estoking“ (omanikud O. Stein ja A. Stein) — 833.250; John Johannson — 666.750; Ed. Hoepfener — 625.000; Ernst von Roy, Berliin — 500.000; Friedrich Eichelmann, Berliin — 500.000, Otto Bidder, Roman Antropoff, M. E. Leermann, Otto Eggers, Joh. Hartig, Victor Johannson ja Riia börsipank igäüks 125.000 senti.

Sellest makseti Eesti Panka 50% sisse 22. detsembril 1921 a.

Panga juhatuse liikme John Johannson'i seletuse järgi maksid tegelikult põhikapitalist sisse: neli viiendikku: „Darlehnskasse Ost“ ja ühe viiendiku Steinid. Samas vahekorras kaeti ka II emissioon.

Et see nii oli, seda tõendavad peakoosoleku protokollid.

Asutav koosolek peeti 19. jaan. 1922. a., tegevust alustati 1922. a. veebruarikuus, täiel määral algasid panga operatsioonid 1. maist 1922. a. Juba 16. mail 1922. a. leidis panga nõukogu, et panga põhikapitali vaja suurendada 25.000.000 sendini, millise otsuse erakorraline peakoosolek 9. juunil 1922 ka vastu võttis ja mis teostati.

Missuguse majandusharu finantseerimiseks, või mis otstarbel pank asutati, ei ole korda läinud selgitada. 1928 a. 14. mail peetud nõukogu koosoleku protokoll nimetab välismaal tehtud vilja ja tubaka ostude finantseerimist. Juba esimesel peakoosolekul 30. apr. 1923. a. on osutunud 40.000 aktsiat „Darlehnskasse Ost“ esitaja Ernst Roy käes, kelle volitusel Abram Stein osa võttis peakoosolekust 200 häälega. Temal endal isiklikult oli üles antud 2.000 aktsiat, mis andsid 40 häält, O. Stein'il ja M. Stein'il samuti kummalgi 2.000 aktsiat ja 40 häält. Teistel asutajatel leidis aga veel kõigest 100 aktsiat 25.000 sendi väärtuses, mis andsid igäühele 2 häält, kogusummas 14 häält. Gerhard Kress'il osutusid 5 aktsiat, mis ühtegi häält ei andnud.

1924. a. peakoosolekult osavõtjate vahel olid aktsiad jaotatud järgmiselt: „Darlehnskasse Ost“ — 25.000 aktsiat — 200 häält, A. Stein — 5.546 aktsiat — 110 häält; M. Stein 5.547 aktsiat — 110 häält, O. Stein — 5.547 aktsiat — 110 häält; teistel 8 osavõtjal à 100 aktsiat ja 2 häält, kokku 16 häält.

1925. a. peakoosolekul esinesid: Dr. Klingspor (panga nõukogu liige asutamisest saadik kuni lõpuni), „Getreide-Kreditbank“ Berliinis, direktor — 10.000 aktsiaga (200 häält), „Ostdeutsche Bank“ volitusel V. Johanson 10.000 aktsiaga (200 häält), O. Stein 200 aktsiaga (4 häält) ja M. Stein 100 aktsiaga (2 häält).

1926. a. esinesid aktsiate paketiiga peakoosolekul veel „Ostdeutsche Bank“ ja Stein'id koos, kuna 1927. aastast algades ka ametlikult aktsiate enamuse on vendade Stein'ide käes ja „Ostdeutsche Bank“ enam üldse ei esine.

Tegelikult olid aga Eesti-Vene panga tõelikkudeks aktsionärideks 1925. a. peale täielikult vennad Stein'id, mis selgub sellest, et dividend aktsiate pealt on „Ostdeutsche Bank“ käsul välja makstud vendadele Stein'idele otsekohe ehk A/s. Ühendatud saapa- ja nahavabrikute kaudu. 1929. aastal on $\frac{4}{5}$ dividendist makstud vendadele Stein'idele, $\frac{1}{5}$ Teitelbaum'ile.

Aktsionäride koosseisust selgub, et alguses tegemist oli väliskapitaliga (Saksa), kes tegutses kohapealsete Saksa rahvusest advokaatide ja juudi ärimeeste kaudu. 1925. a. saadik on aga väliskapital taganenud ja pank täielikult üle läinud vendade Stein'ide kätte.

Põhikapitali on suurendatud peale 1922. a. järgmiselt: 20. mai 1925. a. peakoosoleku otsusega 40.000.000 sendini ja 10. jaanuari 1926. a. otsusega 50.000.000 sendini.

1925. a. omandasid aktsiaid 18.300.000 senti eest A/s. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikud“, kes samal ajal Diskonto pangast välja võtsid 12.600.000 senti.

1928. a. 93.635 krooni aktsiate eest Diskonto panga raamatute järgi otsustades maksnud vennad Stein'id, A/s. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikute“ raamatute järgi on aga selle summa maksnud tähendatud A/s.

Mõlemi asutuste raamatutest on näha, et raha selleks 10.000.000 senti on saadud laenuna Pikalaenu pangast.

28. detsembril 1928. a. nimetatud pank ümber „Diskonto“ pangaks. Peakoosolek põhjendas nime muutmist järgmiselt: vaja

leida kohasem firma, et ühendusesse ei seataks V. N. S. V. L.

b) Panga tegevuse arenemine 1922. a. kuni 4. nov. 1930. a.

Panga tegevuse arenemisest annab pildi juurdelisatud tabel (lisa nr. 1). Bilans suurenes 1.280.526 kroonilt 6.069.865 kroonini. Aktivas: Diskonteeritud vekslid ja kontokorrent laenu 808.300 kroonilt 3.804.601 kroonini, garantii debitorid 93.640 krooni (1924. a. 1.686.830 kroonini (sellest summast moodustab 31. jaanuarist kuni 31. okt. 1930 a. juurdetulnud summa üksinda 832.933 krooni). Passivas: hoiusummad 357.032 kroonilt 1.238.773 kroonini (1930. a. langenud 738.947 kroonini), vekslite rediskont 200.015 kroonilt 2.014.391 kroonini, garantii kohustused 10.918 kroonilt 1.686.830 kroonini.

Erilist tõusu on märgata panga tegevuses sellest ajast, kus nõukogusse valiti esimeheks 27. aprillil 1928. aastal härra J. Kukk ja pangale võetud uus firma Diskonto pank.

Enne J. Kukk'e valimist nõukogu esimeheks peeti nõukogu koosolekuid: 1922. a. 3 koosolekut, 1923. a. 1 koosolek, 1924. a. 2 koosolekut, 1925. a. 5 koosolekut, 1926. a. 4 koosolekut, 1927. a. 1 koosolek, 1928. a. enne härra J. Kuke valimist (kuni apr. kuuni) ainult 1 koosolek, aprillist kuni detsembrini aga juba 7 koosolekut. Endistel aastatel ei ole nõukogu arutanud muid küsimusi, kui ainult peakoosoleku kokkukutsumisi ja põhikirja muudatusi. Härra J. Kuke tegevusse astumisega alles kanti nõukogule ette andmed panga klientidele antud krediitide kohta, kiideti juhatuse poolt tehtud operatsioonid heaks, otsustati panga operatsioonide süvendamise ja laiendamise küsimused, vaadata läbi diskonto komitee žurnaal, arutati krediidi andmise küsimust panga klientidele, otsustati Eesti Pangas suurendada rediskonto krediiti, diskonto komitee esimeheks valiti härra J. Kukk ja täiendati selle koosseisu „ühaga A/s. Ühendatud saapa- ja nahavabriku härradest“ (nimi ei selgu protokollist). J. Kuke, M. Stein'i ja O. Stein'i volitati direktorisi asendamaks.

1929. a. peeti 10 nõukogu koosolekut. 1930. a. rauges nõukogu tegevus, mis seletatav sellega, et juba 3. jaanuari koosolekul pandi juhatuse esimehe kohuste täitmine nõukogu esimehe Joh. Kuke peale. On peetud pärast seda ainult 2 koosolekut: 15 märtsil, kus otsustati kokku kutsuda peakoosolek 14. IV ja 3. aprillil, kus aruanne 1929. a. eest läbi vaadati, mis näitas

puhast kasu 36.327 krooni. Sellest anti juhatusele 9% lisatasuks.

Panga tegevus arenes 1930. a. kümne kuu jooksul kulminatsiooni punktile. Bilans suurenes 4.314.416 kroonilt 6.069.865 kroonini. Seal hulgas passivas suurenesid garantii kohustused jaanuarist kuni oktoobrini 853.897 kroonilt 1.686.830 kroonini, konto korrent arved teistes pankades 50.075 kroonilt — 331.716 kroonini, rediskonteeritud vekslid 1.385.306 kroonilt 2.014.391 kroonini. Vähenesid ainult hoiusummad, (Kr. 1.238.773 pealt 738.947 kr. peale) peajasjalikult selle läbi, et panga suuremale võlglastele „Üh. Saapa- ja naha vabrikutele“ tema hoiusummad nii Eesti rahas, kui ka välisvaluutas välja makseti. Näit. on üksinda £ arvelt välja makstud 278.824 krooni.

Selle vastu aga suurenesid „Üh. Saapa- ja nahavabrikute“ kohustused 9 kuu jooksul 31. jaan. 1930. a. — 4. nov. 1930. a. (netto saldo) kokku 1.542.807.90 kr. pealt 3.072.415.70 kroonini, sellest suurenesid disk.-vekslid ja kontokorr. laenu 641.625.96 kr. võrra ja garantiid 857.981.91 kr. võrra. Kokku 1.499.607.87 kr. võrra.

Vahepeal oli aga panga suurem debitor „Üh. saapa- ja nahavabrikud“ vaatamata suurtele krediitidele, maksujõuetuks jäänud ja 4. novembril 1930. a. leidub nõukogu protokolliraamatus järgmine sissekanne nõukogu ja juhatuse ühise koosoleku kohta:

„Härra J. Kukk kannab ette tegeliku olukorra fikseerimiseks ja palub protokolli, et 11. juunist 1930. a. tema võtab osa, vastava kokkuleppe põhjal Pikalaenu Panga ja Diskonto Panga vahel, Diskonto Panga juhatusest ja nõukogust ainult kui Pikalaenu Panga esindaja ja 1. nov. 1930. a. ka Eesti Panga esindajana nende mõlemate pankade huvide kaitsmiseks, niipalju, kui see ühenduses Diskonto Panga tegevusega, ja et selle kohta on härra J. Kukk juba varem teatanud suusõnaliselt. Juhatuse ja nõukogu, eelnevat teadaannet ära kuulates, kinnitavad selle teadaande tõelikust.“

Mis juhatuse vahepeal ja enne seda teinud, selle kohta puuduvad andmed, sest juhatuse koosolekute kohta ei olevat protokolle üldse peetud.

Juhatuse liikme John Johanson'i seletuste järgi, mis tema andnud ülekuulamiselt 1. jsk. tähtsamate asjade kohtu-uurijale 1. märtsil 1932. a., on kuni 1925. aastani panga tegevus arenenud normaalselt. Sellest ajast peale aga, kui aktsiate paketi läks vendade Stein'ide kätte, on vennad haka-

nud pangas korraldusi tegema, juhatuse liigetelt mõnikord ainult viisakuse pärast nõu küsides. Samast ajast peale on nemad teinud korralduse A/S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikute“ ja nende isiklikudelt laenudelt arvata umbes 2—4% vähem, kui teiste klientide laenudelt.

Osalt selle tõttu, osalt üldise konjunktuuri muutmise tõttu on aga hakanud sest ajast vähenema panga puhaskasu.

1924. a. aruande järgi oli puhaskasu 4.948.562 senti, 1925. a. — 558.660 s., 1926. a. — 443.129.50 s., 1927. a. — 2.072.488 s., 1928. a. — 35.935.28 krooni, 1929. a. — 36.327.19 krooni.

Dividendi on makstud ja määratud nii palju, kuidas vennad Stein'id selleks korraldusi teinud.

Enne Eesti-Vene panga terve aktsia paketi üleminekut vendade Stein'ide kätte on suurenenud Stein'ide ja nende ettevõtete (A/S. „Üh. saapa- ja nahavabr. ja teised“) kohustused selle tõttu, et „Ost-deutsche Bank“ neile otsekohe Berliinis suuremad summad välja maksis, missugused E.-Vene panga raamatutes arvestati. Sellele pangale vaatas „Ost-deutsche Bank“ kui oma osakonnale.

Sest ajast aga, kui vennad Stein'id E.-Vene panga aktsia paketi omandasid, võtsid nad eneste ja A/S. „Ühend. saapa- ja nahavabrikud“ arvelt alati rohkem raha välja, kui nad sinna sisse maksid. Nende kohustused suurenesid aasta-aastalt kuni lõpuni. Krediiduseaduse ja panga põhikirja nõudeid nende laenude suuruse ja kindlustuse kohta ei peetud juhatuse poolt silmas sellepärast, et vennad Stein'id ise panga krediidi politikat juhtisid.

Ka sellest ajast peale, kus Pikalaenu Pangale anti 11. juunil 1930. a. kohustus, mille täitmise järele J. Kukk pidi valvama, nimelt: mitte suurendada A/S. „Ühend. saapa- ja nahavabr.“ kohustusi, — on selle A/S. ja vendade Stein'ide võlakohustused suurenenud.

J. Johanson'i arvates on suurenemine sündinud sel teel, et A/S. või vennad Stein'id andsid teistele pankadele tsekke, mida tõmbasid Diskonto Panga peale. Need tsekid läksid arvekotta, kust neid Diskonto Pank pidi välja ostma.

Katmata tsekkidega opereerimine on J. Johanson'i seletuste järele alguse saanud 1929. a. lõpul või 1930. a. algusel.

Need O. Stein'i poolt Chasebanki peale väljaantud dollar-tsekid kaeti osaliselt sel teel, et A/S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikud“ ostsid Diskonto Pangast kas \$, £ või Ekr. tseki, müüsid selle kuskil sise-

maa rahaasutuses ära ja saadud raha saatsid telegraafi teel New-Yorki Chasebanki, O. Stein'i arve täiendamiseks. Sel teel saavutasid A/S. „Ühendatud saapa- ja nahavabr.“ või O. Stein krediiti, makstes selle eest nii palju, kui tuli maksta telegraafilise üleviimise eest ($\frac{1}{4}\%$ üleviidavast summast). Sarnaseid tsekke ei ostnud A/S. harilikult mitte sularaha eest, vaid see summa kirjutati Diskonto Panga raamatutes nende arvele.

Teiseks on vennad Stein'id ja nende ettevõtted saanud Diskonto Panga arvel raha sel viisil, et Stein'id ise rääkisid läbi Eesti Pangas, palju see pank Diskonto Pangale vekslid rediskonteerib. Vekslite rediskontist saadud summa kanti Eesti Pangas Diskonto Panga kontokorrent arvele ja sealt võtsid Stein'id seda raha harilikult arvekoja kaudu tsekkidega nõnda välja, kuidas eelpool kirjeldatud.

J. Kukele on Joh. Johanson andnud tema nõudmisel andmeid A/S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikute“ ja Stein'ide võla arvete seisude kohta, nagu nad tõelikult ol'd, neid tema eest ei varjatud. Ka selle kohta, kui suures summas O. Stein'i poolt Diskonto Pangale dollartsekkisid müüdnud, mis on alles teel New-Yorki, on J. Kukele ülevaade antud. Tema oli kõigis selles teadlik. Ka sai aegajalt temale kirjalikul kujul näidatud A/S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikute“ ja Stein'ide kõiki, mitte ainult kontokorrent arvete liikumist.

Nende kohustuste suurus ja Stein'ide korraldused selles asjas olid alaliselt, kuni panga tegevuse lõpuni, J. Kuke, Leermann'i ja Johanson'i ühiseks kõneaineks, nagu seda tõendab J. Johanson.

Viimaks on Stein'id ja nende ettevõtted saanud Diskonto Pangast ka otse tsekkidega sularaha. Näit. on oktoobri algusest kuni 4. nov. Diskonto Pangast makstud välja A/S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikutele“ kogusummas Kr. 1.026.444.50, sellest sularahas Kr. 144.761, tsekkides Eesti rahas Kr. 494.404.50, välisrahas Kr. 170.631, teadmata kas tsekkides või sularahas Kr. 94.900, teiste nende endi ettevõtete arvele üle kantud Kr. 124.743.

Peale selle on sama A/S. poolt välja antud fiktiivseid tsekke kassa reserveid täiendamiseks oktoobri alguses 80.000 kr. peale ja novembri algul 70.000 kr. peale.

Kassahoidja Reinhold Hasselblatt'i seletuste järele 1. jsk. tähtsamate asjade kohtu-uuriiale (v. lisa nr. 2) oli harilikult viimastel aastatel kassas igal päeval sularahas umbes Kr. 10.000 kuni Kr. 20.000. Viimastel aastatel pea iga kuu viimasel

päeval, missuguse päeva kohta tuli bilanss kokku seada ja maksudevalitsusele saata, täiendati kassa reserve Diskonto Pangas sel teel, et A/S. „Ühend. saapa- ja nahavabrikud“ andsid Diskonto Pangale Eesti Kommerts Panga peale tõmmatud tseki, keskmiselt Kr. 60.000.— kuni Kr. 80.000.— suuruses. Seda summat ei saanud A/S. „Ühend. saapa- ja nahavabrikud“ mitte kätte, vaid see kirjutati Diskonto Pangas nende arve heaks. Järgmisel kuupäeval, s. o. harilikult järgmise kuu esimesel päeval, andsid A/S. „Ühend. saapa- ja nahavabrikud“ Diskonto Pangale Diskonto Panga peale tõmmatud sama suure tseki. Sellepärast kirjutati A/S. „Ühend. saapa- ja nahavabrikute“ arvelt samal päeval see summa maha. Nõnda olid siis arved jälle endises seisukorras. Eesti Kommerts Panga peale antud tseki võtsid aga „Ühend. saapa- ja nahavabrikud“ tagasi.

II. Diskonto panga kokkuvarisemine, hooldajate aruanne ja likvideerimise komisjoni tegevus.

Parajasti, kui panga tegevus oli jõudnud kulminatsiooni punkti, sündis kokkuvarisemine. Panga nõukogu esimese J. Kukki esines 4. nov. 1930. a. Majandusministrile ettepanekuga panga maksujõuetuks tunnustamise üle ja Tallinna-Haapsalu Rahukogu määrusega 4. nov. 1930. a. tunnustati pank maksujõuetuks, ning määrati vannutatud hooldajateks vann. advokaadid T. Kalbus, O. Tief ja härra Joh. Rosenfeldt.

Hooldajad esitasid Tallinna-Haapsalu Rahukogule 7. dets. 1930. a. nr. 307 all siia ligipandud aruande (lisa nr. 3) ühes hindamisbilansiga (lisa nr. 4), mille järele panga puudujääk teeb välja 2.169.440 krooni. Sellest kaetakse aktsia kapitaliga 500.000 kr., tagavarakapitaliga 94.498.62 kr. ja erakapitaliga 20.000 kr., kuna ülejäädav osa 1.554.942 krooni kreditooridel tuleb kanda, s. o. umbes see summa, mille võira A/S. Ühendatud saapa- ja nahavabrikute kohustuste summa suurenenud 31. jaan. kuni 4. nov. 1930. a. Hooldajad hindasid sealjuures A/S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikutelt“ ja sellega ühenduses olevatelt ettevõtetelt ning isikutelt saadaolevad summad, millel puudusid erilised kindlustused, 50% alla. Hiljem on aga selgunud, et loodetud 50% asemel korda läheb saada ainult 1—2%.

Hooldajate aruandes konstateeritakse kokkuvõttes: 1) „A/S. Üh. saapa- ja

nahavabrikute“, Steinide ja nendega ühenduses olevate ettevõtete kohustused moodustavad panga aktivas 69,3%, kui aga Steinide poolt väljaantud katmata tsekid juurde arvata, siis üle 70%.

2) Panga raskused tekkisid sellest:

a) et eelpooltähendatud võlad ei olnud küllaldaselt kindlustatud. A/S. „Ühend. saapa- ja nahavabrikute k/k. lepingu põhjal panditud materjalide ja kaupade väärtus pidi olema Kr. 1.330.348.90, hooldajatele anti üle pantisid ainult 162.135 kr. väärtuses, mis on vastolus panga põhikirja § 13 ja Krediidseaduse § 19 nõuetega;

b) et üksikutele klientidele on antud krediiti suuremal määral, kui Krediidseaduse § 23 ja panga põhikiri seda lubab (üle 50.000 kr.) nimelt:

A/S. Ühendatud saapa- ja nahavabrikutele . . .	Kr. 1.726.833.67
O. Stein'ile	„ 602.415.58
M. Stein'ile	„ 74.076.45
Tooresnaha Import & Eksport o/ü.	„ 305.921.90
E. Tarvit. keskuhisusele „	103.518.86
B. Katlama'le	„ 133.784.54

Kokku Kr. 2.946.551.—

Kokku kujunevad Steinidele ja nende ettevõtetele väljaantud rahasummad ja garantiid järgmiselt:

A/S. Ühend. saapa- ja nahavabrikutele . . .	Kr. 3.091.408.31
Vennad Steinid	„ 701.327.80
Steinidega ühenduses olevad ettevõtted	„ 444.739.25

Kokku Kr. 4.237.475.36

mis moodustab 69,2%, kui aga aktsiakapital välja arvata, siis üle 78%.

d) Nõukogu liikmelt O. Stein'ilt on katmata tsekke ostetud. (420.000 kr. väärtuses. Sellega kokku tõuseb Steinide kohustuste protsent 88-ni. Kõigil teistel võlglastel kokku ainult 750.000 kr. ümber.)

e) Juhatuse ning nõukogu liikmetele ja ametnikkudele on krediiti antud. (Dir. Johanson'ile 5000 kr. avansi ja jooksva arve debet saldo Kr. 916.— (rikutud Kred. sead. § 27.)

g) O. Stein on osa aktsiakapitali 31. XII 1928. a. Kr. 32.250 maksnud mitte sularahas, vaid k/k. arve kaudu.

Likvideerimise komisjoni tegevus.

Tallinna-Haapsalu Rahukogu määrusega 9. dets. 1930. a. kinnitati likvideeri-

mise komisjon järgmises koosseisus: esimees T. Kalbus, liikmed: A. Meerits, R. Penno, J. Holberg, P. Peterson, B. Rostfeldt ja J. Sihver. Komisjon võttis 10. dets. vannutatud hooldajatelt asjaajamise üle.

Kokkuvõtte järgi kuni 30. nov. 1931. a. oli tunnustatud I liigi võlgasid Kr. 43.348.08 (pärast 30. nov. vähendati seda summat Kr. 3001.82 võrra, nii et jäi Kr. 40.346,26), II liigi võlgasid 650.595.34. Viimastest summast kuulus kompenseerimisele Kr. 83.744.46, jäi tasuda Kr. 566.850.88. 30. nov. 1931. a. jäi läbivaatamata pretensioonide Kr. 3.453.376.96 suuruses summas. Peale 30. nov. 1931. a. on tunnustatud I liigi võlgasid Kr. 12.968.11 suuruses summas (endistega kokku Kr. 53.314.37) ja II liigi võlgasid Kr. 327.913.32, millest kompenseerimisele kuulus Kr. 24.166.16, jäi tasuda Kr. 303.747.16 (end. kokku Kr. 870.598.04). Tagasi on lükatud mõned väiksemad nõudmised umbes Kr. 2.000.— suuruses summas, missugused aga hiljem kohtu poolt tunnustatud ja likv. komisjoni otsused tühistatud, väljaarvatud üks nõudmine, mille kohta veel kohtu otsust pole. Suure likvideerimise komisjoni poolt tagasilükatud nõudmine on N. V. L. Kaubanduslise esituse nõudmine Kr. 323.893.18 suuruses summas (garantii põhjal), missugune otsus aga veel pole seadusejõusse astunud.

Suuremad seni läbivaatamata pretensioonid on:

1) Eesti Pank	Kr. 1.272.452.32
2) Pikalaenu Pank	„ 260.005.60
3) E. T. Keskühisus	„ 119.158.80
4) I Eesti konservi vabr.	„ 24.809.34
5) Paulson	„ 21.320.—

Kokku Kr. 1.697.746.06

III. Maksujõuetusega ühenduses tekkinud kohtulikud protsessid.

Panga juhatuse tegevuse kohta on alustatud juurdlust 1. jsk. tähtsamate asjade kohtu-uurija poolt N. S. § 1154 põhjal. Eeluurimine ei ole senijani lõpetatud, mille tõttu ka ankeetkomisjonil raskendatud oli varem aruandega Riigikogule esineda. Kuna Riigikogu viimane istungjärk lähemal ajal lõpeb, ei võinud ankeetkomisjon ära oodata kohtu-uurija tegevuse lõpetamist ja esitab Riigikogule oma aruande nende andmete põhjal, mis komisjonil korda läinud selgitada. Komisjon luges oma

peaülesandeks selgitada küsimuse majanduslikku külge, piirdudes kriminaalsüütegude kohta käivas osas ainult konstateerimisega, missuguses seisukorras asi viibib. Süüteo asjale käiguandmine on seotud Steinide ja nende ettevõtete maksujõuetuks tunnistamisega, mis aga nende volinikkude poolt tarvitusele võetud abinõude tagajärjel õige aeglaselt liiguvad.

Näit. jõudis Abram Stein'i maksujõuetuks tunnistamise asi Tallinna-Haapsalu Rahukogus otsustamisele alles 17. okt. 1931. a. 12. dets. 1931. a. anti temale uus tähtaeg edasikaebamiseks. Kaebusel ei olnud 25 senti tempelmaksu tasutud; 9. jaan. 1932 määrati selle tasumiseks 7-päevane tähtaeg ja 23. jaanuaril esitati toimetusele kaebusega Kohtupalatile, kus see alles arutusele määrata. Oscher Stein ja Meier Stein tunnustati maksujõuetuks alles 6. veebruaril s. a.

Juhatuse liikmed olid 1930. a.: J. Kukk, esimees, M. Leermann, J. Johanson.

Nõukogusse kuulusid: J. Kukk, esimees, J. Tannebaum, Dr. H. Klingspor, A. Stein, M. Stein, O. Stein.

Revisjoni komisjoni moodustasid: A/S. Ühend. saapa- ja nahavabr. raam. pid. E. Birck, J. Jakobi ja R. Mendelson, (Evang. luth. usu õpetajate ühingu laekahoidja) 1928.—1930. a.

IV. A/S. Üh. saapa- ja nahavabrikud, nende bilanside võltsimised ja puudujääk.

Selgusele jõudmiseks Diskonto panga maksujõuetuks jäämise põhjuste üle, on vaja üheskoos selgitada ka „A/S. Ühendatud saapa- ja nahavabrikud“, Stein'ide ja nendega ühenduses olevate ettevõtete maksujõuetuks jäämise põhjuseid, kuna need lahutamata üksteisega seotud on.

„A/S. Ühendatud saapa- ja nahavabrik“ raskused hakkasid selguma juba juunikuus 1930. a. 11. juunil 1930. a. Pikalaenu panga ja a/seltsi vahel sõlmitud lepingu järgi (v. lisa nr. 5) täitis J. Kukk erilise tasu eest, mida temale maksis a/s., Pikalaenu panga usaldusmehe kohuseid peale Diskonto panga ka „A/S. Ühendatud saapa- ja nahavabrikute juures. A/S. Ühendatud saapa- ja nahavabr. kohustusid, et nemad ilma J. Kukk'e nõusolekuta ei võta ette operatsioone, milliste läbi viimine täiendava tegevuskapitali muretsemist nõuab ja ühtlasi ettevõtte kohustuste summat suurendab

ja lubasid arvestada J. Kuke poolt neile antud juhtnõridega. J. Kukk koostas enne suuremate operatsioonide teostamisele asumist saavutada aegsasti Pikalaenu Panga juhatuse nõusoleku. Pikalaenu Panga presidendi Öpiku seletuse järgi oli härra J. Kukk ka A/S. revisjoni komisjoni liige.

Eesti Panga kirjaliku seletuse p. 12 järgi (v. lisa nr. 6) on J. Kukk bilansi võltsimisest Üh. saapa- ja nahavabrikute teatanud mõni päev enne Diskonto Panga kokkuvarisemist (novembri algul 1930) Pikalaenu Panga presidendi härra Öpiku seletuse järgi on hra Kukk temale teatanud kuritarvitustest juba septembrikuus.

„A/S. Ühendatud saapa- ja nahavabrikute“ bilansside võltsimise asjas on vastutusele võetud Abram, Oscher ja Meier Stein'id N. S. §§ 13, 1199 ja U. N. S. §§ 51 ja 580 p. 2 põhjal ning Tallinna-Haapsalu Rahukogu otsusega karistatud 25. jaanuaril 1932 a. järgmiselt: N. Sead. §§ 13, 1199, 1711, 1681, 1666, U. N. Sead. § 51, 580 p. 2, 18, 53, 18³ ja 60 põhjal igat ühte 4-aastase vangirooduga ühes õiguste kaotamisega. Tsiiviilnõudmine rahuldati 194.656 krooni suuruses summas.

Otsus on seadusejõusse astunud. Kaebalused edasikaebusega ei esinenud.

Pärast Diskonto Panga kokkuvarisemist on hra Kukk esinenud Pikalaenu Panga juhatusele kirjaliku ettekandega (lisa nr. 7), millele juurde lisatud ka ärakiri memorandumist „Eesti naha- ja jalanõude tööstuse“ praeguse seisukorra ja tuleviku väljavaadete kohta (lisa nr. 8).

Komisjon ühineb selles ettekandes ja memorandumis toodud väidetega, välja arvatud erandid, mis käesoleva aruande VII osas ette toodud.

„A/S. Üh. saapa- ja nahavabr.“ administratsiooni liikme härra T. Kalbus'e seletuse järgi (ülekuul. 30. IV 1931. a.) on bilansi järgi puudujääk Kr. 3.296.648.68, kui tagavara- ja aktsiakapital Kr. 639.000 maha arvata, jääb puudujääk Kr. 2.666.089.31, kõik varandused on panditud, neist ainult 130.000 kr. eest Diskonto Pangale, muud varandused teistele pankadele. Vabat varandust on ainult 100.000 krooni väärtuses. Stein'ide isiklikud kinnisvarad on ülekoormatud obligatsioonidega. Vallasvara panditud Eesti Kommerts Pangale. Sularaha ei ole.

Bilansse on võltsitud aastate jooksul. Ettevõtte on kahjudega töötanud, kuid aasta lõpul on miljonitesse ulatavad kulud direk-

torite vendade Steinide separat kontosse üle kantud. Seega näidati aasta lõpuks puhastkasi, mis siis jagati. Järgmise aasta algul kanti summad direktorite separat arvetelt jälle tagasi. Sarnase järjekindla bilansside võltsimisega on kahju tehtud 1.660.521 kr., missuguse summa Stein'id esimesel kreditoride koosolekul enda kanda võtnud.

V. Eesti Panga ja Pikalaenu Panga vahekorrad Diskonto Pangaga ja viimasega seotud ettevõtetega.

a) Eesti Panga vastused ülesseatud küsimistele:

(V. lisa nr. 6.)

b) Pikalaenu Panga vastused ülesseatud küsimistele:

(V. lisa nr. 9.)

Kokku võttes: 1) Pikalaenu Pank ei kannata, kuna panditud varanduse väärtus katab võlad.

2) Eesti Pank on oma puhtast kasust mahakirjutanud Diskonto Panga arvel Kr. 668.205.77 ja Ühendatud saapa- ning nahavabrikute arvel Kr. 101.875.62. Viimastest summast on 1931. a. jooksul tagasisaadud Kr. 11.107.27. Seega jääb kahjudeks Kr. 758.205.77.

Sellest loodab Eesti Pank osa tagasi saada. Kuna aga pangale panditud naha hinnad langenud (14—25%), samuti Pikalaenu Panga kindlustuste realiseerimisel vähem sisse tuli, kui loodeti (näit. osteti „Sakala“ nahavabrik, mis hinnatud oli 320.000 kr., 30.000 krooni eest), siis on raske öelda, kui palju korda läheb tagasi saada. Eesti Panga arvates jääb üldine kahju vähemast 500.000 kuni 600.000 krooni suuruseks.

VI. Erapankade, asutuste ja isikute kahjud.

Suurem osa Diskonto Panga kokkuvarisemise läbi sündinud kahju on kandnud erapangad, nii siseriigis kui välismaal, asutused ja isikud, kellel hoiusummad. Hoiusummad kuuluvad enamikus samuti asutustele, äridele ja pankadele. Erasisikute hoiusummasid on võrdlemisi vähe. Kuna aga kõik kindlustused koondatud eestkätt Pikalaenu Panka ja Eesti Panka, jääb kõigi teiste nõuete rahuldamiseks sedavõrt vähe, et need likvideerimise komisjoni umbkaud-

se arvestuse järgi umbes 3—4% võivad saada.

VII. Panga maksujõuetuks jäämise põhjused.

Peamiselt seisavad selles, et panga juhatuse ning nõukogu poolt on rikutud põhikirja §§ 13, 18, 19, 35, 37, 38 ja Krediiditseeduse §§ 19, 20, 21, 23, 24 ja 25. Kuigi ka teiste pankade juures tuleb samasuguseid seaduse- ja põhikirja rikkumisi ette, kuid mitte sarnases ulatuses, kui käesoleval juhul, kus üle 70% panga aktivest üheainsa ettevõttele ja temaga ühenduses olevatele isikutele välja laenatud. Krediidid muresemiseks pangale on viimastel aastatel, eriti 1930. a. enne kokkuvarisemist tarvitatud kõiksugu lubatud ja lubamata abinõusid. See asjaolu, et opereeriti katmata tsekkidega, tõendab, et krahhi põhjused mitte ainult majanduslikud ei ole, vaid ka kuritahtlikku iseloomu kannavad, samuti kui selle ettevõtte juures, mida pank finantseeris ja mis kuulusid mõlemad ühele ja samale isikute grupile. Et bilansside võltsimised Üh. saapa- ja nahavabrikute a/s. kestsid järjekindlalt terve rida aastaid, see tõendab omakorda, et süüdi ei ole üksinda turuvõime ülehindamine ja sellest tingitud liig suurte nahavabrikute asutamine, vaid ka kuritahtlikkus. On küllalt põhjusi eeldada, eriti kui silmas pidada, et Stein'ide kinnisvarad nii Eestis kui välismaal juba varakult koormatud obligatsioonidega, mida nad ise ütlevad olevat välismaal, et maksujõuetust ette valmistati aastate kestel, selleks raha kõrvale toimetati ja eriti viimast aega kasutati selleks, et riiklikkudest pankadest võimalikult rohkesti raha kätte saada. Uusi nimetamisväärseid investeerimisi 1930. a. ette ei võetud, küll aga kasvasid võlad.

VIII. Väärnähtused krediidi andmisel Diskonto pangale ja temaga seotud ettevõtetele.

Komisjon peab tarvilikuks eraldada väärnähtusi, mis ilmsiks tulnud Diskonto Panga ja temaga seotud ettevõtete finantseerimisel, ajaliselt kahte järku: a) aeg kuni 1930. aastani ja b) 1930. aasta.

Mis puutub esimesel ajajärgul antud krediitidesse, siis konstateerib ankeetkomisjon: 1) Nii Eesti Panga kui ka Pikalaenu Panga poolt on üle hinnatud Diskonto Panga ja tema poolt finantseeritavate ettevõtete

tähtsust Eesti rahvamajanduses, kuigi komisjon tunnustab, et siin eksimised olid võimalikud.

2) Mõlemad pangad on (nii vahenditult kui ka teiste pankade kaudu) finantseerinud naha- ja jalanaõude alal üksteisega võistlevaid ettevõtteid. Pikalaenu Pank muutis Eesti Panga poolt „A/S. Ühendatud saapa- ja nahavabrikutele“ antud laenu, mis temale „A“ liigi laenude arvel oli üle antud, hüpotekaarlaenuks 20 aasta peale (500.000 kr.). A/seltsil „Ühendatud saapa- ja nahavabrikud“ oli Eesti Pangas 30. VI 1929 avatud krediit 1.210.000 kr., peale selle Diskonto Pangale 650.000 kr., samal ajal anti Eesti Pangast ja Pikalaenu Pangast krediiti Eesti Kommertspangale (1.952.702 kr. üksinda Pikalaenu Pangast), kelle üks suurematest debitoridest oli nahatööstuse A/S. „Union“, nimelt kr. 1.525.503 suuruses summas. Kumbki ettevõtetest oleks lahedasti võinud rahuldada kogu siseturu nõuded, välisturgude hankimisel kumbki nimetamisväärilisi tagajärgi ei saavutunud ja selle tõttu tekkis siseturul ennasthävitav võistlus. See sündis suurel määral riiklikkudest ja Eesti Pangast saadud summade arvel.

3) Krediidi andmisel ei ole kasutatud kõiki võimalusi krediteeritavate ettevõtete kui ka Diskonto Panga, samuti viimase poolt finantseeritavate ettevõtete tõelise olukorra väljaselgitamiseks, ega pole küllalt süvenetud ettevõtete majandusliku jõu hindamisesse, mis on mõjutanud suurema krediidi andmist, kui see õigustatud oli.

1930. a. kevadel on Pikalaenu Panga ekspersed teinud analüüsi Diskonto panga bilansist. Sealjuures on selgunud, et panga põhikapital koosnenud Stein'ide vekslitest, kusjuures hooldajate arvamise järgi need vekslid juba kauemat aega seal kapitali asemel seisnud (V. J. Kuke ettekanne Pikalaenu Pangale). A/S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikute“ seisukorra selgitamisel on piirdutud bilansside, äriaraamatute võrdlusega ja informatsiooniga, mille järgi kõik korras pidi olema (V. Eesti Panga vastused, p. 5). Isegi selles pole tarvilikuks peetud veenduda, kas tegelik olukord kooskõlas on raamatutega.

b) Mis puutub 1930. a. aseteidnud väärnähtustesse, siis tuleb siin tähtsamate-na märkida: 1) Pikalaenu Panga usaldusemeheks nii Diskonto Panka kui ka A/S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikud“ määrati hra J. Kukk, kes oli 1928. a. peale olnud Diskonto Panga nõukogu esimees

ning juhatuse liikme kohustetäitja, samuti diskonto komitee esimees ja 1930. a. jaanuarist saadik panga juhatuse esimees, sealjuures kui palgaline ärarippuv panga aktsionääridest, Steinidest. Pealegi on tasu määramine ja maksimine Pikalaenu Panga usaldusemehele hra Kukele jäetud jällegi Diskonto Panga ja A/S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikute“ hooleks.

1930. aastal antud laenud olid mõeldud ettevõtte saneerimiseks ja selle tõttu on täiesti arusaadav ülesseatud nõudmine, et ilma Pikalaenu Panga usaldusemehe nõusolekuta ette ei võeta operatsioone, milliste läbiviimine täiendava tegevuskapitali muretsemist nõuab ja ettevõtete kohustuste summat suurendab. Kohustuste summa on aga peale 11. juuni 1930 tunduvalt suurenenud. Oktoobrikuu ja novembri esimeste päevade jooksul üksinda on A/S. „Üh. saapa- ja nahavabrikud“ võtnud Diskonto Panga kaudu välja sularahas Diskonto Panga kassast ja tsekkidega Eesti Pangast samuti üle kandnud oma abiettevõtetele kokku 1.026.444 krooni (sellest sularahas Kr. 141.761, Eesti Pangast tsekkidega 665.040 kr., teadmata, kas sularahas või tsekkidega 94.900 kr. ja üle kandnud oma abiettevõtetele 124.743 kr.) Selle võrra on A/S. Ühendatud saapa- ja nahavabrikute kohustused Diskonto Panga vastu kasvanud, Diskonto Panga kohustused Eesti Panga vastu on kasvanud vähemalt 665.040 kr. võrra sama kuu jooksul. Peale selle on suurenenud ka vendade Stein'ide kohustused. Veel viimastel päevadel enne Diskonto Panga kassa sulgemist on kassas olev sularaha, 30.000 kr. ümber, jaotatud A/S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikute ja O. Stein'i vahel, kusjuures esimesele välja anti Kr. 17.301 ja viimasele Kr. 4.890.84 (V. üksikasjalikult lisa nr. 2 — Reinhold Hasselblatti seletus).

Kui Pikalaenu Panga usaldusemeheks oleks määratud iseseisev ja aktsionääridest rippumatu isik, siis sarnased väärnähitud oleksid arvatavasti ära jäänud.

Hra J. Kukk aga ülekuulamisel tähtsamate asjade kohtu-uurija juures seletab, et tema ei tea, kes on Diskonto panga tegelikud osanikud (aktsionäärid). Vennad Steinid on temale seletanud veel 1930. a., et neile Diskonto Panka kui laenuandjat tarvis pole, vaid et nemad ümberpöörduvalt Diskonto Pangale oma krediite tarvitada annavad. Pärast 11. juunit erilist Stein'ide ja nende ettevõtete laenude tõusu polevat märgata olnud. Stein'id ise tõendanud suuliselt, et nende laen pangas ei kasva. Kui võlad siiski on tõusnud, siis ilma tema

nõusolekuta ja teadmata. Sarnastest seletustest selgub, et ka pärast Pikalaenu Panga usaldusemehe kohuste enda peale võtmist J. Kukk on usaldanud Stein'ide suulisi seletusi ja tema seletuse järgi lasknud toimetada pangas ilma tema teadmata.

2) Samuti Eesti Pank, pärast seda kui 1930. a. kevadel arusaamatusi oli Diskonto Panga tsekiga, pani erilise kontrolli pidamise kohustuse välistsekkide suhtes jällegi sama J. Kuke peale. Vaatamata selle kohustuse enda peale võtmisele, osutusid Eesti Pangas 420.000 krooni väärtuses katmata tsekke, mis Diskonto Panga kaudu saadetud. J. Kuke seletuse järgi oli temale juba Pikalaenu Panga asjatundjate poolt 1930. a. kevadel toimepandud panga bilansi analüüsi tegemise ajal teada, et Diskonto Pangal sel ajal katmata tsekke oli Kr. 350.000 suuruses summas. Veel 1. novembril 1930 on J. Kukk saanud L. Johanson'i seletuse järgi Eesti Pangast £ 7.000 arvekojas olevate ja Diskonto Panga peale tõmmatud Stein'ide tsekkide katteks.

3) Põhjustatud kahtlustest kuritarvituste kohta ei teatatud kohtuvõimudele. Katmata tsekkidega opereerimine sai teatavaks juba 1930. a. suvel J. Kuke seletuse järgi. Septembri lõpul on temale selgunud ka A/S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikute“ bilansside võltsimine. Viimases asjaolust on tema, enda seletuse järgi, mis leiab kinnitust ka Pikalaenu Panga presidendi Öpiku seletustest, teatanud viimasele samal ajal. Eesti Panga presidendi seletuse järgi on temale sellest teatatud alles 2. või 3. novembril, Pikalaenu Pank ei ole aga, peale endale lisakindlustuste muretsemise mingisuguseid muid samme astunud. Hilisemaid kahjusid (oktoobrikuu jooksul väljavõetud 1.000.000 krooni ümber) oleks võidud ära hoida, kui õigel ajal oleks tarvilik sammud astunud.

4) Eesti Panga ja Pikalaenu Panga vahel puudub tarvilik kontakt. Pikalaenu Pangale oli teada, et Pinkuševitsi maksuvõimet väljamaal hinnatakse 1000 Saksa riigimargale. Eesti Pank aga seda nähtavasti ei teadnud, kui ta ostis viimase poolt aktsepteeritud välisvekslid võrdlemisi suurte summade peale.

5) Eesti Pank ei ole muretse- nud küllaldasi andmeid isikute maksuvõime kohta, kelle poolt aktsepteeritud välisveksleid tema ostis. Javtschiku seletuse järgi on tema juba 1928. a. peale andnud Stein'idele finantsaktsepte, selleks, et viimastel võimalus oleks endale krediiti muretseda. Eesti Pank

on pööranud Javtschiku enda poole järelepärimisega tema maksuvõime kohta, samal ajal on saanud Javtschik A/S. „Ühendatud saapa- ja nahavabrikutel“ kirja, kus soovitatud Eesti Panga järelepärimisele mitte vastata, mida tema ka täitnud. Javtschiku poolt aktsepteeritud välisveksleid on aga Eesti Pank ostnud suuremate summade peale.

IX. Komisjoni sooviavaldused.

Komisjon esitab Riigikogule vastuvõtmiseks järgmised sooviavaldused:

1) Enne riiklikkudest pankadest ja Eesti Pangast erapankadele ja ettevõtetele laenu andmist tuleb kõigepealt jõuda selgusele, kas ettevõtted, mida finantseeritakse, on rahvamajanduslikult kasulikud, kas nad ennasthävitatavalt ei konkureeri mõne samalaadilise ettevõttega, samuti kas nad on elujõulised ja omakapitalidega tarvilisel määral varustatud, või teotsevad suuremalt osalt ehk ainult laenatud kapitaliga.

2) Laenude andmisel tuleb muretseda tarvilikke kindlustusi mitte ainult riiklikule pangale, vaid valvata ka selle järele, et laenusaajad pangad omi kohustusi ka teiste kreditoride, eriti hoisusumma-omanikkude vastu võiksid täita.

3) Majanduseministeeriumile tulevad anda uue krediitseadustiku maksmapanemisega laialisemad õigused pankade revideerimiseks ja nende tegevuse üle järelevalve teostamiseks.

4) Kui üht ja sama ettevõtet finantseerivad mitu riiklikku panku, või riiklikud pangad ja Eesti Pank, tuleb neil töötada kõige lähemas kontaktis.

5) Riiklikkude pankade volinikkudeks on lubamatu määrata isikuid, kes ise kontrollitavas pangas või ettevõttes teenistuses seisavad. Samuti on lubamatu, et tasu maksab kontrollitav pank või ettevõtte vabal kokkuleppel määratud volinikuga. Tasu tuleb kindlaks määrata riikliku panga poolt ja kulud peab tasuma kontrollitav ettevõtte vahenditult riiklikule pangale.

6) Pankade likvideerimise korda tuleks lihtsustada likvideerimise kiirema läbiviimise otstarbeks.

7) Tuleb suurendada panga juhatuse nõukogu ja revisjoni komisjoni liikmete tsiviil, eriti aga kriminaal vastutust nende peale põhikirjaga ja seadusega pandud kohustuste täitmatajätmise eest, samuti vastutavaks teha neid kahjude ja väärnähtuste

eest, mis nende hooletuse või lohakuse tagajärjel aset leidnud.

461.

Diskonto Panga ning Eesti Kommertspanga maksujõuetuks jäämisega ühenduses olevate küsimuste selgitamiseks valitud Riigikogu ankeetkomisjoni

ARUANNE

Eesti Kommerts panga kohta.

I. Eesti Kommerts panga tegevuse arendamise käik.

Eesti Kommerts pank asutati sel teel, et A/S. „Eestimaa Tööstuse & Kaubanduse Pank“ (vastavalt erakorralise peakoosoleku otsusele 28. dets. 1928. a.) ja Kommerts pank (30. dets. 1928. a. peakoosoleku otsuse põhjal) ühinesid 1. jaanuarist 1929. a. arvates nime all „Eesti Kommerts pank“.

Põhikirjaks võeti end. „Eestimaa Tööstuse ja Kaubanduse panga“ põhikiri, mis avaldatud RT nr. 32 — 1919. a. Viimasel oli põhikapitali Kr. 2.000.000. Sellest kirjutati aga enne ühinemist maha kahjude katteks Kr. 1.500.000, nii et aktsiakapitaliks jäi Kr. 500.000. Üldse kanti maha kirjutuste katteks üle: 1) aktsiakapitali arvelt Kr. 1.500.000; 2) tagavarakapitali arvelt Kr. 514.329.69 ja 3) eritagavarakapitali arvelt Kr. 392.070.31, kokku Kr. 2.406.400 (v. lisa nr. 1).

Kommerts panga põhikapital oli 450.000 krooni. Täiendada otsustati põhikapitali 450.000 krooni võrra, mis jaanuarikuu jooksul sisse maksti, nii et uue panga põhikapital moodustas Kr. 1.400.000. (Sellest näidati bilansis 1. jaan. 1929. a. Kr. 950.000 „Eestimaa T. ja K. panga“ arvel ja Kr. 450.000 Kommerts panga arvel.)

Peaaktsionääradena on osa võtnud peakoosolekutest 19. apr. 1929. a. ja 28. apr. 1930. a. J. Citron (Kr. 192.000), A/S. „Eesti tulitiku monopol (Kr. 200.000), P. Vachmann (Kr. 118.600), A. Teetsov (Kr. 55.000), J. Parik (Kr. 55.000), L. Sepp (Kr. 37.000), M. van Jung (Kr. 10.000), teised väiksemate summadega.

Juhatuse, nõukogu ja revisjoni komisjoni koosseis oli järgmine:

Mis ajast mis ajani ja mis alusel.	Juhatuse koosseis.	Nõukogu koosseis	Revisjoni komisjoni koosseis.	Diskonto komitee koosseis.
Peakoosoleku 28. XII 1928. a. otsuse põhjal samast ajast kuni 8. IV 1930.	1. Kuusik, Eduard. 2. Teetsov, Anton. 3. Vachmann, Kons-tantin. 4. Sepp, Leo. 5. Citron, Iisak.	1. Unt, Karl. 2. Kalm, Johan. 3. Tank, Richard. 4. Jung, Mark. 5. Hartmann, Evald. 6. Sommer, Georg. 7. Riesenkampf, Ni-kolai. 8. Mossa, Hermann. 9. Parik, Jüri. 10. Bjalik, Moses.	1. Luther, Martin. 2. Virkhaus, Trau-gott. 3. Kusik, August.	
Peak. ots. 8. IV 1930 kuni 14. I 1931.	1. Teetsov. 2. Vachman. 3. Sepp. 4. Citron. 5. Lehtmann, J.	1. Sommer, G. 2. Untt, K. 3. Kalm. 4. Rei, A. 5. Mossa. 6. Veiler, A. 7. Rank. 8. Hartmann. 9. Riesenkampf. 10. Bjalik.	1. Luther. 2. Päts, V. 3. Sihver. Kandidaadiks: M. van Jung.	

J. Lehtman'i poolt, keda peakoosolek 28. apr. 1930. a. valis direktoriks, tuli avaldus, mis kannab kuupäeva 29. sept. 1930. a., milles tema palub ennast lugeda lahkunuks, arvates 1. oktoobrist 1930. a. Avaldus on 12. dets. 1930. a. nõukogule ette kantud.

J. Lehtman'i tegevuse kohta on protokollidesse sisse kantud, nii kui oleks tema osa võtnud 24 juhatuse koosolekust, üldarvust 57 (esimesest koosolekust 3. mail 1930. a., viimasest — 26. sept. 1930. a.) ja 1 nõukogu koosolekust (viimaseid on selle aja jooksul peetud kokku 3). 9. juulil 1931. a. on aga J. Lehtman palunud temale tunnistus välja anda, et juhatuse protokollidel tema allkirjad puuduvad. Vastav tõendus on välja antud.

Nõukogust lahkumisest on teatanud: A. Rei 27. nov. 1930 ja A. Veiler 10. dets. 1930.

12. dets. 1930 pani direktor L. Sepp nõukogule ette valida Eesti Kommerts panga juhatusse härra A. Olbrei Pikalaenu Pangast.

Nõukogu koosolekuid on peetud kokku 19. Peamiseks arutamise aineks on olnud nõukogus A/S. „Union'i“ seisukord ja viimasel ajal hoiusummade väljavõtmise tagajärjel tekkinud raskused. (Vaata bilansside võrdlustabel — lisa nr. 2.)

Viimasel nõukogu koosolekul 14. jaanuaril 1931 konstateerib nõukogu järgmist: „20. dets. 1930. a. algasid läbirää-

kimised Eesti Kommerts panga ülevõtmise kavatsuste kohta Tartu panga poolt ning viimane avaldas selleks nõusolekut, hiljem aga muutis Tartu pank oma tingimusi, milledest viimased ettepanekud ei olnud vastuvõetavad. Läbirääkimiste katkemise tagajärjel on panga kreditorid lõpulikult panga vastu usalduse kaotanud ja nõuavad suuremal määral hoiusumme ja teisi summe pangalt tagasi. Kõigil neil põhjustel on pank sunnitud oma maksmisi täna seisma panema ja sellest Majanduseministrile teatama.“

II. Eesti Kommerts panga maksujõuetuks jäämine, hooldajate aruanne, end. juhatuse liigete ja likvideerimise komisjoni seletused.

Pank tunnustati maksujõuetuks Tallinna-Haapsalu rahukogu otsusega 14. jaanuarist 1931. a. ning määrati vannutatud hooldajateks M. Pung, V. Johanson, A. Oinas, A. Olbrei ja R. Eliaser.

Hooldajad esitasid Tallinna-Haapsalu rahukogule 28. veebruaril 1931. a. siia ligi pandud aruande (lisa nr. 3), milles sisalduva hindamisbilansi järgi puudujääk teeb välja peale pangakapitalide (aktsiakapital Kr. 1.400.000, tagavarakapital Kr. 70.000 ja amortisatsiooni kapital Kr. 326.971.62) täieliku kaotuse Kr. 1.322.445.80.

Kokkuvõttes (nii aktivast, kui passivast maha arvates eventuaalseid kohustusi ga-

rantiide näol), samuti eesõigustatud kreditorid (5.719.727.67) maha arvates jääks kreditorid Kr. 2.344.303.59, kelle rahuldamiseks oleks ülejääv aktiva umbes 1.021.857.79 väärtuses. Sellest umbkaudsest arvestusest välja minnes võiksid hoiusummade omanikud ja teised kindlustamata kreditorid loota rahuldamist konkurssmassist umbes 43,4% suuruses.

Üksikasjaline hoiusummade klassifikatsioon — v. lisa nr. 4.

Maksujõuetuse põhjuste kohta ei ole hooldajad oma seisukohta avaldanud. Endiste juhatuse liigete seletuse järgi (lisa nr. 5), mis üldjoontes kinnitamist leiab ka Pikalaenu Panga esitajate poolt avaldatud arvamistes, oli panga kokkuvarisemise põhjuseks peaasjalikult usalduse langemine kreditoride poolt (prot. nr. 17 — 11. III 1931), mis erilist hoogu sai fusiooni katse nurjumisest Tartu pangaga. Hilisemad fusiooni katsed nurjusid Scheeli panga loobumise tõttu. Kas ka Tartu pangaga ühinemise nurjumises väljaspoolt tulnud mõjutused süüdi, selle kohta puuduvad tõendused.

Likvideerimise komisjon, koosseisus A. Olbrei — esimees, J. Holberg, J. Sikkar, P. Ruubel, A. Oinas, J. Sihver ja Chr. Kaarna — liikmed, astus tegevusse 2. märtsil 1931. a. Kreditoride ülesandmise tähtaeg möödus 20. juulil 1931. a. Tallinna-Haapsalu rahukogule 9. jaanuaril 1932. a. nr. 47 all esitatud seletuse järgi (lisa nr. 6) on raamatute järgi panga aktiva ja passiva vähenenud 14. jaanuarist kuni 1. detsembrini 1930. a. 12,8 milj. kroonilt 7,1 milj. kroonini peaasjalikult garantiide kustumise, käsipantide realiseerimise, rediskonteeritud vekslite tasumise j.n.e. tagajärjel.

Likvideerimise komisjon on 2. märtsist 1931 kuni 5. jaanuarini 1932. a. pidanud 100 istungit, läbi vaadanud 1411 küsimust. Kreditoride nõudmise läbivaatamine (umbes 2400 pretensiooni) seisab enamikus veel ees. Juunikuus loodetakse osaliselt rahuldada kreditorid 10—15% suuruses. Kindlustamata kreditoride nõudmised võivad likvideerimise komisjoni arva-tes rahuldatud saada kokku umbes 43% suuruses. Lõpulik likvideerimine võib aga alles aastate kestel sündida.

III. Maksujõuetusega ühenduses tekkinud kohtulikud protsessid ja avalikuks tulnud väärnähtused.

Panga juhatuse tegevuse kohta on alustatud juurdlust 1. jsk. tähtsamate asjade kohtu-uurija poolt UNS § 604 põhjal.

Tähtsamatena väärnähtustena võiks konstateerida:

1) Krediiditeaduse § 23 rikkumine, mis väljendub selles, et 8 ettevõttele on igäihele laenu antud üle $\frac{1}{10}$ panga põhikapitalist, nimelt:

A/S. „Union“	Kr. 1.538.491.41
Balti puuvillavabrik	„ 926.931.02
A/S. „Silva“	„ 653.519.04
Põllumajanduslik k/ü.	
„Estonia“	„ 365.250.—
„Estonia“ eksporttampajad	„ 286.206.—
A/S. „Joaveski“	„ 180.440.04
	+ £ 7.754.17
A/S. „Naroova“	„ 219.068.46
Sindi kalevivabrik	„ 161.307.82

Olgugi, et suuremad debitoritest, näit. „Union“, juba Eestimaa Tööstus- ja Kaubanduspangalt suuremaid mahakirjutusi nõudsid, on nende võlasumma siiski ka E. Kommerts Panga tegutsemise ajal suurenenud (vaata lisa nr. 7) 477.621.23 krooni võrra. Peale selle on arvestamata „Union'i“ kahjuks protsendid umbes Kr. 140.000.—. Kogusummas on kõigi „Union'i“ võla kindlustuste realiseerimisest Pikalaenu Panga poolt saadud Kr. 550.000 (võlg 1.538.491.14).

2) Ebaloomuliku nähtena tuleb nimetada jooksvate arvete debetsaldosid (v. lisa nr. 8), millest suurima summa moodustab J. Citron'i separ. arve nr. 2 — Kr. 47.033.72.

Viimasele on peale selle diskonteeritud vekslid Kr. 8.350.— suuruses summas. Juhatuse liikmetele krediidi andmist keelab Kred. sead. § 27.

Samuti on direktor Teetsov'ile k/k. arve kaudu välja antud Kr. 4.172.58, mis ainult 2.500 kr. suuruses summas aktiatega kindlustatud, ülejäänud osas kindlustamata. Dir. Vachmann'ile on krediit antud Kr. 26.942 suuruses summas, mille kindlustuseks depoo veksel ja aktsiad 2.500 kr. suuruses summas.

3) On rikutud Kred. sead. §§ 20 ja 21. Samuti kui Diskonto Pangas on siin peale otsekoheise Kred. sead. § 20 rikkumise ka kassa reserve kunstlikult suurendatud, alates jaanuarikuust 1929. a., mida tõendavad järgmised sissekanded hoiusummade ja jooksva arvel:

31. I 1929 Balti puuvillavabriku sissemaks hoiusumma Kr. 75.000;

1. II 1929 Balti puuvillavabrik võtab välja hoiusumma Kr. 79.000;

28. II 1929 Balti puuvillavabriku sisse- maks hoiusumma Kr. 150.000;

1. III 1929 Balti puuvillavabrik võtab välja hoiusumma Kr. 148.662 j.n.e. kuni 30. nov. 1929. a.

4) Lõpuks ei saa jätta tähelepanu juh- timata asjaolule, et pank omandas 1930. aastal Kr. 10.000 väärtuses k/ü. „Posti- mees“ osatähti, mis hooldajate poolt kui väärtusetud kahjudeks kirjutati ja mis lõ- pulikul realiseerimisel andsid kahju umbes Kr. 8.000.

IV. Eesti Panga ja riiklikude pankade va- hekorrad E. Kommerts Pangaga ja vii- masega seotud ettevõtetega.

a) Eesti Panga vastused ülesseatud kü- simistele. (V. lisa nr. 9.)

b) Pikalaenu Panga vastused ülessea- tud küsimistele. (V. lisa nr. 10.)

d) Maapanga vastused ülesseatud küsi- mistele. (V. lisa nr. 11.)

Riiklikud pangad kahjusid ei kannata, kuna võlad pantidega kindlustatud. Eesti Pangal on kindlustamata protsentide osa, mis vahepeal, kuni pantide realiseerimiseni, juurde kasvanud.

Detsembrikuust 1930. a. algades oli Pi- kalaenu Panga usaldusmeheks Eesti Kom- merts pangas härra Olbrei, kelle järeleval- ve all E. Kommerts pank kasutas temale riiklikkude pankade poolt antud summasid.

V. Erapankade, -asutuste ja -isikute kahjud.

Peamiselt kannatavad hoiusummade oma- nikud, millede kogusumma Kr. 3.248.731.11 (v. lisa nr. 4).

Suuremad neist: A/S. Harju Panga lik- videerimise komisjon — Kr. 117.467, E.T.K. — Kr. 53.805.85, Tallinna peatollamet — Kr. 21.588, Gerhard & Hey — Kr. 38.982.63, Karl Lassen — Kr. 44.457.52.

Üks suurema summaga kannatajatest on üks aktsionäridest, nimelt A/S. „Eesti tulitiku monopol“. Siis kannatavad välja- maksmata jäänud maksukäskude ja tsekki- de ostjad umbes 50.000 kr. suuruses summas, mõned väiksemad pangad ja vä- lismaa firmad.

VI. Panga maksujõuetuksjäämise põhjused.

On ette toodud II ja III osas.

VII. Väärnähtused krediidi andmisel Eesti Kommerts pangale ja temaga seotud ette- võtetele.

1) Eesti Panga ja Pikalaenu panga poolt on finantseeritud naha ja jalanõude alal üksteisega võistlevaid ettevõtteid, nii kui seda üksikasjalisemalt põhjendatud Diskonto pangale ja temaga seotud ette- võtetele krediidi andmise kirjelduses, ja ilma et oleks küllaldaselt selgitatud finant- seeritavate ettevõtete osa tähtsust Eesti rah- vamajanduses ja nende enda kapitalide suurust. Kergete laenusamamise võimaluste tõttu investeeriti kapitale ettevõtetesse ilma tarviliku ettevaatusega.

2) Komisjon loeb tarvilikuks konstatee- rida, et tema arvates soovitatav ei ole, et riikliku panga direktor oli ühel ja samal ajal erapanga direktoriks, pealegi pangas, milline oli riikliku panga debitor.

VIII. Kokkuvõte.

Kuna Diskonto Panga kohta käivas osas ankeetkomisjoni poolt aruandega esita- tud sooviavaldused p. p. 1, 2, 3, 6 ja 7 haaravad ühteaegu ka neid puudusi, mis Eesti Kommerts Panga tegevuses ilmsiks tulnud, siis ankeetkomisjon uusi sooviava- lduisi ei esita.

462.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

Eesti-Prantsuse kaubanduse-konventsiooni muutmise protokolli kinnitamise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon, ühinedes Va- bariigi Valitsuse seletuskirjas toodud mo- tiividega, esitab käesoleva seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

463.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

Eesti-Soome kaubandus- ja laevanduslep-ingu muutmise protokolli kinnitamise sea- dusele.

Rahaasjanduse komisjon, ühinedes Va- bariigi Valitsuse seletuskirjas toodud mo- tiividega, esitab seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

464.

Rkl-te J. Soots'i ja H. Kukke' ettepanek.

EESTI VABARIIGI PÕHISEADUSE MUUTMISE SEADUS.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse §§ 87—89 alusel Eesti rahvas otsustas:

I osa.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse (RT 113/114 — 1920) sissejuhatav osa, §§ 7, 29, 36, 39, 42—44, 53—55, 57—67, 69, 70, 80, 81, 82, 86 ja peatükk V pealkiri muuta ja maksma panna järgmises redaktsioonis:

Eesti rahvas, kõikumatus usus ja vanikumatus tahtes luua ja arendada riiki, mis on rajatud õiglusele ja seadusele ja vabadusele, kaitseks sisemisele ja välisele rahule ning pandiks praegustele ja tulevatele põlvedele nende ühiskondlikus edus ja üldises kasus, võttis vastu ja määras Asutava Kogu ning hiljem rahvahääletamise kaudu järgmise Põhiseaduse:

§ 7. Eesti kodanikkudel ei ole õigust võtta vastu ilma Vabariigi Presidendi loata välisriikide aumärke ja autähti.

§ 29. Rahvas teostab riigivõimu: 1) rahvahääletamise, 2) rahvaalgatamise, 3) Riigikogu valimise ja 4) Vabariigi Presidendi valimise teel.

§ 36. Riigikogus on kaheksakümmend liiget, kes valitakse üldisel, ühetaolisel, otsesel ja salasel hääletamisel proportsionaalsuse põhimõtete alusel.

Riigikogu valimisseadus antakse välja eriseadusena.

§ 39. Iga nelja aasta järele võetakse ette uued Riigikogu valimised.

Vabariigi Presidendil on õigus enne nelja aasta möödumist määrata uued Riigikogu valimised, kui riiklikud kaalutlused seda nõuavad. Sel juhul valimised peavad toimuma hiljemalt kahe kuu jooksul arvates määruse väljakuulutamise päevast.

Riigikogu liikmete volitused algavad Riigikogu valimiste tagajärgede väljakuulutamise päevast.

§ 42. Riigikogu juhatus võib kutsuda kokku Riigikogu ka erakorralisteks istungiteks, kui asjaolud seda nõuavad. Riigikogu juhatus on kohustatud kutsuma kokku Riigikogu, kui seda nõuab Vabariigi President või üks neljandik Riigikogu seaduslikust koosseisust.

Vaheajal, Riigikogu nelja-aastase kestuse möödumisest või Vabariigi Presidendi poolt Riigikogu uute valimiste määramisest kuni Riigikogu valimiste tagajärgede välja-

kuulutamiseni, võidakse Riigikogu kutsuda kokku istungiteks ainult Vabariigi Presidendi loal.

§ 43. Riigikogu valib oma esimesel peale valimisi istungil esimehe ja teised juhatuse liikmed. Seda istungit juhatab seni, kuni esimeses valitud, Riigikogu vanem liige.

§ 44. Riigikogu kodukord kuulutatakse välja seadusena.

§ 53. Riigikogu poolt või rahvahääletamisel vastuvõetud seadused esitab Riigikogu juhatus Vabariigi Presidendile väljakuulutamiseks.

Vabariigi Presidendil on õigus riiklikkudel kaalutlustel jätta välja kuulutamata Riigikogu poolt vastuvõetud seadusi, andes nad Riigikogule uueks arutamiseks ja otsustamiseks. Põhiseaduse § 34 ettenähtud seadusi Vabariigi President võib riiklikkudel kaalutlustel jätta välja kuulutamata seni, kuni Riigikogu nad võtnud vastu Vabariigi Presidendi poolt soovitud muudatustega või kuni Riigikogu pärast järgmisi valimisi võtab vastu sama seaduse.

Oma otsuse seaduse väljakuulutamata jätmise kohta ühes asjaomaste kaalutlustega Vabariigi President teatab Riigikogu juhatusle hiljemalt kolmekümne päeva jooksul, arvates seaduse kättesaamisest.

§ 54. Ükski seadus ei hakka maksma väljakuulutamisetähtaegast.

Kui seaduses eneses ei ole nähtud ette muud korda ja tähtaega, hakkab ta maksma kümnendal päeval pärast avaldamist Riigi Teatajas.

§ 55. Riigikogu teostab riigi asutuste ja ettevõtete majandusliku tegevuse ja riigi eelarve täitmise kontrolli tema poolt seaduse alusel ametisse seatavate vastavate asutuste kaudu.

Peatükk V.

Eesti Vabariigi Presidendist ja Vabariigi Valitsusest.

§ 57. Rahva esindajana teostab riigi kõrgemat valitsemisvõimu Vabariigi President. Presidendi juures on riigi valitsemiseks Vabariigi Valitsus.

§ 58. Vabariigi Presidendi valib rahvas üldise, ühetaolise, otsese ja salase hääletamise kaudu viieks aastaks.

Kui esimesel hääletamisel ükski kandidaat ei saa osavõtjate häälteenamust, siis toimetatakse hiljemalt ühe kuu jooksul teine hääletamine nende kahe kandidaadi kohta, kes esimesel hääletamisel on saanud

kõige rohkem hääli, ning valituks loetakse kandidaat, kes teisel hääletamisel on saanud rohkem hääli, või häälte pooleks lan gemisel see, kes on vanem.

Vabariigi Presidendiks on valitav iga hääleõiguslik kodanik, kes on vähemalt neljakümne aastane ja kandidaadiks üles seatud vähemalt kümne tuhande hääleõigusliku kodaniku poolt.

Vabariigi Presidendi valimise lähem kord määratakse seadusega.

§ 59. Vabariigi Presidendi volitused algavad Riigikogu ees antava pühaliku töö tusega, mis on järgmine:

„Mina, N. N., rahva tahtel asu des vabariigi presidendi kohuste täitmisele, pühalikult töotan ustavalt kaitsta Eesti Vabariigi Põhiseadust ja seadusi, õiglaselt ja erapooletult teostada minule usaldatud volitusi ja nende volituste ulatuses kõigi oma võimistega ja parema arusaami sega töötada Eesti riigi ja rahva kasuks. Önnistagu minu tööd, kes juhib rahvaste saatust.“

Vabariigi Presidendi amet ei või olla seotud ühegi muu teenistusega ega kutse ülesannetega. Kui Vabariigi Presidendiks on valitud Riigikogu liige, siis loetakse ta Riigikogust lahkunuks pühaliku töötuse andmisega.

Vabariigi Presidendile volituste kestel makstav tasu määratakse seadusega, mida võib muuta ainult järgneval valimisel vali tava Presidendi kohta.

Kui Vabariigi Presidendi amet on vaba või Vabariigi President ei saa täita oma ülesandeid haiguse või muude takistuste tõttu, siis täidab tema ülesandeid peami nister. Kui Vabariigi Presidendi amet on vaba või takistused on vältavat laadi, siis asutakse võimalikult ruttu uue Presidendi valimisele.

§ 60. Vabariigi President juhib riigi sise- ja välispolitikat, hoolitseb riigi välise puutumatus, sisemise julgeoleku ja sea duste täitmise eest.

Vabariigi President peale muude Põhi seaduses ette nähtud ülesannete:

1) esindab Eesti Vabariiki; määrab Eesti Vabariigi esindajad välisriikidesse ja võtab vastu välisriikide esindajad;

2) valvab riigivõimu teostamise üle sea dusega määratud korras;

3) esitab Riigikogule kinnitamiseks riigi sissetulekute ja väljaminekute eelarve;

4) nimetab ametisse ja samuti vabastab sellest kaitsevällisi ja kodanlisi ametnikke, kuivõrt see ülesanne seadustega ei ole usaldatud teistele ametiasutustele;

5) sõlmib Eesti Vabariigi nimel lepin guid välisriikidega ja esitab need Riigiko gule kinnitamiseks;

6) kuulutab sõja ja teeb rahu Riigikogu vastava otsuse põhjal;

7) kuulutab välja kaitse seisukorra nii üksikuis riigiosades kui ka kogu riigis ja esitab selle Riigikogule kinnitamiseks;

8) on kaitseväge de kõrgem juht;

9) otsustab armuandmise palved koh tulikult määratud karistuse vähendamiseks või kustutamiseks;

10) annab seadustega kooskõlas mäa rusi;

11) esitab seaduseelnõusid Riigiko gule;

12) võib Riigikogule esitatud seadus eelnõusid edasilükkamatu riikliku vajaduse tõttu kuulutada välja dekreedina, millel on seaduse jõud, väljakuulutamise st üh teaegu teatades Riigikogule. Dekreet ei või muu ta rahvahääletamise, rahvaalgatamise, Riigikogu valimise ega Vabariigi Presidendi valimise seadust.

§ 61. Vabariigi Presidendi otsused, et olla maksvad, peavad olema alla kirjutatud Vabariigi Presidendi poolt ning — välja arvatud Vabariigi Valitsuse või selle üksiku liikme ametisse kutsumine ja ametist vabastamine ja riigikohtunikkude ning kohtunikkude ametisse kinnitamine, — ka peaministri või asjaomase ministri poolt, kes vastutab otsuse eest Riigikogu ees.

Kui Vabariigi Presidendi otsus on Põhiseaduse või seaduse vastane, siis peami nister või asjaomane minister on kohusta tud keelduma otsusele kaasallakirjutamast.

§ 62. Vabariigi Presidendi otsused võetakse vastu Vabariigi Valitsuses peami nistri või asjaomase ministri ettekandel.

Kui ettekandja minister leiab, et Vaba riigi Presidendi otsus on Põhiseaduse või seaduse vastane, siis ta teatab sellest Vabariigi Valitsusele. Kui Vabariigi Valitsus pärast asja arutamist ühineb ettekandja ministri arvamus ega, siis palub ta Vabariigi Presidendi oma otsuse võtta tagasi või muuta ning, kui President jääb oma otsuse juurde, on Vabariigi Valitsus kohustatud temale kuulutama, et otsus ei ole teostatav.

§ 63. Vabariigi Valitsusel peab olema Riigikogu usaldus.

Vabariigi Valitsus või tema üksikud liikmed lahkuvad ametist, kui Riigikogu avaldab neile otsest umbusaldust ja Vaba riigi President selle peale ei pea tarvilikuks määrata uusi Riigikogu valimisi.

§ 64. Vabariigi Valitsuse kutsub ame-

tisse ja vabastab sellest Vabariigi President.

Vabariigi Valitsus koosneb peaministri ja ministritest. Peaministrile Vabariigi President määrab ministrite seast aseäitja.

Peaminister ühtlustab Vabariigi Valitsuse tegevust, juhatab Vabariigi Valitsuse istungeid, kui seda ei pea tarvilikuks teha Vabariigi President, võib pärida aru üksikutelt ministritelt nende tegevuse kohta ja esitada üksikuid ministreid kui ka kogu Vabariigi Valitsust ametist vabastamiseks.

Iga minister on oma ministeeriumi juht. Ministrite arv, tööjaotus ministeeriumide vahel ja nende asjaajamise kord määratakse seadusega.

Vabariigi Valitsuse istungid on kinnised. Ainult erilistel pidulikkudel juhtudel võib Vabariigi Presidenti korraldusel neid kuulutada lahtisteks.

§ 65. Vabariigi Valitsuse võimkonda kuulub: Vabariigi Presidenti otsuste vastuvõtmine Põhiseaduse alusel ja nende täidesaatmine; asjade arutamine ja otsustamine, mis temale antud seaduste alusel; muud küsimused riigi valitsemise alal, mis Põhiseadusega või seadustega ei ole jäetud Vabariigi Presidentile või mõnele ministrile ministeeriumi juhina või mõnele alluvale asutusele.

Kui Vabariigi Valitsus leiab, et tema õigus mingi küsimuse lõplikuks lahendamiseks on vaieldav, siis lahendab võimkonna küsimuse Vabariigi President.

§ 66. Vabariigi Presidenti juures on temale ja Vabariigi Valitsusele ühine riigikantselei.

Riigikantseleid juhatab riigisekretär, kelle nimetab ametisse Vabariigi President.

§ 67. Vabariigi Presidenti, peaministri ja ministreid võib võtta kohtulikule vastutusele üksnes Riigikogu sellekohase otsuse põhjal. Asja arutamine allub Riigikohule. Vastutusele võtmise ja asja arutamise kord määratakse seadusega.

§ 69. Ülemat kohtuvõimu Eestis teostab Riigikogu poolt valitud ja Vabariigi Presidenti poolt ametisse kinnitatud riigikohtunikudest koosnev Riigikohus.

§ 70. Kohtunikke, kui nad seaduse järgi ei ole valitavad, kinnitab Riigikohtu ettepanekul ametisse Vabariigi President.

§ 80. Mobilisatsiooni väljakuulutamise kui ka sõja alguse korral läheb kaitseväge ülemjuhatamine Vabariigi Presidenti poolt määratud kaitseväge ülemjuhatajale, kelle võimupiirid on määratud seadusega.

§ 81. Vabariigi Presidentil on õigus anda eriseaduses ettenähtud alustel ja korras kaitsevägedesse puutuvaid seadlusi ja määrusi.

§ 82. Vabariigi kaitsejõudude mobilisatsiooni väljakuulutamise otsustab Riigikogu.

Vabariigi Presidentil on õigus Riigikogu otsust ootamata mobilisatsiooni välja kuulutada, kui välisriik on kuulutanud Vabariigile sõja; alanud sõjalise tegevuse või välja kuulutanud Vabariigi vastu mobilisatsiooni.

§ 86. Põhiseadus on vankumatuks juhteks Riigikogu, Vabariigi Presidenti, valitsuse asutuste ja kohtute tegevuses.

II osa.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise seaduse maksmapanemiseks määrata järgmist:

§ 1. Eesti Vabariigi Põhiseaduse muudatused, mis väljendatud käesoleva seaduse I osas, hakkavad maksma sajavieikümnenadal päeval pärast käesoleva seaduse vastuvõtmist rahvahääletamisel. Ühes sellega kaotavad maksvuse Eesti Vabariigi Põhiseaduse (RT 113/114 — 1920) sissejuhatav osa, §§ 7, 29, 36, 39, 42—44, 53—55, 57—67, 69, 70, 80, 81, 82, 86 ja peatükk V pealkiri, mis asendatakse käesoleva seaduse I osas ettenähtud sissejuhatava osaga, paragrahvidega ja peatükk V pealkirjaga.

§ 2. Saja neljakümne üheksa päeva jooksul, arvates käesoleva seaduse vastuvõtmisest rahvahääletamisel, Riigikogu on kohustatud panema maksma seadused, mis on tarvilikud käesoleva seaduse I osas väljendatud Eesti Vabariigi Põhiseaduse muudatuste teostamiseks pärast nende maksmahakkamist.

§ 3. Vabariigi Presidenti valimised pannakse toime saja päeva jooksul, arvates käesoleva seaduse I osas väljendatud Eesti Vabariigi Põhiseaduse muudatuste maksmahakkamise päevast (käesoleva seaduse II osa § 1.).

§ 4. Eesti Vabariigi Põhiseaduse muudatuste maksmahakkamisel (II osa § 1) oleva Riigikogu liikmete volitused lõpevad Riigikogu uue koosseisu volituste algamisega pärast uusi valimisi, mis võetakse ette kolme aasta möödumisel, arvates Põhiseaduse muudatuste maksmahakkamisel oleva Riigikogu valimistest (Eesti Vabariigi Põhiseaduse § 39, RT 113/114 — 1920), Põhiseaduse muudatuste maksmahakkamisel oleva Riigikogu koosseis aga arvutatakse ümber Põhiseaduse muudatuste

maksamahakkamise päevaks (II osa § 1) vastavalt muudetud Eesti Vabariigi Põhiseaduses ettenähtud Riigikogu liikmete vähemale arvule (I osa § 39) sama Riigikogu valimismaterjalide põhjal, nagu polekski valitud isikud veel olnud Riigikogu liikmeteks, ning Riigikogu sel viisil ümberarvutatud koosseisus teostab oma võimu muudetud ja maksva Eesti Vabariigi Põhiseaduse alusel.

§ 5. Eesti Vabariigi Põhiseaduse muudatuste maksamahakkamisel ametisolev Riigivanem loetakse peaministriks, arvates samast päevast (II osa § 1) muudetud ja maksva Eesti Vabariigi Põhiseaduse alusel.

SELETUSKIRI.

1. Asja üldine käik.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmiseks esitati vastavad eelnõud põllumeeste kogude rühma poolt 1929. a. sügisel ja rahvaerakonna rühma poolt 1930. a. algul. Mõlemad eelnõud ei saanud peale katsete esialgul pikemat käiku.

1930.—1931. a. talvel vaadati Riigikogu poolt läbi ja võeti vastu muudatused rahvahääletamise korra kohta põhiseaduse muutmise suhtes.

1931. a. kevadel asuti uuesti eelnimetatud kahe eelnõu läbivaatamisele ja nimelt moodustati selleks Riigikogu rühmadevaheline komisjon, kes oma poolt määras kolmeliikmelise alamkomisjoni mõlemate eelnõude ühtlustamiseks ning sellekohase ühtlase eelnõu väljatöötamiseks. Alamkomisjonile esitati 1931. a. sügiseks kahe rühma, nimelt kristliku rahvaerakonna ja Saksa-Rootsi rühmade poolt ka mõningaid eriettepanekuid.

Alamkomisjon on septembrikuust 1931. a. käesoleva ajani läbi vaadanud ning ühtlustanud esitatud eelnõusid ning eriettepanekuid ja nüüd oma ülesandega lõpule jõudnud. Peale muu on alamkomisjoni töö katkestunud olnud ka sellega, et tarvilikuks osutus eriti presidendi võimu konstruktsiooni suhtes katsuda lepitust leida mõlemi eelnõu vahel suuliste läbirääkimiste kaudu põllumeeste kogude ja rahvaerakonna rühmade esitajate ühistel koosolekutel.

2. Ühtlustatud eelnõu ulatus ja alused.

Alamkomisjoni peamiseks ülesandeks oli esitatud eelnõusid ja ettepanekuid ühtlustada ning vastav ühine ettepanek teha.

Vastavalt sellele on alamkomisjoni piiratud ulatuslikult eestkätt esitatud eelnõude ja ettepanekute piiridega ning võimalikult ainult hädatarve korral asunud neist piiridest kaugemale.

Tähendatud piiride ulatuses on alamkomisjon vastavaid aineid käsitanud mitte ainult vormiliselt ühtlustamise suunas, vaid neid igakülgselt kaalunud ka sisult ja praktilise riikliku elu nõuete seisukohalt.

Mõlemi algeelnõu juurde olid lisatud seletuskirjad, mis käesolevat eelnõu üldiselt aitavad selgitada (vaata lisa nr. 1 ja nr. 2). Alamkomisjoni ühtlustatud eelnõu selgitamiseks on seega vaja lisada ainult erimärkusi, mis selle eelnõu mõistmiseks paratamata vajalikud.

3. Algusest kuni § 55.

Põhiseaduse sissejuhatus on jäänud algeelnõude sarnaseks.

Põh. § 7 praeguses kujus rakendamine on tegelikult osutunud ebamääraliseks; oma otstarbalt see paragrahv vaevalt on olnud õige. Sellepärast see § 7 on tarvilises ulatuses muudetud.

§ 11 on kaalutud üksikasjaliselt, ilma et oleks jõutud uuele seisukohale.

§ 29 on jäänud nagu ta esitatud mõlemas algeelnõus.

§ 36 on kaalutud ja kokkuleppe näol ainult Riigikogu liikmete arvu suhtes muudetud.

§ 39 on osalt jäänud mõlemale algeelnõule vastavaks, osalt aga täiendatud selles mõttes, et Eesti olude kohaselt Riigikogu jääks ikkagi alatiseks riigiorganiks, nagu praegu.

§ 42 on osalt jäänud algeelnõude kohaseks, osalt aga täiendatud (2 lõige) selles mõttes, et Riigikogu ka selles lõikes tähendatud eritingimustel võiks tegutseda. Arutamisel oli ka küsimus, kas mitte jätta presidendile õigust Riigikogu istungiärke katkestada, kuid jäeti lahtiseks.

§ 43 lõpplause on täiendatud painduvuse sihis.

§ 44 on korraldatud vastavalt Riigikogu kodukorra riigiehituslisele tähendusele.

§ 51 kaaluti, kuid ei jõutud ühisele seisukohale.

§ 53 on ühtlustatud algeelnõude põhi-vaadete kohaselt, kuid tehtud painduvaks ning silmas peetud Põh. § 34 erinõudeid.

§ 54 on täiendatud tegelikkude vajaduste kohaselt.

§ 55 on kaalutud ja täiendatud paratamata vajaduse ulatuses.

4. Peatükk V (§§ 57—67).

See peatükk on vastavalt mõlemale algeelnõule põhjalikult ümbertöötatud, selle juures silmas pidades valitsemisvõimu ühtlust. Kas kõrgema valitsemisvõimu teostajat nimetada Põhiseaduses „President“ või „Riigivanem“, selles küsimuses leidis alamkomisjon, et ka viimase nimetuse poolt kõneleb rida kaalutlusi.

§ 57 väljendab põhimõttelist seisukohta.

§ 58 on loodud mõlemaid algeelnõusid arvestades.

§ 59 on korraldatud, samuti mõlemaid algeelnõusid silmas pidades.

§ 60 määrab presidendi funktsioonid, arvestades algeelnõusid. Peale selle on konstrueeritud (p. 12) n. n. hädadekreetide andmise võimalus, hoides puutumata Eesti riigikorra põhialused.

§ 61 käsitleb presidendi ja Vabariigi Valitsuse vahekordi väliselt ja vormiliselt, luues parlamentaarse presidendi vahekorrad valitsusega.

§ 62 määrustab presidendi ja Vabariigi Valitsuse sisemisi vahekordi, luues ühtlasi tagatise õiguskorra kindlustamiseks.

§ 63 määrustab Vabariigi Valitsuse vahekordi Riigikoguga, tagades parlamentaarset valitsemiskorda Eestis. Alamkomisjon ei leidnud Eesti oludes õige olevat püsitada selles asjas miskit muud põhimõtet või teha uusi katseid.

§ 64 põhjeneb algeelnõude eeskujudele.

§ 65 märgib Vabariigi Valitsuse funktsioonid, silmas pidades välismaade (Soomes) eeskju.

§ 66 säilitab maksva korra aluseid ja algeelnõude määrusi.

§ 67 määrustega on tahetud ainult põhimõttelikult vastavat ainet korraldada, jättes üksikasjad harilikult seadusandlusele.

5. Lõpp- (§§ 69—86) ja maksmapanemise määrused.

Põh. §§ 69, 70, 76, 80—82 ja 86 on regeeritud, silmas pidades maksvat korda ning Vabariigi presidendi instituuti ning algeelnõude määrusi neis aineis.

Põhis. muudatuste maksmapanemise määrustes (osa 2) on üldiselt jäädud püsima algeelnõude juurde. Tegelikke olusid silmas pidades, on aga pikendatud vastavaid ajavahemikke (§§ 1—2).

Et liigseid kulusid ja ebasobivusi kõrvaldada, on leitud võimalikuks jätta ole-

masolevat Riigikogu vastava ajani ning selles mõttes muudetud algeelnõusid (§ 3 algus, § 4).

L i s a n r. 1.

Põllumeeste kogude Riigikogu rühma algeelnõu

SELETUSKIRI.

1.

29. septembril 1926. a., seega juba enam kui kolm aastat tagasi, esitati Riigikogu põllumeeste kogude rühma poolt Riigikogule seaduseelnõu pealkirja all: „Eesti vabariigi põhiseaduse muutmiseadus“.

Ehkki asjaolud, mis põhjustasid tähendatud eelnõu esitamist, edaspidigi edasi keetsid ja koguni omandasid ilmekama kuju, ei leidnud see eelnõu Riigikogu poolt tarvilikku käiku seaduseks saamiseks.

Vahepeal on tarve Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmiseks põllumeeste rühma poolt tähendatud põhimõtetel hakanud ka laiemaid rahvahulki lähemalt huvitama, ja nagu näitavad Riigikogu viimased valimised, leidnud põhimõttelikku vastuvõtmist ka mitme teise poliitilise rühmituse poolt.

Et sisuliselt saavutada võimalikult samu sihte, mis soovitud saavutada alguses tähendatud eelnõuga, kuid välise vormi liiga põhjaliku muutmisega mitte eemaldada neid, kes pooldavad põhiseaduse muutmist soovitud sihis, vaid neid tõmmata võimalikult rohkel arvul kaasa, on osutunud tarvilikuks esitada Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise seaduseelnõu niisugusel kujul, et temasse oleksid paigutatud sihi saavutamiseks minimaalselt hädatarvilikud määrused ning samal ajal alal hoiduks senise põhiseaduse üldine ilme, s. o. tema senine jaotus ja paragrahvide arv.

Vaatamata eeltoodud tagasihoidlikkuse nõudele, peavad põhiseaduse muutmise määrused olema siiski sedavõrt olulised, et saavutada soovitud tagajärgi.

Neile üldistele kaalutlemistele on rajatud käesolev seaduseelnõu.

2.

Algul tähendatud eelnõu seletuskirjas ja hiljem seda mitmesugustel avalikkudel koosolekutel, samuti aja- ja erikirjanduses on lähemalt selgitatud Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise tarvidust. Tehes saate tähendatud avaldustele, näib käesoleval korral olevat küllaldane piirduda lühema seletusega.

Eesti praeguse põhiseaduse alusel püstitatud riigi ehitus on iseloomustav selles mõttes, et sihikindlalt on läbi viidud riigivõimu koondamine ühte punkti. Riigikogu on otsustanud seaduseandluses, valitsemises ja teatava määran ka kohtukorralduses.

See riigivõimu järjekindel kontsentratsioon Riigikogu kätte, nagu on püütud selgitada, eeldab, et Eesti Riigikogu oleks kõrgem moraalselt, intellektuaalselt ja organisatoriliselt, kui keskelt läbi mõttes kõik teised rahvaesindusekogud maailmas.

Tegelikult on aga nõnda, et Eesti Riigikogu keskelt läbi mõttes ei ole olnud tähendatud omaduste poolest halvem, aga ka mitte parem, kui teised parlamendid läbi mõttes.

Tagajärjeks on olnud see, et on tulnud ilmsiks puudused seaduseandluse ja eriti valitsemise alal ning raskused ka kohtukorralduse konstrueerimisel, mitte sedavõrt Riigikogu süü, vaid põhiseaduse liigselt suure nõudlikkuse tõttu Riigikogu vastu.

Ilmsikstulnud puudused, kui need edasi kestaksid, halvaksid rahva riiklikku taht ja ei või olla tunnustatud soovitatavateks.

Ilmsikstulnud puudusi saab orgaaniliselt kõrvaldada ainult sel teel, et tarvilise määra kergendatakse Riigikogul lasuvat riigivõimu liiga suurt raskust, kindlustatakse valitsemise võimukandja tarvilikku rippumatust Riigikogust ja ka kohtuvõim seatakse oma organite loomise suhtes ühendusse mitte ainult ühe, vaid kahe rahva poolt otseselt seatud riigiorganiga. Sellega saavutatakse riigivõimu tarvilik jaotus mitme organi vahel, nii et ühelegi neist poleks kanda riigivõimu liigselt suurt raskust. Ühtlasi tuleb tähendatud organite vastastikuseid suhteid korraldada nõnda, et vaatamata igähe iseseisvusele oleks kindlustatud Riigikogu ja valitsemise võimu organite tarvilik koostöö ning kohtute rippumatus õiguse mõistmises. Kõige selle tagajärjeks osutub riigivõimu organite tasakaalustatud tegevus suveräänse rahva volitustel ja ühtlasi sellesama rahva õiguste täielikum kindlustamine.

Vastavuses esitatud põhimõttele on loodud käesoleva eelnõu määrused põhiseaduse muutmiseks. Ainult juurde on tulnud mõningad määrused, mis tingitud kokuhoidmise, põhiseaduse painduvamaks tegemise ja selgema redigeerimise nõuetest ning lõpuks esitatud põhiseaduse muutustele (artikkel 1) lisaks nende elluviimiseks tarvilised ülemineku määrused (artikkel 2).

3.

Põhiseaduse sissejuhatus on osutunud tarvilikuks täiendada mõne sõnaga, vastavalt tema muutmise faktile.

§ 29 täiendus (p. 4) on tarvilik ühenduses vabariigi presidendi valimisega rahva poolt.

§ 36. ümberredigeerimine on osutunud tarvilikuks, niipalju kui see puutub Riigikogu liikmete arvusse, riigikassa kokkukõhu kaalutlemistel, samuti nagu ka § 51. Need kaalutlemised on seda tähtsamad, et võrdlemisi rahva arvuga on Eesti Riigikogu liikmete arv niikuinii nähtavalt liiga suur ning nende tasu vähendamise kaudu kaetakse ka presidendi ametiga seotud kulud, nõnda, et viimase ameti sisseseadmisega riigi väljaminekud võrdlemisi senisega ei peaks suurenema, ennemalt küll vähenema. § 56. on välja jäetud sõnad „proportsionaalsuse põhimõtete alusel“, samuti ka § 76. selleks, et põhiseadus oleks küllaldaselt elastiline kõige paremaks ja õigemaks osutuva valimisviisi maksmapanemiseks vastavalt Riigikogu ja avaliku arvamise nõuetele.

§ 39. on täiendatud selles mõttes, et vabariigi president võib Riigikogu enne tema volituste lõppu laiali saata riiklikudel kaalutlemistel ja uute valimiste määramisel. See abinõu on osutunud seni muudes riikides tarvilikuks abinõuks rahvaesinduse meeolule vabastamiseks ja riikliku mõtlemise ergutamiseks ka siis, kui teda tegelikult ei tarvitata, sest psühholoogiliselt on ta alati mõjumas. Faktiliselt osutub ta mõnikord lausa tarvilikuks, et rahvaesindust enne tähtaega uuendada vastavalt muutunud poliitilisele meeolule. Juriidiliselt tähendab selle abinõu tarvitamine õieti pööramist rahva poole, nõnda et selle kaudu rahva õigusi õieti märksa suurendatakse nii riigiorganite kontrollimise kui ka riigielu küsimuste lahendamise mõttes. Ühtlasi on ta tarvilik abinõu seaduseandliku ja valitsemise võimu tasakaalustamiseks, vastandiks sellele, et Riigikogu umbusalduse avaldamisega võib vabariigi Valitsust lahkuma sundida (§ 64).

§ 42 on muudetud ühenduses sellega, et valitsemise võim eeskätt kuulub vabariigi presidendile (v. 57).

§ 53 on oluliselt muudetud selleks, et seadusi, mis riiklikudel kaalutlemistel mis kis suhtes küsitavad, võiks uuesti kaaluda Riigikogu.

Riigikogu võim ei ole aga sellega õieti oluliselt mitte vähendatud, sest seesama

Riigikogu muudatustega või järgmine Riigikogu muudatustega võib iga vastava seaduse makspanemist võimaldada. Ühtlasi seatakse selle paragrahviga tarvilik side seadusandliku ja valitsemissi organi vahel ning võimaldatakse viimasele, vastavalt tema peal lasuvale riiklikule vastutusele (v. § 60) ka sellekohaseid abinõusid tarvitada. Seaduste andmise paremuse sihis saavutatakse vabariigi presidendi kaastööambamisega ligikaudugi seda, mis mujal läbimõõtes igalpool olemas (kaks koda ja kinnitamine, või üks koda ja kinnitamine).

§ 54 on tähendatud parema redigeerimise huvides ja ühtlasi määramiseks, et ükski seadus vabariigi presidendi kaastegevusega ei hakka.

4.

Praeguse põhiseaduse peatükk V on eelnevalt kõige põhjalikumalt muutmist leidnud. Vastavalt peatüki sisu muutmisele on muudetud ka pealkiri.

§ 57. muutmise on olulise tähendusega. Senine valitsemisvõimu ülima organi korraldus Eestis on kollegiaalne, Riigikogust oleneva direktoriumi — Vabariigi Valitsuse — näol. Just selles asjas esitab Eesti riigiehitus praegu suurt erinevust teistest riikidest läbilõikes. Eelnevalt toob siia olulise ümberkorralduse. Valitsemise võimukandja vabariigi presidendi näol teostab temale usaldatud võimu samuti rahva otseorganina, rahva esindajana, nagu Riigikogu. Sellega vähendatakse Riigikogu peal lasuvat riigivõimu liiga suurt raskust, suurendatakse valitsemisvõimu organi suuremat rippumatust ning demokraatiseeritakse ühtlasi Eesti riigiehitust, tehes valitsemisvõimu kõrgema organi loomise otseselt olenevaks rahvast. Et valitsemisvõimu tegelik teostamine oleks siiski tarvilikult kokkõlastatud Riigikogu tegevusega, on eelnevalt vabariigi presidendi lähemaks kaastööliseks Vabariigi Valitsus, kes parlamentaarsel alusel seisab ühenduses Riigikoguga.

Kuna vabariigi president on valitud rahva poolt, ei vastuta poliitiliselt Riigikogu ees, on individuaalselt valitsemisvõimu kandja, siis on õige tema kohta tarvitada asjaoludele vastavat ning rahvusvahelises ja ka siseriigis arusaadavat nimetust — vabariigi president. Riigivanema nimetuse alahoidmiseks tema kohta ei ole alust, juuriidilist ega praktilist.

§ 58 esimene lõige määrab vabariigi presidendi valimise viisi rahva poolt ning tema volituste tähtsust. Presidendi valimist

rahva poolt ei ole mõeldav korrata alalõpmatuseni nagu paavsti valimist väikeses kolleegiumis, vaid kui ükski kandidaat ei saa esimesel valimiskäigul absoluutset enamust, annab valimine teisel valimiskäigul ikkagi tarvilikke tagajärgi, sest võistleva pääsevad ainult kaks kandidaati. Ainult erakordselt võib juhtuda, et mõlemad kandidaadid saavad hääli ühesugusel arvul ning siis ühesugusel korral loetakse valituks see, kes vanem. Kõike seda määrab § 58 teine lõige. Esimese lõike arendamiseks määrab sama § 58. kolmas lõige presidendi volituste alguse momendi ning toimetuse, mis tuleb ette võtta kui presidendi amet vabaneb enne volituste harilikku lõppu. On soovitatav, et president oleks elukogenenud inimene ning ühtlasi, et presidendi kandidaadid oleksid kandidaadid, keda täiesti toetab teatav kodanikkude hulk, mitte ainult nad ise endid. Seda kindlustab § 58. neljas lõige. Presidendi valimise kõiki üksikasju ei saa kindlaks määrata põhiseaduses, vaid valimise lähem kord peab jääma eriseaduse hooleks (§ 59, viies lõige). Samuti tuleb eriseaduses korraldada presidendi palgaküsimus, kuid nagu Riigikogu liikmete palgamääramise senine praktika näitab, ei ole soovitatav, et president ise hakkaks oma palgamääramisest osa võtma, vaid nagu Riigikogu, samuti ka president, võivad nad palka muuta ainult nende kohta, kes järgmiste valimiste tagajärjel vastavate ülesannete täitmisele ilmuvad.

Kuna Vabariigi Valitsus on vabariigi presidendi lähem kaastöeline (§ 57), kutsub tema ametisse ja vabastab sellest mitte Riigikogu, nagu praegu, vaid vabariigi president (§ 59, esimene lõige). Vabariigi Valitsus koosneb peaministri ja ministritest, ning et kindlustada valitsuse solidaarsust ja peaministri tähendust selles asjas, paneb peaminister ette ministrite kandidaadid (§ 59, lõige 2). § 59, kolmas lõige jätab Riigikogule võimaluse ka Vabariigi Valitsuse korraldamisel kaastegev olla, nagu presidendile Riigikogu kodukorra korraldamisel (v. ülemine).

Vabariigi presidendil ei oleks täielikku praktilist tähendust, kui mitte tema, vaid Vabariigi Valitsus oleks valitsemisvõimu kandja. Ei ole ka järjekindel ja arusaadav, miks rahva poolt otseselt valitud organ oleks valitsemisvõimu kandmiseks vähem kõlbulik kui kaudselt valitud kolleegium. Ei ole arusaadav ka see, millisel alusel saaks vabariigi president olla tegev seaduste väljakuulutamisel, Riigikogu laialisaatmisel, kui ta täidesaatva võimukandja ei ole ning

üldse vabariigi politikat ei juhi. Ka tasa-kaalustada riigivõimude vahekordi ei saa see, kellel endal võimu ei ole, vaid Riigikogu, Vabariigi Valitsuse ja kohtuorganisatsiooni kõrval seisab mingisuguse neljanda organina, kes teiste tegevust vaatleb ja ühel või teisel määral ainult teiste tegevusse ennast võib segada. Neil kaalutlemistel koondab § 60. kõik selle valitsemisvõimu, mis praegu kuulub Vabariigi Valitsusele, vabariigi presidendi kätte, kuid selle teostamisel on tema kaastööliseks Vabariigi Valitsus, kuna viimane vastutab poliitiliselt Riigikogu ees, on sellega ühtlasi saavutatud see tagajärg, et president oma võimu ei saa kurjasti tarvitada, vaid võimu teostamise suhtes allub Vabariigi Valitsuse kaudu Riigikogu kontrollile ja usaldusele. Kuna president juhib kogu riigi politikat (§ 60, üldmäärus), siis on arusaadav, et tema ka esitab vabariiki (§ 60, p. 1), võib kontrollida riigivõimu teostamist (sama § p. 2), on kaitsevägeade kõrgem juht (sama § p. 8), on tegev Riigikogu ja tema tegevuse suhtes (§ 60, p. 12 ja ülemal) ning kohtuorganite loomise suhtes (§ 60, p. 2 ja vastavad paragrahvid alamal).

Nagu öeldud, teostab vabariigi president oma võimu suuremal osal juhustel oma lähema kaastöölise, Vabariigi Valitsuse kaudu. Seda määrabki § 61 (esimene lõige ja põhiseaduse vastavad paragrahvid). Vabariigi Valitsus oma tegevuses peab olema ühtlane ning ta on sidelüliks vabariigi presidendi ja Riigikogu vahel. Neist asjaoludest tekivad peaministri ülesanded, mis määrustatud § 61 (teine lõige). Ühtlasi on peaminister tarbekordadel vabariigi presidendi asetäitjaks (§ 61, kolmas lõige). Vabariigi Valitsus aga võib määrata peaministrile asetäitja (§ 61, neljas lõige) nõnda, et ka kõige suurematel hädakordadel valitsemisvõimu korraldus ikka on kindlustatud.

§ 62 täiendab senist korda ainult selles mõttes, et ka vabariigi president võib tähtsamatel juhtudel Vabariigi Valitsuse koosolekuid juhtida või neid koosolekuid avalikkudeks korraldada.

§ 63 määrab ära vabariigi presidendi pühaliku töötuse vormeli ning selle töötuse andmise ümbruse. Pühalik töötus vastavas ümbruses väljendab seda poliitilist vastutust, mida presidendil individuaalselt kanda, ühtlasi aga määrab tema ametisse astumise momendi (v. § 58, üleval) ning samuti vabanemise kõikidest muudest teenistusekohustustest ja ülesannetest (§ 68, teine lõige).

Vastupidiselt presidendile, on Vabariigi

Valitsus poliitiliselt vastutav Riigikogu ees. § 64 määrustab seda vastutust senisel viisil (lõiked esimene ja teine), kuid selgitab lähemalt mõninga muu vabariigi eeskujul (Tsehho-Slovakkia) neid asjaolusid, millal otsekohe umbusalduse avaldust Vabariigi Valitsusele Riigikogu poolt tuleb konstateerida (§ 64, lõiked kolmas ja neljas).

§ 65 on muudetud niivõrd, kui see tingitud vabariigi presidendi ameti sisseseadmisega.

§ 66, esimene lõige kindlustab seda, et vabariigi president oma võimu tarvitada saab Riigikogu ees vastutava Vabariigi Valitsuse liikme kaastegevusel ning seega kõrvaldatud on kartused presidendi võimu kuritarvituste kohta. § 66, teine lõige, mis käib Vabariigi Valitsuse aktide kohta, on jäetud muutmata. President ei ole monark, kes oma võimu tarvitab, vaid ainult rahva volinik, rahva poolt põhiseadusega antud volituste täitmisel. Sellepärast ei või vabariigi president olla kohtulikult vastutamata. Teisest küljest ei ole aga soovitatav, et presidendi kui rahva kõige suurema usaldusosalise vastu võidakse olla liigselt kahtlustaja. Vastavalt sellele teiste riikide läbilõike eeskujul, on redigeeritud § 67 esimene lõige. Sama paragrahvi teises lõikes ka teiste riikide läbilõike eeskujul, tähendatakse lähemalt peaministri ja ministrite kohtuliku vastutuse piirjooned, mis senises põhiseaduses on liigselt vähe määrustatud. § 67, kolmandas lõikes tähendatakse, vastavalt senisele korrale, eeltoodud isikute kohtulikule vastutusele võtmise kord üldjoontes, kuna üksikasjad jäävad eriseaduse hooleks.

Vastupidiselt senisele korrale, kus riigikohtunikkude määramine oleneb ainult Riigikogust ning teiste kohtunikkude määramine, üldreeglina ainult Riigikohtust, loovad §§ 69 ja 70 uue korra, mille järgi jäävad kohtunikkude ametisse seadmisel püsima senised instantsid, kuid ühtlasi ühekülgsuse kõrvaldamiseks tõmmatakse kaasa ka vabariigi president kui rahva otsene volinik ja kogu vabariigi esindaja.

§ 76 muutmise on põhjendatud juba eelpool.

§§ 80, 81, 82 ja 86 muutmise on saanud tarvilikuks ühenduses vabariigi presidendi instituudi sisseseadmisega ülalkirjeldatud kujul.

5.

Artiklis 2. tähendatud neli paragrahvi on tingitud tarvidusest lähemalt määrata:

1) millal ja missugusel kujul astuvad jõuse eelnõu artiklis 1. tähendatud põhiseaduse muutused (§ 1), 2) Riigikogu kohustused nende muutuste teostamiseks (§ 2), 3) uue Riigikogu ja vabariigi presidendi valimised (§ 3) ning 4) senise Riigikogu volituste lõppu ja senise Riigivanema seisukorda ülemineku ajal (§ 4).

Lisa nr. 2.

Rahvaerakonna Riigikogu rühma algeelnõu

SELETUSKIRI.

Meie poliitilise elu tervendamiseks, ilma milleta on küsitav meie riikliku elu rahulik arenemine, on möödapääsematu põhjalikud reformid.

Tuleb kõrvaldada ühekülgne parlamentidiktatuur kihihuviliku rühmade-valitsusega, valitsusvõimu kindlustada ja püsivale alusele seada, seadusandlik töö ratsionaliseerida. Kõigi nende uuenduste võimaldamiseks on vaja Vabariigi Põhiseadust muuta.

Teisest küljest peab Põhiseadusega võimalikult tagasihoidlik olema. Sellepärast on piiratud ainult nende muudatustega, mis poliitiliste reformide seisukohalt hädavajalikud. Sarnane minimaalne uuenduste nõudmine on ka taktiliselt soovitamam, et vastuseismiseks mitte asjata põhjust anda.

Reformid peavad kõigepealt haarama Riigikogu, selle koosseisu ja töökorraldust Proportsionaalne valimisviis on esile kutsunud rahvaesituse killustuse ja soodustab eriti kihihuvilikkude rühmituste tekkimist. Kindlate nimekirjade järele valimine viib rahvaesituse valijatest eemale. Sellepärast on Põhiseaduse § 36 täiendatud põhimõttega, et nimekirjade järgi valimise asemele peab astuma isikute valimine. Ometi oleks võimata täielikult lahkuda proportsionaliteedi põhimõttest ja asuda enamusvalimiste alusele, nagu need on tarvitusel näiteks Inglismaal. Selle valimissüsteemi vastu tuuakse õigusega suure puudusena ette, et see on kõige ülekohtusim valimissüsteem, kuna tema jätab ilma tarviliku esitusest laialised kodanikkudekihid, kes on ühtlaselt ära jaotatud üle riigi, ilma et neil kuskil valimisringkonnas leiduks tarvilikku enamust.

Väljapääsutee leiame sel teel, et meie Riigikogu liikmete arvu vähendame 60 peale. Siis langeb igale valimisringkonnale umbes 20 tuhat kodanikku. Sarnane valimisringkond on küllalt suur, et võimaldada

tublide isikute valikut. Igas sarnases valimisringkonnas võivad poliitilised erakonnad ja rühmitused igatüki ainult ühe (1) kandidaadiga esineda. Valituks loetakse kõigepealt need kandidaadid, kes on oma valimisringkonnas saanud üle 50 prots. valinud häälest. Sarnaseid valimisringkondi ei saa arvatavasti mitte üle 15—20 olla. Teiste valitute leidmiseks võetakse kõigil erakondadel ja rühmitustel saadud hääled üle riigi kokku, mille põhjal iga rühmituse esitajate koguarv kindlaks määratakse. Iga üksiku rühmituse kandidaatidest tunnistatakse valituks need, kes on omavahel suurema võrdliku hääleteenamuse saanud.

Et väikeste rühmituste koondamist teistega soodustada, tuleb maksma jätta senine põhimõte, et kes saab alla kahe esitaja, jääb ilma esitusest. Peale selle võib aga maksma panna veel põhimõte, et valituks loetakse ka võrdliku hääleteenamusega üksi need kandidaadid, kes on oma valimisringkonnas saanud vähemalt teatava alamäärana, näit. 25% kõigist antud häälest, et sellega sundida vähemaid rühmitusi teistega liituma.

Riigikogu volituste kestus on 3 aasta pealt tõstetud 4 aasta peale, et võimaldada töötamist seadusandlikus tegevuses omandatud vilumusega pikema aja jooksul. Pealegi ei ole karta, et teguvõimetu rahvaesitus võiks liig kauaks püsima jääda. Sest sarnasel puhul oleks oodata Riigikogu laialisaatmist enne volituste lõppu.

Kõiki poolt- ja vastukaalutlusi arvesse võttes leiti, et Põhiseaduse muutmine eelnõus ära tähendatud ulatuses juba iseeneest on küllalt mõjuvabinõu nende eesmärkide poole püüdmiseks, mida taheti esialgu kätte saada § 57 muutmisega. Sellepärast peeti otstarbekohasemaks Riigikogu liikmete palga lähemat määramist mitte teha Põhiseaduses, vaid seda eriseaduse hoolde jätta.

Et oma tööga lühema aja jooksul valmis saada, tuleb Riigikogul muuta oma töökorda. Komisjonides ja üldkoosolekutel ei arutata seaduseelnõude sõnastuse peensusi, vaid kaalutakse just seaduste mõtet ja sisu. Kui selles suhtes kindlad seisukohad võetud, siis lähevad seaduseelnõud ümbertöötamiseks kodifikatsiooni osakonda.

On loomulik, et ka omavalitsuste esituskogude valimise kohta maksvusele tõuseksid Riigikogu liikmete valimiste alused (§ 76).

Riigikogu poolt vastuvõetud seadused esitatakse Riigipresidendile (§ 53), kellel õigus on seaduse avaldamist seisma panna. Sarnane seadus võib avaldamisele tulla ja

maksvusele pääseda hiljemalt alles siis, kui ka järgmine Riigikogu selle seaduse uuesti vastu võtab.

Riigikontroll peab seniselt Riigikogule kuuluma, kuid tema korraldus ja töökord tuleb kindlaks määrata eriseaduses, mis peab heakskiitmist leidma Riigipresidentilt, et ta oleks vastuvõetav ka valitsusvõimule riigielu nõuete seisukohalt (§ 55).

Valitsusvõimu korraldus — peatükk 5 — toob kõige põhjalikumaid muudatusi.

Valitsusvõimu kõrgema kandjana luuakse Riigipresidenti instituut. Nimeetus „Riigivanem“ on küllalt omapärane ja kujukas, kuid ühtlustamise otstarbel ei ole tahetud terminoloogiast vaidlusküsimust teha. Seejuures on aga katsutud võimalikult alal hoida meie riigivõimu senine korraldus ja vahakord. Rahvaesitusele jääb seadusandlik võim ühes kontrolliga Vabariigi Valitsuse ja tema asutuste tegevuse üle. Vabariigi Valitsusel peab olema rahvaesituse usaldus (§ 64). Teisest küljest jääb ka kohtuvõim seniselt rippumatuks.

Põhjaliku uuenduse toob aga presidentiinstituut selle poolest, et valitsusvõim ei ole mitte enam täielikus rippuvuses seadusandlikust võimust, vaid mõlemad on ühe õiguslikku seisukorda asetatud rahvas, kui kõrgema riigivõimu kandja ees.

Selles mõttes valitakse Riigipresident otsekohe rahva poolt üldiselt neil samadel alustel kui rahvaesitus (§ 58).

Et Riigipresidenti seisukord ja ülesanded eeldavad erilist tasakaalu ja elulist küpsust, siis on ette nähtud, et Riigipresidenti kohale valitavad on üksi hääleõiguslikud kodanikud, kes on vähemalt 40 aastat vanad.

Et ära hoida juhuslikke ja tõsiduseta kandidatuure, kui ka asjata häälte lahku ajamist, on üles seatud nõudmine, et hääletamisele võivad tulla üksi need kandidaadid, keda toetavad vähemalt 10 tuhat hääleõiguslikku kodanikku.

Valitsusvõimu püsivuse mõttes on Riigipresidenti volituse kestus mõeldud viie aasta peale.

Presidentidele kui rahva poolt valitud kõrgema riigivõimu esindajale peavad loomulikult kuuluma peale riigi esituse veel erilised õigused riigivõimu teostamise üle valvamise ja armuandmise alal (§ 59: 1, 3, 11), kui ka seadusandliku, valitsusliku ja kohtuliku võimu omavahelise tasakaalustamise poolest. Nii kuulub siis Presidentidele suspensiiv veto õigus, Riigikogu poolt vastuvõetud seaduste väljakuulutamist riiklikel kaalutlusil ajutiselt seisma panna. Alles

kui järgmine Riigikogu selle sama seaduse uuesti vastu võtab, tuleb seadus avaldada (§ 59: 6).

Ühtlasi on Presidentil õigus rahvaesitust ka enne volituste lõppu laiali saata, kui Riigikogu ja Vabariigi Valitsuse vahel tõsistes asjades tekivad vastolud, mis takistavad edukat tööd ehk rikuvad riiklikke huvisid, et siis rahvas ise saaks uut valimistel otsust anda, kelle õigus.

Riigivõimu üksikute harude omavahelise tasakaalustamise mõttes kuulub Riigipresidentidele ka Riigikohtu liikmete valimine (§ 69).

Kõrgema valitsusvõimu kandjana omab President õiguse ametisse kutsuda ja ametist vabastada Vabariigi Valitsust, ühtlasi ka juhatada Vabariigi Valitsuse koosolekuid neil kordadel, kus tema seda oma äranägemise järele tarvilikuks peab, anda välja kooskõlas seadustega määrusi ja korraldusi, täita rahuajal kaitsevõime ülemjuhataja ülesandeid, kuulutada Vabariigi Valitsuse ettepanekul sõda ja teha rahu Riigikogu vastava ettepaneku põhjal, otsustada kaitseesisekorra maksmapaneku, mobilisatsiooni väljakuulutamise üle j.n.e. (§ 59: 2, 4, 7, 8) (§ 59: 9 ja 10; § 82).

Selle poolest on ka tarvilik, et Vabariigi Valitsuse poolt antavad valitsemise aktid kannaksid tähtsamatel juhustel ka Presidenti allkirja.

Et valitsuse ametisse kinnitamise ja ametist vabastamise aktid võivad kanda ainuüksi Presidenti allkirja, see järgneb juba § 59 p. 2 tähendatud funktsiooni iseloomust.

Kõrgemate ametnikkude nimetamisel tuleb Vabariigi Valitsusel juba ette Presidenti nõusolek muretseda, et ära hoida vastolusid isikute pärast (§ 62: 2).

Rahvusvaheliste lepingute tegemine Presidenti nimel ja heakskiitmisel (§ 62: 2) järgneb niihästi Riigipresidenti esitusülesannetest kui ka tema kui kõrgema valitsusvõimu kandja seisukorrast.

Et Vabariigi Valitsus Presidenti äranägemise järele kokku astub Presidenti enese juhatusel, on põhjustatud tema kõrgema valitsusvõimuga, kui ka teiste riikide eeskujuga, et tähtsamate küsimuste lahendamist hõlbustada.

Riigipresidenti asetäitja ülesanded on pandud Peaministri peale (§ 61), et ära hoida uute kulukate ametite loomist, mis oleks eriti otstarbetu meie väikestes oludes.

Peaministrile lähevad üle ühtlasi senise Riigivanema ülesanded Vabariigi Valitsuse juhtimisel neil kordadel, kus President tar-

vilikuks ei pea isiklikult koosolekut juhatada j.n.e. (§ 61).

Kulude kokkuhoiu mõttes pannakse ka Presidendi ja Vabariigi Valitsuse asjade ajamine Riigikantselei peale.

Vabariigi Valitsuse korraldus, koosseis ja ülesanded on jäetud võimalikult endis- teks (§ 60, 61). Ometi muutub valitsuse seisukord ühelt küljelt selle poolest, et tema ära ripub Presidendist (§ 59: 2) ja tema otsused vajavad Presidendi kinnitust ehk nõusolekut (§ 59: 4 ühenduses § 66-ga; § 62: 2, 3, 5). Teisest küljest ei ripu tema mitte enam täielikult ära Riigikogust. Sest kuigi Vabariigi Valitsus ja tema liikmed oma tegevuseks vajavad rahvaesituse usaldust, siis ei ole nemad ometi mitte sunnitud Riigikogu umbusalduse avalduse pärast ametist igal juhtumisel lahkuma, vaid leiavad tarbekorral seljatuge Presidendilt, kes võib valitsuse seisukohaga ühinedes laiali saata Riigikogu (§ 64). Presidendi poliitiline vastutamatus, välja arvatud riigiärandmise süüteod, on tagatiseks, et riigipea oma kõrgeid ülesandeid tõesti saab täitma oma parema arusaamise kohaselt, kuna võrdlemisi suur häälteenus peaministri ja ministrite kohtu alla andmise otsuse tegemisel kindlustab valitsuse liikmeid võimalikkude lihtsate kättemaksu ihade vastu poliitiliste vastaste poolt.

Kõik uuendused on sihitud valitsusvõimu stabiliseerimisele ja kindlustamisele, kui ka seadusandliku võimu tasakaalustamisele tõise demokratiismi vaimus. Sest kuigi Riigipresidendile kuulub kaugelt rohkem võimu kui senisele Riigivanemale, siis on meil siin ometi tegemist just demokraatliku võimu kandjaga, kes omad volitused saab rahvalt eneselt. Demokraatliku põhimõtte teostamisele peab kaasa aitama ka see, et Presidendile õigus antakse Riigikogu laiali saata. Sest siin läheb otsuse tegemine uutel valimistel rahva enese kätte.

Rahvaerakonna rühma kava praegusel kujul on pikemate kaalumiste vili, mis algasid varsti pärast 4. Riigikogu valimisi ja millest osa võtsid terve rida silmapaistvaid kohtutegelasi, ülikooli õppejõud, õigus- teadlased j.n.e.

Nende mõttevahetuste tulemusena on ka eelkavas, mis avaldatud juba käesoleva aasta suvel, tehtud mitmesuguseid parandusi, täiendusi ja muudatusi, et ühelt poolt anda eelnõule võimalikult rohkem ühtlust ja sisemist kooskõla, teiselt poolt aga ka seda lähendada Põhiseaduse muutmise ettepanekule, mis teisalt esile tõstetud.

Sarnasest kooskõla püüdest on juhitud ka muutmise elluviimise määrused esitatud kava 2 artiklis.

465.

Eesti Vabariik.
Eesti Vabariigi Põhiseaduse
muutmise seaduse
Riigikogu erikomisjon.
15. märtsil 1932. a.
Nr. 1.

Riigikogu juhatusele.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise seaduse Riigikogu erikomisjon oma koosolekul 14. märtsil 1932 võttis III lugemisel vastu Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise seaduse ja esitab tähendatud eelnõu Riigikogule vastuvõtmiseks esitise korras. (Riigikogu kodukord, §§ 44 ja 48) ja rahvahääletamisele panemiseks Eesti Vabariigi Põhiseaduse (RT 113/114 — 1920) §§ 87 — 89 alusel.

Erikomisjoni ettepanek, arutada Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise eelnõu Riigikogus esitise korras, põhjeneb järgmistel asjaoludel.

Põhiseaduse § 87 järgi on Põhiseaduse muutmise algatamise õigus Riigikogul harilikus korras. See tähendab, Riigikogu võib tema poolt vastuvõetud Põhiseaduse muutmise eelnõu panna rahvahääletamisele, kusjuures eelnõu käik kuni tema vastuvõtmiseni Riigikogus kujuneb Riigikogu kodukorra eeskirjade järgi, mis maksavad esitiste ja seaduseelnõude esitamise arutamise ja otsustamise kohta. Riigikogu kodukord aga ei näe mitte ette, et Põhiseaduse muutmise eelnõu peab Riigikogus tingimata arutatama kolmel lugemisel kui seaduseelnõu, vaid Riigikogu enese asjakohastest kaalutlustest oleneb, kas ta tahab Põhiseaduse muutmise eelnõu arutada ja otsustada esitise või seaduseelnõu korras. Paistab koguni, et Põhiseaduse muutmise eelnõu ka Riigikogu algatuse korras ei tule lugeda harilikuks seaduseelnõuks, sest Põhiseaduse muutmise eelnõu ei kanna seaduseandluse tehnilisest küljest seda laadi, mis on Riigikogu poolt antaval seadusel, nimelt: 1) teda ei saa pärast vastuvõtmist Riigikogus lugeda seaduseks ega 2) seisma panna Põhiseaduse § 30 korras, vaid 3) oma iseloomult on ta ainult ettepanek (esitis) rahvale, kelle otsusest oleneb tema saamine seaduseks või mitte. Käesoleval korral ei ole tõsist vajadust selleks, et Riigikogu

gikogu peaks käesolevat eelnõu arutama kolmel lugemisel. Erikomisjoni eelnõu on pikemate kaalumiste vili ja suuremalt osalt kokkuleppe tulemus, kus arvesse võetud mitte üksi rühmade eelkavad ja lisettepanekud, vaid ka asjatundjate laiemates ringides ja avalikus sõnas ettetoodud põhjendatud arvamis-avaldused. Edasi, kui käesoleva eelnõu arutusel Riigikogus esitise korras siiski sisuliselt uusi seisukohti peaks ette toodama, siis oleks erikomisjonil võimalik paluda esitise arutamise katkestamist, kaaluda Riigikogus ettetoodud seisukohti või ettepanekuid ja teha eelnõus tarkem korral ka sisulisi täiendusi või parandusi. Ka siis, kui seda eelnõu tahetak arutada kolmel lugemisel, peaks kõiki sisulisi parandusi ja täienduse-ettepanekuid kaaluma erikomisjon, sest need tuleb viia süsteemi ja kooskõlla Põhiseaduse kui terviku muude osadega. Nii oleks kolme lugemise juures karta, et eelnõu arutamine pikale venib ja praegune Riigikogu enam ei jõua teda otsustada.

Erikomisjoni aruandjaks Riigikogus on prof. J. Uluots, kaasaruandjaks H. Kukke.

L i s a: Erikomisjoni esitis 14. III 1932.

J. S o o t s.

Erikomisjoni esimees.

V. J õ g i.

Asjaajaja.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse
muutmise seaduse Riigikogu
erikomisjoni

ESITIS.*)

Riigikogu otsustab:

Eesti Vabariigi Põhiseaduse (RT 113/114 — 1920) §§ 87 ja 88 alusel panna rahvahääletamisele alljärgnev Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise eelnõu:

EESTI VABARIIGI PÕHISEADUSE MUUTMISE SEADUS.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse (RT 113/114 — 1920) §§ 87—89 alusel Eesti rahvas otsustas:

I osa.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse sissejuhatatus, §§ 7, 8, 29, 36, 38, 39, 41—45, 53—55, peatükk V pealkiri ja §§ 57—67, 69, 70, 80, 81, 82, 86 muuta ja panna maksma järgmises redaktsioonis:

*) Esitis trükitud ühes redaktsiooniliste parandustega.

Eesti rahvas, kõikumatus usus ja vanikumatus tahtes luua ja arendada riiki, mis on rajatud õiglusele ja seadusele ja vabadusele, kaitseks sisemisele ja välisele rahule ning pandiks praegustele ja tulevastele põlvedele nende ühiskondlikus edus ja üldises kasus, võttis vastu ja määras Asutava Kogu ning hiljem rahvahääletamise kaudu järgmise Põhiseaduse:

§ 7. Eesti kodanikkudel ei ole õigust Vabariigi Presidendi loata võtta vastu välisriikide autähhti.

§ 8. Isikupuutumatus on Eestis kindlustatud.

Kedagi ei või jälgida ega kitsendada tema isikulises vabaduses või vangistada muidu kui seaduses ettenähtud juhtudel ja korras, kusjuures kohtuvõimude põhjendatud otsus vangistuse või isikulise vabaduse kitsenduse kohta peab olema tehtud ja kuulutatud vangistatule või isikulises vabaduses kitsendatule mitte hiljem kui 48 tundi pärast vangistamist või isikulise vabaduse kitsendamist. Otsuse kuulutamist vangistatule on õigus nõuda igal kodanikul, kui kuulutamine ei ole sündinud eelnimetatud tähtajal.

Ühtki kodanikku ei või vastu tema tahtmist viia temale seaduse poolt määratud kohtu alt teise alla.

§ 29. Rahvas teostab riigivõimu:

- 1) rahvahääletamise,
- 2) rahvaalgatamise,
- 3) Riigikogu valimise ja
- 4) Vabariigi Presidendi valimise teel.

§ 36. Riigikogus on kaheksakümmend liiget, kes valitakse üldisel, ühetaolisel, otsesel ja salasel hääletamisel proportsionaalsuse põhimõtete alusel.

Riigikogu valimisseadus antakse eriseadusena.

§ 38. Riigikogu liikmed ei või olla riigiteenistuses Vabariigi Presidendi, Vabariigi Valitsuse ega riigiasutuste ja -ettevõtete poolt nimetatud ametites, arvatud välja peaminister, ministrid, riigikontrolör ja õppejõud neis kõrgemais õppeasutustes, millistele kindlustatud autonoomia.

§ 39. Iga nelja aasta järele võetakse ette uued Riigikogu valimised.

Vabariigi Presidendil on õigus määrata uued Riigikogu valimised enne nelja aasta möödumist, kui seda nõuavad riiklikud kaalutlused. Sel juhul valimised peavad toimuma hiljemalt kahe kuu jooksul, arvates Vabariigi Presidendi vastava otsuse väljakuulutamise päevast.

Riigikogu liikmete volitused algavad Riigikogu valimiste tagajärgede väljakuulutamise päevast.

§ 41. Riigikogu astub kokku korralisteks istungjärkudeks igal aastal jaanuari kolmandal esmaspäeval ja oktoobri esimesel esmaspäeval.

Vabariigi Presidendil on õigus katkestada Riigikogu istungjärku üks kord istungjärgu kestel kuni kahe nädalani.

§ 42. Riigikogu juhatus võib kutsuda kokku Riigikogu ka erakorralisteks istungiteks, kui asjaolud seda nõuavad. Riigikogu juhatus on kohustatud kutsuma kokku Riigikogu, kui seda nõuab Vabariigi President või üks neljandik Riigikogu seaduslikust koosseisust.

Vaheajal, arvates Riigikogu koosseisu volituste nelja-aastase kestuse möödumisest või Vabariigi Presidendi poolt Riigikogu uute valimiste määramisest või Põhiseaduse § 32 ettenähtud rahvahääletamise tagajärgede väljakuulutamise päevast kuni Riigikogu valimiste tagajärgede väljakuulutamiseni, võidakse Riigikogu kutsuda kokku istungiteks ainult Vabariigi Presidendi nõudmisel. Nende istungite päevakorra kui ka lõpetamise määrab Vabariigi President.

§ 43. Riigikogu valib esimesel istungil pärast valimisi esimehe ja teised juhatuse liikmed. Seda istungit juhatab seni, kuni esimeses valitud, Riigikogu kõige vanem liige.

§ 44. Riigikogu kodukord kuulatakse välja seadusena.

§ 45. Riigikogu liikmed ei ole seotud mandaatidega.

Riigikogu iga liige, asudes oma kohuste täitmisele, annab pühaliku töötuse ustavuse kohta Eesti Vabariigile ja ta põhiseaduslikele korrale. Kui Riigikogu liige keeldub selle töötuse andmisest või annab selle tingimustega, siis lõpevad seega tema volitused.

§ 53. Riigikogu poolt või rahvahääletamisel vastuvõetud seadused kuulatakse välja Vabariigi President.

Vabariigi Presidendil on õigus jätta välja kuulutamata Riigikogu poolt vastuvõetud seaduse, andes selle Riigikogule uueks arutamiseks ja otsustamiseks. Kui Riigikogu uuesti võtab vastu muutmata selle seaduse absoluutse enamusega Riigikogu seaduslikust koosseisust või kui Riigikogu pärast järgmisi valimisi võtab vastu muutmata sama seaduse, Vabariigi President on kohustatud kuulutama välja seaduse.

Oma otsuse seaduse väljakuulutamata jätmise kohta ühes asjaomaste kaalutlustega Vabariigi President teatab Riigikogu juhatausele hiljemalt kolmekümne päeva jooksul, arvates seaduse kättesaamisest.

§ 54. Ükski seadus ei hakka maksma väljakuulutamisetähtaajast.

Kui seaduses eneses ei ole nähtud ette muud korda ja tähtaega, hakkab ta maksma kümnendal päeval pärast avaldamist Riigi Teatajas.

§ 55. Riigikogu teostab seaduse alusel riigiasutuste ja -ettevõtete majandusliku tegevuse ja riigi eelarve täitmise kontrolli tema poolt ametisse seatavate vastavate asutuste kaudu.

Peatükk V.

Vabariigi Presidendist ja Vabariigi Valitsusest.

§ 57. Rahvaesitajana teostab riigi kõrgemat valitsemisvõimu Vabariigi President. Temaga koos teotseb riigi valitsemises Vabariigi Valitsus.

§ 58. Vabariigi Presidendi valib rahvas üldisel, ühetaolisel, otsesel ja salasel hääletamisel viieks aastaks.

Kui esimesel hääletamisel ükski kandidaat ei saa hääletamisest osavõtnute hääleteenamust, siis hiljemalt ühe kuu jooksul toimetatakse teine hääletamine nende kahe kandidaadi suhtes, kes esimesel hääletamisel on saanud kõige rohkem hääli, ning valituks loetakse kandidaat, kes teisel hääletamisel on saanud rohkem hääli, või hääle poolekslangemisel kandidaat, kes on vanem.

Vabariigi Presidendiks on valitav iga hääleõiguslik kodanik, kes on vähemalt neljakümneaastane ja kandidaadiks seatud vähemalt kümnetuhande hääleõigusliku kodaniku poolt.

Vabariigi Presidendi valimise lähem kord määratakse seadusega.

§ 59. Vabariigi President annab ametisse astumisel Riigikogu ees pühaliku töötuse, mis on järgmine:

„Mina, N. N., rahva tahtel astudes Eesti Vabariigi Presidendi ametisse, pühalikult töotan vankumata kaitsta Eesti Vabariigi Põhiseadust ja seadusi, õiglaselt ja erapooletult teostada minule antud võimu ja usutavalt täita oma kohuseid kõigi oma võimistega ja parema arusaamisega Eesti Vabariigi ja rahva kasuks.“

Vabariigi Presidendi amet ei või olla seotud ühegi muu teenistusega ega kutseülesannetega. Kui Vabariigi Presidendiks on valitud Riigikogu liige, siis loetakse ta Riigikogust lahkunuks, arvates pühaliku töötuse andmisest.

Vabariigi Presidendile ametiaja kestel maksetav tasu määratakse seadusega, mida

võib muuta ainult järgneval valimisel valitava Vabariigi Presidendi kohta.

Kui Vabariigi Presidendi amet on vaba või Vabariigi President äraoleku, haiguse või muude takistuste tõttu ei saa täita oma ülesandeid või ei ole võimeline neid täitma vastavas seaduses ettenähtud juhtudel või põhjustel, siis täidab Vabariigi Presidendi ülesandeid peaminister, kellel aga ei ole õigust määrata uusi Riigikogu valimisi.

Kui vastavas seaduses ettenähtud juhtudel või põhjustel Vabariigi Presidendi amet vabaneb enne tähtaega, siis asutakse kohe uue Vabariigi Presidendi valimisele.

§ 60. Vabariigi President juhib riigi sise- ja välispoliitikat, hoolitseb riigi välise puutumatus, sisemise julgeoleku ja seaduste täitmise eest.

Vabariigi President peale muude Põhiseaduses ettenähtud ülesannete:

1) esitab Eesti Vabariiki; määrab Eesti Vabariigi esitajad välisriikidesse ja võtab vastu välisriikide esitajad;

2) valvab riigivõimu teostamise üle seadusega määratud korras ja võib pärida aru Vabariigi Valitsuselt, peaministrilt ja ministritelt nende tegevuse kohta;

3) esitab Riigikogule kinnitamiseks riigi sissetulekute ja väljaminekute eelarve;

4) nimetab ametisse ja vabastab sellest kaitseväelisi ja kodanlisi ametnikke, kui võrd see ülesanne seadustega ei ole usaldatud teistele riigiasutustele;

5) sõlmib Eesti Vabariigi nimel lepinguid välisriikidega ja esitab need Riigikogule kinnitamiseks;

6) kuulutab sõja ja teeb rahu Riigikogu vastava otsuse põhjal;

7) kuulutab välja kaitseisukorra nii üksikuis riigiosades kui ka kogu riigis ja esitab selle Riigikogule kinnitamiseks;

8) on kaitsejõudude kõrgem juht;

9) otsustab armuandmise palved;

10) annab seadustega kokkukõlas määrusi;

11) esitab seaduseelnõusid Riigikogule;

12) võib edasilükkamatu riikliku vajaduse korral kuulutada välja dekreete, millel on seaduse jõud, esitades ühtaegu dekreedid Riigikogule, kes dekreedid muutmata võtab vastu või selle lükkab tagasi; viimasel korral dekreet kaotab maksvuse, arvates Riigikogu poolt tehtud otsuse väljakuulutamise päevast, ning dekreediga muudetud seadused astuvad uuesti jõusse.

Vabariigi President ei või dekreediga muuta rahvahääletamise, rahvaalgatamise, Riigikogu valimise ja Vabariigi Presidendi valimise seadusi, Riigikogu kodukorda ega

Riigikogu poolt vastuvõetud riigi sissetulekute ja väljaminekute eelarvet.

§ 61. Vabariigi Presidendi otsused ja muud aktid on maksvad, kui neile on kirjutatud alla Vabariigi President ning — arvatud välja Vabariigi Valitsuse või selle üksiku liikme ametisse kutsumine ja ametist vabastamine, revisjonide määramine ja riigikohtunikkude ametisse nimetamine, — ka peaminister või asjaomane minister, kes sellega võtab vastutuse endale.

Kui Vabariigi Presidendi otsus või akt on seadusevastane, siis peaminister või asjaomane minister on kohustatud keelduma kaasallakirjutamast.

Kaitsejõudude juhtimisse puutuvad korraldused antakse ja kaitsejõudude juhid nimetatakse erikorras, mis määratakse seadusega.

§ 62. Vabariigi Valitsuse kutsub ametisse ja vabastab sellest Vabariigi Presidendi.

Vabariigi Valitsus koosneb peaministrilt ja ministritest. Peaministrile Vabariigi President määrab ministrite hulgast aseäitja.

Peaminister ühtlustab Vabariigi Valitsuse tegevust, juhatab Vabariigi Valitsuse istungeid, kui Vabariigi President ei pea tarvilikuks seda teha, võib pärida aru üksikult ministritelt nende tegevuse kohta ja esitada ametist vabastamiseks üksikuid ministreid kui ka kogu Vabariigi Valitsuse.

Iga minister on oma ministeeriumi juht. Ministrite arv, tööjaotus ministeeriumide vahel ja nende asjaajamise kord määratakse seadusega.

§ 63. Vabariigi Valitsuse võimkonda kuulub: tarvilikkude eeltööde tegemine Vabariigi Presidendi võimkonda kuuluvate küsimuste lahendamiseks, Vabariigi Presidendi otsuste täidesaatmine ja muude valitsemise alasse puutuvate küsimuste lahendamine, mis seaduste alusel kuulub Vabariigi Valitsusele.

§ 64. Vabariigi Valitsuse istungid on kinnised. Ainult erilistel pidulikkudel juhtudel võib kuulutada neid lahtisteks Vabariigi Presidendi korraldusel.

§ 65. Vabariigi Valitsusel peab olema Riigikogu usaldus.

Vabariigi Valitsus või tema üksikud liikmed lahkuvad ametist, kui Riigikogu avaldab neile otsest umbusaldust ja Vabariigi President sel puhul ei pea tarvilikuks määrata uusi Riigikogu valimisi.

§ 66. Vabariigi Presidendi juures on temale ja Vabariigi Valitsusele ühine riigikantselei.

Riigikantseleid juhatab riigisekretär, kelle nimetab ametisse Vabariigi President.

§ 67. Vabariigi Presidendi võib võtta kohtulikule vastutusele üksnes süütegude eest kõrgema riigivõimu vastu ja riigi äraandmise eest.

Vabariigi Presidendi kohtulikule vastutusele võtmine ja peaministri ning ministrite kohtulikule vastutusele võtmine ametialaliste süütegude eest võib sündida ainult Riigikogu sellekohase otsuse põhjal, mis tehtud Riigikogu seadusliku koosseisu enamusega.

Asja arutamine allub Riigikohtu erikoosolekule. Erikoosoleku koosseis ja vastutusele võtmise ning asja arutamise kord määratakse seadusega.

§ 69. Kõrgem kohtuaste Eestis on riigikohtunikudest koosnev Riigikohus, kes ühtlasi valvab kohtuasutuste tegevuse üle õiguse mõistmise alal.

Riigikohtunikud nimetab ametisse Vabariigi President Riigikohtu poolt esitatud kandidaatide hulgast.

§ 70. Kohtunikke, kui nad seaduse järgi ei ole valitavad, nimetab ametisse Vabariigi President Riigikohtu ettepanekul.

§ 80. Mobilisatsiooni väljakuulutamise kui ka sõja alguse korral Vabariigi President nimetab kaitsejõudude ülemjuhataja, kelle võimupiirid on määratud seadusega.

§ 81. Vabariigi Presidendil on õigus anda eriseaduses ettenähtud alustel ja korras kaitsejõududesse puutuvaid seadusi ja määrusi.

§ 82. Vabariigi kaitsejõudude mobilisatsiooni väljakuulutamise otsustab Riigikogu.

Vabariigi Presidendil on õigus ootamata Riigikogu otsust kuulutada välja mobilisatsiooni, kui välisriik on kuulutanud Eesti Vabariigile sõja, alanud sõjalise tegevuse või kuulutanud mobilisatsiooni Eesti Vabariigi vastu.

§ 86. Põhiseadus on vankumatuks juhteks Riigikogu, Vabariigi Presidendi, valitsuseasutuste ja kohtute tegevuses.

II osa.

Eesti Vabariigi Põhiseaduse muutmise seaduse maksmapanemiseks määrata järgmist:

§ 1. Eesti Vabariigi Põhiseaduse muudatused, mis sisalduvad käesoleva seaduse I osas, hakkavad maksma kuuekümnendal päeval pärast käesoleva seaduse vastuvõtmist rahvahääletamisel. Ühes sellega kaotavad maksvuse Eesti Vabariigi Põhiseaduse (RT 113/114 — 1920) sissejuhatus, §§ 7, 8, 29, 36, 38, 39, 41—45,

53—55, peatükk V pealkiri ja §§ 57—67, 69, 70, 80, 81, 82 ja 86, mis asendatakse käesoleva seaduse I osas ettenähtud sissejuhatusega, paragrahvidega ja peatükk V pealkirjaga.

§ 2. Viiekümne üheksa päeva jooksul, arvates käesoleva seaduse vastuvõtmisest rahvahääletamisel, Riigikogu on kohustatud panema maksma seadused, mis on tarvilikud käesoleva seaduse I osas sisalduvate Eesti Vabariigi Põhiseaduse muudatuste elluviimiseks pärast nende maksmahakkamist.

§ 3. Vabariigi Presidendi valimised pannakse toime üheksakümne päeva jooksul, arvates käesoleva seaduse I osas sisalduvate Eesti Vabariigi Põhiseaduse muudatuste maksmahakkamise päevast (II osa § 1).

§ 4. Eesti Vabariigi Põhiseaduse muudatuste maksmahakkamisel (II osa § 1) oleva Riigikogu koosseisu volitused lõpevad Riigikogu uue koosseisu volituste algamisega pärast uusi valimisi, mis võetakse ette kolme aasta möödumisel, arvates Põhiseaduse muudatuste maksmahakkamisel oleva Riigikogu valimistest. Põhiseaduse muudatuste maksmahakkamisel oleva Riigikogu koosseis aga arvatatakse ümber Põhiseaduse muudatuste maksmahakkamise päevaks (II osa § 1) vastavalt muudetud Eesti Vabariigi Põhiseaduses ettenähtud Riigikogu liikmete vähemala arvule (I osa § 36) sama Riigikogu valimismaterjalide põhjal, nagu poleksi valitud isikud veel olnud Riigikogu liikmeiks, ning Riigikogusel viisil ümberarvutatud koosseisus teostab oma võimu Eesti Vabariigi Põhiseaduse alusel.

§ 5. Eesti Vabariigi Põhiseaduse muudatuste maksmahakkamisel ametisolev Riigivanem loetakse peaministriks, arvates samast päevast (II osa § 1), ja ta täidab Eesti Vabariigi Põhiseaduse alusel (I osa § 59 neljas lõige) Vabariigi Presidendi ülesandeid kuni viimase ametisse astumiseni.

466.

Üldkomisjoni

SELETUSKIRI

Eesti Vabariigi Tartu ülikooli päralt olevate kinnisvarade ülikooli nimele kinnistamise seadusele.

Üldkomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepaneku seletuskirjas toodud motiividega.

467.

Rahaasjanduse komisjoni
laiendatud koosseisu

SELETUSKIRI

Eesti Vabariigi 1931/32. a. kulude ja tulude lisaeelarvele nr. 1.

Rahaasjanduse komisjon laiendatud koosseisus ühines Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ning motiividega ja esitab käesoleva lisaeelarve muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

468.

Rahaasjanduse komisjoni
laiendatud koosseisu

SELETUSKIRI

Eesti Vabariigi 1931/32. aasta kulude ja tulude lisaeelarve nr. 1 arvel eikrediitide määramise seadusele nr. 2.

Rahaasjanduse komisjon, ühinedes Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ning motiividega, ja heaks kiites Vabariigi Valitsuse kavatsusi töötatööliste määratavate eikrediitide otstarbekohasema kasutamise alal leidis tarvilikuks selles asjas esitada Riigikogule vastuvõtmiseks järgmise sooviavalduse:

Sooviavaldus.

Riigikogu avaldab soovi, et Vabariigi Valitsus püüaks töötuid linnadest paigutada nende põllupidajate juurde, kes annaks neile töö eest prii söögi ja korteri, kuna riik maksaks töötuile hädaabitööde perioodil rahalise tasu.

469.

Üldkomisjoni ettepanek.

ENDISTE GILDIDE VARADE KORRALDAMISE SEADUS.

§ 1. Seisuste kaotamise seaduse (RT 129/130 — 1920) § 5 põhjal Vabariigi valitsemisele võetud endiste gildide varad korraldatakse käesolevas seaduses tähendatud alustel.

§ 2. Vabariigi omanduseks antakse endise St. Kanuti gildi kinnisvara Tallinnas Aia tän. nr. 14 ja Merepuiesteel nr. 6 (endine „Rahvaaed“), kinnistusnumber 414 B.

See kinnisvara kasutatakse Eesti Kunsti-

timuseumi ja kunstiõppeasutiste hoonete paigutamiseks.

Samuti antakse Vabariigi omanduseks Tallinna Suurgildi kinnisvara Tallinnas Pikal tän. nr. 17 ja Laial tän. nr. 16, kinnistusnumber 80, tingimusega, et nimetatud kinnisvara eestkätt kasutatakse vastavalt Kaubandus-tööstuskoja seaduses (RT 148 — 1924) § 2 p. 3 tähendatud ülesannete teostamiseks, alustel ja tingimustel, mida määrab Vabariigi Valitsus ära kuulates Kaubandus-tööstuskoja arvamise.

§ 3. Tallinna linnaomavalitsuse omanduseks antakse St. Kanuti gildi kinnisvara Tallinnas, Uuel tän. nr. 16, kinnistusnumber 414 ja 414-a („Maria varjupaik“), kusjuures seda kinnisvara võib linnaomavalitsus kasutada sotsiaalseteks ülesanneteks, eestkätt käsitöölise hoolekande huvides Vabariigi Valitsuse poolt heakskiidetud kava põhjal. Samuti antakse Tallinna linnaomavalitsusele omanduseks riigi päralt olev kinnisvara „Torn Paks Margarete“, kinnistusnumber 1, kasutamiseks avalikkudes huvides.

Peale nende kinnisvarade antakse Tallinna linnaomavalitsusele ülemomandusõigus (dominium directum), mis oli Tallinna endisel Toomgildil maatükkide kohta Tallinna linna piirides, väljaarvatud maatükid Falkpargi tänaval nr. 4, kinnistusnumber 572, Toompuiesteel nr. 23, kinnistusnumber 182, ja Vaksali puiesteel nr. 7, kinnistusnumber 234, millised maatükid antakse — esimene Eesti Vabariigi, teine ja kolmas — Raudteevalitsuse täisomanduseks.

§ 4. Kaubandus-tööstuskojale antakse omanduseks endise Tallinna St. Kanuti gildi kinnisvara Tallinnas Pikal tän. nr. 20 ja Pühavaimu tän. nr. 5, kinnistusnumbrid 70 ja 72.

Peale selle antakse Kaubandus-tööstuskojale omanduseks endise Tartu Suurgildi kinnisvara Tartus Kүүtri tän. nr. 11, kinnistusnumber 69.

Nende varade võõrandamine ja pantimine ei ole lubatud ilma Vabariigi Valitsuse nõusolekuta.

§ 5. End. Tartu Suurgildi (Maria gildi) kinnisvara Tartus Kompanii tän. nr. 2, kinnistusnumber 40, antakse alusvarana kasutamiseks kaubanduse-tööstuse, käsitöö ja tööliste kutseesituste ning organisatsioonide huvides sihtasutisele, mille põhikirja kinnitab Vabariigi Valitsus Hariduse- ja sotsiaalministri ettepanekul. Vabariigi Valitsusel on õigus sihtasutisele kohuseks teha võimaldada seniste ruumide kasutamist tähendatud kinnisvaras vastava tasu

eest Eesti Pangale, kuni see viimasele tarvilik.

§ 6. Narva linnaomavalitsusele antakse omanduseks: 1) endise Narva Suurgildi kinnisvara Narva linnas Koidu ja Rüütli tänava ja Koidula puistee vahel, Pimevärava juures, nr. nr. 106 ja 107, kinnistusnumber 96, niinimetatud „Keiser Peeter Suure loss“, kusjuures selle kinnisvara kasutamine ja korrashoidmine peab toimuma Vabariigi Valitsuse poolt antavate eeskirjade järgi; 2) endised Narva Suurgildi kinnisvarad: a) maatiikk endisel linnavallil Koidula puistee ja Narva jõe kalda vahel, krundi nr. 109-a, kinnistusnumber 99, niinimetatud bastion „Pax“, ja b) kinnisvara Rakvere tän. nr. 113, politsei nr. 104, niinimetatud „Rottenbrunn“; 3) endise Narva Väikegildi kinnisvara Narvas Laia ja Vaeaselapse tän. nurgal nr. 159/160, kinnistusnumber 145.

Käesoleva paragrahvi p. 3 tähendatud kinnisvara antakse Narva linnaomavalitsusele tööstuskooli jaoks. Kui aga linnaomavalitsus seda kinnisvara tööstuskooli jaoks enam ei kasuta, siis on ta kohustatud andma selle kinnisvara kasutamiseks Narva käsitöölise ja töölisorganisatsioonidele alustel ja korras, mis määrab kindlaks linnavolikogu.

§ 7. Käesolevas seaduses tähendatud kinnisvarad kinnistatakse ilma kinnistumaksu maksmiseta vastavalt vabariigi või nende asutiste või organisatsioonide nimel, kelle omanduseks need kinnisvarad lähevad. Kinnistusraamatutesse kantakse vastava kinnisvara kohta kitsendused, mis käesolevas seaduses ette nähtud.

§ 8. Endiste gildide varade kohta kuni käesoleva seaduse maksmahakkamiseni sõlmitud lepingud lähevad üle vastavalt uutele omanikkudele ühes kõigi neist lepingutest tekkivate õiguste ja kohustustega.

§ 9. Endiste gildide ja tsunftide valasvarade kasutamise või omanduseks andmise määrab Vabariigi Valitsus Hariduse- ja sotsiaalministri ettepanekul.

§ 10. Gildide varade kasutamisest kogunenud summa määratakse alusvaraks sihtasutisele, mille ülesandeks on rahvama ja ehitamine ja ülalpidamine Tallinnas. Selle sihtasutise põhikirja kinnitab Vabariigi Valitsus Hariduse- ja sotsiaalministri ettepanekul.

§ 11. Seisuste kaotamise seadusega Vabariigi valitsemisele võetud erikassad ja legaadid tunnustatakse likvideerituks ja nende varade kasutamine määratakse kindlaks Vabariigi Valitsuse poolt Hariduse- ja

sotsiaalministri ettepanekul, kusjuures Vabariigi Valitsus varade kasutamise kindlaksmääramisel peab silmas pidama neid eesmärke, milleks need varad olid määratud, kuivõrt see praegustes oludes on võimalik.

SELETUSKIRI.

Vabariigi Valitsuse poolt esitatud seaduseelnõus tegi üldkomisjon rea parandusi ja muudatusi, millistest olulisematena võib ära märkida järgmisi:

Tallinnas Pikal tän. nr 17 ja Laial tän. nr. 16 asuva kinnisvara andmist Tallinna börseseltsile ei pidanud komisjon otstarbekohaseks, kuna börside valitsemine ja asutamine on seadusega tunnustatud Kaubandustööstuskoja ülesandeks, mis pärast tähendatud kinnisvara andmine Tallinna börseseltsile ei oleks kooskõlas seaduseandja tahtega. Silmas pidades asjaolu, et tähendatud hoonet tema ajaloolise ehituslaadi tõttu võiks ja peaks kasutama ka veel muudeks otstarveteks peale börsi vajaduste, ja kuna kõiki neid otstarbeid ning selle kinnisvara kasutamise korda praegu on raske üksikasjalikult ette näha, siis luges komisjon kohaseks selle kinnisvara jätta riigi omanduseks, tingimusel, et seda eestkätt kasutataks börsi asutamiseks ja valitsemiseks tingimustel, mida määrab Vabariigi Valitsus ära kuulates Kaubandus-tööstuskoja arvamise.

Et Kunstimuuseumi hoonete paigutamine peab olema kooskõlas linna pargivööga, selle eest hoolitseb linnaomavalitsus, kelle kinnitamisele kuuluvad ehituse plaanid vastavate seaduste alusel. Sellepärast kustutas komisjon vastava klauseli valitsuse eelnõu § 2-ses.

§ 3-da I lõikes lisas komisjon juurde, et „Maria varjupaika“ kasutataks eestkätt käsitöölise hoolekande huvides, kuna tähendatud kinnisvara endistel aegadel on olnud varjupaigaks hoolekannet vajavatele käsitöölisele ja nende perekonnaliikmetele. Sama paragrahvi teise lõike redaktsioon valitsuse eelnõus polnud küllalt selge, mis pärast komisjon redigeeris selle ümber.

§ 4-da juures soovitati ühe osa komisjoni liikmete poolt seaduse teksti võtta määrus, et Kaubandus-tööstuskojale antavat kinnisvara Pikal tän. nr. 20 Tallinnas peab kasutatama ka kaupmeeste, kesk- ja väiketöösturite ja käsitöölise organisatsioonide koosolekute pidamiseks, misjuures kasutamise korra ja alused määrab kindlaks Vabariigi Valitsus. Komisjoni enamus leidis, et Kaubandus-tööstuskoda on vastava seaduse põhjal kohustatud kõigekül-

selt toetama niihästi kaupmehi, kesk- ja väiketööstureid ning käsitöölisi, kui ka kõiki teisi isikuid, ühisusi ja seltse, kes tegutsevad kaubanduse ja tööstuse alal, mispärast kõnealoleva määruise ülesvõtmine oleks ülearune ja mitte väga sünnis. Komisjoni enamuse arvates Kaubandus-tööstuskoda satuks vastollu tema tegevust määrava seaduse vaimuga, kui ta ei püüaks vastu tulla kaupmeeste, väike- ja kesktöösturite ning käsitööliste organisatsioonidele nende koostöökute jaoks ruumide andmise suhtes, kui selleks pole erilisi takistusi. Neil põhjustel ei arvanud komisjon vajaliku ega kohase olevat kõnealolevat määrust seadusesse üles võtta.

Tartu Suurgildi kinnisvara (Küütri tän. nr. 11), mis antakse Kaubandus-tööstuskoolajale, on loomulikult määratud eestkätt Kaubandus-tööstuskoda Tartu osakonna ära mahutamiseks.

Kompanii tän. nr. 2 asuva kinnisvara suhtes paigutas komisjon seadusesse klausele, mis võimaldab Eesti Pangal kasutada senini tema käes olevaid ruume, kuni see Pangale tarvilik.

§§ 9 ja 10-das (Vab. Val. eelnõu §§ 10 ja 11) komisjon kustutas ettekirjutuse, mis suguste asutiste arvamusel peab Hariduse- ja sotsiaalminister ära kuulama, kuna ministril on ilma selleta õigus ära kuulata kõigi isikute ja asutiste arvamisi, kelle poole ta arvab vajalikuks pöörata. Selguse pärast märkis komisjon § 10-das, et loodavale sihtasutisele antakse summad, mis kogunenud kuni momendini, mil eelmistes paragrahvides tähendatud kinnisvarad kinnistatakse uute omanikkude nimele käesoleva seaduse alusel.

470.

Haridusekomisjoni

SELETUSKIRI**eraõppeasutuste seaduse muutmise seadusele.**

Haridusekomisjon, läbi arutades Vabariigi Valitsuse poolt 27. I 32. esitatud Eraõppeasutuste seaduse muutmise seaduse, võttis Vabariigi Valitsuse ettepaneku muutmata omaks ja esineb Riigikogule ettepanekuga võtta vastu Eraõppeasutuste seaduse muutmise seadus Vabariigi Valitsuse poolt esitatud kujul. (Rk. kantselei nr. 341.)

471.

Üldkomisjoni ettepanek.

KAUBA- JA ABILAEVADE MASINAJUHTKONNA JA MASINAMEESKONNA SÕIDU-SEADUSE MUUTMISE SEADUS.

(Vabariigi Valitsuse ettepanek Riigikogule 4. III 1932 prot. nr. 30 p. I. 5) võtta vastu järgmistele parandustega:

1) Sissejuhatav osa võtta järgmiselt:

Kauba- ja abilaevade masinajuhtkonna ja masinameeskonna sõidu seaduse §§ 21, 22 ja 23 (RT 185/186 — 1925, RT 104 — 1928) muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

2) § 21. sissejuhatav osa ja lit. a. ning b võtta järgmiselt:

§ 21. Kaugesõidulaeval peab olema mehaanikuid ja assistente:

a) Prahilaeval, mille peamasinate võimsus on kuni 500 I.H.J., — 1 mehaanik ja 2 assistenti, kellest mehaanik 2. järgu diplomiga, 1 assistent, kes vastab käesoleva seaduse § 8 p. c nõuetele, 1 assistent, kes vastab käesoleva seaduse § 8 p. b nõuetele.

b) Prahilaeval, mille peamasinate võimsus on 501—1500 I.H.J., — 2 mehaanikut ja 1 assistent, kellest: I mehaanik II järgu diplomiga ja II mehaanik III järgu diplomiga.

Assistent peab vastama käesoleva seaduse § 8 p. b või c nõuetele.

3) Kogu eelnõus lugeda J.H.J. asemel I.H.J.

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon on Vabariigi Valitsuse ettepanekus teinud vaid redaktsioonilised parandused. Esiteks viite „RT nr. 104 — 1920. a. sead. 635“ asemele on võtnud „käesoleva seaduse“, kuna siin tegemist käesoleva seaduse muutmise seadusega, mis kodifitseeritud algseadusesse. Teiseks on võetud trükivea „J.H.J.“ asemele „I.H.J.“ Üldkomisjon esitab eelnõu Vabariigi Valitsuse ettepanekus ühes oma parandustega Riigikogule vastuvõtmiseks.

472.

Üldkomisjoni

SELETUSKIRI**kaubalaeva deki juht- ja meeskonna sõidu seaduse muutmise seadusele.**

Üldkomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse seletuskirjaga.

473.

Üldkomisjoni ettepanek.

KINDLUSTUSLEPINGUTE OSAS BALTI ERASEADUSE TÄIENDAMISE SEADUS.

Balti eraseadus täiendatakse uue §-ga 4362¹ järgmises redaktsioonis:

§ 4362¹. Kahjutasunõuded kindlustuslepingute järgi aeguvad, kui neid kirjalikult ei esitata kindlustajale kindlustusvõtja poolt ühe aasta jooksul, arvates nõude esitamist õigustavast sündmusest, — kui aga enne selle tähtaja möödumist on alustatud hukkunud varanduse kindlustusvõtja vastu kriminaal jälgimine või tõstetud süüdistus, siis jälgimise lõpetamise määruse või kohtuotsuse seadusjõusse astumisest.

Kindlustusvõtja kirjalik nõudmine kindlustajale katkestab aastase aegumise tähtaja.

Aegumistähtajad kindlustuslepingute järgi, kus nõudeõigused tekkinud enne käesoleva seaduse maksmahakkamist, algavad käesoleva seaduse maksmahakkamisega, kui need õigused ei ole juba selleks ajaks kustunud seni maksvusel olnud normide järgi.

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon, vaadates läbi valitsuse eelnõu, ühines Vabariigi Valitsuse seisukohaga, nimelt, et tarvilik on kindlustuslepingute järgi nõudeõiguse aegumise tähtaega piirata aastase tähtajaga. Sarnasele seisukohale on asutud mitmes välisriigi seadusandluses (Itaalia Kaubandusseadus § 924, Ungari Kaubandusseadus § 487, Zürichi Tsiviilsead. § 1739 ja 1749, Hollandi Kaub. sead. § 743), oli ta omaks võetud ka Vene Tsiviilkodeksi eelnõu kokkuseadjate poolt (§ 2494).

Arvestades tegelikus elus tihti ettetulevate nähetega, leidis üldkomisjon siiski tarvilikuks seaduseelnõu ümberredigeerida selles mõttes, et seaduses oleks ka fikseeritud aegumise tähtaja algamise moment, sest sellega saaks ära hoitud asjatud kohtuskäimised.

Samuti pidas üldkomisjon tarvilikuks seaduses kindlaks määrata, et kirjaliku nõudmisega võib oma varandusele kindlustusvõtja aastase aegumise tähtaega katkestada. Nõudmise esitamine kirjalikus vormis peeti otstarbekohaseks sellepärast, et selle normi täitmine ei teeks kellelegi suuremaid raskusi, küll aga hoiaks ta ära hulk protsesse ja vaielusi.

Lõpuks leidis üldkomisjon vajalikuks ka ära näidata seaduses, kuidas tulevad lahendada nende nõuete õiguste aegumise küsimused, milles nõuded tekkinud enne käesoleva seaduse maksmapanemist.

Vastavalt neile seisukohtadele andiski üldkomisjon seadusele uue redaktsiooni.

474.

Üldkomisjoni ettepanek.

KINNISVARADE ENAMPÄKKUMISE ASJUS TSIVIILKOHTUPIDAMISE SEADUSE MUUTMISE SEADUS.

Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1868 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 1868. Kinnisvarade müüki toimetatakse äripäevadel kogu aasta jooksul peale väljaspool linnade ja alevite piirkondi asuvate kinnisvarade, mille müüki toimetatakse aja jooksul 1. oktoobrist kuni 1. märtsini.

Väljaspool linnade ja alevite piirkondi asuvate kinnisvarade enampakkumised, mis määratud aja peale 1. aprillist kuni 1. oktoobrini 1932. a. muudetakse ära.

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon kustutas seaduse pealkirjast ja tekstist sõna „põllumajanduslikkude“, kuna vaieldav on, missugused kinnisvarad loetakse põllumajanduslikkudeks kinnisvaradeks.

Üldkomisjon muutis tähtaega, võttes 1. aprilli asemele 1. märts ja 1. novembri asemele 1. oktoober, kuna see otstarbekohasem.

475.

Üldkomisjoni ettepanek.

KOHTUMAKSUDE JA KULUDE ASJAS ADMINISTRATIIVKOHTUKORRA MUUTMISE SEADUS.

Administratiivkohtukorra §§ 36, 37 ja 38 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 36. Administratiiv asjus võetakse kohtulõivu:

1) rahukohtunikule antava kaebuse pealt 2 krooni;

2) rahukogule antava kaebuse pealt 5 krooni;

3) Riigikohtule antava kaebuse pealt 10 krooni.

Kaebuse rahuldamisel, kas täielikult või osaliselt, antakse kohtulõiv kaebajale tagasi, sellekohase kohtumääruse põhjal.

Isikud, kellele antud vaesuseõigus, on kohtulõivust vabad.

Asjaajamise eest pooltele tasu ei määrata. Kohtukulud (Tsiivil kohtupidamise seaduse §§ 839—867) on kaotaja pool kohustatud vastaspoolele tasuma Tsiivilkohtupidamise seaduse §§ 868—873 ettenähtud alustel.

§ 37. Eraisikud ja -asutised maksavad administratiivasjus tempelmaksu, kantseleimaksu ning tunnistajate ja asjatundjate tasu samal määral nagu tsiivilasjus ja revisjoni kaebuse esitamise puhul revisjoni maksu:

a) rahukohtuniku otsuse peale antava revisjoni kaebuse pealt 2 krooni ja

b) rahukogu otsuse peale antava revisjoni kaebuse pealt 10 krooni.

Kaebuse rahuldamisel, kas täielikult või osaliselt, antakse revisjonimaks tagasi.

Isikud, kellele antud vaesuseõigus, on maksudest vabad.

§ 38. Riigi- ja omavalitsusasutused on vabastatud tempelmaksust, kantseleimaksust, kohtulõivust ja revisjonimaksust, muud kohtukulud kannavad nad üldisel alusel.

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon leidis võimalikuks Kohtumaksude ja -kulude seaduse muutmise seadusest esitada Riigikogule vastuvõtmiseks ainult eelnõu III osa. Eelnõu I ja II osa kohta jäi üldkomisjon endise, eitava seisukoha juurde, põhjustel, mis juba esimeses komisjoni seletuskirjas üksikasjaliselt ette toodud ja komisjoni aruandja poolt Riigikogus ette kantud.

Kuid komisjon vähendas sealjuures ka eelnõu III osas ettenähtud maksude määra, võttes § 36 p. 1 ettenähtud 3 krooni asemel 2 krooni ja p. 2 ettenähtud 7 krooni asemel 5 krooni. § 37 jäeti maksumäärad endisteks: p. a) Kr. 2, kavatsetud Kr. 10 asemel ja p. b) Kr. 10, kavatsetud Kr. 30 asemel.

Vastavalt seaduseelnõu sisule muudeti ka pealkiri.

Peale selle jäeti välja § 36-ast lause: „Kohtulõiv hoitakse kohtudeposiidis rahas kuni asja lõpuliku lahendamiseni“, kuna sarnane viis sünnitaks asjata tööd summade arvestamisel. Selle vastu on võimalik tarvitada kohtulõivu tagasimaksmisel sama

lihtsustatud korda, mis seni tarvitusel tsiivilasjus kohtulõivu tagasimaksmisel seaduses eriti ettenähtud juhtudel.

Samuti muudeti § 37 viimast lõiget selles mõttes, et kaotaja pool on kohustatud vastaspoolele tasuma mitte ainult tõendiste kontrollimisega seotud kulud, vaid kõik kohtukulud, mis ette nähtud Tsiivil kohtupidamise seaduse §§ 839—867, sama seaduse §§ 868—873 korras kindlaksmääratud alustel. Et kulud esialgul kannab see, kes neile saate on teinud, see üldine kord jääb ka administratiivasjades maksma.

476.

Üldkomisjoni

SELETUSKIRI

kohtute seaduse §§ 251¹-a ja 257 muutmise seadusele.

Üldkomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepaneku seletuskirjas toodud põhjendustega.

477.

Redaktsiooni komisjoni

ETTEPANEK.

(Pealkiri vt. lisa nr. 476.)

Redaktsiooni komisjon paneb ette Riigikogule, võtta vastu „Kohtute seaduse §§ 251¹-a ja 257 muutmise seaduse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt kolmandal lugemisel vastuvõetud kujul järgmise muudatusega:

1. § 251¹-a esimeses lõikes võtta sõnade „samuti ka nende koosseisu kuuluvate“ asemele „samuti ka rahukogude koosseisu kuuluvate“.

478.

Rkl-te J. Teemandi, T. Kalbus'e, R. Eliaseri, O. Strandman'i, J. Klesment'i ja H. Kukke ettepanek.

KOHTUTE SEADUSE § 365 MUUTMISE SEADUS.

Kohtute seaduse § 365 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 365. Kui Nõukogu uuendamiseks ilmub üldkoosolekule vähem kui pool sellele Nõukogule alluvatest vannutatud advokaa-

tidest, siis loetakse koosolek mittekordaläinuks ja Nõukogu esimees teatab kutsetega kõigile vannutatud advokaatidele, et nende mitteilmumisel valimisteks määratud teistkordsele koosolekule, Vannutatud Advokaatide Nõukogu koosseis jääb endiseks. Kui aga ka sellele teistkordsele koosolekule ei ilmu vähemalt üks veerand Nõukogule alluvatest vannutatud advokaatidest, siis seatakse kokku selle kohta protokoll, valimisi ei toimetata ja Nõukogu esimees, abiesimees ning kõik liikmed jäävad oma ametisse kuni järgmiste valimisteni, millest kuulutatakse üldiseks teadmiseks.

SELETUSKIRI.

Praegu maksva seaduse järele on vannutatud advokaatide üldkoosolek otsusvõimeline üksnes siis, kui koosolekule ilmub vähemalt pool kõigist vabariigi advokaatide arvust. See nõue on maksev ka teistkordsete koosolekute kohta. Seaduse selle nõude täitmine on seotud tegelikus elus ülearuste raskustega ning muutub iga aastaga veel raskemaks: advokaatide arvu kasvamisega valguvad advokatuuri liikmed vabariigi linnadesse ning alevitesse laialt ja nende kokkutulek peamiselt ainult uue Nõukogu koosseisu valimiseks sünnitab tihipeale ülepääsemata raskusi. Eriti raske on see seal teostada, kust sõit Tallinna nõuab äraolekut kauemat aega, sest kohapealsed klientide huvid ei võimalda seda just igakord igapähele.

Sellepärast olekski tarvilik, et teistkordsete koosolekute kvoorum saaks vähendatud ja nimelt nii, et koosolek oleks otsusvõimeline ka siis, kui temast osa võtma on ilmunud $\frac{1}{4}$ kõigist vannutatud advokaatidest. Arvesse võttes seniseid koosolekuid, kui ka vannutatud advokaatide asukohte, ei ole põhjust karta, et nende koosolekute, kui ka nende poolt valitavate Nõukogude autoriteet selle muudatuse tagajärjel väheneks, sest need andmed näitavad, et koosolekule ikkagi kaugelt üle $\frac{1}{4}$ advokaatidest ilma erilise raskuseta lähemas tulevikus ilmuda võib.

479.

Üldkomisjoni ettepanek.

KOHTUTE SEADUSE § 365 MUUTMISE SEADUS.

Kohtute seaduse § 365 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis: § 365. Kui nõukogu poolt kokkukutsutud vannutatud advokaatide üldkoosolekule

ilmub alla poole sellele nõukogule alluvatest vannutatud advokaatidest, siis loetakse koosolek mittekordaläinuks ja nõukogu kutsub kokku teistkordse koosoleku, teatades sellest kõigile vannutatud advokaatidele ja neid ühtlasi uue koosoleku kutsetes hoiatades, et teistkordse koosoleku mittetoimumisel vannutatud advokaatide nõukogu koosseis jääb endiseks.

Teistkordne üldkoosolek on otsusvõimeline, kui temast osa võtab vähemalt üks veerand nõukogule alluvatest vannutatud advokaatidest. Tema mittekordaminekul seatakse kokku vastav protokoll, valimisi ei toimetata ja nõukogu senises koosseisus jääb ametisse edasi kuni järgmiste valimisteni, millest kuulutatakse üldiseks teadmiseks Riigi Teatajas.

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon ühineb eelnõu algatajate motiividega.

480.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

kokkuleppe protsentide määra seadusele.

Rahaasjanduse komisjon ühines Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ning motiividega ja esitab käesoleva seaduse muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

Täienduseks valitsuse eelnõu seletus kirjale loeb komisjon tarvilikuks seletada:

1) et § 2-sest komisjon aru sai nõnda, et käesoleva seaduse maksmahakkamisega hoiuarved, mille pealt senini makstud rohkem, kui 6%, erilise kokkuleppeta ja ette teatamata arvatakse ümber 6% peale; 2) et komisjon ka eelnõu II osas seadusega lubatud protsendi all mõistis 8% ühes § 1. ettenähtud trahvidega ja tasudega.

481.

Üldkomisjoni

SELETUSKIRI

kooperatiivühingute ja nende liitude seaduse § 35 muutmise seadusele.

Üldkomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepaneku seletuskirjas toodud põhjendustega.

482.

Üldkomisjoni ettepanek.

KREDIIDIASUTISTE SEADUS.

(Vabariigi Valitsuse ettepanek Riigikogule 4. III 1932 prot. nr. 30, p. I — 1) võtta vastu alljärgnevate üldkomisjoni muudatustega:

§ 1: punkt 3 lit. b lõppu lisatud: „ja ühistegelikud keskpangad“.

§ 9: punkt 6 võetud järgmiselt:

„6) sise- ning välisvekslite ja tsekkide kui ka välisraha ost ja müük oma enese ja kolmandate isikute arvel;“

punkt 8 esimese sõnana lisatud „sise-maaliste“.

§ 12: täiendatud järgmise uue lõikega:

„Kui kolmas isik soovib pöörata kohtu poolt välja mõistetud nõudmist pangale panditud vallasvarale, võib ta pangalt nõuda teateid selle kohta, kui palju pandiandjal kohustusi panga vastu on, need kohustused panga vastu ära tasuda ning panditud vallasvara pandiõigusest vabastada.“

§ 16: võetud järgmiselt:

„Nõukogu otsusel võib pank omandada temale panditud kinnisvarasid avalikul oksjonil, kui teiste pakkujate poolt pakutud summa ei kata panga võlga või oksjoni mittekordaminekul jätta panditud kinnisvara omale Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1880 korras. Niisugused kinnisvarad peab pank realiseerima hiljemalt kahe aasta jooksul. Majanduseminister võib seda tähtaega pikendada krediitiasutiste palvel. Eeltähendatud kahe aasta möödumisel tuleb iga aasta kuni kinnisvara võõrandamiseni kahjudesse kirjutada vähemalt üks kümnendik niisuguste kinnisvarade ostuhinnast.“

§ 19: teine lõige täiendatud järgmise uue lausega: „Majanduseministril on õigus üksikute erandite tegemist piirata või koguni ära keelata.“

§ 20: teises lõikes, neljandamas reas kustutatud sõna: „riigi“.

§ 27: võetud järgmiselt:

„Panga esimees ja juhatuse liikmed, samuti ka kõik pangast palka saavad ametnikud ja teenijad ei või saada ühelgi kujul laenu pangast.“

Ei ole lubatud laene anda ka ühelegi ärilisi operatsioone toimivale juriidilisele isikule, mille juhatuse või nõukogu liigete enamuse moodustavad panga juhatuse liikmed või pangast palka saavad ametnikud ja teenijad.

See keeld ei käi laenude kohta ametnikkude toetusfondist või toetuskassast, mis asutatud selleks otstarbeks.“

§ 28: lõppu lisatud: „ja aktsiaseltside ning osäühisuste juhatustes.“

§ 30: p. 3 võetud järgmiselt:

„3) aktsiaseltsidele, osäühingutele ja kooperatiivühingutele, kus panga nõukogu liikmed on juhatuses või nende käes on selle aktsiaseltsi või osäühingu aktsiate või osatähtede enamik.“

§ 31: teise sõnana lisatud: „esimees,“.

§ 32: võetud järgmiselt:

„§ 32. Panga esimees ning iga nõukogu ja juhatuse liige, astudes ametisse, peab deponeerima panka sama panga aktsiaid vähemalt: esimees 2.500 ning teised 1.000 krooni nimiväärtuses igauks, kui panga asukoht on Tallinnas ja esimees 1.000 ning teised 500 krooni nimiväärtuses igauks, kui panga asukoht on mujal.“

Tähendatud aktsiad saavad vastavad isikud tagasi pärast ametiaja lõppu, kui nende vastu selleks ajaks ei ole esitatud § 31 ettenähtud nõudmisi.“

§ 34: teise sõnana lisatud: „esimees,“.

§ 49: teises lauses „linnavolinikke“ asemel võetud „linnavolikogu“.

§ 50: lõppu lisatud: „samuti aktsiaseltsides ja osäühisustes“.

§ 51: võetud järgmiselt:

„§ 51. Panga esimees ning nõukogu ja juhatuse liikmed, astudes ametisse, peavad esitama kindlustuse vähemalt: esimees 2.500 ning teised igauks 1.000 krooni väärtuses, kui panga asukoht on Tallinnas ja esimees 1.000 ning teised 500 krooni väärtuses igauks, kui panga asukoht on mujal.“

Tähendatud kindlustused saavad vastavad isikud tagasi pärast ametiaja lõppu, kui nende vastu selleks ajaks ei ole esitatud § 31 ettenähtud nõudmisi.“

§ 54: võetud järgmiselt:

„§ 54. Ühistegelikud krediitiasutised asutatakse kooperatiivühingute ja nende liitude kohta käivate seaduste alusel, kusjuures hoiu- ja laenukassade, ühispankade ja ühistegelikkude keskpankade põhikirjade ja nende muudatuste registreerimiseks, osakondade asutamiseks ja tegevuskohta muutmiseks annab loa Majanduseminister, kuuates ära Eesti Panga nõukogu arvamuse.“

§ 56: esimese lõike viimane lause võetud järgmiselt: „Ühispankadel ja ühistegelikkudel keskpankadel on liikmete alamäär vastavalt 50.“

Teises lõikes kustutatud: „kui ka asumisest likvideerimisele“.

§ 58: esimese lause lõpp võetud järgmiselt: „ja laenukassadel 10 krooni, ühispankadel 30 krooni ja ühistegelikkudel keskpankadel 100 krooni.“

§ 61: täiendatud uue teise lõikega:

„Ühistegelikkude krediidasutiste juhatuse liikmed ei tohi olla liikmeteks era-, riiklikkude-, linna- või ühistegelikkude krediidasutiste, samuti ka aktsiaseltside, osühisuste ja kooperatiivühingute juhatustes.“

§ 67: esimese lõike esimene lause võetud järgmiselt:

„Ühispannad ja ühistegelikud keskpangad avavad krediite ja annavad laenu oma liikmetele.“

§ 68: võetud pärast „19“ — „30“.

§ 70: esimene rida võetud järgmiselt: „Laenusid § 69 p. 1 lit. b alusel võib anda:“

p. 4: „75%“ asemele võetud „2/3“.

3. jao pealkirjaks võetud: „Ühispannad ja ühistegelikud keskpangad.“

§ 72: võetud järgmiselt:

„§ 72. Ühispankadele ja ühistegelikkudele keskpankadele on lubatud toimetada kõiki operatsioone, mis ettenähtud §§ 9. ja 69.“

Riigi- ja riigi poolt kindlustatud väärt-pabereid ning maa- ja linna hüpoteegi pankade pantkirju on nendele lubatud omandada suuremal määral kui see on ettenähtud § 9 p.p. 7 ja 8, kuid ainult nende nõukogude ühemeelsel otsusel.

Ühistegelikkudele keskpankadele on lubatud luua korrespondentide võrku, kus juures võrgu liikmetel on õigus toimetada keskpanga arvel omavahelisi korrespondent-toiminguid keskpanga nõukogu poolt kindlaks määratud alustel, silmas pidades § 9 p.p. 9 ja 10 eeskirju.“

§ 73: algus võetud järgmiselt: „Ühispannga ja ühistegeliku keskpanga kohustuste“...

§ 77: p. 3 lit. a sõnade „üle 3 kuu“ järele lisatud sõnad: „samuti nende vekslite ja laenude intressid“.

Teises lõikes pärast sõnu: „pidid tulema“ lisatud sõnad: „välja arvatud käesoleva paragrahvi p. 3, lit. a tähendatud vekslite ja laenude intressid“.

§ 81: p. 2 võetud järgmiselt:

„2) mõne kommertsipanga osakonna varasid ja nõudeõigusi ühes vastavate kohustuste võtmisega enda peale.“

§ 83: esimese lause lõpp redigeeritud järgmiselt: „mõlema panga asukohas ning päevalehes, milles avaldatakse kohtulikud kuulutused.“

§ 86: võetud järgmiselt:

„§ 86. Ühe aasta jooksul pärast kuulutuse ilmumist Riigi Teatajas on ostja krediidasutis kohustatud hoiumummade omanikkudele, vaatamata hoiumummade

tähtajale, tasuma ülevõetud kohustused ühes intressidega kuni tasumise päevani, kui need on ette nähtud lepingus.“

§ 90 võetud järgmiselt:

„§ 90. Leping astub jõusse pärast loa saamist Majanduseministrilt, millest liitja krediidasutise juhatuse kuulutab Riigi Teatajas ning § 83 tähendatud ajalehtedes.“

§ 94: teises reas võetud „pära“ asemele „päri“.

§ 97: võetud sõnade „vähemalt ühes kohalikus ajalehes“ asemele „§ 83 tähendatud ajalehtedes“.

§ 106 võetud järgmiselt:

„§ 106. Kõik krediidasutised on kohustatud esitama krediidasutiste inspektorile käesoleva seaduse § 78 ettenähtud tähtaegadel oma arvete seisud ettekirjutatud vormil.“

Kui on tekkinud olukord, mis ei vasta seaduse ja krediidasutise põhikirja nõuetele, siis tuleb sellest, kui ka käsitusele võetud abinõudest seadusliku olukorra ja lule seadmiseks, viibimata teatada krediidasutiste inspektorile.

Inspektoril on õigus nõuda seletusi krediidasutise üksikute arvete kohta.

Paragrahv 1 loendatud asutised on kohustatud andma teateid omavalitsuste järelvalve asutistele nende nõudmise peale omavalitsuste arvel olevate hoiumummade kohta.“

§ 113: Sõnade järele „ei anna tema“ lisatud sõnad: „ja tema poolt volitatud isikud“.

§ 115: Viimane lause võetud järgmiselt: „Vabariigi Valitsusel on õigus moratooriumi pikendada Majanduseministri ettepanekul kuni kahe aastani.“

§ 116: teine lõige võetud järgmiselt:

„Majanduseminister võib, jättes krediidasutise juhatuse ja nõukogu liikmed ametisse, määrata nende juurde usaldusmehe, kellel on õigus teostada järelvalvet juhatuse tegevuse üle ning keelata vajalikkudel juhtudel juhatuse või nõukogu otsuse täitmist. Vahelused juhatuse ja usaldusmehe vahel lahendab oma otsusega Majanduseminister.“

Majanduseminister määrab tema poolt nimetatud usaldusmehele tasu krediidasutise arvel, kuid mitte suuremal määral kui juhatuse esimehe pool palka.“

§ 131: esimese lause algus võetud järgmiselt: „Kui juhatusele selgub, et on leidnud aset mõni eelmises paragrahvis tähendatud asjaolu, peab ta...“

§ 132: esimese lause algus võetud

järgmiselt: „Kui krediidasutise revideermisel tuleb avalikuks mõni asjaolu, mis...“

§ 134: võetud „korduvalt“ pro „järjekindlalt“.

§ 140: võetud vastu järgmiselt:

„§ 140. Krediidasutiste maksujõuetuse asjus määrab kohus nende esindajatele kohtusse ilmumiseks kõige lühema aja ja teatab sellest viivitamata krediidasutiste inspektorile, tarviduse korral ka telegraafi teel.

Kohus võib, võttes arutusele krediidasutise maksujõuetuse küsimuse, enne otsuse tegemist maksujõuetuse kohta võtta tarvitusele abinõusid varatombu kaitsmiseks, pannes arestid summadele, mis kolmandate isikute käes, ja vallasvarale ning keelumärkused kinnisvaradele.“

§ 141: võetud järgmiselt:

„§ 141. Kui kohus veendub tingimuste olemasolus, mis nõuavad krediidasutiste maksujõuetuks tunnustamist, tunnustab ta selle maksujõuetuks, vannutatud hooldajaid nimetamata, teeb seaduses ettenähtud kuulutuse ja saadab ärakirja oma määrusest viibimata krediidasutiste inspektorile.

Selle otsuse põhjal määrab Majanduseminister kolm likvidaatorit: esimehe riigiametnikkude või isikute seast, kellel on kogemusi pangaasjanduse alal või kellel on juriidiline haridus ning kaks liiget: pikalae- nu pankade, kommertspankade või linna- pankade likvideerimisel — Kaubandus- tööstuskoja poolt esitatud kandidaatide hulgast, ühistegeliste krediidasutiste likvideerimisel aga — vastava revisjoni liidu poolt esitatud kandidaatide hulgast.“

§ 143: võetud „juhatuskirjaga“ pro „instruktsiooniga“.

§ 144: täiendatud „ning vastavale koh- tule“.

Eelnõu täiendatud § 150¹-ga.

„§ 150¹: Likvidatsioonivalitsusel on õigus vabal kokkuleppel võõrandada likvideerita- va krediidasutise vallasvara, kui ka kokku- leppeid sõlmida krediidasutise võlgnikku- dega nendelt nõuetava võla suuruse ja ta- sumise viisi kohta.“

§ 152: võetud järgmiselt:

„§ 152. Otsused, mis krediidasutise põhikirja järgi kuuluvad peakoosoleku või linnavolikogu kinnitamisele kui ka kokku- lepete kavad krediidasutise võlgnikkudega nendelt nõuetava võla suuruse ja tasumise viisi kohta esitab likvidatsioonivalitsus kin- nitamiseks Majanduseministrile.

§ 154: lisatud juurde pärast sõnu: „mit- te rohkem kui“ sõna „üldsummas“.

Eelnõu täiendatud:

X peatükk.

Seaduse elluviimine.

§ 157. Käesolev seadus pannakse maks- ma eriseadusega.

§ 149 kolmandas reas pärast „arvatak- se“ lisatud „sama paragrahvi 36 punkt 5 järgi.“

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon, läbi vaadanud valitsuse poolt esitatud „Krediidasutiste seaduseel- nõu“, tegi selles nii sisulisi kui ka redakt- sioonilisi parandusi ja täiendusi.

§ 8. Käesoleva seaduse määrused, nii- võrt kui nad puudutavad aktsiapankasid, tulevad käsitamisele esijoones, kuna üldiste seaduste määrused aktsiaseltside kohta peavad leidma käsitamist subsidiäärselt, see on niivõrt, kui nad ei ole muudetud või täiendatud käesoleva seaduse määrusti- kuga.

§ 12. See paragrahv on täiendatud uue lõikega, mille järgi kolmandal isikil on õigus pangale panditud vallasvara pandi- õigusest vabastada, kui ta panga kohustu- sed pandiandja suhtes täies ulatuses ära tasub. § 68 otsekohese mõtte järele mak- sab § 12. esimene kui ka teine lõige täiel määral ühistegeliste krediidasutiste kohta.

§ 15. Selle paragrahvi mõtte järele võib kommertspank omandada kinnisvara- sid panga operatsioonide toimetamiseks, kuid ainult hinnaga, mis ei ületa panga põ- hikapitali. See eeskiri on maksev ainult kinnisvarade omandamise kohta tulevikus, kuna aga neid kinnisvarasid, mis on oman- datud panga poolt enne selle seaduse maksmahakkamist, see eeskiri mitte ei puuduta. Seaduse sõnastuse järele on kee- latud sarnaste kinnisvarade omandamine tu- levikus, mitte aga kinnisvarade omamine üldse.

§ 20. Selle paragrahvi otsekohese mõt- te järele võetakse arvesse vahekord panga kassa reservide ja panga kohustuste sum- ma vahel ainult kuubilansside alusel, mitte aga päevabilansside alusel.

§ 54. Seaduses on sisse võetud ka ühistegelikud keskpangad selles mõttes, et sarnased keskpangad meil juba tegutsevad ja et nad sellepärast üldises krediidasutis- te süsteemis, nii nagu see käesoleva sea- dusega korraldatud peab olema, aset pea- vad leidma. Järjekindluse maksmapane- kuks on tarvilik, et igasuguste krediidasu- tiste asutamiseks Majanduseministri luba tarvilik on.

§ 65. Ühenduses käesoleva seaduse §§ 12 ja 68 eeskirjadega tuleb käsitamise-

le § 12 eeskiri ka nende pantide kohta, mida kooperatiivpangad vastu on võtnud § 65 korras.

§ 72. Käesolev paragrahv on muudetud selles mõttes, et on välja jäetud ühistegelikkude krediidasutiste õigus liikmete võlakohustuste kindlustusel laenu anda, et nendel krediidasutistel on õigus maksta vabasid summasid kindlustatud väärtpaberitesse ainult nõukogude ühemeelsel otsusel ja et ühistegelikkudel keskpankadel on lubatud luua korrespondentide võrku. Et viimane õigus suure riisikoga seotud on, siis ei arvatud võimalikuks anda õigust korrespondentide võrgu loomiseks üksikutele ühispankadele.

§ 77. Selle paragrahvi p. 2 lit. a ja p. 4 lit. 4 on ümber redigeeritud selleks otstarbeks, et maksuasutustelt võimalust võtta maksusid määrata sarnastelt tuludelt, mis krediidasutistel tõeliselt mitte ei ole olnud.

§ 86. Paragrahvi uus redaktsioon ei pea mitte seda tähendama, nagu oleks krediidasutis kohustatud hoiumummad nende omanikkudele kätte muretsema, vaid selle paragrahvi eeskirja tuleb üldise tsiviilseaduse põhimõtte järgi nii mõista, et hoiumumma omanik peab ise hoiumumma järele panka ilmuma.

§ 106. Paragrahv on täiendatud eeskirjaga, mille järgi krediidasutised on kohustatud andma teateid omavalitsuse järelevalveasutistele omavalitsuste arvel olevate hoiumummade kohta. See eeskiri on mõeldud kui erand üldisest panga operatsioonide saladuse põhimõttest ning sellepärast ei kuulu see eeskiri laiendavale tõlgitsemisele.

§ 115. Moratooriumi kestus sai üldkomisjoni poolt piiratud 2-aastase tähtajaga, millist tähtaega valitsus peaks andma krediidasutistele ainult erakorralistel juhtudel, kuna harilikudel kordadel ei peaks see tähtaeg mitte ületama üht aastat. Moratoorium on abinõu selleks, et krediidasutist üle avitada raskest ajast ning sellepärast ei peaks ebamäärane seisukord, mis valitseb moratooriumi ajal, mitte liiga kaua kestma.

§ 118. Selle paragrahvi nimetuse all: „hüpotekaarnõudmised“ ei tule mõista panga nõudmisi oma klientide vastu, vaid kolmandate isikute nõudmisi panga vastu. Samuti tulevad mõista ka teised selles paragrahvis nimetatud nõudmised.

§§ 130—136. Nende paragrahvide mõtte järgi kuuluvad krediidasutised sundlikvideerimisele formaalsete tunnusmärkide järgi, mis tähendatud § 130 ning sundlikvi-

deerimise aluseks ei tarvitse olla krediidasutise maksujouetus. Kui sarnased tunnusmärgid on olemas, on Majanduseministril õigus kohtult nõuda krediidasutise likvideerimisele määramist ning kohus on kohustatud sarnase määruuse tegema.

§ 149. Hoiumummade ja jooksvate arvete saldod üldsummas 200 krooni ühe isiku kohta kuuluvad rahuldamisele eesõigustatud korras Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1899 lisa § 36 p. 5 järgi. Ühenduses § 153 määruuse eeskirjaga võib Majanduseminister ka need summad lubada välja maksta enne seda, kui likvideerimine täielikult lõpetatud või ka enne seda, kui krediidasutise likvidatsioonimass kindlaks on tehtud.

§ 150¹. See uus paragrahv võimaldab likvidatsiooni valitsusele muu seas kokkuleppeid sõlmida krediidasutise võlgnikkudega neilt nõuetava võla suuruse ja tasumise viisi kohta. Need kokkulepped kuuluvad aga § 152 järgi kinnitamisele Majanduseministri poolt, samuti nagu kinnisvarade võõrandamise otsused. Et krediidasutiste põhikirja järgi kuulub kinnisvarade võõrandamine peakoosoleku võimkonda ja et see võimkond krediidasutise maksujouetuse tõttu on oma maksuvuse kaotanud, siis võib peakoosolekut asendav likvidatsioonivalitsus kinnisvarade võõrandamist otsustada, millised otsused kuuluvad Majanduseministri kinnitamisele (§ 152).

483.

Üldkomisjoni ettepanek.

KREDIIDIASUTISTE SEADUSE ELLUVIIMISE SEADUS.

I osa.

§ 1. Peale erandite, mis loendatud käesolevas seaduses, hakkab Krediidasutiste seadus maksuma avaldamisega Riigi Teatajas.

§ 2. Seni teotsevate krediidasutiste uute operatsioonide kohta hakkavad Krediidasutiste seaduse §§ 9—13 ja 19 maksuma 1. juulist 1932.

§ 3. Krediidasutiste seaduse § 3 p. 1 uute operatsioonide alal hakkab maksuma 1. juulist 1932. a. Enne 1. juulit 1932 tehtud operatsioonid (§ 3 p. 1) tuleb korraldada vastavalt Krediidasutiste seaduse nõuetele hiljemalt 1. juuliks 1933.

§ 4. Operatsioonid, mis tehtud enne 1. juulit 1932. a. kuivõrt nad selleks ajaks ei ole lõpetatud ja kuivõrt nad ei ole seo-

tud tähtaegadega, tulevad kooskõlasse viia Krediidiasutiste seaduse nõuetega 1. juuliks 1933. a. Samaks tähtajaks peavad täidetud olema ka kõik nõuded, mis sisaldavad Krediidiasutiste seaduse §§ 20, 21, 27, 28, 32, 50, 56, 61, 67, 71 ja 73.

§ 5. Krediidiasutised, kelle põhikirjad ei ole kooskõlas Krediidiasutiste seadusega, on kohustatud esitama 1. juuliks 1933 seaduse nõuete kohaselt muudetud põhikirjad Majanduseministrile kinnitamiseks või registreerimise loa saamiseks.

Krediidiasutised, kes ei täida seda eeskirja, kuuluvad likvideerimisele Krediidiasutiste seaduse §§ 130—136 korras.

§ 6. Põhikirja muutmist Krediidiasutiste seaduse eeskirjadele kohaldamiseks on õigustatud toimetama ka krediidiasutise nõukogu. Muudetud põhikirja kinnitab Majanduseminister (kommertspankadel ja linnapankadel) või annab selle registreerimiseks loa (ühistegelikkudel krediidiasutistel).

§ 7. Kõik krediidiasutised:

1) teatavad krediidiasutiste inspektorile krediidiasutise tegevuses leiduvatest nähtustest, mis ei ole kooskõlas Krediidiasutiste seaduse eeskirjadega, lisades juurde teadaannetele kõigi seesuguste arvete täpse nimestiku hiljemalt 1. jaanuariks 1933. aastal, ja

2) esitavad krediidiasutiste inspektorile kinnitamiseks p. 1 nimetatud arvete likvideerimise kavad hiljemalt 1. juuliks 1933. aastal.

Kinnitatud kava kohaselt peab krediidiasutis likvideerima need arved.

Igakuulistes arvete seisudes, mis esitatakse krediidiasutiste inspektorile, peavad krediidiasutised näitama need arved eraldi.

§ 8. Aja jooksul, mil krediidiasutise äris seis on aktiivaid, mis ei vasta Krediidiasutiste seadusele, moodustab krediidiasutis erilise fondi tähendatud aktivate kustutamiseks. Sellesse fondi arvatakse kõik tagavarakapitali täiendamiseks ülejäänud puhaskasu, kui see ei ületa viit protsenti krediidiasutise põhikapitalist. Kui ülejääk ületab viis protsenti panga põhikapitalist, siis arvatakse fondi viis protsenti.

Sellest fondist kustutatakse kõik krediidiasutise kahjud, mis võivad tekkida Krediidiasutiste seaduse maksmahakkamisel selle seadusega mitte kooskõlas olnud aktivatelt, ja pärast kõigi säärase aktivate lõplikku likvideerimist arvatakse ülejääk krediidiasutise tagavarakapitali juurde.

§ 9. Eelmise paragrahvi põhjal moodustavasse fondi määratavad summad arvatakse kulude hulka, mis ei kuulu mak-

sustamisele. Fondi ülejääk, mis arvatakse krediidiasutise tagavarakapitali juurde, kuulub maksustamisele üldistel alustel.

Ühistegelikkude krediidiasutiste poolt enne Krediidiasutiste seaduse maksmahakkamist väljaantud laenud, mille tasumise tähtajad on üle ühe aasta, kuid mitte üle viie aasta, ei kuulu seesuguste aktivate hulka, mis tuleb likvideerida käesoleva seaduse § 8. ettenähtud fondi kaudu, vaid need kuuluvad tasumisele harilikku korras.

§ 10. Seni maksva Krediidiseaduse põhjal asutatud pangakontorid peavad asuma likvideerumisele hiljemalt 1. juuliks 1934. a.

§ 11. Majanduseministril on õigus anda lähemaid juhtnõore käesoleva seaduse eeskirjade täitmise kohta.

§ 12. Krediidiasutiste seaduse maksamahakkamisega kaotavad seadusjõu:

1) Krediidiseadus (VSK XI k. 2. j.), arvatud välja:

a) §§ 50—78, mis jäävad maksma piikaajalise laenu pankade kohta, ja

b) §§ 79 ja 80, mis jäävad maksma lombardide kohta.

2) Seadus krediidiasutiste agentide, komisjonäride ja korrespondentide kohta (RT 88/89 — 1921).

3) Krediidiseaduse X osa § 6 muutmise seadus (RT 149 — 1924).

4) Seadus väikelaenuasutustesse ja vastastikustesse krediidühisustesse puutuvate määruste muutmise kohta (RT 65/66 — 1920).

II osa.

Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumide korraldamise seaduse (RT 2 — 1930) § 38 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 38. Rahandusosakonna ülesandeks on: riigi eelarve-eelnõu kokkuseadmine; riigi eelarve täitmise korraldamine; riigilae-nude asjaajamine; riigivaranduste arvestamine; riigi kulude ja tulude arvepidamine.

SELETUSKIRI.

§ 2. Paragrahv on muudetud selles mõttes, et on laiendatud nende operatsioonide hulk, mis peavad alluma uuele seadusele otsekohe pärast tema maksmahakkamist.

§ 4. Paragrahvi uue redaktsiooni järgi tulevad operatsioonid, mis tehtud enne 1. juulit 1932, kuivõrt nad selleks ajaks ei ole lõpetatud ja kuivõrt nad ei ole seotud tähtaegadega, kooskõlasse viia krediidiasutiste seaduse nõuetega 1. juuliks 1933. Et

aga ette on näha, et krediidasutistel võimalik ei ole selleks ajaks lõpetada kõiki sarnaseid arveid, millede lõpetamine kitsendatud ei ole kindlate tähtaegadega ja et sarnaste arvete korraldamine võib nõuda ka pikemat aega, mis võib ületada paragrahvis ettenähtud tähtaega, siis võivad tulla nende arvete likvideerimiseks käsitamisele § 7 eeskirjad, millede järgi krediidasutis peab krediidasutiste inspektori poolt kinnitatud kava kohaselt ka pikema aja jooksul need arved likvideerima.

Paragrahvis on välja jäetud kõik need eeskirjad, mis puudutavad krediidasutiste konstruktsiooni, sest et ei või nõuda krediidasutistelt nende konstruktsiooni muutmist ja uue seaduse nõuete kohaldamist enne 1. juulit 1933, kuna seaduse § 5 järgi on krediidasutised kohustatud oma põhikirjad uue seadusega kooskõlasse viima selleks samaks tähtjaks, see on 1. juuliks 1933.

484.

Rkl. J. Vilms'i ettepanek.

KURITARVITUSTE JA KORRUPTSIOONI VASTU VÕITLEMISE SEADUS.

I osa.

§ 1. Iga Riigikogu liige on kohustatud iga korralise sügisistungjärgu alguses kahe nädala jooksul teatama kirjalikult Riigikogu juhatusele, missugustes majandusalal tegutsevates asutustes, ettevõtetes, ärides ja pankades on tema juhatuse või nõukogu liige, samuti juriskonsult ehk alaline volinik ja nõuandja. Riigikogu istungjärgu ajal Riigikogusse kutsutud liikmed on kohustatud eelpooltähendatud teateid saatma 1 kuu jooksul Riigikogusse kutsumise päevast arvates. Neid nimekirju korraldab Riigikogu asjadevalitseja, kes on kohustatud soovijaile nende nimekirjade järele teateid ja õiendusi andma.

§ 2. Kõik riigi, omavalitsuse, eraasutused, ettevõtted, pangad ja firmad on kohustatud omalt poolt Riigikogu juhatusele saatma teateid selle kohta, kes Riigikogu liigetest on asutuses või ettevõttes juhatuse, nõukogu liige, juriskonsult, alaline volinik ja nõuandja, osanik ja aktsionäär, teades sellest 2 nädala jooksul Riigikogu liikmega eelnimetatud vahekorda astumisest arvates.

§ 3. Riigikogu liikmeil on keelatud asju ajada volinikuna riigi ja omavalitsuse asutustes, välja arvatud oma perekonna

liikmete ja alamas ja ülemas sugulusastmes kuni II astmeni seisvate isikute asju.

§ 4. Riigikogu liikmel, kes seisab § 1 tähendatud majanduslise organisatsioonis, on keelatud Riigikogus ja tema komisjonides kaitsta selle organisatsiooni rahalisi huvisid.

§ 5. Riigi- ja omavalitsuse teenistuses seisvad ametnikud teostavad oma alluvate suhtes järelevalvet ja kui selgub, et ametnikud elavad ülejäu, mis ei võimalda nende teenistus, on kohustatud sellest viibimata teatama järelevalve asutistele, kes teostavad kontrolli. Isikute nimed, kes annavad sarnaseid teateid ametnikkude kohta, peetakse salajas ja nemad ei vastuta antud teadete eest kriminaal ega administratiiv korras.

§ 6. Kõik riiklikud pangad ja ettevõtted on kohustatud kokku seadma nimekirjad isikute kohta, kellele mahakustutatud võlad ja missuguses summas, alates 1923. a. Sarnastele isikutele ei või laenu enam anda. Nendest nimekirjadest üks eksemplar esitakse Majanduseministeeriumile ja teine Riigikogu juhatusele, kus teadete andmine soovijaile on kohustav ametnikule, kes neid asju korraldab. Nende isikute nimekirjad seatakse kokku 6 kuu jooksul käesoleva seaduse vastuvõtmise päevast arvates.

II osa.

§ 7. § 1 tähendatud teadete mitteandmise korral langevad Riigikogu liikmed rahatrahvi alla 100—500 kr. või maksujõuetusel karistatakse arestiga kuni 3 kuuni.

§ 8. § 4 keelatud toimingu sooritamisel langeb Riigikogu liige karistuse alla 2 näd. kuni 1 kuu vangistuseni.

§ 9. § 2 tähendatud teadete mitteandmise ehk ebaõigete teate andmise eest langevad asutused ja ettevõtted rahatrahvi alla ja maksujõuetusel karistatakse arestiga, esmakordselt 100—500 krooni rahatrahviga ehk ühe nädala kuni ühekuuse arestiga, korduva kohustuse vastu eksimise korral karistuse alla 250 kr. — 2000 kr. ehk kahe nädalase kuni 3 kuuse arestiga.

§ 10. Panga direktorid, kes käesoleva seaduse maksamahakkamise päevast arvates annavad laene § 6 tähendatud isikutele, samuti annavad laene isikutele ilma vastavate reaalkindlustusteta, langevad karistuse alla esmakordselt 100—500 kr. rahatrahvi ehk ühenädalase kuni ühekuuse arestiga, korduva eksimise korral aga rahatrahvi alla 250 kr. kuni 2000 kr. rahatrahviga ehk kahe nädala kuni 2 kuu aresti alla. Peale selle on süüdlased direktorid kohustatud solidaarselt tasuma riigile tekkinud kahjud.

§ 11. Selle seaduse täitmise järele valvavad kõik järelvalve asutused, riigikontroll, prokuratuur ja kohus.

SELETUSKIRI.

On vaja piiri panna meil lokkama lõõnud korrupsioonile. Käesolev seaduseelnõu vajadus on igapäevasele selge, kuna võimu tarvitamine majanduslike organisatsioonide kasuks parlamendi liigete poolt on üks pahe parlamentarismi olemasolus. Ka meil on nõnda nimetatud „partei majandus“ ja üksikute majanduslike rühmituste mõju, kuhu kuuluvad vaid erahuvid, suutnud omale esitust luua Riigikogus. Ameerikas, Prantsusmaal, Saksamaal ja mujal toimetab näiteks suurkapital asju oma enda salajate esindajate (parlamendi liigete) kaudu parlamendis. Meil on tarvis seda nähtust aegsasti takistada või likvideerida.

Peale Riigikogu liikmetesse puutuvate punktide on arusaadavad ka §§ ametnikkude ülejõu elamise ja riiklike pankade rahadega ümberkäimise avaliku kontrolli asjus.

Kuna tegemist on riiklike huvidega, siis on ettenähtud ka karistused.

485.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

laevakindlustusseltside laenude eest vastutamise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon, ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega, esitab käesoleva seaduse muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

486.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

lennuvarustuse muretsemise ja krediidi määramise seaduse muutmise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon, ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega, esitab käesoleva seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

487.

Maakomisjoni ettepanek.

MAAKORRALDUSE ÜHINGUTE SEADUS.

(Vabariigi Valitsuse ettepanek Riigikogule 16. III 1932 prot. nr. 38, p. II — 4) võtta vastu järgmiste maakomisjoni muudatustega:

§ 2: neljanda lõike algus võtta järgmiselt: „Hingemaade korralduse juures on ühingu liikmeteks küllakogukonna viimases otsuses tähendatud maaomanikud. Juhul, kui kinnisvara on kinnistamata, on ühingu liikmeks kinnisvara valdaja.“ ...

§ 7: esimeses reas „Asutamiskoosolekuid juhatab“ asemele võtta „Asutamiskoolekut juhatab“; neljandas reas sõna „koosseisu“ asemele võtta „asutamine“.

§ 8: punkt 6 võtta sõna „koosseis“ asemele „liikmete arv“.

§ 11: kolmandas reas võtta „vähemalt kolme ühingu“ asemele „vähemalt ühingu kolme“.

§ 15: punkt 2 teises reas võtta „ühingute“ asemele „ühingutega“.

§ 25: teises reas kustutada sõnad „3 aastaks“.

§ 31: punkt 1 kustutada sõnad „ja ametnikkude“.

§ 35: kuuendas reas võtta sõnade „korralduse täitmist“ asemele „korraldusi täitmast“.

SELETUSKIRI.

Maakomisjon ühines Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega ja esitab seaduse Riigikogule vastuvõtmiseks ilma põhimõteteliste muutusteta, tehes temas ainult mõned enam redaktsioonilist kui sisulist laadi parandused.

Nii § 7 neljandas reas võeti sõna „koosseis“ asemele sõna „asutamine“, nagu see Vabariigi Valitsuse poolt mõeldud ja seaduseelnõu käsikirjas märgitud.

§ 8 p. 6 võeti sõna „koosseis“ asemele sõnad „liikmete arv“.

§ 25 kustutati sõnad „3 aastaks“, et revisjonikomisjoni valimist kooskõlastada ühingu juhatuse valimisega (§ 18).

§ 31 p. 1 kustutati sõnad „ja ametnikkude“, et eksiarmamisi ära hoida, nagu võiks iga maakorralduse ametnik ühingu liikmetele kohuslike otsuseid ja korraldusi teha, mida ei soovita.

488.

Rahaasjanduse komisjoni
ettepanek.

MAAL ASUVATE KINNISVARADE KINNISVARAMAKSU SEADUSE MUUTMISE SEADUS.

I.

Seadusest liikumata varanduste maksu kohta maal (RT 18/19 — 1920) muudetakse § 39 ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 39. Valla- ja alevivalitsused teevad § 38 põhjal iga kuu esimesel päeval arvet kõigi eelmisel kuul sissetulnud summade kohta ja annavad maavalitsuse osa maavalitsusele edasi hiljemalt kümnendal kuupäeval. Maavalitsuse osa mitte õigel ajal edasiandmise korral võib maavalitsus nõuda vallalt viivituseraha 1% kuus, kusjuures poolik viivitatud kuu loetakse täieks.

II.

Maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu seaduse muutmise seaduse (RT 57 — 1930) § 40 kaotab maksvuse ja § 38 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 38. Käesoleva seaduse põhjal sissetulnud maks kui ka viivituseraha jaotatakse iga kuu maakondade, alevite (kui seal käesoleva seaduse põhjal maksu võetakse) ja valdade vahel, kusjuures maakond saab poole kogu sissetulnud maksust ja viivituserahast ja vald või alev teise poole maksust ja viivituserahast, mis on sisse tulnud nende piires asuvailt kinnisvaradelt.

Põllumajanduslikult maaüksuselt, mis asub mitme valla või alevi administratiivpiires, tasutakse kinnisvaramaks selle valla või alevi järgi, kus asub maksustatava maaüksuse majapidamine.

III.

Käesolev seadus hakkab maksma 1932. a. maksuaastast arvates.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon, ühinedes valitsuse eelnõu seletuskirjas toodud motiividega esitab käesoleva seaduseelnõu redaktsiooniliste muudatustega Riigikogule vastuvõtmiseks.

489.

Redaktsiooni komisjoni

ETTEPANEK.

(Pealkiri vt. lisa nr. 488.)

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette, võtta vastu „Maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu seaduse muutmise seaduse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt III lugemisel vastuvõetud kujul järgmiste muudatustega:

1. Paigutada II osast § 38 esimesesse osasse § 39 ette ja võtta I osa sissejuhatus järgmiselt: „Seadusest liikumata varanduste maksu kohta maal (RT 18/19 — 1920, 57 — 1930 ja 112 — 1931) §§ 38 ja 39 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

2. § 38 esimeses lõikes: maksu võetakse, p. o. maksustatakse.

3. § 39 esimeses lauses: teevad, p. o. koostavad.

4. II osa võtta järgmiselt: „II. Sama seaduse § 40 kaotab maksvuse.“

5. III osas kustutada sõna „arvates“.

490.

Üldkomisjoni

SELETUSKIRI

maanteede seaduse § 40 täiendamise seadusele.

Üldkomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepaneku seletuskirjas toodud põhjendustega.

491.

Rahaasjanduse komisjoni
ettepanek.

MAATULUNDUSEKAPITALI SEADUSE MUUTMISE JA TÄIENDAMISE SEADUS.

I.

Maatulundusekapitali seaduse (RT 55° — 1930) §§ 3, 15, 19, 20 ja 21 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 3. Maatulundusekapitalist laenude andmise vajaduse, otstarbekohasuse, laenude suuruse, kestuse ja kindlustuste määramiseks, kindlustuste hindamiseks, kahjude ja nõudmiste kustutamiseks Vabariigi Valitsuse poolt määratud korras, kui ka Põl-

lutööministeeriumi poolt koostatud eelarvete ja aruannete läbivaatamiseks asutatakse maatulundusekapitali nõukogu, kes asub Pikalaenu panga juures ja koosneb: Vabariigi Valitsuse poolt Põllutööministri ettepanekul määratud esimehest, Põllutööministeeriumi esindajast, Majanduseministeeriumi esindajast, ühest Pikalaenu panga esindajast ja kolmest liikmest, keda Põllutööministri ettepanekul kinnitab ametisse Vabariigi Valitsus, neist kaks liiget Põllutöökoja poolt esitatud kandidaatide hulgast, Põllutöökoja selle koosseisu volituste tähtaja lõpuni, kelle poolt kandidaadid esitatud, ja üks liige kalameeste keskorganisatsiooni poolt esitatud kandidaatide hulgast kolmeks aastaks.

Vabariigi Valitsus võib Põllutööministri ettepanekul nõukogu esimehele määrata nõukogu liikmete hulgast asetäitja.

Nõukogu liige on kohustatud hoidma salajas teateid, mida ta saab ametikohuste täitmisel laenusaaajate või laenusoovijate kohta. Nõukogu liikmed vastutavad oma tegevuse eest üldistel alustel riigiteenijatega. Avaldab nõukogu liige ametialalisi saladusi või mõjuva põhjuseta puudub kolmest järgnevast nõukogu koosolekust, siis on nõukogul õigus Põllutööministri kaudu või Põllutööministril omal algatusel esitada ta ametist tagandamiseks Vabariigi Valitsusele.

§ 15. Käesoleva seaduse § 14 p. p. 1, 2 ja 6 alusel võib laene anda kuni 75% laenu abil soetatava või eralaenu abil soetatud ehituse ja sisseseade või inventari väärtusest. Üksikutel erijuhtudel võib Vabariigi Valitsuse loal anda laenu ka üle eelpool tähendatud normi, kuid mitte üle varanduse hinnatud väärtuse.

§ 19. Maatulundusekapitalist võib anda laenusid kuni 35 aastaks. Laenude intresside suurus määratakse laenude liikide järgi kuni 3% aastas. Intresside tasumise korra ja tähtjaid määrab kindlaks Vabariigi Valitsus.

Võlakirjade realiseerimisest (§ 23) saadud summade arvele antavate laenude intresside suuruse määrab Vabariigi Valitsus.

§ 20. Tähtjaks maksmata summad loetakse võlaks ja neilt arvatakse viivitusraha $\frac{2}{3}\%$ kuus, lugedes poolikud kuud terveteks, kusjuures intresside arvamine viivituses oleva aja eest ära jääb.

Kui laenusaaaja on lasknud mööda kaks üksteisele järgnevat võlatasumise tähtaega, võib maatulundusekapitali nõukogu otsustada laenu enne tähtaega sisse nõuda.

Laen, intressid ja viivitusraha nõutakse sisse vastuvaidlemata korras.

§ 21. Kui laenusaaaja ei ole tarvitanud laenu selleks määratud otstarbeks, nõutakse laen sisse vastuvaidlemata korras ühes intressidega ja trahviga 1% kuus, arvates laenu saamise päevast kuni tasumise päevani.

II.

Sama seaduse § 14 täiendatakse punkt 10-ga järgmises redaktsioonis:

§ 14 p. 10. Võlgniku maksuraskustesse sattumisel või võlgniku ettevõtte tegevuse lõpetamise või likvideerimise korral võib võlgniku laene, kas osaliselt või tervelt määrata võla eest vastutajatele käemeestele või teistele isikutele ja asutustele, kes on nõus võlgniku võlgade tasumist oma peale võtma.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon tegi valitsuse eelnõus järgmised muudatused:

1) Komisjon leidis otstarbekohasemaks jääda senise korra juurde, mille järgi maatulundusekapitali eelarved koostab Põllutööministeerium. Sellele seisukohale vastavalt on § 3. esimeses lõikes muudetud „Põllutööministeeriumi“ pro „Pikalaenu panga“ ja kustutatud § 7 p. 5 ning § 22 muutmissettepanekud.

2) Silmas pidades, et maatulundusekapitalist laene antakse ka kalameestele, neil aga maatulundusekapitali nõukogus esindust ei ole — teatavasti ei kuulu kalurid Põllutöökoja alla — täiendas komisjon maatulundusekapitali nõukogu koosseisu ühe liikmega kalameeste keskorganisatsiooni poolt.

Muus osas ühines komisjon valitsuse ettepanekuga ja selle motiividega.

492.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

MAIUSAINETEMAKSU SEADUS.

I. Üldosa.

§ 1. Sisemaal müügiks valmistatud ja välismaalt sisse toodud maiusainetelt võetakse riigi kasuks maksu käesoleva seaduse alusel.

§ 2. Maiusaineiks käesoleva seaduse mõttes loetakse: kompvekid, karamellid, šokolaad, marmelaad, martsipaan, pastilaa, tordid, koogid, praänikud, küpsised, biskviit, marja- ja puuviljaekstraktid ning -kee-

gised ja muud maiusained, mis Majanduseministri määrusega on maiusaineiks tunnustatud ning mille valmistamisel on tarvitatud peamiselt suhkrut, mett, kakaod, puuvilja, marju, mandleid, pähkleid ja teisi loomulikke või kunstlikke maitseaineid.

Maiusaineiks käesoleva seaduse mõttes ei loeta alkohoolisi ega karastavaid jooke.

Majanduseministril on õigus määrata esimeses lõikes loendatud maiusainete lähemad tunnused.

§ 3. Välismaale veetud maiusained vastatakse § 1 ettenähtud maksust, kui väljaveo kohta on esitatud tolliasutise tõendus.

Väljaveetud maiusaineilt tasutud maks makstakse valmistajale tagasi hiljemalt kuue kuu jooksul, arvates maiusainete väljaveost, kui väljavedaja on esinenud sellekohase palvega.

§ 4. Maiusaineid võib müügi otstarbel valmistada ainult ettevõttes, kes selleks saanud loa maksudevalitsuselt. Loasaanud ettevõtja on kohustatud ühe nädala jooksul kuulutama Riigi Teatajas oma nime või firma ja ettevõtte asukohta.

§ 5. Maiusainete valmistajad on kohustatud pidama arveraamatuid, millesse sisse kantakse maiusainete valmistamisel tarvitatud toorainete ja valmistatud ning ettevõttest väljalastud valmisainete hulk ja väärtus.

Majanduseministril on õigus nimetatud arveraamatute pidamise korra kohta anda määrusi.

Paragrahvide 13, 14 või 15 põhjal läbikäigu summa määramisel võib ärimaksu komisjon arvestada esimeses lõikes tähendatud arvepidamise andmetega, kuivõrt need on usaldusväärsed.

§ 6. Müügikohas võib müüa ja hoida ainult § 4 korras loa saanud ettevõttes valmistatud maiusaineid, mida maksuametnikude nõudmisel müüja on kohustatud tõendama valmistajailt saadud arve või saatekirjaga.

Pakistes müüdavate maiusainete pakistel peab olema tähendatud valmistaja nimi või ettevõtte nimetus ja ettevõtte asukoht.

Majanduseministril on õigus määrusega kohustada, et ka lahtiselt müüdav kaup oleks mahutatud pakistesse, millel tähendatud valmistaja firma nimetus.

Šokolaadi tahvlitel peab tähendatud olema valmistamisfirma nimi ka šokolaa dil endal.

II. M a k s u s t a m i n e.

§ 7. Sisemaal müügiks valmistatud maiusainetelt võetakse maksu 15% ettevõttest müüdü või väljalastud maiusainete

väärtusest, maksusummat väärtuse hulka arvamata. Tähendatud väärtus loetakse läbikäigummaks käesoleva seaduse mõttes. Väärtuse aluseks on hinnad, millega valmistaja kauba ühes pakkimisega jällemüujatele müünud, kuid mitte madalamad valmistaja poolt maksuinspektorile esitatud hinnakirjas tähendatud hindadest. Neist hindadest tehtud mahaarvutusi või erisoodustusi jällemüujatele arvesse ei võeta.

Valmistaja poolt otse tarvitajatele müüdüd maiusainete maksustamisväärtuseks loetakse vähemalt 75% nende väikemüügi hinnast.

§ 8. Eelmises paragrahvis tähendatud maksu tasub maiusaine valmistaja iga kuu 10. päevaks möödunud kalendrikuu läbikäigult ja täiendavalt määratud perioodimaksu §§ 13—15 ettenähtud korras. Ettevõtte ülemineku korral ühelt pidajalt teisele vastutab uus pidaja solidaarselt endise pidajaga ettevõttel lasuva maksuvõla eest.

§ 9. Maiusaine valmistaja on kohustatud aastas tasuma maiusainemaksu vähemalt:

1) kes valmistab šokolaadi, või kompekke, või karamelle, või marmelaadi, või martsipaani, või pastilaad, või biskviiti, — 2.000 kr.;

2) kes valmistab ainult kondiitrisaadusi, nagu torte, kooke, praänikuid, küpsiseid, marja- ja puuviljaekstrakte ning -keediseid, — 100 kr.

Majanduseministril on õigus täiendada p. p. 1 ja 2 ettenähtud maiusainete liigitust.

§ 10. Eelmises paragrahvis tähendatud maksu alammäära tasub maiusaine valmistaja ühesuurustes osades veerandaastaviisi ette, kusjuures esimene veerandaasta algab 1. jaanuarist.

Veerandaasta kestel tegevust algav valmistaja maksab tähendatud alammäära enne tegevuse algamist proportsionaalselt kuude arvule, arvates selle kuu esimesest päevast, millal ta algab tegevust. Ettemakstud maksu alammäär arvatakse § 8 põhjal tasuda tulevate kuumaksude või §§ 13—15 põhjal määratud perioodimaksu katteks. Aasta jooksul kasutamata maksu alammäära või selle osa ei kanta järgneva aasta maksu arvele ega maksta tagasi.

§ 11. Välismaalt sissetoodud maiusainetelt võetakse maksu 20% nende väärtusest, arvates selle hulka veo- ja kindlustuskulud ning tollimaksu, kuid mitte vähem kui 1 kr. bruttokilogrammilt.

Sissevedaja on kohustatud andma tolliasutisele erideklaratsiooni, milles leiduvad

andmed maiusaine väärtuse kohta, ühes arvega. Maks tasutakse tolliasutise kaudu ühes tollimaksuga.

§ 12. Ettevõtte pidajad, kellel on täielik raamatupidamine ja see ärimaksu aluste määramiseks ärimaksukomisjoni poolt möödunud kahel maksuaastal vastuvõetavaks tunnustatud, tasuvad § 8 ettenähtud kuumaksu möödunud kuu läbikäigult raamatupidamise alusel.

Teised ettevõtte pidajad tasuvad selle maksu samuti möödunud kuu läbikäigult § 5 ettenähtud arvepidamise alusel, kuid mitte vähem kui selle aasta keskmise ühe kuu läbikäigult, mis järgmiste paragrahvide põhjal ärimaksukomisjoni poolt viimaseks kindlaks määratud.

§ 13. Ühes ärimaksu aluste määramisega teeb ärimaksukomisjon eraldi kindlaks valmistamisettevõtte maiusainete eelmise aasta läbikäigu. Kui sellelt läbikäigult arvatud maiusaine maks osutub kõrgemaks ettevõtja poolt sama aja eest § 8 korras tasutud maksust, nõutakse puuduv osa sisse või kaetakse § 10 korras tasutud ja kasutamata maksu alammäärast; kui see aga osutub madalamaks, toimitakse Maksustamiskorralduse seaduse (RT 1 — 1932) §§ 121 ja 122 korras.

Seejuures kohaldatakse vastuvaidlusele ja maksu tasumisele sama kord, mis on nähtud ette ärimaksu asjus, kuid vastulause sisseandmine ei pane seisma maksustamisotsuse täitmist.

§ 14. Aasta kestel uuel avatud ettevõtte tasuvad kuni ärimaksukomisjoni esimese määramiseni § 8 ettenähtud kuumaksud möödunud kuu läbikäigult. Järgmisel aastal teeb ärimaksukomisjon kindlaks nende möödunud aasta läbikäigu ühel ajal uute äride ärimaksu aluste määramisega käesoleva seaduse § 13 ettenähtud korras ja samade tagajärgedega.

§ 15. Maksuinspektori algatusel või maiusaine valmistaja palvel, erandina §§ 13 ja 14 ettenähtud läbikäigu määramisest, võib ärimaksukomisjon määrata kindlaks üksikute ettevõtete maiusainete läbikäigud vahepealsete perioodide eest. Peale määramisotsuse jõusseastumist kuni uue hindamiseni maksavad need valmistamisettevõtted § 8 ettenähtud maksu selle perioodi keskmise kuuläbikäigu alusel. Perioodiläbikäigult täiendavalt määratud maks tasutakse ühe kuu jooksul, arvates otsuse kättesaamise päevast, muus osas kohaldatakse käesoleva seaduse § 13 ettenähtud kord.

§ 16. Maksustamiskorralduse seaduse § 48 ettenähtud ülevaatusi maiusainete valmistamise ja müügi ettevõtetes võivad toi-

metada ka politseiametnikud Majanduseministri poolt määratud korras. Ülevaatus toimetavatel ametnikudel on õigus teha kindlaks maiusaineid ja nende valmistamisel tarvitavate toorainete hulk ja revideerida valmistamisettevõttes peetavaid raamatuid.

Maiusaine valmistaja on kohustatud eelmises lõikes tähendatud tagavarade kindlakstegemiseks tarbekorral muretsema omal kulul tarvilikud abinõud ja tööjõu.

III. Karistused.

§ 17. Süüdlast selles, et ta müügi otstarbel valmistas maiusaineid käesoleva seaduse § 4 ettenähtud loata või suletud ettevõttes, karistatakse:

rahatrahviga sajast kuni tuhande kroonini.

Seadusevastaselt valmistatud maiusained, nende valmistamisel tarvitatud ained ja abinõud konfiskeeritakse, vaatamata sellele, kellele need kuuluvad.

Konfiskeerimisele ei kuulu tordid, kookid ja muud kiiresti rikkiminevad ained, millised määrab kindlaks Majanduseminister.

§ 18. Süüdlast selles, et ta:

1) maiusainete valmistamise ettevõttes ei pidanud, hävitas, kõrvaldas või pidas ebaõigelt või korravastaselt käesoleva seaduse § 5 ettenähtud raamatuid,

2) esitas maksuinspektorile seaduse või määruse põhjal nõutud raamatuid, aruandeid, või teateid ebaõigelt, puudulikult või korravastaselt, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle viiesaja krooni.

Kui seesugune süütegu pandi toime sihiga varjata maiusaineid käesoleva seaduse põhjal võetavast maksust või kui süüdlane muul viisil hoidis kõrvale tähendatud maksu maksmisest, siis karistatakse teda:

rahatrahviga sajast kuni tuhande kroonini.

Maiusained, mille kohta on tehtud kindlaks, et need maksust varjatud, konfiskeeritakse, vaatamata sellele, kellele need kuuluvad.

Konfiskeerimisele ei kuulu tordid, kookid ja muud kiiresti rikkiminevad ained, millised määrab kindlaks Majanduseminister.

§ 19. Süüdlast selles, et ta teadvalt müüis või ärruumis hoidis loata teotsevas ettevõttes valmistatud maiusainet või ei esitanud maksuametniku nõudmisel käesoleva

seaduse § 6 ettenähtud tõendusi, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle viiesaja krooni.

§ 20. Käesoleva seaduse §§ 17 ja 18 teises lõikes ettenähtud süütegude puhul mõistetakse süüdlaselt riigi kasuks peale süüteo eest määratud trahvi seadusevastaselt valmistatud või maksust varjatud maiusainemaks kahekordses suuruses.

Kui ei lähe korda teha kindlaks varjatud maiusaine väärtust, siis võetakse maksu üks kroon igalt kilogrammilt maiusaine liigile vaatamata.

§ 21. Käesoleva seaduse §§ 17—20 ettenähtud süüteoasjade lahendamisel kohaldatakse Aktsiisimaksu seaduse (VSK V k.) §§ 1138—1149, 1271—1273 ja 1275—1280 ja Uue Nuhtluse Seaduse üldosa.

Süüteod, kui need antakse kohtu otsustamisele, alluvad rahukohtunikule.

§ 22. Kui §§ 8 ja 9 ettenähtud või §§ 13—15 põhjal määratud maks on täielikult või osalt tasumata käesolevas seaduses ettenähtud või Maksustamiskorralduse seaduse § 117 põhjal pikendatud tähtajaks, suletakse maiusainete valmistamise ettevõtte selle maksuinspektori korraldusel, kelle tegevuspiirkonnas pandi toime süütegu.

Samas korras suletakse ettevõtte, kui ühe kuu jooksul peale trahvimääruse või kohtuotsuse jõusseastumise pole tasutud käesoleva seaduse § 20 korras määratud maks.

Sulgemisotsuste vastu antud vastulausele ja kaebustele kohaldatakse Maksustamiskorralduse seaduse §§ 137—140, kusjuures sulgemisotsus saadetakse täide sama seaduse § 141 ettenähtud korras.

IV. Ü l e m i n e k u e e s k i r j a d.

1) Ühe aasta jooksul käesoleva seaduse maksmahakkamisest arvates Majanduseministril on õigus edasi lükata § 8 ettenähtud kuumaksude tasumise tähtaega.

2) Käesoleva seaduse maksmahakkamise ajal teotsevad maiusainete valmistamise ettevõtted on oma tegevuse jätkamiseks kohustatud võtma loa (§ 4) kahe nädala jooksul, arvates seaduse maksmahakkamisest, kusjuures ei või keelduda andmast luba ettevõtetele, kes teotsesid viimase aasta jooksul enne käesoleva seaduse maksmahakkamist.

3) Kuni maiusainete läbikäigu määramiseni §§ 13—15 põhjal maksavad eelmises punktis nimetatud ettevõtted maiusainemaksu § 14 ja selle maksu alammäära

§ 10 teise lõike korras, nagu see nähtud ette uuel avatud ettevõtete kohta.

4) Kahe kuu jooksul käesoleva seaduse maksmahakkamisest maiusaine müüja ei lange § 19 ettenähtud karistuse alla, kui maksustamata ained olid saadud enne käesoleva seaduse maksmahakkamist.

V.

Käesolev seadus hakkab maksma 1. mail 1932.

SELETUSKIRI.

Vabariigi Valitsuse poolt Riigikogule esitatud maiusainemaksu seaduse juures tegi rahaasjanduse komisjon järgmised parandused.

Seaduse sisuga kokkukõlas võeti seaduse pealkirjaks „maiusainetemaksu seadus“.

§ 3 teises lõikes tehti redaktsiooniline parandus.

§ 4 otsustati täiendada uue teise lõikega: „Loasaanud ettevõtja on kohustatud ühe nädala jooksul kuulutama Riigi Teatajas oma nime või firma ja ettevõtte asukohta“.

§ 5. Et mõnda maiusaine valmistajat mitte eesõigustatud seisukorda asetada, mis võimaldaks nendel ebaterve võistluse, otsustati raamatupidamine nendele ettevõtetele sunduslikuks teha. Vastavalt on § 5 ümber redigeeritud.

§ 6 otsustati täiendada järgmiste lõigetega:

Majanduseministril on õigus määrusega kohustada, et ka lahtiselt müüdiv kaup oleks mahutatud pakistesse, millel tähendatud valmistaja firma nimetus.

Šokolaaditahvliitel peab tähendatud olema valmistamisfirma nimi šokolaadil endal.

§ 7. Arvestades sellega, et maiusainetelt võetav maks 20% suuruses tööstuste toodangut tugevalt tagasi võib viia ja halvavalt ekspordi peale mõjub, mis raskendab riigi eelarvesse kalkuleeritud summa kättesaamist, otsustas komisjon protsendimäära 20 pealt vähendada 15 peale.

§ 9 otsustati punkt 2 võtta punkt esimeseks ja selguse mõttes see punkt ümber redigeerida.

Välja minnes väiksemate kondiitrisaadusi valmistavate ettevõtete kaitsest otsustas komisjon neile maiusainetemaksu alammäära vähendada 200 kr. pealt 100 kr. peale.

§ 12. Kokkukõlastamiseks § 5-daga, mis komisjoni poolt muudeti, tuli § 12 teises ja kolmandas reas sõnad „ühes käes-

oleva seaduse § 5 ettenähtud arvepidamisega“ kustutada.

§ 16. Kontrolli ühtlustamiseks ja läbi viimiseks pidas komisjon tarvilikuks esimese lause lõppu täiendada sõnadega: „Majanduseministri poolt määratud korras“.

III osa oli läbivaatamisel ka üldkomisjonis, kes selle osa nõnda ümber redigeeris, nagu see käesolevas eelnõus esineb. Üldkomisjoni seisukohad selguvad järgmisest seletuskirjast.

Üldkomisjoni seletuskiri maiusainete-maksu seaduse juurde.

„Üldkomisjon ei pidanud soovitavaks, et karistuste määramine sünnib Maksustamiskorralduse seaduse järgi, kuna selle järgi puudub võimalus määrata asekaristusena arestikaristust. Arestikaristuse pidas aga komisjon vajalikuks, kuna ainult rahatrahvi määramine ei annaks soovitavaid tulemusi.

Üldkomisjon leidis kõige otstarbekohasemaks võtta siin tarvitusele Aktsiisimaksu seaduses ettenähtud karistusemääramise korra, mille järgi trahvi määratakse algul administratiivkorras, selle mittetasumisel läheks aga asi kohtu lahendada. Otstarbekohasemaks kohtuinstantsiks on rahukohatunik. Süüteoasjade lahendamisel tuleb kohaldada Aktsiisimaksu seaduse kõrval UNS üldosa. Vastavalt sellele on ümberredigeeritud § 21.

Asekaristuse määramine arestikaristuse näol on vajalik **sanktsioonid viia** kokkukõlla UNS § 9-ga, mille tõttu on rahatrahvi §§ 17 ja 18 teises lõikes võetud 100—1000 krooni (mille asekaristus on 1—6-kuuline arest). Kõrgem rahatrahv tooks kaasa aresti kuni ühe aastani, mida komisjon ei pidanud võimalikuks. § 22 teine lõige valitsuse redaktsioonis on kustutatud, kuna see nägi ette asekaristusena äri sulgemise. Kuna uue redaktsiooni järgi asekaristuseks arest, — ei olnud võimalik seda lõiget enam seadusse jätta, kuna see tähendaks kahekordse asekaristuse määramist.

Ettevõtte sulgemise juhud jääksid ainult sarnaseks juhuks, kui ei tasuta seaduse põhjal määratud makse. Samuti tuleb ka äri sulgeda § 20 tähendatud maksu tasumata jätmisel, milline põhimõte leidub § 22 teises lõikes uues redaktsioonis.“

IV. Ülemineku eeskirjad.

Kuna maiusainete valmistamise ettevõtteid oma saadusi harilikult müüvad kolmekuulise krediidi peale, siis peeti tarvilikuks

ülemineku eeskirjadesse sisse võtta uus punkt 1 järgmises redaktsioonis: Ühe aasta jooksul käesoleva seaduse maksmahakkamisest arvates Majanduseministril on õigus edasi lükata § 8 ettenähtud kuumaksude tasumise tähtaega.

Et ära hoida võimalust maiusainete müüjatel lõpmatuseni kaubelda seadusevastaselt valmistatud maiusainetega, otsustati p. 3 redigeerida järgmiselt: Kahe kuu jooksul käesoleva seaduse maksmahakkamisest maiusaine müüja ei lange § 19 ettenähtud karistuse alla, kui maksustamata ained olid saadud enne käesoleva seaduse maksmahakkamist.

V. Lõpuks pidas komisjon vajalikuks ära määrata seaduse maksmahakkamise tähtaeg, mispärast võeti vastu seaduse lõpposa: „Käesolev seadus hakkab maksma 1. mail 1932.“

493.

Üldkomisjoni ettepanek.

MAKSUSTAMISKORRALDUSE SEADUSE MAKSMAPANEMISE SEADUSE TÄIEN- DAMISE SEADUS.

Maksustamiskorralduse seaduse maksmapanemise seadus (RT 1 — 1932) täiendatakse osadega XIII—XVI järgmises redaktsioonis:

XIII osa.

1. Rahakapitalidelt võetavate maksude suhtes pannakse maksma kõik Maksustamiskorralduse seaduse kohaldatavad paragrahvid.

2. Otsekoheste maksude seaduse (VSK V köide 1914. a. väljaanne) § 620-das lugeda „kohalikule kroonupalatile“ asemel „vastavale maksuinspektorile“.

Sama seaduse §§ 621 ja 630 kaotavad maksvuse.

XIV osa.

Pärandusemaksu seaduse (RT 67/68 — 1920) § 23 kaotab maksvuse.

XV osa.

Tempelmaksu suhtes pannakse maksma Maksustamiskorralduse seaduse §§ 117 — 120.

XVI osa.

Riigiärimaksu seaduse (VSK V köide) § 530 kaotab maksvuse.

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepaneku seletuskirjas toodud motiividega.

Üldkomisjon täiendas eelnõu Majanduseministeeriumi ettepanekul XVI osaga.

494.

Rkl. J. Vilms'i ettepanek.

PAGARITÖÖSTUSES ÖÖTÖÖ KEELU SEADUSE MUUTMISE JA TÄIENDAMISE SEADUS.

I.

Pagaritööstuses öötöö keelu seaduse (RT 30 — 1929) §§ 1 ja 4 muudetakse ning pannakse maksuma järgmises redaktsioonis:

§ 1. Ettevõtetes, kus valmistatakse leiba, kondiitrikaupu või teisi samaseid jahuaineid, on keelatud nende saaduste valmistamine seitsme öötunni kestusel: igal ööl kella 9 õhtul kuni kella 4 hommikul, ööl vastu laupäeva aga kella 8 õhtul kuni kella 3 hommikul.

§ 4. Hariduse- ja sotsiaalminister võib oma määrusega, ära kuulates vastavate tööandjate ja tööliste organisatsioonide arvamise, lubada esimese paragrahvi eeskirjadest tarvilikke erandeid, mis käesolevas seaduses pole ette nähtud, nagu nädalapuhkepäeva kindlustamiseks, erakorraliste nõuete rahuldamiseks hooajal supel- või suvitusekohtades j.n.e.

II.

Sama seadust täiendatakse §§ 2¹, 2² ja 2³ järgmises redaktsioonis:

§ 2¹. Esimeses paragrahvis ettenähtud keelu alla ei kuulu kaks ööd enne ülemaalisi või maakondlisi laulu- ja rahvuspidusid ning üks öö enne pühi, mis kestavad vähemalt 2 päeva, ja üks öö enne laatu, samuti suur reede.

§ 2². Erandina on lubatud ettevalmistatavate ja tarvilikkude eeltööde tegemiseks igas pagaritööstuses ühel töölisel tööd alata kell 2 öösel, tingimusega, et see ei korduks ühel ja samal töölisel alaliselt, vaid vahetusega ja et alaealised alla 18 aasta neist töist ei tohi osa võtta.

§ 2³. Ettevalmistatavate ja tarvilikkude eeltööde tegemiseks kõikides pagaritööstustes on lubatud töötada puhkepäevadel õhtul kella 7 kuni 9 ja kondiitri tööstustes,

milliste juures asuvad kohvikud, on lubatud töötada pühapäevadel kella 8 kuni 10 hommikul.

III.

Sama seaduse § 3 kaotab maksvuse.

SELETUSKIRI.

1929. a. maksmapandud öötöö keelu seadus pagaritööstuses on oma mõju tegelikus elus suutnud näidata juba küllalt selgelt. Selle tagajärjel on paljud pagaritööstused oma ettevõtted sulgenud ja umbes $\frac{1}{3}$ pagaritöölisi jäänud teenistuseta — nähtus, mida mitte üksinda ei saa seletada majandusekriisiga.

Samane seisukord kujunes sellepärast, et tarvitajad ikkagi värsket saia soovivad, see praeguse maksva seaduse järele aga nimelt kell $\frac{1}{2}$ 10 kuni 10 hommikul müügile jõuab. Ostmise hooaeg on aga kell $\frac{1}{2}$ 8 kuni $\frac{1}{2}$ 10-ni hommikul. Öötöö keelu tagajärjel on tekkinud eriline liik seaduserikkujaid, kes värsket saia valmistavad ja sellega seaduse austajatele rasket kahju teevad. Kui seaduse karistusnorme kõvendada — ei anna see tagajärge, vaid n. n. kotimehed võtaksid seal enam hoogu. Siin on tegemist sama nähtusega, nagu alkoholi keeluseaduse puhul salaviinaveo ja müügiga. Tegelikult ongi järelevalve otsustarbetust tunnistanud näiteks Tallinna linna omavalitsus, ära kaotades omalt poolt öötöö keelu järelevalve kuraatorid, kui täiesti kasutu instituudi.

Neil kaalutlusil tuleks seadus muuta nagu ta muutmise seaduses ette nähtud, milles peasi seisab, ühe tunni varajases töös, samuti ettevalmistuse tööde lubamises ühele töölisele, — nagu see välismaal mitmel pool ette nähtud.

See oleks seadusest üleastumiste ära kaotamise loomulik lahendus, kaotaks kasutu järelevalve vajaduse, vähendaks kohtunikkude tööd, ei etendaks tööpuudust, annaks kodanikkudele uuesti korraliku värsket hommikuse saia. Samuti ei oleks üks tund varajasemat üldist tööd ka tervishoidlikult nimetamisväärki halvendus töötaajale.

Sotsiaalkomisjoni ettepanek.

495.

PAGARITÖÖSTUSES ÖÖTÖÖ KEELU SEADUSE §§ 5, 8 ja 9 MUUTMISE SEADUS.

Pagaritööstuses öötöö keelu seaduse (RT 30 — 1929) §§ 5, 8 ja 9 muudetakse

ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 5. Ettevõtte juhatajat, kes süüdi käesoleva seaduse eeskirjade rikkumises, karistatakse rahatrahviga viiekümnest kuni kolmesaja kroonini.

Hariduse- ja sotsiaalministril on õigus ajutiselt või jäädavalt ära võtta pagaritööstuse pidamise õigus pagaritööstuse ettevõtjalt, kelle tööstuses seda seadust on rikutud vähemalt kolm korda.

§ 8. Käesoleva seaduse ja selle põhjal antavate määruste täitmise järelevalve, samuti ka seaduse ja määruste rikkujate vastutusele võtmine kuulub tööinspeksioonile ja politseile.

§ 9. Tööinspeksiooni ja politsei ametnikkudel on õigus igal ajal toimetada järelevaatust § 1 ettenähtud ettevõtetes.

SELETUSKIRI.

Sotsiaalkomisjon võttis § 5 viimases lõigus sõna „kaks“ asemele „kolm“. Muus osas komisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

496.

Üldkomisjoni ettepanek.

PALGARAAMATUTE JÄRGI TEENISTUSTASU SUNDTÄITEKORRAS SISSENÕUDMISE SEADUS.

Tsiviilkohtupidamise seaduse § 161¹ täiendatakse p.-ga 6 järgmises redaktsioonis:

6) Tööstusliku tööseaduse põhjal (VSK XI k. 2. j. 1913. a. väljaanne ühes hilisemate muudatuste ja täiendustega) väljaantud palgaraamatud — töölisele maksmisele kuuluva teenistustasu ja viivitusraha suhtes.

SELETUSKIRI.

Tsiviilkohtupidamise seaduse § 161¹ p. 6. redaktsioon Vabariigi Valitsuse poolt esitatud kujul ei olnud kooskõlas tähendatud paragrahvi sissejuhatava osa ja p. p. 1—5 redaktsiooniga, mispärast üldkomisjon andis temale uue redaktsiooni, mis on analoogiline p. 2 redaktsioonile. Seejuures märkis komisjon eksiarusaamise ärahoidmiseks, et sundtäitmisele kuuluvad palgaraamatud niihästi teenistustasu, kui ka viivitusraha suhtes (Tööstusliku tööseaduse § 55¹, RT 175/176 — 1925).

497.

Üldkomisjoni

SELETUSKIRI

Pedja jaama laiendamiseks maade sundvõõrandamise seadusele.

Üldkomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepaneku seletuskirjas toodud motiividega.

498.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

piimasaaduste väljaveo kontrolli seaduse muutmise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon, ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega, esitab käesoleva seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

499.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

piimaühingutele määratud toetuskrediitide kasutamise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon, ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega, esitab käesoleva seaduse muutmata Riigikogule kinnitamiseks.

500.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

Pikalaenu Panga pantlehtede eest vastutamise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon, ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega, esitab käesoleva seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

501.

Üldkomisjoni

SELETUSKIRI

postiga saadetud kaebuste tähtaja arvutamise asjus tsiviilkohtupidamise seaduse § 828 muutmise seadusele.

Üldkomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepaneku seletuskirjas toodud põhjendustega.

502.

Redaktsiooni komisjoni
ETTEPANEK.

(Pealkiri vt. lisa nr. 501.)

Redaktsiooni komisjon paneb ette Riigikogule, võtta vastu „Postiga saadetud kaebuste tähtaja arvutamise asjus tsiviilkohtupidamise seaduse § 828 muutmise seaduse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt kolmandal lugemisel vastuvõetud kujul muudatuseta.

503.

Rahaasjanduse komisjoni
ettepanek.

**PÖLLUPIDAJATE 1932. a. TULUMAKSU
VÄHENDAMISE SEADUS.**

I.

§ 1. Käesoleva seadusega vähendatakse tulumaksu 50% võrra põllupidajaile, kelle maksualuses tulus enne mahaarvutusi Tulum. sead. §§ 19, 21 ja 22 põhjal on üle 75% tulu põllumajapidamisest.

II.

Käesolev seadus on maksev 1932. maksa aasta tulumaksu määramisel.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon kustutas valitsuse eelnõust § 2, kuna selle järgi põllupidajate tulumaksu vähendamine väga keeruline oleks olnud ning muutis § 1. nõnda, et vähendamisele kuuluvad põllupidajate tulumaksud 50% võrra, kui maksualuses tulus enne mahaarvutusi on üle 75% tulu põllumajapidamisest.

504.

Rahaasjanduse komisjoni
ettepanek.

PÖLLUPIDAJATE VÕLGADE KORRALDAMISE SEADUS.

I osa.

§ 1. Põllupidaja, kelle rahaliste kohustuste summa, mis kuulub temalt sissenõudmisele, ületab 500 krooni, võib juhul, kui võlg on tekkinud enne 14. jaanuari 1932, paluda käesoleva seaduse § 5 nimetatud komisjoni aidata korraldada tema kohustusvahetuse võlausaldajatega, kui ta ei suuda

rahuldada neid kohustusi oma talundi majapidamist halvamata. Kui vahekordade korraldamist palub isik, kelle kohustus on tekkinud võladokumendi peale tehtud shiro või vastutuspealkirja alusel, siis kuivõrt pealkirjast enesest ei järeldu teisiti, loetakse pealkiri tehtuks võladokumendi väljandmise päeval.

Juhul, kui põllupidaja kasutab oma kohustuste korraldamiseks eelmises lõikes ettenähtud õigust, kuid omab selle juures ka kohustusi, mis tekkinud peale 14. jaanuari 1932, siis kuuluvad korraldamisele ühtlasi ka viimati tähendatud kohustused.

§ 2. Uute kohustuste sõlmimise puhul peale käesoleva seaduse maksamahakkamist võivad põllupidajad loobuda ette õigusest — paluda oma kohustusvahetuse korraldamist käesolevas seaduses ettenähtud korras. Loobumise juhul ei või nad kasutada edaspidi mingil viisil õigust, mis järgneb § 1-st.

Loobumine avaldatakse kirjalikult uue kohustusvahetuse sõlmimisel.

§ 3. Põllupidajateks käesoleva seaduse mõttes loetakse isikud, kes tegelikult kasutavad talundeid (põllumajapidamisena korraldatud kinnisvarasid, missugune kasutamine esineb kas ainsama või peamise tululikkana.

Kohustustena võetakse arvesse käesoleva seaduse kohaldamisel ka rahalised kohustused, mille tähtaeg pole jõudnud kätte, või mille jõusse astumine oleneb tingimustest, või mis on esitatud kohtule, kuigi võlgnik nende vastu vaidleb, välja arvatud § 16 p. 2 tähendatud kohustuste summad.

§ 4. Palvele (§ 1) tuleb juurde lisada:

1) isikute nimekiri, kelle vastu palujal on rahalisi või muid ainelisi kohustusi ühes nende summade ja tähtaegade äratähendamisega;

2) isikute nimekiri, kellel paluja vastu on rahalisi või muid ainelisi kohustusi ühes nende summade ja tähtaegade äratähendamisega;

3) paluja varandusliku seisukorra üksikasjalik kirjeldus;

4) raha käesolevas seaduses ettenähtud kuulutuste avaldamise kuludeks.

Eelmise lõike punktides 1 ja 2 tähendatud nimekirjades peab tähendatama ka nimetatud isikute asukohad. Kui paluja ei tea, kes on õigustatud temalt nõudma mingi väljaantud võladokumendi järgi, siis märgib ta nimekirja isiku, kellele ta selle dokumendi esimesena andis.

Varandusliku seisukorra kirjelduses peab nimetatama kõik varaesemed, mis

kuuluvad palujale, samuti ta abikaasale ning ka teistele isikutele, kuivõrt need vastutavad tema kohustuste eest või annavad temale tulu.

§ 5. Paragrahv 1-ses tähendatud palved esitatakse maakonna põllupidajate võlgade korraldamise komisjonile, mis koosneb ühest Majanduseministri ja ühest maa-avalitsuse esindajast ning ühest vastava rahukogu poolt määratud rahukohtunikust või rahukogu liikmest. Kohtuniku asemel on rahukogul õigus määrata komisjoni koosseisu ka vanemaid kohtuameti kandidaate.

Komisjoni esimeheks määrab Majanduseminister kas maa-avalitsuse või oma esindaja.

Komisjoni asjaajamine pannakse maa-avalitsuste peale.

§ 6. Komisjon annab asjale käigu, kui palve ja selle lisad vastavad § 4 nõuetele või kui paluja on parandanud komisjoni poolt määratud tähtjaks palves leitud puudused ning kui komisjonile teadaolevatest andmetest ei nähtu § 7 tähendatud takistusi.

Komisjon kuulutab palve sissetulekust, millele antakse käik, paluja kulul Riigi Teatajas ühes üleskutsega kõigile paluja võlausaldajatele — teatada oma nõudmised ja elukohad komisjonile 1 kuu jooksul, arvates kuulutuse avaldamise päevast, hoiatades, et tähtjaks teatamata nõudmised jäävad võlausaldajate häälte arvestamisel § 11 põhjal arvesse võtmata.

Komisjon kutsub asja arutamisele paluja ja need võlausaldajad (§ 4 punkt 1), kelle elukoht komisjonile teada. Tarbekorral võib ta kutsuda ka § 4 punkt 2-ses nimetatud isikuid ning samuti asjatundjaid.

Nõudmiste teadaandmisest komisjonile kuni asjatoimetuse lõpetamiseni peatub asjast osavõtvate võlausaldajate nõudmiste aegumine. Käesoleva paragrahvi aegumise peatumise eeskiri ei maksa vekslite ja tšekide maksmiseks ja aktsepteerimiseks esitamise ja protestimise kohta Veksli- ja Tsekiseadustes ettenähtud tähtaegade suhtes.

§ 7. Komisjon lükkab võlgade korraldamist paluja põllupidaja palve tagasi:

1) kui paluja vabandavat põhjust esiletoomata jätab esitamata komisjoni poolt määratud tähtjaks täiendavad andmed ning seletused § 4 esimese lõike punktides 1—3 nimetatud asjaolude kohta;

2) kui selgub, et paluja on ise süüdi oma raskustes oma hooletuse või lubamatu kergemeelsusega;

3) kui pole usutav, et paluja tahab ja suudab korralikult täita omi kohustusi;

4) kui selgub, et paluja on teadvalt esitanud valeandmeid oma varandusliku seisukorra, kohustuste, võlausaldajate või võlgnikkude kohta;

5) kui paluja on tunnustatud maksujõuetuks või kui ta hoiab ennast peidus või on toime pannud süüteo kohustuste täitmisest kõrvale põiklemiseks;

6) kui paluja, kellele komisjonisse ilmumine oli tehtud sunduslikuks, jääb sinna ilmutamata kaaluva põhjuseta.

Kui tagasilükkamise põhjus tuleb ilmsiks pärast asjale käigu andmist, lõpetab komisjon toimetuse, kuulutades sellest Riigi Teatajas enne § 6 määratud ühekuulise tähtaja lõppu või kui see tähtaeg on möödunud — teatades toimetuse lõpetamisest kõigile võlausaldajatele, kelle elukohad teada.

Kui isiku poolt, kelle avaldus tagasilükatud, esitatakse uus palve, siis otsustab komisjon, kas anda käik sellele palvele, võttes arvesse esimese lõike punkt 1—6 eeskirju.

§ 8. Komisjon katsub viia kokkuleppele palujat ja ta võlausaldajaid kohustuste tasumise viisi ja aja kohta vastavalt paluja maksuvõimele, silmas pidades, et paluja maksukoorem kokkuleppe tagajärjel ei suureneks.

Komisjoni protokollile saavutatud kokkuleppe kohta kirjutatakse alla komisjoni liikmete ja kõikide kokkuleppe osaliste poolt. Kui keegi kokkuleppe osalistest keeldub alla kirjutamast protokollile, tehakse selle kohta märkus protokollil, tähendades selles keeldumise põhjendused. Keeldumise kui ka selle põhjenduste kohta võtab komisjon seisukoha, mis märgitakse protokollis. Protokollil on notariaalse akti jõud. Kui pärast kokkuleppe sõlmimist selgub, et võlgnik (paluja) on toime pannud §§ 25 või 26 nimetatud süüteo, siis võib kokkuleppinud võlausaldaja, kelle huvisid selle süüteo tagajärjel on riivatud, nõuda kohtu korras kokkuleppe tühistamist. See nõudeõigus, kui nõue pole esitatud kriminaalkohule süüasja arutamisel, aegub 6 kuu jooksul, arvates kohtuotsuse jõusse astumisest, millega võlgnik süüdi mõistetud või arvates süüasja lõpetamisest, kui süüasi Kriminaalkohtupidamise seaduse § 16. nimetatud põhjustel lõpetatud.

§ 9. Kokkuleppe saavutamisel tehakse vastavad märkused võladokumentidele või kui see vastavate seaduste põhjal lubamatu — asendatakse võladokumendid uuetege, vastavalt kokkuleppele.

Võladokumendid pealkirjade tegemiseks

esitavad võlausaldajad. Selle kohustuse mittetäitmisel võib võlgnik loobuda kokkuleppes või nõuda kohtu korras võladokumentide esitamist ja neile kokkuleppe märkimist või nende asendamist või kahjude tasumist.

§ 10. Komisjon võib kokkulepete saavutamiseks ja võladokumentide esitamiseks (§ 9) määrata lühema tähtaja, kui § 13 teises lõikes ette nähtud. Määratud tähtaja möödumisel võib komisjon lõpetada toimetuse, piirdudes seni sobinud kokkulepetega, kuivõrt seaduslikke eeldusi pole toimetuse jätkamiseks § 11 korras ja kui komisjon ei pea võimalikuks esitada asja Majanduseministrile § 15 korras.

Toimetuse lõpetamisest teatatakse võlausaldajaile, kelle elukohad teada.

§ 11. Olenemata kokkulepetest, mis võlausaldajad oma nõudmiste kohta sõlmivad § 8 korras, võivad võlausaldajad, kes moodustavad vähemalt poole paluja võlausaldajate koguarvust ja kelle rahaliste nõuete summad, mis kuuluvad tasumisele eeloleva aasta jooksul, moodustavad üle poole palujalt sama aja jooksul tasumisele kuuluvate kohustuste kogusummast, võlgnikuga kokkuleppel otsustada maksmata panna kuni ühe aastani § 16 ettenähtud keelud tagajärgedega, mis ette nähtud §§ 17—23. Nimetatud aastaseid tähtaegasid arvatakse otsuse tegemise päevast.

Võlausaldajateks eelmise lõike mõttes ei loeta isikuid (käämehti, shirante j. t.), kes võlausaldaja kõrval omavad regressi õiguse võlgniku vasta juhul, kui võlausaldaja nõudmisega nende poole pöörduks — kui otsuse tegemiseni nõudmisega nende poole pole pöördud.

Ühes otsuse kinnitamisega (§ 12) lõpetatakse toimetuse, kui komisjon ei pea vajalikuks esitada asja Majanduseministrile § 15 korras.

Otsuse tegemisest võivad osa võtta ka riigiasutised oma nõudmistega, hoolimata seaduses ettenähtud maksutähtaegadest, välja arvatud § 16 punkt 2 nimetatud nõudmised.

Kui otsus tehakse pärast seda, kui keegi võlausaldajatest on § 8 korras sõlminud võlgnikuga kokkuleppe, võib sama võlausaldaja osa võtta otsuse tegemisest, kusjuures ta nõudmised kuivõrt need pole vahepeal rahuldatud, arvestatakse nii, nagu poleks kokkulepet § 8 korras sõlmitud. Kui otsusega, mille vastu kokkuleppinud võlausaldaja on hääletanud, tahetakse panna maksmata pikemaajaline sissenõudmiste keeld, kui ta kokku leppinud, siis võib ta loobuda

ka muudest kokkuleppe osadest, kui ta sellest hiljemalt 3 päeva jooksul teatab komisjonile, mille tagajärjel võladokumentidelt § 9 ettenähtud märkused kustutatakse ja need endiste vastu ümber vahetatakse.

Enamiku arvutamisel ei võeta arvesse võlgniku abikaasa nõudmisi, kui ta on hääletanud otsuse tegemise poolt. Sama on maksev, kui ta abikaasa oli oma nõude viimase aasta kestel enne toimetuse algust või pärast seda loovutanud kolmandale isikule, kuivõrt viimase hääleõigus on tuletatud loovutatud õigusest. See eeskiri ei tule kohaldamisele, kui abikaasa oli nõude loovutamiseks kohustatud seadusega või lepinguga, mis sõlmitud üle aasta enne kokkuleppe toimetuse avamist.

Võlausaldajad võivad otsuse tegemisel ka kirjalikult kaasa hääletada.

§ 12. Võlausaldajate otsuse (§ 11) kinnitab § 5 tähendatud komisjon.

Komisjon jätab otsuse kinnitamata:

1) kui asjas on ilmsiks tulnud § 7 punktides 1—5 nimetatud asjaolud;

2) kui mõnes olulises küsimuses pole täidetud asjaajamise ja otsustamise kohta seatud eeskirju ja puudusi ei saa kõrvaldada.

Asjast osavõtva võlausaldaja palvel jätab komisjon otsuse kinnitamata:

1) kui mingi võla tõelikkuses tekib põhjendatud kahtlus ja asjaosalised ei esita küllaldasi tõendusi nende kahtluste kõrvaldamiseks;

2) kui otsus on toimunud selle tõttu, et tema poolt on hääletatud sääraste nõudmiste alusel, mille täitmist sissenõudmise keeld tegelikult ei riivaks või mille sissenõudmist see keeld takistaks vähem kui 1 kuu kestel.

§ 13. Komisjoni asjaajamise, samuti § 11 ettenähtud võlausaldajate otsuse tegemise kord määratakse käesoleva seaduse elluviimise määrusega.

Komisjoni toimetuse (kaasa arvatud võlausaldajate otsuse kinnitamine) ei või kesta üle 3 kuu, arvates § 6 ettenähtud kuulutuse avaldamisest, missuguse tähtaja möödumisel pooleliolev toimetuse lõpetatakse. Kui komisjon siis ei esita asja Majanduseministrile § 15 korras, otsustab ta toimetuse lõpetada.

Komisjoni tegevuse, korralduste ja otsuste peale võib 2 nädala jooksul kaevata administratiivkohtu korras rahukogule.

Komisjonis sobinud kokkuleppes (§ 9), samuti võlausaldajate kinnitatud otsusest (§ 12) antakse asjaosaliste palvel neile ärakirjad, samuti on asjast huvitatutel

õigus vaadata komisjoni kantseleis asjatoimetust ja saada viimasest õiendusi.

Võlgnik võib pärast toimetuse lõpetamist esineda uue palvega §§ 1 ja 4 korras, kui ta teeb usutavaks, et komisjoni sobitusel ta saavutaks kokkuleppe teatud võlausaldajatega (§ 8), samuti juhul, kui võlausaldajad on otsustanud § 11 korras keelata ta kohustuste sundtäitmist lühemaks ajaks kui 12 kuuks — et ta saavutaks selle tähtaja pikendamist kuni 12 kuuni. Komisjoni kuulutusel, mis tehtud seesuguse teistkordse palve sissetuleku kohta (§ 6) pole § 16 ettenähtud tagajärgi. Komisjoni protokollil ärakirja abil võib võlgnik tõendada sissenõudja nõusolekut sissenõudmise seismapanekuks kui ka võla tasumist (Tsiivilkohtupidamise seaduse § 952), kuigi võlausaldaja pole protokollil alla kirjutanud (§ 8 teine lõige).

§ 14. Kinnitatud otsus teatatakse viivitamata kinnistusjaoskonnale märkuse sissekandmiseks võlgniku kinnisvarale tagajärgedega, mis omavad Notariaal seaduse § 316 p. 2 ettenähtud märkused.

§ 15. Juhul, kui võlausaldajad pole § 11 korras otsustanud maksa panna keeldu, võib komisjon esitada asja Majanduseministrile keelu makspanemiseks kuni ühe aasta võrra, kui võlgnik on seni olnud korralik maapidaja ja on usutav, et ta keelu möödumisel takistamatult võib täita omi kohustusi. Seesugust ettepanekut ei või komisjon teha ega Majanduseminister kinnitada, kui vahepeal on selgunud § 7, punktides 2, 4 või 5 nimetatud asjaolud. Majanduseminister otsustab küsimuse ära kuulates Põllutöoministri arvamise.

Majanduseministri otsusele kohaldatakse § 14 eeskirjad.

Käesoleva paragrahvi põhjal võib esitada asja Majanduseministrile sissenõudmise keelu makspanekuks ka siis, kui võlausaldajate poolt tehtud otsus (§ 11) on jäänud kinnitamata § 7 punktides 1 või 6 nimetatud asjaolude tõttu või § 12 esimese lõike punkt 2 või teise lõike põhjal, ja kui pole võimalik neid kinnitamise takistusi kõrvaldada § 13 teises lõikes nimetatud tähtajaks või kui komisjoni otsuse peale, millega otsus kinnitatud, on kaevatud, välja arvatud juhud, kui on selgunud § 7 punktides 2, 4 või 5 nimetatud asjaolud või kui kahtlused mingi võla tõelikkuses osutuvad põhjendatuks. Samuti võib esitada asja Majanduseministrile selleks, et viimane pikendaks kuni ühe aastani võlausaldajate poolt § 11 korras makspannud keelu tähtaega, kui viimane osutub liig lühikeseks selleks, et ta möödumisel võlg-

nik suudaks takistamatult täita omi kohustusi. Samadel alustel võib Majanduseminister pikendada kuni 1 aastani tema enese poolt varem makspannud keelu tähtaega. Majanduseministri otsusel määratud keeldudele kohaldatakse § 14.

§ 16. Paragrahvides 11 ja 12 või 15 põhjal määratud sissenõudmiste keelu tähtajal on keelatud:

1) sissenõudmise rahuldamiseks müüa sunniviisil võlgniku kinnisvarasid;

2) pöörata sissenõudmist võlgniku vallasvarale, arestida seda vara nõudmiste kindlustamiseks, välja arvatud: a) kohtu- või administratiiv-võimude poolt määratud trahvisummade nõudmised ja omavalitsuste maksud; b) alimentide nõudmised, mis rajatud abielu-, vanemate- ja laste vahekorrale, või testamendile, kuivõrt need summad kuuluvad tasumisele aja eest, millal keeld maksmas, d) tasud teenijatele ja töölistele, kes seisavad või seisid võlgniku teenistuses — kuivõrt need summad kuuluvad tasumisele aja eest, millal keeld maksev ja ühe kuu eest enne keelu maksmahakkamist, e) töökaitse seaduse põhjal määratud kahjutasud vigasaanud töölistele ja nende perekonna liikmetele, mis langevad moratooriumi maksvuse aja peale, kui ka aja peale üks aasta enne selle seaduse maksmahakkamist;

3) tarvitada võlgniku suhtes Tsiivilkohtupidamise seaduse §§ 1222¹ ja 1222⁴ ettenähtud abinõusid;

4) taotleda ta maksujõuetuks tunnustamist, välja arvatud juhud, kui seda palub võlgnik ise;

5) tarvitada punktides 1 ja 2 nimetatud abinõusid isikute suhtes, kes esinevad solidaarse võlgnikuna pikenduse-saajaga või viimase käemehena või shirandina vekslite järgi, mis pikendusesaaja välja andnud või aktsepteerinud, nende kohustuste rahuldamiseks, milles need isikud pikendusesaaja solidaarse võlglasena, käemehena või shirandina esinevad, kuivõrt need kohustused on tekkinud või vekslid välja antud enne asjale käigu andmist (§ 6). See keeld kaotab maksvuse, kui vastutajatelt, käemestelt, shirantidelt j. n. e. asutakse sisse nõudma keelu kestvusel kohustusi, mis ei käi keelu alla.

Keelud ja arestid, mis pandud võlgniku kinnis- või vallasvarale enne pikendamise otsuse tegemist, jäävad maksmata. Toimunud enampakkumiste kinnitamisele kui ka müügist saadud summade jaotamisele ei avalda nimetatud kuulutused ega keeluotsused mõju. Samuti kuuluvad lõpetamisele võlgniku palvel Tsiivilkohtupidamise seaduse §§ 1222¹ ja 1222⁴ alusel alatud toi-

metused, kuna § 1222¹ põhjal võlgnikul võetud allkiri antakse talle tagasi. Samuti kuuluvad lõpetamisele võlgniku maksujõuetuks tunnustamise toimetused, milles maksujõuetuks tunnustamise otsused enne nimetatud keelu maksmapanekut tegemata.

Paragrahvis 6 ettenähtud kuulutuse avaldamisega kuni keelu otsustamiseni on keelatud sissenõudmise rahuldamiseks sunniviisil müüa võlgniku vara või tunnustada teda maksujõuetuks.

Käesolevas paragrahvis ettenähtud keeld on maksev kõigi võlausaldajate kohta, kuigi need pole osa võtnud toimetusest või isegi hääletanud (§ 11) keelu vastu ja kuigi nende nõudeõigused on tekkinud pärast keelu maksmapanekut.

§ 17. Keelu tähtaja kestvusel on võlgnikul keelatud tasuda vabatahtlikult omi kohustusi, välja arvatud § 16 punkt 2 nimetatud väljamaksud ja § 19 põhjal lubatud kulutused.

§ 18. Nii võlausaldajate, kui ka Majanduseministri otsusega (§§ 11, 12, 15) võib kohustada võlgnikku kandma oma teatud tulud komisjoni deposiiti.

§ 19. Keelu tähtaja (§ 16) kestel on võlgnikul õigus kasutada oma vara ja tulusid ainult niipalju, kui see majapidamise jätkamiseks ja enese ning tema ülalpidamisele seaduse järgi kuuluvate isikute ülalpidamiseks vajalik.

Pikendusotsusega võidakse kindlaks määrata eelmises lõikes nimetatud kulutuste ülemmäär.

Järgnevateks korraldusteks vajab võlgnik § 5 nimetatud komisjoni luba:

1) uute kinnisvarade omandamiseks, kui see sünnib tasu eest või ühes seesuguse omandamisega võlgnik võtab enesele uusi kohustusi;

2) uute ettevõtete asutamiseks ja laiendamiseks ja ettevõtete osanikuks hakkamiseks, samuti oma ettevõtte või ettevõtte osade võõrandamiseks;

3) oma vallasvara müügiks, välja arvatud oma põllu-, karja- või aiamajapidamise saaduste või ettevõtete kaupade või toodete müük, kuivõrt see on hädavajalik oma majapidamise jätkamiseks, kui ka säärane ruttu rikkiminevate asjade müük, millega ei või oodata kuni komisjonilt loa saamiseni;

4) kohtulikkudeks kokkulepeteks, kui kokkuleppe tagajärjeks on rahalise nõude rahuldamise edasilükkamine või nõude vähendamine;

5) uute võlgade tegemiseks.

§ 20. Sama tähtaja (§ 16) kestel on võlgnikul keelatud sõlmida lepinguid oma

kinnisvara võõrandamise, pantimise või koormamise kohta, samuti abieluvara lahutamise kohta.

§ 21. Keeluotsus pikendab keelu-tähtaja kestvuse võrra nõuete esitamise ja otsustatud nõudmiste sissenõudmisele pööramise tähtaegasid (BES § 3625). See ei maksa aga vekslite ja tsekkide maksmiseks ja aktsepteerimiseks esitamise ja protestimise kohta Veksli- ja Tsekiseadustes ettenähtud tähtaegade suhtes. Vastavalt pikendatakse ka seesuguste nõuete esitamise tähtaegasid, mis tekivad regressiõiguse alusel ülalnimetatud pikendatud nõudmistest, kuivõrt viimaste pikendamise tõttu regressi nõudmiste tähtaegadest ei saa kinni pidada.

§ 22. Pikendamiseotsus kaotab tähtaja möödumisel maksvuse ilma eriootsuseta. Kui esimene pikendustähtaeg oli alla üht aastat, siis võidakse enne selle tähtaja möödumist pikendada seda kuni ühe aastani.

§ 23. Võlgnik on kohustatud andma komisjonile aru oma vara ja tulude valitsemise kohta pikendustähtaja kestel.

§ 24. Pikendamiseotsus kuulub tühistamisele enne tähtaega:

1) võlgniku palvel, samuti ka juhul, kui ta palub ennast tunnistada maksujõuetuks;

2) kui võlgnik hoiab ennast peidus;

3) kui võlgnik on pärast pikenduse andmist toime pannud süüteo kohustuste tasumisest kõrvalepõiklemise otstarbel;

4) kui võlgnik on rikkunud §§ 17—20 eeskirju;

5) kui võlgnik on toime pannud §§ 25, 26 või 28 nimetatud süüteod või

6) kui tulevad sissenõudmisele kohtu- või administratiiv võimude poolt määratud trahvid.

Keelu lõpetamise otsustab asjasthuvitatud võlausaldaja palvel kohus, kes arutab võlgniku süüasja §§ 25, 26 või 28 järgi; kui keeld kuulub lõpetamisele muudel põhjustel või kui süüasi lõpetatakse Kriminaal-kohtupidamise seaduse § 16 nimetatud põhjustel, siis otsustab ta lõpetamise komisjon, — kui keeld oli maksma pandud § 11 ja 12 korras, ja Majanduseminister, — kui keeld oli maksma pandud § 15 korras.

Peale selle võivad võlausaldajad komisjoni kinnitusel või võlausaldajate palvel Majanduseminister, kui tema oli pikenduse andja, enne tähtaega pikenduse lõpetada, kui selgub, et võlgnik ei püüa saavutada oma kohustuste rahuldamist.

Pikenduse lõpetamise otsuste maksma hakkamisele, avaldamisele ja kinnistusraa-

matusse märkimisele kohaldatakse samad eeskirjad, mis maksavad pikenduse andmise otsuste kohta.

Pikenduse lõpetamine ei vabasta võlgnikku § 23 ettenähtud kohustusest.

2. o s a.

§ 25. Süüdlast selles, et ta võlgade korraldamise toimeks esitas väljamõeldud nõudeid eesmärgiga saada varalist kasu endale või teisele, karistatakse

vangimajaga mitte üle ühe aasta.

§ 26. Võlgnikku, kes on süüdlane selles, et ta käesolevas seaduses ettenähtud juhtudel oma allkirja andes sellega teadvalt valeandmeid tõestas või nõutavaid andmeid varjas, karistatakse

vangimajaga mitte üle ühe aasta.

§ 27. Võlausaldajat, kes on süüdlane selles, et ta võttis vastu ainelist või isiklikku kasu selleks, et ta § 11 ettenähtud otsuse tegemisel annaks oma hääle teatavas mõttes, karistatakse

vangimajaga mitte üle ühe aasta.

§ 28. Võlgnikku, kes süüdi selles, et ta aja jooksul, millal maksid § 16 ettenähtud keelud, teadvalt sõlmis lepinguid või tegi korraldusi, mis võivad tuua kahju ta võlausaldajatele, karistatakse

vangimajaga mitte üle ühe aasta.

§ 29. Võlgnik, kes süüdi selles, et ta ei täitnud § 23 ettenähtud kohustust, karistatakse

rahatrahviga mitte üle 100 krooni.

§ 30. Paragrahvides 25—31 ettenähtud süütegudele kohaldatakse UNS üldosa.

3. o s a.

§ 31. Kirjavahetus põllupidajate võlgade korraldamise asjus käesoleva seaduse alusel, kui ka §§ 8, 9, 11 nimetatud kokkulepped ning võlausaldajate otsused ja nende kokkulepete ning otsuste alusel võladokumentidele kohustuste või nende tähtaegade muutmise kohta tehtavad pealkirjad on vahad tempelmaksust.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanekul arutas käesolevat seadust ka üldkomisjon, kes selles mõningaid muudatusi tegi.

Rahaasjanduse komisjon ühines üldkomisjoni seisukohtadega, tehes selles vaid järgmised tähtsusetud muudatused:

1) § 5 eelviimane lõige muudeti: „Komisjoni esimeheks määrab Majanduseminister kas omavalitsuse või oma esindaja“ pro

„Komisjoni esimeheks määrab Majanduseminister kas Majanduseministeeriumi, või maavalitsuse esindaja“, milline muudatus puht-redaktsiooniline.

2) § 16 p. 2 lit. a võttis rahaasjanduse komisjon vastu ühes üldkomisjoni variantettepanekuga.

3) § 16 p. 2 lit. d täiendas rahaasjanduse komisjon sõnadega „või seisid,“ nõnda, et selle lause algus oleks: „d) tasud teenijatele ja töölistele, kes seisavad või seisid võlgniku teenistuses...“

Muus osas ühines rahaasjanduse komisjon täielikult üldkomisjoni ettepanekuga ja selle motiividega, mis väljendatud järgmises üldkomisjoni seletuskirjas käesoleva eelnoo juurde:

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon üldiselt kiitis heaks Vabariigi Valitsuse poolt esitatud eelnõu, kuid pidas siiski vajalikuks selles mõningaid täiendusi, ümberredigeerimisi ja muudatusi ette võtta, et ära hoida seaduse kohaldamise juures raskusi, arusaamatusi ja eksi- arvamisi.

Tähtsamaid muudatusi võeti muuseas ette § 1 juures, mis seisavad peaaesjalikult selles:

1) Et põllupidaja võib paluda komisjoni kaasabi võlgade korraldamiseks mitte ainult siis, kui on pööratud võlasumma täielikult või osaliselt sissenõudmisele, vaid ka enne seda, olgugi, et võlatähtpäev pole jõudnud veel kätte.

2) Et võla tekkimise aja määramisel tuleb võtta arvesse algvõla tekkimise momenti, s. o. aega, millal vastava võlasumma kohta tekkis laenusaja ja võlausaldaja vahel esmakordselt kohustisvahekord. Tekkinud võla hilisema pikenduse või võladokumendi hilisema uuenduse aeg ei oma tähendust võla tekkimise momendi määramisel. Nii näit., kui põllupidaja on saanud laenu vekslit vastu enne 14. jaanuari 1932, hiljem aga saanud võla arvel on uuendanud vekslidokumendi, ilma et ta selle uue dokumendi vastu oleks tegelikult raha saanud, siis tuleb sarnane võlg lugeda tekkinuks enne 14. jaanuari 1932, olgugi, et uuendatud vormiline võladokument kannab hilisemat tähtpäeva.

Muudest muudatustest väärivad erilist äratähendamist järgmised:

§ 2 tahab ära hoida, et edaspidi põllupidajatel krediidi saamine ei oleks liiaks raskendatud.

§ 15-daga Majanduseministrile antud õigust pikendada ühe aastani võlausalda-

jate poolt § 11 korras maksmapandud keelu tähtaega, kui viimane osutub liig lühikeseks selleks, et ta möödumisel võlgnik suudaks takistamatult täita oma kohustusi, tuleb mõista niimoodi, et seda võib minister tarvitada ainult kaaluvatel põhjustel, näiteks kui põllupidaja kohustuste täitmine on ainult silmakirjaks edasi lükatud.

§ 16 p. 2 on suuremaid muudatusi ette võetud.

§ 16 p. 5 käsitab nende isikute kaitse ulatust, kes esinevad solidaarse võlgnikuna pikenduse-saajaga või viimase käemehena või shirandina vekslite järgi.

§ 21 puudutab aegumise küsimust.

On veel teisi vähem tähtsaid muudatusi valitsuse eelnõus ette võetud ja peale selle valitsuse eelnõus § 4 maha kustutatud kui mitte vajalik, arvesse võttes, et põllupidajate võlgade korraldamise seadus raskustesse sattunud põllupidajatele teataval määral abi võimaldab, teeb üldkomisjon ettepaneku nimetatud seadus vastu võtta.

505.

Rkl-te K. Tamme ja J. Saare ettepanek.

PÖLLUTÖÖLISTE TÖÖAJA JA PALGAOLUDE KORRALDAMISE SEADUSE MAKSVUSETUKS TUNNISTAMISE SEADUS.

Põllutöölise tööaja ja palgaolude korraldamise seadus 1. novembrist 1921. a. (RT 102 — 1921) kaotab oma maksvuse.

SELETUSKIRI.

Mujal maailmas on leitud, et tööaja normeerimine põllumajanduses seaduste kaudu on otstarbetu. Mis aga puutub palgaalamäärade kohta põllumajanduses, siis ütleb ka rahvusvahelise tööbüroo juhataja Albert Thomas oma aruandes, et ametlik palkade normeerimine põllumajanduses on üks raske küsimus (une problème difficile), mille kohta ka töölise ametiühingud mitte ühesugusel arvamisel ei ole. Sotsialistlik Uus-Meremaa, arvesse võttes majanduslise läbikäimise tingimusi teiste riikidega, on otsustanud põllumajanduses palgaalamäärade mitte maksmata panna. Rahvusvaheline töökonverents Genfis otsustas 1928. a. palgaalamäärade konventsioonist põllumajandus välja jätta.

Ka meil on ülaltähendatud seadus 1. nov. 1921. a. täiesti üleearne ja eluvõõras.

Suuremad maksvusetuks tunnistatava seaduse puudused on järgmised:

1) Seadus (§ 11) määrab keskmise tööaja ära, seejuures niimoodi, et meil aastane töötundide arv (2611) kujuneb palju lühemaks, kui ta Lääne-Euroopa riikides vanade harjumuste põhjal olemas on.

2) Seadus näeb ette palgaalamäärade normeerimise komisjoni kaudu, — kuna palk peaks poolte vabal kokkuleppel määratud saama.

3) Seadus (§ 12) määrab liiga pika öömise unerahu alamäärade, nimelt 9 tundi.

4) Õnnetujuhtumiste korral on põllutöölise kohta seadus (§ 9) maksmata pandud tööstuslise tööseaduse (Уст. о пром. трудѣ) 7 peatükk, missugune peatükk Venes maksev oli mäe- ja vabrikutööstuses.

Nimetatud suurtööstuse seadus on väga karm ja võib vanu ja noori põllumehi ilma nende süüta varandusest lagedaks teha.

Õnnetujuhtumiste korral oleks võidud palju õiglasem seadus maksmata panna, nimelt Sise-Vene põllutöölise teenistuspõlgu seaduse (Пол. о наймѣ на сельскія работы) vastavad normid (Sead. Kogu XII köide 2. jagu 1906. a. väljaanne).

5) Seadus (§ 15) määrab liiga kõrge tasu ületunnitöö eest, nimelt 50% lisatasu, kuna paljudes riikides on määratud 25% lisatasu isegi tööstuses.

6) Seadus (§ 3) keelab ära laste palgalise töö ja piirab liiast alaealiste tööd.

Sotsiaalkomisjonis oli 1929. a. algul arutusel seadus, millel käesoleva seadusega üks ja sama sisu ja missuguse seaduse arutust sotsiaalkomisjon otsustas katkestada määramata aja peale, ehk küll tööhoolekandeministeriumi esindaja komisjonis sisulisele arutamisele vastu ei vaieldud, vaid ainult saladuslikult lausus: Vabariigi Valitsuse seisukoht eelnõu suhtes on eitav välispoliitilistel põhjustel.

Võib oletada, et Vabariigi Valitsus on ehk arvamisel, et äramuudetava seaduse § 3. märkus ja § 9 on seotud konventsioonidega ja et sellepärast Eesti parlamendil puudub õigus ja võimalus ülalnimetatud seadust maksvusetuks tunnistada.

Konventsioonid õnnetujuhtumiste kohta põllutöös ja kuni 14 aastat vanade kooliealiste laste töö kohta ei tee meile agamingsugusi takistusi 1921. a. 1. nov. seaduse äramuutmiseks, sest ei ole seaduse § 3 ühes märkusega ja § 9 vastu võetud ei konventsioonidega ka ratifitseerimise sunnil.

Kui põllutöölise seadus 1. nov. 1921. a. Riigikogu poolt vastu võeti, rippusid kooliealiste laste ja põllutöölise õnnetujuhtu-

miste konventsioonid alles õhus ja nad astusid jõusse — esimene 31. aug. 1923. a. ja teine 26. veebr. 1923. a. (vaata tööbüroo juhataja aruanne II osa 1927. a. kohta).

Ratifikatsioonide meie nimetatud konventsioonide peale põllutöölise seaduse vastuvõtmist, nimelt 29. juunil 1922. a., missugused ratifikatsioonid registreeriti Rahvasteliidu peasekretäri juures esimestena ja nimelt 8. sept. 1922. a. (vaata tööbüroo juhataja aruanne II osa 1927. a. kohta).

Eesti Vabariigis, kus pealegi suurmaapidamine juba likvideeritud, on maksvad tsiviilseaduse normid küllaldased vahekordade lahendamiseks tööandjate ja tööliste vahel põllumajanduses.

Seadus 1. nov. 1921. a. oma segakomisjonidega närveerib ainult tööandjaid ja töölisi ja rikub head vahekorda nende vahel.

506.

Sotsiaalkomisjoni

ESITIS

põllutöölise töötaja ja palgaolude korraldamise seaduse maksvusetuks tunnistamise seaduse läbivaatamise tähtaja pikendamise asjas.

Riigikogu otsustab:

Pikendada sotsiaalkomisjonile Põllutöölise töötaja ja palgaolude korraldamise seaduse maksvusetuks tunnistamise seaduse läbivaatamiseks määratud tähtaega kuni 11. märtsini 1932.

SELETUSKIRI.

Riigikogu andis 26. veebruaril 1932 Põllutöölise töötaja ja palgaolude korraldamise seaduse maksvusetuks tunnistamise seaduse sotsiaalkomisjoni ja määras sotsiaalkomisjonile seaduseelnõu läbivaatamiseks 7-päevalise tähtaja.

Sotsiaalkomisjon, asudes seaduseelnõu arutamisele, pidas oma enamuses tarvilikuks teada saada Vabariigi Valitsuse seisukohta seaduseelnõu suhtes. Kuna Vabariigi Valitsuse esindaja seletuse järgi saab Vabariigi Valitsus oma parandus-ettepanekud seaduseelnõu kohta esitada komisjonile varemalt 8. märtsiks 1932, ei olnud komisjonil võimalik tähtaja jooksul eelnõu läbi vaadata ja esineb seepärast Riigikogule ettepanekuga, pikendada määratud tähtaega ühe nädala võrra.

507.

Redaktsiooni komisjoni

ETTEPANEK

raadiosaate- ja -vastuvõtuseadete loata ülesseadmise ja kasutamise kohta antud karistuseeskirjade muutmise seaduse redaktsiooni kohta.

Redaktsiooni komisjon paneb ette Riigikogule, võtta vastu „Raadiosaate- ja -vastuvõtuseadete loata ülesseadmise ja kasutamise kohta antud karistuseeskirjade muutmise seaduse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt kolmandal lugemisel vastuvõetud kujul järgmise muudatusega:

1. I osa § 101³ neljanda lõike algus võtta järgmiselt: „Käesoleva paragrahvi teises lõikes ettenähtud karistuse alla langeb...“

508.

Sotsiaalkomisjoni

ESITIS

Rahvasteliidu rahvusvahelise tööorganisatsiooni üldkonverentsi kaheteistkümnendal istungjärgul Genfis 1929 vastuvõetud konventsiooni eelnõu ja rekommendatsioonide teadmiseks võtmise asjus.

Riigikogu otsustab:

võtta teadmiseks Rahvasteliidu rahvusvahelise tööorganisatsiooni üldkonverentsi poolt kaheteistkümnendal istungjärgul Genfis 1929. a. vastuvõetud konventsiooni eelnõu ja rekommendatsioonid:

1) konventsiooni eelnõu laevade peale- ja mahalaadimisel tegutsevate tööliste kaitse kohta õnnetuste vastu;

2) rekommendatsioon tööõnnetuste ärahoidmise kohta;

3) rekommendatsioon vastutuse kohta kaitseiseseadete eest mehaanilise jõuga liikuvatel masinatel;

4) rekommendatsioon vastastikkuse riikidevahelise läbikäimise kohta laevadele peale- ja mahalaadimisel tegutsevate tööliste kaitse suhtes, ja

5) rekommendatsioon tööandjate ja tööliste kutseühingute ärakuulamise kohta määruste andmisel laevadele peale- ja mahalaadimisel tegutsevate tööliste julgeoleku suhtes.

SELETUSKIRI.

Sotsiaalkomisjon, ühinedes Vabariigi Valitsuse esitusega, teeb Riigikogule ettepaneku üllalloeletud konventsiooni eelnõu ja rekommendatsioonid teadmiseks võtta.

509.

Rahaasjanduse komisjoni
SELETUSKIRI

Rahvusvahelise Põllumajandusliku Hüpoteekakrediidi Seltsi asutamise konventsiooni, asutamiskirja ja põhikirja kinnitamise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon ühineb Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega ja esitab käesoleva eelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

510.

Rahaasjanduse komisjoni
SELETUSKIRI

raudteedevõrgu arendamise seaduse muutmise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega, esitab käesoleva seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

511.

Rahaasjanduse komisjoni
SELETUSKIRI

riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse muutmise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega, esitab käesoleva seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

512.

Rahaasjanduse komisjoni
SELETUSKIRI

riigi eelarve seaduse muutmise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega, esitab käesoleva seaduse muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

513.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu

ESITIS

riigi eelarve seaduse § 34 põhjal Kohtu- ja siseministeeriumile määratud eelkrediidi asjas.

Riigikogu otsustab:
Teadmiseks võtta Vabariigi Valitsuse

27. jaanuari 1932. a. otsus Kohtu- ja siseministeeriumile 1931/32. a. lisaelarve nr. 1 arvel Kr. 7.000.— suuruses eelkrediidi avamise asjus kohtuliku asjaajamise ja abiandmise kulude katteks.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseis ühineb Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ning motiividega ja esitab käesoleva esitise muutmata Riigikogule kinnitamiseks.

514.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu

ESITIS

riigi eelarve seaduse § 34 põhjal Põllutöoministeeriumile ja Hariduse- ja sotsiaalministeeriumile määratud eelkrediidi asjas.

Riigikogu otsustab:

Teadmiseks võtta Vabariigi Valitsuse 16. detsembri s. a. otsus 1931/32. a. lisaelarve nr. 1 arvel eelkrediidi avamise asjas:

- 1) Põllutöoministeeriumile Kr. 28.000.— avalikkudeks maksudeks ja kohustusteks;
- 2) Hariduse- ja sotsiaalministeeriumile Kr. 14.700.— tasumaksmiseks Lääne õpetajate seminaris tehtud tööde eest.

SELETUSKIRI.

Riigikogule esitatud esitise tekstis oli Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi nimetus Põllutöoministeeriumiga ümber vahetatud.

Komisjon parandas selle eksitava trüki- ja esitab selle muudatusega esitise Riigikogule kinnitamiseks.

515.

Rahaasjanduse komisjoni
SELETUSKIRI

riigi eelarve seaduse täiendamise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega esitab käesoleva seaduse muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

516.

Koosseisu ja kodukorra komisjoni ettepanek.

RIIGIKOGU LIIKMETE TASU- JA SÖIDU- RAHA SEADUS.

§ 1. Riigikogu liige saab kuutasu 140 krooni.

§ 2. Riigikogu Esimees saab kuutasu 600 krooni ja peale selle riigi poolt korteri.

§ 3. Riigikogu juhatus, komisjonide ja alamkomisjonide koosolekuist osavõtmine, komisjoni koosolekuil tegeliku sekretäri kohuste täitmise ning aruandmise eest komisjonis ja Riigikogus makstakse Riigikogu liikmeile lisatasu.

Riigikogu juhatus liikmeile makstakse erilist lisatasu.

Lisatasud määratakse Riigikogu kodukorras ja nende kogusumma kuus üksikule Riigikogu kui ka Riigikogu juhatus liikmele ei tohi ületada 120 krooni.

Riigikogu Esimees ei saa käesolevas paragrahvis ettenähtud lisatasusid.

§ 4. Riigikogu liikmele makstakse sõiduraha posthobuste taksi järgi ta elukohast kuni lähema raudteejaamani või laevasadamani sõiduks Riigikogu istungjärgule ja tagasi.

§ 5. Riigikogu liikmed saavad kuus 40 krooni korteriraha.

§ 6. Riigikogu määrab oma kodukorras, missugused Riigikogu liikmete koosolekuilt puudumised loetakse vabandamatuks ja kui suured mahaarvamised tasust tehakse vabandamatute puudumiste eest.

§ 7. Käesolev seadus hakkab maksma Riigikogu V koosseisu volituste algusega. Samal ajal kaotab maksvuse Riigikogu liikmete tasu- ja sõiduraha seadus (RT 34 — 1926).

SELETUSKIRI.

Kodukorra ja koosseisu komisjon tegi praegu-maksvas Riigikogu liikmete tasu- ja sõiduraha seaduses järgmised muudatused:

§ 1 võeti kuutasuks senise 180 krooni asemel 140 krooni. Vähendamist peeti vajalikuks läbi viia 20% ulatuses. Et aga 20% vähendamine oleks andnud mitte just ümmarguse summa (144 kr.), siis selleks, et teha summat ümmarguseks, vähendas komisjon kuutasu veel 4 krooni võrra.

Vastavalt Riigikogu liikmete kuutasu vähendamisele pidas komisjon vajalikuks vähendada ka Riigikogu Esimehe kuutasu 20% võrra, ühtlasi fikseerides seda kindla summamana seaduses, sest ei peetud otstarbekohaseks, et Riigikogu Esimehe kuutasu määr oleneks Riigivanema palga määrast, nii nagu see seni on olnud.

517.

Üldkomisjoni ettepanek.

RIIGIKOGU VALIMISE, RAHVAHÄÄLETAMISE JA RAHVAALGATAMISE SEADUSE MUUTMISE SEADUS.

I.

Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse (RT 16 — 1926, RT 30 — 1929 ja RT 50 — 1931) § 116 pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 116. Jaoskonna komisjonide ja ringkonna komiteede asjaajamise kuludeks antakse Riigikogu juhatus otsusel toetust Riigikogu eelarves Riigikogu valimisteks ja rahvahääletamiseks määratud krediitide arvel.

II.

Sama seadust täiendatakse § 115 järgmises redaktsioonis:

§ 115. Hääleõiguslike kodanikkude nimekirjade pidamise, samuti nimeliste tunnistuste valmistamise (§ 67), valimis- ja hääletamisedelite ning nimeliste tunnistuste saatmise (§ 68) kulud kannavad käesoleva seaduse § 21 ettenähtud asutused.

III.

Käesolev seadus hakkab maksma 1. aprillist 1932.

SELETUSKIRI.

Käesolev seaduseelnõu on tingitud vajadusest, pöörduda tagasi olukorra juurde, mis valitses kuni 19. aprillini 1929, mil hakkas maksma 23. märtsil s. a. vastu võetud Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse muutmise seadus. Selle seadusega teatavasti võeti riigi kanda Riigikogu juhatus poolt kinnitatud normide järgi kulud, mis võisid tekkida linna-, alevi- ja vallaomavalitsuste hääleõiguslike kodanikkude nimekirjade pidamisel, nimeliste tunnistuste valmistamisel ja valimis- ja hääletamisedelite ning nimeliste tunnistuste saatmisel.

Arvestades, et tähendatud ülesannete täitmine — eriti hääleõiguslike kodanikkude nimekirjade pidamine — ei peaks koormama omavalitsusi, nõustus üldkomisjon Riigikogu juhatus ja Vabariigi Valitsuse seisukohaga, et Riigikogu 1932/1933. aasta eelarve tasakaalustamiseks, — mis eriti raske, kuna tulevad näha ette ka Riigi-

kogu valimise kulud —, on hädavajalik panna maksma endine olukord, mil omavahetused tasuta täitsid tähendatud ülesanded.

518.

Üldkomisjoni

PARANDUS-ETTEPANEK

Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise seaduse muutmise seadusele.

Täiendada eelnõu:

1) (variant:) sissejuhatava osa teine rida sõnadega: „...§§ 92 ja 116...“;

2) (variant) enne § 116. võtta sisse § 92 järgmises redaktsioonis:

„§ 92. Pärast eelmise (§ 91) paragrahvi korras arvestamist võetakse Riigikogu liikmete kohtade jaotamisel arvesse ainult need iseseisvad kandidaatide nimekirjad ja nimekirjade ühendused, mis on saanud vähemalt 3 Riigikogu liikmete kohtadest. Vähem kohti saanud iseseisvad kandidaatide nimekirjad ja nimekirjade ühendused langevad ära Riigikogu liikmete kohtade lõpulist jaotamisel ja neid ei võeta arvesse käesoleva seaduse § 93. teises lõikes ettenähtud korral.

See kitsendus ei käi vähemusrahvuste kohta, niipalju kui nende nimekirjad on esitatud vähemusrahvuste organisatsioonide poolt.“

SELETUSKIRI.

Rkl. J. Soots'i poolt tehtud parandus sai üldkomisjonis ühepalju häält poolt ja vastu ja sellepärast esitatakse komisjoni poolt Riigikogule variandina.

Komisjonis täiendati rkl. J. Soots'i ettepanekut teise lõikega, mille järgi esimeses lõikes tähendatud kitsendused ei ole maksavad vähemusrahvuste kohta.

519.

Rkl. J. Klesment'i ettepanek.

RIIGITEENISTUSE SEADUSE MUUTMISE SEADUS.

Riigiteenistuse seaduse (RT 149 — 1924) §§ 13 ja 18 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 13. Ametnik, kelle ametkoht kaotatakse, viiakse üle uuele ametkohale samas ametkonnas, mis teenistustasu suhtes mitte alla kahe astme madalamal ei seisa ta senisest kohast, vaba ametkoha puudumisel aga ametnikkude reservi, mis asub Hariduse- ja

sotsiaalministeeriumi juures ja mille korralduse määrab kindlaks Vabariigi Valitsus.

Samuti viiakse ametnikkude reservi käesolevas paragrahvis ettenähtud põhjusel kohatajäänud kaitseväelased.

§ 18. Kui reservioliija ametnik vastu ei võta kolmandat temale pakutud ametkohta, mis teenistustasu suhtes mitte alla kahe astme madalamal ei seisa ta senisest kohast, kaotab ta eelmises paragrahvis tähendatud tasu edasisaamise õiguse.

SELETUSKIRI.

Riigiteenistuse seaduse §§ 13 ja 18 muutmise vajadus on tingitud järgmistest asjaoludest:

Riigiteenistuse seaduse sõnaline redaktsioon nimetatud paragrahvides pole küllalt täpne ja võimaldab mitmesuguseid üksteisele vastukäivaid tõlgitsemisi. Nii on Riigikohus kord asunud seisukohale, et ametnikku, kelle ametikoht kaotatakse, ei saa iima tema nõusolekuta üle viia vabateenija kohale (Riigikohtu otsus 1930. a. nr. 5), hiljem aga on ta teises asjas asunud seisukohale, et kuna riigiteenistuse seaduse §§ 13 ja 18 polla ette nähtud, et uus koht peab tingimata olema ametkoht, siis võidavat ametnikku, kelle ametkoht kaotatud, üle viia ka vabateenija kohale, samuti kui ka reservioliijale ametnikule pakkuda vabateenija kohta, kui see ainult ei ole teenistustasu suhtes üle kahe astme madalam tema senisest kohast (Riigikohtu administratiiv osakonna otsus 418 II — 1931; Õigus nr. 6 — 1931).

Seda viimast tõlgitsust on asunud ära kasutama mõned riigiasutused, viies neil aladel teenivaid ametnikke, kus tulevikus koosseisude vähendamise ette näha, varem üle ülemääraste liiki, et siis hiljem nende kohtade kaotamise puhul tarvidust poleks neid viia ametnikkude reservi ega neile maksta riigiteenistuse seaduse § 17. ettenähtud tasu. Samuti on sellise tõlgitsusega ja eelpoolkirjeldatud talitusviisiga tegelikult tühistatud riigiteenistuse seaduse määrus, et ametnikke võib teenistusest vabastada ainult seadustes ettenähtud põhjustel: kaotades enne määralise ametniku ametkoha ja üle viies teda vabateenija — kas määralise või ülemääralise — kohale, on teda siis võimalik igal ajal ilma põhjusi tähendamata riigiteenistusest vabastada.

Sellist riigiteenijate käitlemist ei saa lubada. Kui Riigikogu maksma pani põhimõtte, et kord ametnikuks väljavalitud isikul on õigus ametis püsida, kuni teda sea-

dustes ettenähtud põhjustel või ülesannete lõppemise tõttu sellest ei vabastata, saades viimasel juhul teatud toetuse ning omandades õiguse eeskätt jälle ametisse tagasi võetud saada, kui selleks koht vabaneb, siis ei saa lubada, et üksikud asutused neid õigusi kaudsel teel tühistama hakkaksid, kuna teistes asutustes nad samal ajal edasi püsiksid. Sellepärast tuleks esitatud muudatused, mis õieti redaktsioonilist laadi, kiire korras maksma panna. Olgu tähendatud, et pärast üldist riigiteenistuse seadust maksma pandud välisteenistuse seaduses (§ 9) ja õppejõudude teenistuse seaduses (§ 54) vastavad määrused ettepanud muudatustele vastavalt on väljendatud.

Mis puutub § 13-da täiendamisesse määrusega, et koht, kuhu ametnik samas ametkonnas üle viiakse, ei või teenistustasu suhtes üle kahe astme madalam olla tema senisest kohast, siis on see tarvilik

selle paragrahvi kooskõlastamiseks § 18-ga. Pole põhjust, miks ametnikku samas ametkonnas võiks viia üle ükskõik missugusele kohale, hiljem aga reservist ainult mitte üle kahe palgaastme madalamale kohale.

520.

Riigi majapidamise aruande komisjoni ettepanek.

RIIGI 1930/1931. A. EELARVE TÄITMISE NING KASSA ARUANDE JA RIIGIKASSA BILANSI KINNITAMISE SEADUS.

§ 1. Riigi 1930/1931. a. kulud ja sulgemisele kuuluvad ülejäägid kinnitatakse järgmiselt:

KULUD.

1) Korralised kulud:

Riigikogu	Kr.	467.507.16
Riigikontroll	„	348.233.35
Riigivanem ja riigikantselei	„	959.092.35
Hariduse- ja sotsiaalministeerium	„	15.367.851.65
Kaitseministeerium	„	16.875.999.49
Kohtu- ja siseministeerium	„	7.849.685.06
Majanduseministeerium	„	5.654.574.20
Põllutöministeerium	„	5.917.200.06
Teedeministeerium	„	22.906.563.62
Välisministeerium	„	1.000.366.90
Riigivõlad	„	5.665.606.14

Kokku korralised kulud Kr. 83.012.679.98

2) Erakorralised kulud:

B. riigikeskasutuste kulud:

Riigivanem ja riigikantselei	Kr.	41.998.62
Hariduse- ja sotsiaalministeerium	„	537.681.—
Kaitseministeerium	„	1.576.509.74
Kohtu- ja siseministeerium	„	191.209.93
Majanduseministeerium	„	5.505.524.74
Põllutöministeerium	„	510.379.55
Teedeministeerium	„	4.912.562.52
Välisministeerium	„	14.074.79

Kokku riigikeskasutuste kulud Kr. 13.289.940.89

B. operatsioonifondid:

Majanduseministeerium	Kr.	399.855.—
Põllutöministeerium	„	255.050.—
Teedeministeerium	„	10.000.—

Kokku operatsioonifondid Kr. 664.905.—

Kokku erakorralised kulud Kr. 13.954.845.89

Kokku kulud Kr. 96.967.525.87

Sulgemisele kuuluvad ülejäägid.

1) Korraliste kulude alal:

Riigikogu	Kr.	19.018.84
Riigikontroll	„	4.803.65
Riigivanem ja riigikantselei	„	6.963.65
Hariduse- ja sotsiaalministeerium	„	297.358.35
Kaitseministeerium	„	669.827.51
Kohtu- ja siseministeerium	„	78.500.94
Majanduseministeerium	„	1.296.654.80
Põllutöministeerium	„	136.167.94
Teedeministeerium	„	435.978.64
Välisministeerium	„	47.341.10
Riigivõlad	„	64.297.86

Kokku korraliste kulude alal Kr. 3.056.913.28

2) Erakorraliste kulude alal:

A. riigikeskasutuste kulud:

Riigivanem ja riigikantselei	Kr.	1.38
Hariduse- ja sotsiaalministeerium	„	5.925.—
Kaitseministeerium	„	397.395.65
Kohtu- ja siseministeerium	„	5.905.07
Majanduseministeerium	„	406.805.26
Põllutöministeerium	„	20.055.45
Teedeministeerium	„	62.597.48
Välisministeerium	„	15.925.21

Kokku riigikeskasutuste kulud Kr. 914.610.50

b) operatsioonifondid:

Majanduseministeerium	Kr.	145.—
---------------------------------	-----	-------

Kokku operatsioonifondid Kr. 145.—

Kokku erakorraliste kulude alal Kr. 914.755.50

Kokku kuulub sulgemisele Kr. 3.971.668.78

Maha arvates riigi 1930/1931. a. eelarves Teedeministeeriumile korralisteks kuludeks ptk. IV, § 14 alal määratud krediidist ülekulutatud summa, mis kaetakse sama eelarve-aasta krediidide ülejääkidega . . . . . „ 424.26

Suletakse Kr. 3.971.244.52

§ 2. Riigi 1930/1931. a. tulud kinnitatakse järgmiselt:

1) Korralised tulud:

Otsekohesed maksud.

Ptk. I. Tulumaks	Kr.	2.860.620.23
„ II. Äri- ja tööstusemaks	„	2.663.229.80
„ III. Maa- ja hoonetemaks	„	427.207.42
„ IV. Maks kapitali intressidelt	„	492.863.93
„ V. Kinnistusemaks	„	861.826.75
„ VI. Pärandusemaks	„	487.740.65

Kokku otsekohesed maksud Kr. 7.793.488.78

Lõivud ja tasumaksud.

Ptk. VII. Tempelmaks ja lõivud	Kr.	4.640.657.62
„ VIII. Patendid ja proovid	„	122.860.93
„ IX. Mitmesugused tasumaksud	„	425.621.—

Kokku lõivud ja tasumaksud „ 5.189.139.55

Kaudsed maksud.

Ptk. X.	Tollid	Kr. 19.983.820.51	
„ XI.	Aktsiisid	„ 4.627.316.16	
	Kokku kaudsed maksud	„ 24.611.136.67	

Riigi monopolid.

Ptk. XII.	Piiritusemonopol	Kr. 12.444.034.17	„ 12.444.034.17
-----------	----------------------------	-------------------	-----------------

Riigi ettevõtted ja varad.

Ptk. XIII.	Riigi kapitalid	Kr. 2.790.387.95	
„ XIV.	Maad, hooned, metsad ja veed	„ 4.821.803.68	
„ XV.	Raudteed	„ 15.165.996.19	
„ XVI.	Sadamad ja laod	„ 1.155.209.43	
„ XVII.	Post, telegraaf ja telefon	„ 5.462.711.92	
„ XVIII.	Mitmesugused riigi ettevõtted	„ 2.381.132.45	
„ XIX.	Mitmesugused riigi varad	„ 352.844.44	
	Kokku riigi ettevõtted ja varad	Kr. 32.130.086.06	
Ptk. XX.	Segatulud	„ 1.352.241.39	
	Kokku korralised tulud	Kr. 83.520.126.62	

2) Erakorralised tulud:

§ 1.	Operatsioonifondide ja laenude tagasimaks	Kr. 1.000.642.50	
„ 3.	Rannasõiduliinide eksploateerimine	„ 33.578.25	
„ 4.	Laen raudteede ehitamiseks	„ 2.437.444.15	
„ 5.	Eesti Panga aktsiate müügihinna vahe	„ 312.330.—	
„ 7.	Teravilja ostu-müügi korraldamise kulude tagasimaks	„ 13.977.58	
	Eelmiste aastate eelarvete täitmise ülejääkidest juurdearvatud summad (Riigi eelarve seaduse § 41)	„ 5.082.719.97	
	Riigi kassatagavarade täiendamiseks Eesti Pangast tehtud ajutine laen	„ 4.778.140.50	
	Kokku erakorralised tulud	Kr. 13.658.832.95	
		Kr. 97.178.959.57	
	Tagasimaks eelmiste aastate tuludest	„ 211.433.70	
	Kokku tulud	Kr. 96.967.525.87	

§ 3. Riigi 1930./1931. a. kassa aruanne ja riigikassa bilanss 31. märtsil 1931. a. kinnitatakse järgmistes kogusummades:

A. Riigi 1930/1931. a. kassa aruanne:

1)	Kassa saldo 1. aprillil 1930. a.	Kr. 15.640.116.40
2)	Sissetulek 1930/1931. a.	„ 93.886.026.88
3)	Väljaminek 1930/1931. a.	„ 100.275.739.36
4)	Kassa saldo 31. märtsil 1931. a.	„ 9.250.403.92
B.	Riigikassa bilanss 31. märtsil 1931. a. tasakaalus	„ 226.049.228.78

§ 4. Käesoleva seaduse §§ 1 ja 2 tähendatud kulu- ja tulusummade kinnitamine eelarve täitmise aruande korras ei takista tähendatud summade selgitamist vastavate asutuste poolt ja sel puhul esilekerkinud asjade otsustamist vastavalt seadustele.

SELETUSKIRI.

Riigi majapidamise aruande komisjon esitab seaduseelnõu Riigikogule vastuvõtmiseks.

521.

Maakomisjoni

SELETUSKIRI

riigi tööstusettevõtete, ärikohtade ja vilja-puuaedade omanduseks andmise seaduse § 9 muutmise seadusele.

Maakomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ja esitab seaduseelnõu Riigikogule vastuvõtmiseks.

522.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

sisemaa maksuvahendite liikumise korraldamise seadusele.

Riigikogu rahaasjanduse komisjon ühines valitsuse ettepanekuga ja esitab käesoleva seaduse muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

Asjaliku õiendusena luges komisjon tarvilikuks siinkohal tähendada, et valitsuse eelnõu seletuskirjas toodud väide, nagu oleks Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamise seaduse arutamisel rahaasjanduse komisjon keeldunud Eesti kroonide välismaale viimise kitsenduste maksmapanemisest, on ekslik, sest selles osas, mis puudutas sisemaa maksuvahendite korraldamist, võttis rahaasjanduse komisjon Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamise seaduseelnõu muutmata vastu.

Eeltoodud õiendusega ühineb rahaasjanduse komisjon Vabariigi Valitsuse motiividega käesoleva seaduseelnõu juurde.

523.

Üldkomisjoni ettepanek.

SUVITUS- JA RAVITSUSKOHTADE SEADUSE MUUTMISE SEADUS.

Suvitus- ja ravitsuskohtade seaduse (RT 109/110 — 1925) § 7 märkus muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 7.

Märkus. Narva-Jõesuu alevis annab käesoleva seaduse § 6. ja § 7. nõutavad load alevivalitsus.

Lubade andmise teistes alevites võib Kohtu- ja siseminister panna maavalitsuse ettepanekul vastavale alevivalitsusele.

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon, et ära hoida edaspidiseid seaduse muutmisi, mis tingitud Suvitus- ja ravitsuskohtade seaduse § 6. ja § 7., võttis § 7 märkusesse juurde uue lause: „Lubade andmise teistes alevites võib Kohtu- ja siseminister panna maavalitsuse ettepanekul vastavale alevivalitsusele.“

Märkuse esimese osa võttis komisjon selle muudatusega vastu, et kustutas Elva alevi nimetuse, selle eeldusega, et uue seaduse vastuvõtmisega võib Kohtu- ja siseminister nim. lubade andmise vastava maavalitsuse ettepanekul panna alevivalitsusele, s. o. ka Elva alevivalitsusele.

524.

Üldkomisjoni ettepanek.

SÕJAVÄEOSADE JA -ASUTUSTE ALLA VÕETUD RUUMIDE ÜÜRISEADUSE § 4 MUUTMISE SEADUS.

(Vabariigi Valitsuse ettepanek Riigikogule 2. III 1932 — prot. nr. 29 p. II — 3 vastu võtta muutmata.)

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon võttis ka Vabariigi Valitsuse eelnõu vastu muutmata. Üldkomisjon arvab, et sõjaväeosade ja -asutuste alla võetud ruumide üürinormisid on otstarbekohasem määrata Vabariigi Valitsuse määrusega, kui seadusega ja selles mõttes tuleks sõjaväeosade ja -asutuste alla võetud ruumide üüriseadust muuta.

525.

Üldkomisjoni ettepanek.

TALUMAADE SUURUSE KOHTA KÄIVATE KITSENDUSTE KAOTAMISE SEADUS.

§ 1. Käesoleva seaduse maksmahakkamisega kaotavad maksvuse:

- 1) Eestimaa talurahva seaduse (1856. a.) §§ 58, 59 ja 208;
- 2) Liivimaa talurahva seaduse (1860. a.) §§ 114, 118, 221 ja 223;
- 3) Saaremaa talurahva maakorralduse määruse (1865. a.) §§ 21, 22 ja 37;
- 4) Talumaade tükeldamise alammäärade muutmise seadus (RT 107/108 — 1925);
- 5) Maakorralduse seaduse (RT 23 — 1926) § 9.

SELETUSKIRI.

Eestimaa ja Liivimaa talurahva seadustes ja Saaremaa talurahva maakorralduse määruses on ettenähtud kitsendused talumaade tükeldamisel. Eestimaa talurahva seaduses ja Saaremaa maakorralduse määruses on talude suuruse alam- ja ülemmäärad väljendatud tiinudes, kuid Liivimaa talurahva seaduses on tiinude asemel ettenähtud adrad ja taaldrid. Omandusüksuste tükeldamisel tuleb katastri asutustel eelpooltähendatud seaduse nõuete täitmist alaliselt kontrollida. See kontroll on eriti raskepärane Lõuna-Eestis, kus iga plaani juurde, mida kinnitamiseks esitatakse, tuleb nõutada veel vakuraamatute lisalehed, kus tähendatud on maksualune tulu. Endiste Liivimaa atrade ja taaldrite arvestust poieks üldse vaja, kuid Talurahva seaduste täitmiseks peab neid siiski arvestama, mis plaanide kontrollimise ja kinnitamise võrdlemisi raskepäraseks teeb. Kuid teisest küljest teevad Talurahva seadustes ettenähtud kitsendused raskusi ka riikliku asundustegevuse juures. Asunduskapitali arvel omandatud maid on sagedasti vajalik anda juurdelõigeteks olemasolevatele taludele, kuid nende juurdelõigete kinnistamist omandajate nimele takistavad Talurahva seadustes ettenähtud kitsendused.

Eelpooltoodud põhjustel tuleks Talurahva seadusi muuta ja talumaade kohta käivad kitsendused kaotada.

Ühenduses kitsenduste kaotamisega kerib aga esile küsimus, kas ei oleks vast põllumajanduse huvides tarvilik seadusega ette näha mingisuguseid kitsendusi selleks, et tulevikus ära hoida maade pulveriseerimist. Selle kohta peab tähendama, et seadusandlisel teel sarnaste kitsenduste loomine on võrdlemisi raskepärane, kuid kui siiski tegelik elu peaks näitama, et pulveriseerimise protsess meil hädaohtliku kuju ähvardab võtta, oleks võimalik seda hädaohtu kõrvaldada tulevikus seadusandlisel teel.

Senini riiklikust maatagavarast müüdüd maakohtade juures on tükeldamisi ainult harvadel juhtudel ette tulnud, olgugi, et nende maade tükeldamist seadused ei takista.

Kõigil neil kaalutlustel leidis üldkomisjon Vabariigi Valitsuse poolt esitatud Põllumajanduslikkude kinnisvarade kaitse seaduses vastuvõetava olevat ainult viimase paragrahvi, mis kaotab seni maksvad kitsendused ja ühtlase korra loob kõigi põllumajanduslikult kasutatavate maade suhtes. Koosõlas sellega muudeti ka seaduseelnõu pealkiri.

526.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

TARIIFI NÕUKOGU SEADUSE MUUTMISE SEADUS.

Tariifi nõukogu seaduse (RT 106 — 1923) § 2 muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 2. Tariifi nõukogus on 16 liiget: juhataja — Teedeminister või tema asetäitjana ministri abi, ja järgmiste asutiste ning organisatsioonide esindajad: kolm Teedeministeeriumi, kaks Majanduseministeeriumi, üks Põllutööministeeriumi, üks Välisministeeriumi, üks Kaitseministeeriumi, kaks Kaubandustööstuskoja, kaks Põllutöökoja, kaks Eestimaa Töölisühingute Keskkliidu ja üks omavalitsuste esindaja linnade ja maakondade liidu ühisel valimisel.

Tariifi nõukogu koosolekutest teatatakse Riigikontrollile koosolekust osavõtmise võimaldamiseks sõnaõigusega.

Teedeministril ja nõukogul on õigus arvamuse avaldamiseks juurde kutsuda väljastpoolt eksperte ja teisi isikuid.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon suurendas Põllutöökoja ja Eestimaa Töölisühingute Keskkliidu esindajate arvu tariifi nõukogus 1 pealt 2 peale, nii et nüüd neil on võrdne arv esindajaid Kaubandus-Tööstuskojaga.

Muus osas ühines komisjon Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ja esitab käesoleva elnõu nende muudatustega Riigikogule vastuvõtmiseks.

527.

Üldkomisjoni ettepanek.

TERVISHOIUPERSONAALI KUTSETEGEVUSE SEADUS.

1. peatükk.

Tervishoiupersonaali liigitus ja registreerimine.

§ 1. Tervishoiupersonaali hulka käesoleva seaduse alusel kuuluvad:

- 1) arstid,
- 2) hambaarstid,
- 3) rohuteadlased ja rohuteadlaste kandidaadid,
- 4) apteegiassistendid ja -praktikandid,
- 5) õed kliinilise, hoolekande ja ämmaemanda kutse aladelt,
- 6) masseerijad ja
- 7) hambatehnikud.

§ 2. Eelmises (1) paragrahvis tähendatud isikud, kui nad soovivad töötada vastaval kutsealal, peavad endid registreerima tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse poolt maksuma pandud määrustes ettenähtud korras. Registreerimise kohta annab tervishoiu- ja hoolekandevalitsus registreeritavale vastava maa- või linnaarsti kaudu sellekohase tunnistuse.

Isikud, kes nõuete kohaselt registreeritud, loetakse paragrahvis 1 nimetatud kutsete alal teotsevateks.

Registreeritud tervishoiupersonaali kohta annab tervishoiu- ja hoolekandevalitsus välja sellekohase nimekirja.

§ 3. Eelmises (2) paragrahvis tähendatud isikud kustutatakse registreeritud isikute nimekirjast:

1) surma korral;

2) omal soovil kirjaliku teadaande põhjal, mille nad on kohustatud esitama tervishoiu- ja hoolekandevalitsusele kohaliku maa- või linnaarsti kaudu;

3) kohtu või tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse otsuste põhjal, kui nende otsustega on neile kutsetegevus keelatud.

Ajutiselt kustutab tervishoiu- ja hoolekandevalitsus registreeritud isikute nimekirjast isikud, kes ajutiselt üle läinud muule tegevusalale, mis neid takistab kutsetegevuses, samuti isikud, kes rohkem kui ühe aasta kestel ei ole tegutsenud omal kutsealal. Ajutiselt registrist kustutatud isikud kantakse uuesti registrisse nende vastavate sooviavalduste põhjal, väljaarvatud § 33 tähendatud erand, kui möödunud takistused, mis tinginud nende ajutiselt registrist kustutamise või kui nad uuesti asunud tegevusse omal kutsealal.

2. peatükk.

Arstid.

§ 4. Arsti kutse alal töötamise õigus on isikuil, kes:

1) on lõpetanud Tartu ülikooli arstiteaduskonna arstiastmega,

2) kuuluvad Eesti Vabariigi kodakondsusse ja valdavad riigikeelt.

§ 5. Iga kutsealal töötav arst on kohustatud:

1) ravimisele võetud haigeid parema tundmise järele ravima, kasutades selle juures täieliselt oma teadmisi ja kogemusi ning hoolitsedes haige huvide ja tervete kaitse eest;

2) abitarvitajale andma arstiabi ja ilmuma igal ajal kutsutud kohta, kusjuures arstiabi andmisest ja abitarvitaja juurde

kohale ilmumisest võib arst keelduda a) arsti enese haiguse korral b) nakkushaiguse korral arsti perekonnas või arsti kokkupuutumisel nakkushaigusega, kuni sellele ei ole jõudnud järgneda tarvilik desinfektsioon ja c) teistel sellelaadistel mõjuvatel põhjustel;

3) raskemate haiguste või operatsioonide korral nõu pidama arstide-eriteadlastega, kui seda nõuab haige seisukord või kui seda soovivad kas haige või ta omaksed;

4) pidama haigete isiklike või perekonnasaladusi, väljaarvatud juhud, mil nende avaldamine vastavate seadustega on arstile kohuseks tehtud;

5) ilmuma seaduslikus korras kindlaks määratud tasu eest politsei- või kohtuvõimude kutsel koolnute lahkamisele, ülevaatusele või kohtusse ekspediks juhtudel, kui takistavatel asjaoludel ei saa ilmuda ametlik arst (maa-, linna- või kohtuarst) või kui kohus peab ilmumise tarvilikuks; ilmumisest keeldumine on lubatud mõjuvatel põhjustel, nagu a) arsti enese haiguse korral b) raske haiguse korral arsti perekonnas, mis nõuab arsti juuresolekut, või c) kui arst on saanud kutse ilmuda raske haige või sünnitaja juurde;

6) kirjutama rohutähed (retseptid) selgelt ning loetavalt;

7) esitama maa- või linnaarstile möödunud aasta arstliku tegevuse kohta aruande tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse poolt määratud ajaks ja maksmapandud vormi järele;

8) täitma ülesandeid, mis on ette nähtud teistes vastavates seadustes ja määrustes.

§ 6. Kutsealal töötaval arstil on keelatud arstirohtude müümine ja nende valmistamine müümise otstarbel.

§ 7. Kutsealal töötav arst võib anda arstitunnistusi, äratahendades, millal, kellele, mis otstarbeks ning kelle soovil tunnistus antud.

§ 8. Eriarsti (spetsialisti) nimetuse ning selle nimetuse tarvitamise aluste, samuti ka arstliku kutsetegevuse õiguse saamiseks vajaliku ettevalmistava staashi kohta on Hariduse- ja sotsiaalministril õigus maksuma panna määrusi.

§ 9. Isikutele, kes paragrahvide 2, 3 ja 4 nõuetele vastavalt arstlikuks kutsetegevuseks pole luba saanud, on keelatud haigete ravimine ja arstirohtude ja teiste vahendite tarvitamine ravimise otstarbel, väljaarvatud esimese abi andmine õnnetusjuhtude puhul ning juhuslik abiandmine.

3. peatükk.

Hambaarstimise alal teotsevad arstid ja hambaarstid.

§ 10. Hambaarstimise alal töötamise õigus on peale arstide isikutel, kes enne käesoleva seaduse jõusseastumist seaduslikus korras on hambaarstidena ja dentistiidena registreeritud ning kutsetegevuseks loa saanud.

Nende kohta on maksvad käesoleva seaduse § 5 p. p. 1, 3, 4, 6, 7 ja 8 loetletud nõuded.

§ 11. Rohtude kirjutamine on hambaarstidele ja dentistidele lubatud tervishoiu ja hoolekandevalitsuse poolt maksuma pandud määruste alusel.

§ 12. Igal hambaarstimise alal töötaval arstil ja hambaarstil võib olla ainult üks ravimiskabinett.

4. peatükk.

Rohuteadlased ja rohuteadlase kandidaadid.

§ 13. Rohuteadlase kutsealal on õigus töötada isikutel, kes:

1) on lõpetanud Tartu ülikooli arstiteaduskonna rohuteaduse osakonna;

2) kuuluvad Eesti Vabariigi kodakondsusesse;

3) valdavad riigikeelt ja

4) on töötanud peale ülikooli diplomi saamist tegelikult ja tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktori poolt kinnitatud kava kohaselt kaks aastat esimese järgu vabamüügi apteekides rohuteadlase kandidaadina.

Tartu ülikooli arstiteaduskonna rohuteaduse osakonna lõpetanud isikuil, kes on enne ülikooli astumist või ülikooli töö vaheaegadel töötanud esimese järgu vabamüügi apteekides vähemalt kaks aastat, nõutakse peale ülikooli lõpetamist rohuteadlase kutseõiguste saamiseks üheaastast järelepraktikat esimese järgu vabamüügi apteekides rohuteadlase kandidaadina.

§ 14. Eelmises 13 paragrahvis tähendatud kutseõigusega rohuteadlasele on lubatud juhatada apteeki, farmatsöidilist laboratooriumi ja muid tema ettevalmistusele vastavaid asutusi, pidada antud loa põhjal või pärimise või ostuteel omandatud vabamüügi apteeki kui ka rentida pärijate apteeki, silmaspidades igal juhul vabamüügi apteekide avamise seaduses ettenähtud tingimusi ja nõudmisi.

Paragrahv 13 tähendatud rohuteadlase kandidaadile on lubatud töötada apteekides, farmatsöidilistes laboratooriumides ja muudes rohuteadlase ettevalmistusele vas-

tavates asutistes vastutava kutseõigusega rohuteadlase juhatusel. Rohuteadlase kandidaadil on õigus kutseõigusega rohuteadlast ainult ajutiselt ja lühemat aega asendada.

§ 15. Vabamüügi apteekide, farmatsöidiliste laboratooriumide ja rohumadude vastutavad juhatajad kinnitab ametisse tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor.

§ 16. Rohuteadlased, kes juhatavad vabamüügi apteekte, on kohustatud:

1) hoolitsema selle eest, et apteek on alati varustatud täieväärtsüklide droogidega, galeeniliste preparaatidega, keemilis-farmatsöidiliste vahenditega ja eripreparaatidega, niisugusel määral, nagu nõuab apteegi töö, kui ka kõigi tarvilikkude farmatsöidiliste ja keemiliste aparaatidega ja riistadega, mis peavad vastama oma ülesannetele ja nõuetele;

2) valvama, et rohud valmistatakse, hoitakse ja antakse välja teaduse ja tervishoiu nõuete kohaselt;

3) toimetama kohtuvõimude poolt nende peale pandud kohtu-keemilisi analüüse seaduslikus korras kindlaks määratud tasu eest;

4) nõudma, et apteegi personaal täidaks oma kohuseid korralikult ja täpselt ning et rohuteadlase kandidaadid ja apteegi praktikandid edeneksid õiguste saamiseks vajalikus praktikas;

5) näitama ette ametnikkudele, kellele on seaduste alusel revideerimise õigus, kõik apteegi ruumid, materjalid ja rohud, aparaadid ja instrumendid, nõorraamatud ja retseptid;

6) esitama aruande apteegi tegevuse kohta tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse poolt määratud ajaks ja maksmapandud vormi järele.

§ 17. Kui apteegi juhataja apteegist lahkub, siis täidab tema aset, tema määramisel, üks rohuteadlastest, nende puudumisel — üks rohuteadlase kandidaatidest, viimaste puudumisel — üks apteegi assistentidest.

§ 18. Apteekides töötavad rohuteadlased ja rohuteadlase kandidaadid on kohustatud:

1) täitma apteegijuhataja seaduslikke käske kõiges selles, mis puutub rohtude valmistamisesse, hoidmisesse ja väljaandmisesse, registreerimisesse, apteegi korrasse ning küsima apteegi juhatajalt seletust, kui tekib kahtlus rohu valmistamisel, ja kandma vastust oma töö eest apteegis;

2) pidama nendele kutsetegevuse juures kas haige, selle perekonna või arsti

poolt avaldatud saladusi, väljaarvatud juhud, kus nende avaldamine on vastavate seadustega lubatud.

5. peatükk.

Apteegi assistendid ja praktikandid.

§ 19. Juhul, kui ei jätku apteekides töötamiseks vajalikul arvul rohuteadlasi ja rohuteadlase kandidaate (§ 13), võib Hariduse- ja sotsiaalminister, ära kuulanud riigi tervishoiu nõukogu arvamuse, võimaldada omada apteegiassistendi kutset isikuile, kes:

1) kuuluvad Eesti Vabariigi kodakondsusesse;

2) valdavad riigi keelt;

3) on vähemalt kaks aastat töötanud esimese järgu apteekides apteegipraktikandina ja õiendanud katsekomisjoni ees sellekohase katse apteekide praktilise töö ja vastavate seaduste ja määruste tundmises.

Katsekomisjon koosneb ühest tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse esindajast, tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktori määramisel, ühest Tartu ülikooli arsti teaduskonna rohuteaduse osakonna esindajast, osakonna määramisel, ning ühest rohuteadlaste organisatsioonide esindajast, tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktori määramisel.

Katsete kava ja katsekomisjoni otsused kinnitab tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor, kes annab katseid õiendanule apteegiassistendi kutse tunnistuse.

Katsetest osavõtjailt võetakse kulude katteks maksu Hariduse- ja sotsiaalministri poolt kindlaks määratud suuruses, mis tuleb tasuda katsele ilmumiseks sooviavalduse esitamisel.

§ 20. Apteegiassistendid on õigus töötada apteekides ja teistes farmatsöidilistes asutustes rohuteadlaste ja rohuteadlase kandidaatide abijõududena farmatsöidilises töös. Rohuteadlase ja rohuteadlase kandidaadi äraolekul võib apteegiassistent täita lühema aja jooksul, mis määratakse tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktori juhtnõuroides, rohuteadlase kohuseid.

§ 21. Apteegipraktikandid on rohuteadlaste, rohuteadlase kandidaatide ja apteegiassistendide abijõud apteegis ja valmistavad endid nende juhatusel teoreetiliselt ja praktiliselt ette apteegi assistendi kutsele.

Apteegipraktikantideks võivad astuda I ja II järgu vabamüügi apteekidesse isikud, kes

1) kuuluvad Eesti Vabariigi kodakondsusesse;

2) valdavad riigikeelt;

3) omavad keskkooli lõputunnistuse ja oskavad ladina keelt keskkooli õppekava ulatuses.

Nende praktikat II järgu apteekides kutseõiguste saamiseks arvesse ei võeta.

§ 22. Apteegi praktikandid töötavad tervishoiu ja hoolekande direktori poolt kinnitatud kava järele rohuteadlaste juhatusel ja järelvalvel ning ei või asendada rohuteadlasi, rohuteadlase kandidaate ega apteegiassistente.

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsus jätab arvestamata praktikat niisuguses esimese järgu vabamüügi apteegis, kus ei täideta maksmapandud kava nõudmisi praktikantide ettevalmistamisel.

§ 23. Rohuteadlaste, rohuteadlase kandidaatide ja nende abijõudude — apteegiassistendide ja apteegipraktikantide — suhtelise arvu kindlaksmääramine, apteekides või farmatsöidilistes asutustes, nende töörohkust ja vajadust silmas pidades on tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktori ülesanne.

6. peatükk.

Õ e d.

§ 24. Õdede ettevalmistamine toimub vastavates õdede koolides, mis töötavad tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse poolt kinnitatud põhikirja ja õppekava alusel.

Kooli lõpetajad omandavad põhikirjas ettenähtud kliinilise-, hoolekande- või ämmaemand-õde kutse, või kõik kolm kutset koos.

Õed töötavad arstide abijõududena ja arstide juhatusel nii haigemajades kui ka erapraktikas.

§ 25. Õe kutse alal töötamise õigus on isikuil, kes:

1) on lõpetanud paragrahvis 24 nimetatud õdede kooli õe kutsega, ja

2) kuuluvad Eesti Vabariigi kodakondsusesse ja valdavad riigikeelt.

§ 26. Ämmaemand-õde on kohustatud:

1) abitarvitajale andma sünnitusabi; ilmudes abiotsijaga või selle kutsel igal ajal kutsutud kohta, kusjuures ilmumisest võib õde keelduda: a) enese haiguse korral, b) nakkushaiguse korral oma perekonnas, c) vähemalt kolme päeva jooksul peale tegevust sünnituspalavikuga haige juures ja d) teistel sellelaadistel mõjuvatel põhjustel;

2) viibima sünnitaja juures kuni sünnituse täielise lõpuni, lahkumine enne sünnituse lõppu on lubatud ainult sel juhul, kui õde sünnitaja nõusolekul jätab enda asemele mõne teise ämmaemand-õde;

3) raske sünnituse korral viivitamata kutsuma sünnituse juurde arsti;

4) pidama sünnitajate isiklikke või perekonnasaladusi, mis temale teatavaks saanud, välja arvatud juhud, mil see vastavate seadustega on kohuseks tehtud;

5) sisse kandma maa- või linnaarsti poolt antud nõorraamatusse andmed vastuvõetud sünnituste kohta;

6) esitama määratud tähtaegadeks kohalikule maa- või linnaarstile aruanded oma kutsetegevuse kohta tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse poolt antud vormi järgi.

§ 27. Ämmaemandal-õel on keelatud haigete ravimine kui ka raseduse katkestamine.

7. peatükk.

M a s s e e r i j a d.

§ 28. Masseurija kutse alal töötamise õigus on isikuil, kes:

1) on lõpetanud tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse poolt kinnitatud põhikirja ja õppekava alusel teotseva kooli või kursused masseerija kutsega;

2) kuuluvad Eesti Vabariigi kodakondsusse ja valdavad riigikeelt.

§ 29. Masseurijad võivad töötada ainult arstide abijõududena arsti juhatusel ja vastutusel. Iseseisvalt töötamine ja haigete vastuvõtmine on nendele keelatud.

8. peatükk.

H a m b a t e h n i k u d.

§ 30. Hambatehnikud valmistavad arstide ja hambaarstide poolt antud tunnistuste või eeskirjade põhjal kunsthambaid ja hambakroone ning teevad teisi sarnaseid tehnilisi töid. Proteeside valmistamine ilma arsti või hambaarsti tunnistuse või ettekirjutuse ja hammaste ravimine on nendele keelatud.

Hambatehnikute tööruumide, nende siseseadete ja töö juures tarvitavate materjalide kui ka arstide ja hambaarstide poolt nende ettekirjutusel hambatehnikute juures tehtud tööde eest abitarvitajatelt võetavate tasude kohta on tervishoiu- ja hoolekandevalitsusel õigus maksta panna määrusi.

§ 31. Hambatehnikuteks võivad olla isikud, kes:

1) kuuluvad Eesti Vabariigi kodakondsusse;

2) valdavad riigikeelt;

3) on lõpetanud vähemalt 6-klassilise algkooli, ja

4) peale vastava teoreetilise ja prakti-

lise ettevalmistuse on omandanud hamba- tehniku kutse sellekohase katsekomisjoni ees, mille koosseisu määrab tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor.

Katsete kava kinnitab tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor, kes kinnitab ka katsekomisjoni otsused ning annab katseid õiendatuile vastava kutsetunnistuse.

Katsetelt osavõtjailt võetakse kulude katteks maksu Hariduse- ja sotsiaalministri poolt määratud suuruses, mis tuleb tasuda katsele ilmuniseks sooviavalduse esitamisel.

9. peatükk.

Erandid üldeeskirjadest.

§ 32. Tervishoiu- ja hoolekandevalitsus võib erandlikkudel juhtudel anda käesolevas seaduses ettenähtud kutsete alal kutsetegevuse lubasid sellekohaste palvete põhjal nendele isikutele, kes ei vasta paragrahvis 4, 10, 13, 19, 20, 24, 28 ja 31 loendatud mõnede nõuetele, kusjuures aga need isikud oma haridusliku ja kutselise ettevalmistuse suhtes peavad vastama nimetatud paragrahvides loendatud nõuetele; vastavuse otsustamine kuulub tervishoiu- ja hoolekandevalitsusele. Välismaa diplomiga arstidele kutsetegevuseks loaandmise küsimused vaatab läbi enne küsimuse otsustamist riigi tervishoiu nõukogu. Välismaa diplomiga arstide konsultatsioonidest ja konsiiliumidest osavõtmine sünnib tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse nõusolekul.

§ 33. Paragrahvis 1 tähendatud isikud, kui nad peale vastava kutse saamist selle kutse alal kümne aasta jooksul tegelikult ei ole töötanud või kui nad tegelikult töötamine on katkestanud kümneks üksteisele järgneva aastaks, võivad kutsetegevuseks sellekohase loa saada tervishoiu- ja hoolekandevalitsuselt kas tingimusteta või tingimusel, et nad vastava õppeasutise juures õiendaksid uued katsed ja teeksid praktilised tööd alustel ja korras, millised igal üksikul juhul määrab tervishoiu- ja hoolekandevalitsus. Tingimusteta võib luba anda isikutele ainult siis, kui nad pidevalt on ühendas seisnud arsti-, rohuteaduse või rahva tervishoiu aladega.

§ 34. Kui kutsealal töötava tervishoiu- personaali hulka kuuluvatest isikutest keegi oskuse või tarvilikkude teadmiste puudumisel teeb kutsetegevuses ilmseid vigu, siis võib tervishoiu ja hoolekandevalitsus kutsetegevuses oskamatus või teadmiste puudumist näidanud isikutele kutsetegevuse ajutiselt keelata tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse poolt määratud isikute või komisjoni

poolt toimetatud sellekohase juurdluse põhjal.

Kutsetegevuseks ei või esimeses lõikes tähendatud isikud luba saada enne uue katse õiendamist vastava õppeasutise juures või komisjoni ees, nendes ainetes, milles nimetatud isikute teadmised on tunnustatud tervishoiu- ja hoolekande-valitsuse otsusel puudulikkudeks. Samuti võib nõuda nendelt isikutelt praktiliste tööde tegemist sellekohastes asutistes tervishoiu- ja hoolekande-valitsuse otsusel ja tema poolt määratud aja kestusel.

§ 35. Eelmises (34) paragrahvis esimeses lõikes tähendatud korras võib tervishoiu- ja hoolekandevalitsus võtta ära ajutiselt tähtajaga kuni ühe aastani, raskemal juhtudel jäädavalt, kutsetegevuse õiguse tervishoiu personaali kuuluvailt isikuil, kes kutsetegevuse alal küllaldase hoolikuse puudumisel või lohakuse tagajärjel teinud ilmseid vigu, või kes ei täida seaduses või määrustes ettenähtud kutsetegevusse puutuvaid kohustusi.

§ 36. Tervishoiupersonaali hulka kuuluvad isikud, keda on tabanud vaimuhaigused, närvihaigused raskel kujul või mõned muud niisugused rasked haigused või vaimlised või kehalised vead, mis kutsetegevust takistavad, kaotavad töötamise õiguse oma kutsealal tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse otsusel. Sellekohane otsus tehakse vastava akti alusel isiku tervisliku seisukorra kohta; tervise ülevaatuse toimetab ja akti koostab tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse poolt määratud komisjon, kuhu kuuluvad:

- 1) tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse esindaja tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktori määramisel;
- 2) kohalik maa- või linnaarst;
- 3) eriteadlane arst.

10. peatükk.

Lõpp- ja elluviimise eeskirjad.

§ 37. Käesoleva seaduse maksmahakamisel enne selle seaduse avaldamist seaduslikus korras registreeritud isikud ei kuulu ümberregistreerimisele.

§ 38. Taudide ajal, kui ametlike arstide tööjõust ei jätku ja vastavateks ülesanneteks vabatahtlikke arste ei leidu, on tervishoiu- ja hoolekandevalitsusel õigus arste sunduslikult kaitseteenistusse määrata ja sellest vabastada. Kaitseteenistuse ajal loetakse need arstid riigiteenistuses olevaiks ning nad saavad tasu Hariduse- ja sotsiaalministri poolt kinnitatud suur-

ses. Samadel asjaoludel ja korras on tervishoiu- ja hoolekandevalitsusel õigus määrata sunduslikult kaitseteenistusse rohu-teadlasi ja õdesid.

§ 39. Vene Arstiseaduse (VSK XIII köide) alusel omandatud apteekriabilise aste on ühevääriline apteegiassistendi astmega, ämmaemanda aste — ämmaemand-õe astmega ja koolivelskeri aste — õe astmega.

Koolivelskeritena võivad end registree-rida peale vastava katsõ õiendamist, millist katsete kava määrab Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor, ka isikud, kes kuni 15./28. novembrini 1917. a. ja Eesti iseseisvuse ajal kuni 2. veebruarini 1920. a. on omanud roodu- või sõjaväevelskeri kutse ning kes pärast seda pidevalt velskerina tegutsenud.

§ 40. Paragrahvides 19, 31, 34 ja 36 ettenähtud komisjonide liikmed saavad tasu Hariduse- ja sotsiaalministri poolt kinnitatud määral tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse eelarve summadest.

§ 41. Käesoleva seaduse maksmahakamisega kaotavad maksvuse Arstiseaduse (VSK XIII köide, 1905. a. väljaanne ja 1912., 1913. ja 1914. a. järg) §§ 54—61, 220—232, 241—251, 388—397 ja Asutava Kogu Seadusandliku Delegatsiooni poolt 26. juulil 1919. a. vastuvõetud Määrus apteegiõpilaste haridusliku tsensi ja praktika aja kohta (RT 53 — 1919).

SELETUSKIRI.

1. peatüki kohta. Selles peatükis on tehtud mõned tehnilised ümberpaigutused ja kõrvaldatud ebatäpsused. Uus on § 3 lõpulõige, mis näeb ette ajutise registrist kustutamise isikute suhtes, kes ajutiselt läinud üle mõnele muule alale. Ei ole loomulik seesuguseid isikuid lugeda tervishoiu alal aktiivselt tegutsevaiks ja kohustada neid kandma kõiki seadustega tervishoiu personaali kuuluvatele isikutele pandud kohustusi, samuti vastutusi. Teisest küljest ei tuleks neid ka lõpulikult registrist kustutada ja kohustada neid ajutiste takistuste kõrvaldamisel uuesti registreeruma ja kõiki formaalsusi täitma, mis uute juurdetulijate suhtes vajalik ja seadusega ette kirjutatud.

2. peatüki esimese lõigu tehniliste ja redaktsiooniliste paranduste uus § 8, mis annab Hariduse- ja sotsiaalministeeriumile õiguse määrustega korraldada eriarsti nimetuse tarvitamist ja selleks õiguse saamist (näit. silmaarst, närviarst, sünnitus-

abi arst etc.). Isikuil, kel selleks määruste järgi pole luba, ei saa ka vastavat nimetust tarvitada ja vastutavad määruste rikkumiste eest ettenähtud korras. Samuti võimaldab see paragrahv määrustega korraldada ka vajaliku staashi nõudmist arstiteaduskonna lõpetanuile. Seadusega staashi kindlaks määrata analoogiliselt rohuteadlastele (§ 13) ei peetud võimalikuks.

3. peatüki kohta. Hambaarstid on üks eriarstide liik, ja nad vastavad kõigile arstidele ülesseatud nõuetele. Kõneall olev peatükk on vajalik sellepärast, et võimaldada edasi tegutseda seni hambaarsti kutse saanud isikuil, kel puudub arsti aste. Hambatehnikute kohta käivad paragrahvid on viidud ptk. 8-sse.

4. peatükis on uuenähtud rohuteadlase kandidaatide instituut (§ 13 II l.). Need on isikud, kes lõpetanud vastava teaduskonna, kuid kel puudub seaduses (§ 13) nõutud kaheaastane apteekides töötamise staash.

Kandidaatide õigused ja kohustused leiduvad järgmistes paragrahvides (§§ 14 II l., 17, 18).

5. peatüki kohta. Apteegiassistendi kutse omamise (§ 19) on komisjon teinud suuremaid kitsendusi võrreldes Vabariigi Valitsuse eelnõuga. Komisjon asub põhimõtteliku seisukohal, et apteegis vastutavatel aladel töötajail peab olema kõrgem eriharidus. Ilma erihariduseta isikutele, kes apteegi tööd tunnevad praktiliselt ilma teoreetilise ettevalmistuseta, võib lubada apteegi assistendi eksami sooritada erakordselt ainult siis, kui eriharidusega isikuist puudus ja kui see tarvilikuks tunnustatud Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi poolt ning kui riigi tervishoiu nõukogu sellekohase arvamuse avaldanud.

6. peatükis on kustutatud Vabariigi Valitsuse eelnõu § 27, kuna paragrahvis ette nähtud küsimusi võib korraldada määrustega, mis antud § 2 alusel.

7. peatükis on samadel motiividel kui § 27 kustutatud Vabariigi Valitsuse eelnõust § 31. § 33 Vabariigi Valitsuse eelnõust on kustutatud sellepärast, et iluravi alal töötamine vajab erilist reguleerimist ning ainult masseerijatele seda keelata, oleks otstarbetu ja jätaks küsimuse kogu ulatuses ometi korraldamata.

8. peatüki kohta. Hambatehnikutele on kindlustatud suurem iseseisvus oma tegutsemise alal, kui see oli ette nähtud Vabariigi Valitsuse eelnõus. Ka pidas komisjon vajalikuks anda Hariduse- ja sot-

siaalministeeriumile õigus määrusi anda hambatehnikute tööruumide ja sisseseadete, samuti tarvitavate materjalide kohta. Ka võib määrustega korraldada tasunorme, mis hambaarstid võivad hambatehnikutele antud tööde eest võtta patsientidelt. Viimane nõue on võetud eelnõusse hambatehnikute soovil, kuna olevat juhuseid, kus hambaarst võtvat patsiendilt mitu korda suurema tasu kui ise maksab hambatehnikule.

9. peatüki kohta. See peatükk on täiendatud uue paragrahvi 35-ga, mis annab tervishoiu- ja hoolekandevalitsusele õiguse kutsetegevuse luba kas ajutiselt või jäädavalt ära võtta isikuil, kes kutsetegevuses pole küllalt hoolikad. Paragrahvi pidas üldkomisjon vajalikuks, et võimaldada tervishoiu- ja hoolekandevalitsusele pidada ja teostada vajaliku järelevalvet tervishoiupersonaali hulka kuuluvate isikute üle ning sellega kaitsta nende abi vajavate isikute huvisid. §§ 34—36 ettenähtud õigus on tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktori diskretsionäär-õigus.

10. peatüki kohta. 1. § 39 näeb ette võimaluse tegutseda edasi ka velskereile, kes vastava kutse omanud, ühedel alustel õdedega. Kaitseväe alal rooduvelskeri kutse omanud isikuist võivad sooritada vastava katse need, kes need õigused omanud kuni 2. veebruarini 1920. a. (s. o. Vabadussõja lõpuni) ning sooritanud katse astuda tsiviilteenistusse tervishoiu alal. Loomulikult võivad nad kaitseväe alal, milleks nad omanud kutse, tegutseda ka ilma katseta, kuna käesolev seadus ei saa tungida neisse vahekordadesse, mis Vabariigi Valitsus annab seadlustega kaitseväe kohta.

2. Komisjon kustutas Vabariigi Valitsuse eelnõu § 42, mis näeb ette Hariduse- ja sotsiaalministeeriumile õiguse anda määrusi seaduse teostamiseks, kuna seadus iga üksiku juhu kohta üksikasjalikult ette näeb, mille kohta määrusi anda võib. Neil juhtudel, kus aga seadus otsekohe õigust ei anna määrusi anda, võidakse neid tarbekorral panna maksma Vabariigi Valitsuse poolt.

Sanktsioonide suhtes, mis käesoleva eelnõu maksmapanek vajalikuks teeb, konstateerib komisjon, et paljude eeskirjade mittetäitmise juhtudeks puuduvad sanktsioonid nii maksvates kriminaalseadustes, kui ka Riigikogu poolt vastuvõetud Kriminaalseadustikus. Vastavad karistuse-normid tuleksid luua Kriminaalseadustiku maksmapanekuga.

Redaktsiooni komisjoni

ETTEPANEK.

(Pealkiri vt. lisa nr. 527.)

Redaktsiooni komisjon paneb ette Riigikogule, võtta vastu „Tervishoiupersonaali kutsetegevuse seaduse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt kolmandal lugemisel vastu võetud kujul järgmiste muudatustega:

1. § 2 esimene ja teine lõige võtta järgmiselt: „§ 2. Eelmises (1) paragrahvis tähendatud isikud, kui nad soovivad töötada vastaval kutsealal, peavad registreeruma tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse määrustes ettenähtud korras. Registreerimise kohta tervishoiu- ja hoolekandevalitsus annab registreeritavale kohaliku maa- või linnaarsti kaudu sellekohase tunnistuse.

Nõuete kohaselt registreeritud isikud loetakse teotsevaiks eelmises (1) paragrahvis nimetatud kutsete alal.“

2. § 3 viimse lõike teise lause algus võtta järgmiselt: „Ajutiselt registrist kustutatud isikud registreeritakse nende vastavate sooviavalduste põhjal uuesti, arvatud välja § 33 tähendatud...“

3. § 4 p. 1): kustutada sõna „on“.

4. § 5 p. 1) võtta järgmiselt: „1) ravima oma parima tundmise järgi ravimisele võetud haigeid, kasutades seejuures täielikult oma teadmisi ja kogemusi ning hoolitsedes haige tervislikkude huvide ja tervete kaitse eest;“

5. § 5 p. 4) võtta järgmiselt: „4) hoidma haigete isiklikke või perekonna saladusi, arvatud välja juhud, mil nende avaldamine tehtud kohuseks arstile vastavate seadustega;“

6. § 5 p. 5) algus võtta järgmiselt: „5) ilmuma seaduslikus korras määratud tasu eest politsei- või kohtuvõimude kutsel surnute lahkamisele;“

7. § 7 võtta järgmiselt: „§ 7. Kutsealal töötav arst võib anda arstitunnistusi, märkides neile, millal, kelle kohta, mis otsarbeks ning kelle soovil tunnistus antud.“

8. § 8 alguses: Eriarsti (spetsialisti) nimetuse, p. o. Arst-eriteadlase nimetuse.

9. § 10 esimene lõige võtta järgmiselt: „§ 10. Hambaarstimise alal töötamise õigus on peale arstide isikuil, kes enne käesoleva seaduse maksmahakkamist seaduslikus korras on registreeritud hambaarstidena ja dentistidena ning saanud loa kutsetegevuseks.“

10. § 13 p. 4) algus võtta järgmiselt: „4) pärast ülikooli diplomi saamist tege-

likult on töötanud tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktori poolt kinnitatud kava kohaselt...“

11. § 14 esimese lõike lõppu pärast sõnu: „Vabamüügi apteekide avamise seaduses“ paigutada „(RT 149 — 1924)“.

12. § 14 teise lõike algus võtta järgmiselt: „Paragrahvis 13 tähendatud rohu-teadlase kandidaadile on lubatud töötada apteekides, farmatseudilistes laboratooriumides ja muus rohuteadlase ettevalmistust nõudvais asutistes...“

13. § 16 p. 3) kustutada sõna „kindlaks“.

14. § 16 p. 4) apteegi praktikandid edeneksid, p. o. apteegi praktikandid areneksid.

15. § 18 võtta järgmiselt: „§ 18. Apteekides töötavad rohuteadlased ja rohu-teadlase kandidaadid kannavad vastust oma töö eest apteegis ja on kohustatud:

1) täitma apteegi juhataja seadusepärasteid käskke kõiges selles, mis puutub rohute valmistamisse, hoidmisse ja väljaandmisse, registreerimisse, apteegi korrasse ning küsima apteegi juhatajalt seletusi, kui tekib kahtlus rohu valmistamisel;

2) hoidma kutsetegevuse juures haige, ta perekonna või arsti poolt neile avaldatud saladusi, arvatud välja juhud, mil nende avaldamine on tehtud kohuseks vastavate seadustega.“

16. § 26 p. p. 1) ja 2) võtta järgmiselt: „1) andma sünnitusabi abitarvitajale, ilmudes sellekohasel kutsel igal ajal kutsutud kohta, kusjuures õde võib kohale ilmumisest keelduda:

a) õe enda haiguse korral;

b) nakkushaiguse korral õe perekonnas;

c) vähemalt kolme päeva jooksul pärast kokkupuutumist sünnituspalavikus haigega;

d) teistel sellelaadilistel mõjuvail põhjustel;

2) viibima sünnitaja juures kuni sünnituse täielise lõpuni, kusjuures lahkumine enne sünnituse lõppu on lubatud ainult sel juhul, kui õde sünnitaja nõusolekul jätab enda asemele mõne teise ämmaemand-õe;“

17. § 34 esimene lõige võtta järgmiselt: „§ 34. Kui kutsealal töötava tervishoiupersonaali hulka kuuluvaist isikuist keegi oskuse või tarvilikkude teadmiste puudumisel teeb ilmseid vigu kutsetegevuses, siis võib tervishoiu- ja hoolekandevalitsus kutsetegevuses oskamatus või teadmiste puudumist ilmutanud isikuile ajutiselt

keelata kutsetegevuse sellekohase juurdluse põhjal, mida toimetanud tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse poolt määratud isikud või komisjon.“

18. § 35 algus võtta järgmiselt: „§ 35. Eelmise (34) paragrahvi esimese lõike korras tervishoiu- ja hoolekandevalitsus võib võtta ära kutsetegevuse õiguse ajutiselt tähtajaga kuni ühe aastani, raske- mail juhtudel jäädavalt, neilt tervishoiuper- sonaali kuuluvailt isikuilt, kes...“

19. § 37 võtta järgmiselt: „§ 37. Enne käesoleva seaduse maksmahakkamist sea- duslikus korras registreeritud isikud ei kuu- lu ümberregistreerimisele.“

20. § 39 algusest kustutada sõna „Vene“.

529.

Rahaasjanduse komisjoni
SELETUSKIRI

tollipõhitariifide seadusele.

Rahaasjanduse komisjon tollipõhitariife läbjarutades leidis küll tarviliku olevat neis mõningaid muudatusi teha, kuid komisjon ei pidanud võimalikuks neid muudatusi sisse viia käesolevasse eelnõusse, kuna sel- lega need muudatused oleksid omandanud tagasiulatava jõu — silmas pidades, et käesolev tollitariif on Vabariigi Valitsuse poolt esialgselt maksuma pandud 20. VII 1931. a., — vaid esitab oma muudatus- ettepanekud erinovellina, käesoleva seadus- eelnõu aga muutmata Riigikogule vastuvõt- miseks.

Kuna käesoleval korral komisjon on muutmata omaks võtnud Vabariigi Valit- suse eelnõu, millise tekst Riigikogu liikme- tele juba kätte antud, siis oleks ülearune aja ja vara kulutus, sama teksti veel teist- kordselt paljundada.

Sellepärast komisjon paneb Riigikogule ette komisjoni ettepanekuna võtta muut- mata vastu Vabariigi Valitsuse poolt 16. VII 1931. a. Riigikogule esitatud Tolli- põhitariifide seadus, mis kuulutatud välja ka Riigi Teatajas 58 — 1931.

530.

Redaktsiooni komisjoni
ETTEPANEK

**tollipõhitariifide seaduse täiendamise
seaduse redaktsiooni kohta.**

Redaktsiooni komisjon paneb Riigiko- gule ette, võtta vastu „Tollipõhitariifide seaduse täiendamise seaduse“ lõplik re-

daktsioon Riigikogu poolt III lugemisel vastuvõetud kujul muudatusteta

531.

Rahaasjanduse komisjoni
SELETUSKIRI

**tollipõhitariifide seaduse muutmise
seadusele.**

Rahaasjanduse komisjon ühines Vaba- riigi Valitsuse ettepanekuga ning motiivi- dega ja esitab käesoleva seaduseelnõu, mis Vabariigi Valitsuse poolt 21. VIII 1931. a. juba esialgselt maksuma pandud, Riigiko- gule kinnitamiseks.

Kuna käesoleval korral komisjon on omaks võtnud Vabariigi Valitsuse eelnõu, millise tekst Riigikogu liikmetele juba kätte antud, siis ei ole käesoleva seaduseelnõu teksti enam teistkordselt paljundatud, vaid komisjon paneb Riigikogule ette komisjoni ettepanekuna võtta muutmata vastu Vaba- riigi Valitsuse poolt 21. augustil 1931. a. Riigikogule esitatud samanimeline seadus- eelnõu, mis välja kuulutatud ka Riigi Tea- tajas 68 — 1931. a.

532.

Rahaasjanduse komisjoni
SELETUSKIRI

**tollipõhitariifide seaduse muutmise
seadusele.**

Rahaasjanduse komisjon ühines Vaba- riigi Valitsuse ettepanekuga ning motiivi- dega ja esitab käesoleva seaduseelnõu, mis Vabariigi Valitsuse poolt 11. XII 1931. a. juba esialgselt maksuma pandud, muutmata Riigikogule kinnitamiseks.

Kuna käesoleval korral komisjon on omaks võtnud Vabariigi Valitsuse eelnõu, millise tekst Riigikogu liikmetele juba kätte antud, siis ei ole käesoleva seaduseelnõu teksti enam teistkordselt paljundatud, vaid komisjon paneb Riigikogule ette komis- joni ettepanekuna võtta muutmata vastu Vabariigi Valitsuse poolt 11. XII 1931. a. esitatud samanimeline seaduseelnõu, mis välja kuulutatud ka Riigi Teatajas 107 — 1931. a.

TOLLIPÕHITARIIFIDE SEADUSE MUUTMISE JA TÄIENDAMISE SEADUS.

Senimaksvad tollipõhitariifid muudetakse ja täiendatakse ning pannakse maksuma järgmiselt:

I. Sisseveotariif.

A. Sisseveoks lubatud kaubad.

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimää- rade alus	Tollimäärad kroonides	
§§	Punktid			Üldtariif	Minimaal- tariif
1	5	Muutmata.			
	Märkus	„ Selle § p.p. 2., 3. ja 5. nimetatud teravilja seemned puhtsordilised, erivalikud (élite), eriarendised (selection), kui nad sisse tuuakse saatemaa riikliku seemnekontrolljaama poolt kinniplommitud pakistes ning on varustatud päritolu ja sordiehtsust tõendava tunnistusega, lastakse Põllutöömistri loal sisse	Muutmata	Muutmata	Muutmata
	6	Muutmata.			
	Märkus	Kartulid võib sisse vedada ainult vastava ametiasutise tunnistusega, mis tõendab, et kartulid on haigustest vabad.			
Märkus		Kustutatakse.			
3	9	Muutmata.			
		Odra-, kaera-, tatra- ja muud kruubid ja tangud eraldi nimetamata, muul viisil valmistatud („Herku-lo“ ja sarn.)	„	„	„
	10	Herned kooritud	„	0,20	0,10
	11	Kustutatakse.			
11	3	Muutmata.			
Märkus		virsi- ja aprikoosiseemned . . .	Muutmata	Muutmata	Muutmata
		Selles § nimetatud kaup kooritult või kestast vabastatult, või kui selles leidub rohkem kui 5% kooritud või kestata teri või kui kaup on peenendatud või jahvatatud, tollitatakse selle § vastava punkti järgi 25% kõrgendusega.			
25	1	Muutmata.			
	Märkus	„ Vedela pärimi sissevedu lubatakse Majanduseministeeriumi nõusolekul ja ainult piirituse-, veini-, õlle- ja mõduvabrikute jaoks.	„	„	„
Märkus		Kaotatakse.			

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimäärade alus	Tollimäärad kroonides	
§§	Punktid			Üldtariif	Minimaal-tariif
28	2-b	Muutmata.			
	Märkus 1.	„ Minimaaltariifi määrasi kasutavad ainult veinid, mis varustatud ametlike laboratooriumide poolt välja antud tunnistusega, mis tõendab veinide puhtust.	Muutmata	Muutmata	Muutmata
	Märkus 2.	Üle 25° kanged veinid tollitatakse § 27 järgi.			
29		Muutmata.			
Märkus		Kustutatakse.			
38		Austrid, mere- ja magedavee vähid, tigud ja säärasead, — elusad, värsked, soolatud, marineeritud või muul kujul, igasuguses pakises .	„	„	„
43	2	Muutmata. kalapõie-, kondi-, naha- ja vaiguliim; kingsepa- ja apretuuriim, samuti taimeliim (agar-agar ja säärane); tehniline želatiin ja tema segu glütseriiniga; kaseinliim ja segud n. n. „külmlümi“ valmistamiseks	„	„	„
46	4	Muutmata. hambaharjad ja habemeajamise pintsliid:			
	4-a	ka ühenduses lihtsate materjalidega	1 kg netto	14,60	7,30
	4-b	ühenduses kallihinnaliste materjalidega	„	80,00	40,00
55		Muutmata.			
Märkus 2.		Nahalõigud ja lõigutükid (mitte terved või pooled nahad) tollitatakse nagu nahk, millest nad lõigatud, kuivõrd seda võib kindlaks teha; vastasel korral aga selle § pkt. 1 järgi, kuid välja arvatud lõiked, mis jalanõude ja väikeste asjade valmistamiseks määratud (§ 57 p. 7).			
57	1-c	Muutmata. täielikult või osalt valmistatud šev-roo või ševrett nahast, samuti igasugusest riidest peale selle § pkt. 1-e all nimetatute, ka ilustustega	Muutmata	Muutmata	Muutmata
	2	nahkkindad, igasugused (peale jämedast nahast töö-labakinnaste), väikesed kott- ja karptööd igasugusest nahast, kaaluga ¼ kg tükk ja vähem, nagu: käekotid, taskuraamatud nahkköites, rahakotid, portsigarid, kirjataskud, karbikesed, futlarid j.n.e.	„	„	„
Märkus	7	Kaotatakse. nahalõiked jalanõude valmistamiseks (ka õmmeldud), samuti väikeste asjade, nagu: kinnaste, kott- ja karptööde j.n.e. jaoks	1 kg netto	60,00	30,00

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimäärade alus	Tollimäärad kroonides	
§§	Punktid			Üldtariif	Minimaal-tariif
59	3-c	Muutmata. võitünni külje- ja põhilauad valge-pöögist ühes puuvitsadega nende jaoks	Muutmata	Muutmata	tollita
60	2	Muutmata. prundid, pudelikorgid ja teised eraldi nimetatud teosed korgipuukoorest muu materjali lisandusega	"	"	Muutmata
	4	prundid ja pudelikorgid ja teised eraldi nimetatud teosed korgipuukoorest ja tema jäänustest ehk purust, muu lihtsa materjali lisandusega; pritskorgid lihtmetalli lisandusega, igasugused	"	"	"
	5	korgipuukoore jäänustest või purust kokkupressitud isolatsioon- ja ehitusplaadid 3 mm. ja rohkem paksud, olgugi siduvate ainete lisandusega ja teiste ainetega segatud	"	"	"
61	4	Muutmata. puuteosed ilustustega või sissepaadud osadega puust (välja arvatud lihtsate parkett-tahvlitena), vases, rauast, pärlmutrist, luust, elevantluust, kilbisest ja sääre-, välja arvatud alla 1 kg rasked asjad; puuliistud ülaltähendatud viisil töötletud tükikaalu peale vaatamata	"	"	"
62	Märkus	Muutmata. " aiaviljaseemned: melooni, kõrvitsa, kurgi, kapsa, lillekapsa, siguri, mädarõika, rõika, redise, söögi-naeri, -peedi, -porgandi, tomaadi, salati, söögikaali, selleri, mustjuure, peterselli, oblika, rabarberi, spinati, dilli, pastinaki, Uue-Meremaa spinati, sibula ja sinepi seemned	1 kg. brutto	Muutmata	0,15
	4-c	Muutmata.	"	"	0,15
	4-d	Muutmata.	"	"	0,15
	Märkus 1.	"	"	"	"
	Märkus 2.	Selle § p.p. 4-c ja 4-d nimetatud seemned Põllutöoministri loal	1 kg. brutto *)	tollita	tollita
	8	Muutmata.	Muutmata	20,00	10,00
64	1	" lihtsad korvid pesu, riide ja igasuguse kauba pakkimiseks ja veoks — puupeerust, puukoorest, lõhestamata vitsadest või pilliroost, ka ühenduses muu lihtsa materjaliga, vaibad, põrandariided ja matid puukoorest ja muudest karmidest lõhestamata materjalidest, peale § 179 p.p. 3 ja 4 nimetatud materjalide; lihtsad luud ja harjad, lihtsad mööblikloppijad; pudelikes-tad õlest; sissepaadavad tallad jalanõude jaoks, teiste materjalide lisandusega:	Muutmata	20,00	10,00

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimää- rade alus	Tollimäärad kroonides	
§§	Punktid			Üldtariif	Minimaal- tariif
66	6	luffast teosed, eraldi nimetamata, olgugi teiste lihtsate materjalide lisandusega	Muutmata	Muutmata	Muutmata
		Muutmata.			
67 Märkus	1	põllukivid tänavate sillutamiseks, ka jämedalt tahatud kuupide ja plaatidena; räni (tulekivi), kvarts, põldpagu ja fluoriit (sulapagu), pegmatiit, igasugune loomulik liiv, infusoorimuld (Kieselgur), pruunkivi ja muud eraldi nimetamata tööstuses tarvitavad kivid ja mullad, töötlemata, peenendamata, ka põletatud	Muutmata	Muutmata	Muutmata
	4	Muutmata.	„	tollita	tollita
	68	„	„	170,00	85,00
71	1	„	„	10,00	5,00
	2	p. 1 nimetatud ained peale kivivahu (pimsteini), peenendatud või jahvatatud, ka tükkideks pressitult; korund ja granaat liivana või jahvatatud; karborundum ja kõik eraldi nimetamata lihvimis- ja poleerimisained, ka jahvatatud; metallipuhastamise vahendid, vaha, rasva, õli, seebi- või liimi lisandita; slakkvatt	„	Muutmata	Muutmata
77	Märkus	Muutmata.			
	5	„	„	0,30	0,15
	8	„	„	0,30	tollita
	9	vahendid metallipuhastamiseks, lihvimiseks või poleerimiseks, portselaani, klaasi, paberi j.n.e. kittimiseks või kleepimiseks, vaha, rasva, õli, seebi või liimiga valmistatud; dekstriin- ja tärkliskliister; poonimisvaha	„	Muutmata	Muutmata
		Muutmata.			
77	5	eraldi nimetamata teosed, igasugusest klaasist, dekoratiivselt välja töötatud, nagu: happega põletatud, joonistatud või graveeritud mustri- ja maali või emailiga kaunistatud, hõbetatud, kullatud või platinneeritud; ilustustega igasugustest materjalidest, ka mittekallidest metallidest (ka kullatud või hõbetatud), ühenduses plaatina, kulla või hõbedaga, samuti igasugusel viisil tuhmistatud, või mateeritud mustri-	„	„	„
	6	klaasvatt, -puru, -kangad ja teosed nendest; jõulupuu ilustused	„	„	„

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimää- rade alus	Tollimäärad kroonides	
§§	Punktid			Üldtariif	Minimaal- tariif
87	3	Muutmata. kaučuk ja guttaperč toored, ka mahla näol; kaučuki jäänused asjadena kõlbmata; kunstlik kummi (Faktis ja regeneraadid):			
88	1-b	Muutmata. lõngana, sulatisena või lahuna; teosed eraldi nimetamata, kiudainete lisandita; igasugused arstlised ja hügieenilised tarbeasjad	Muutmata	Muutmata	Muutmata
	4	automobiili-, mootorratta- ja jalgratta ning teiste sõidukite kummišiiinid, mantlid ja õhukummid, ka muu materjaliga ühenduses:			
	5-b	teosed, eraldi nimetamata, ka muu materjaliga ühenduses; igasugused arstlised ja hügieenilised tarbeasjad	"	"	"
89	1	Muutmata.	"	"	"
	2	Kustutatakse.			
101		Maarjajää, kroommaarjajää ja kromosal, väävelhapu- ja sipelgahapualumiinium:			
	1	maarjajää:			
	2	kroommaarjajää ja kromosal	"	"	"
104		Muutmata.			
	2	"	"	0,10	0,05
105		"			
	6	ränihapunaatrium ja -kaalium (vesiklaas), fluornaatrium ja -kaalium	"	Muutmata	Muutmata
109		Muutmata.			
	2	"	"	0,20	0,10
112		"			
	2-a	"	"	0,70	0,35
	2-b	"	"	0,70	0,35
119		"			
	2	"	"	Muutmata	Muutmata
	Märkus	Kaotatakse.			
120		Muutmata.			
	1	"	"	"	"
	Märkus	Kaotatakse.			
141		Muutmata.			
	3	raud- ja terasplekk	"	"	"
	4	selles paragrahvis nimetatud kaup:			
	4-a	kaetud värvi, laki, vase, nikli, tina või muu lihtsa metalliga, oksüdeeritud või poleeritud	"	"	"
	4-b	Muutmata.	"	"	"
	4-c	kaetud tsingiga	1 kg netto	0,03	0,015

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimää- rade alus	Tollimäärad kroonide	
§§	Punktid			Üldtariif	Minimaal- tariif
143	1	Muutmata. tükkidena, plokkidena, kangidena, höövlilaastudena või jäänustena, murd, ka vanad asjad ainult toor- aineks kõlbulikud	Muutmata	Muutmata	Muutmata
	3-b)	igasugused, peale selle § p. 3-a ni- metatute	"	"	"
144	2	Muutmata. lehtedena või torudena, ka lihvitud või poleeritud	"	"	"
	3	lehtedena või torudena, kaetud vär- viga või värvilise lakiga	"	"	"
149	1	Muutmata. "	"	14,00	7,00
150	3	" emailnõud, ka vannid	"	Muutmata	Muutmata
151	4	Teosed rauast või terasest eraldi ni- metamata, taotud, stantsitud, va- latud, needitud või sveisitud — viilimata või ainult servadel ja äärtel viilitud, kuid eel- või järg- neva töötlemiseta; needid, splin- did ja taotud naelad, eraldi nime- tamata:	1 kg netto	0,50	0,25
153	4	Muutmata. Muutmata.	Muutmata	0,50	0,25
154	3	Muutmata. emailnõud, ka vannid	"	Muutmata	Muutmata
156	1-c	"	"	0,10	tollita
	1-f	4-ja või 7-me kordne traat, missu- guse pikkus on 90—100 sendim.; elektriga metallikeetmise elektroo- did	1 kg netto	0,10	0,05
157	3	Muutmata. Selle § p. 3 nimetatud nõelad, hõ- betatud, kullatud või igasuguste ilustustega, kuuluvad § 215 alla.			
Märkus					
158	1	Muutmata. igasugused, eraldi nimetamata ja otstarbele vaatamata, lihtsast ma- terjalist pääga või tupega, mal- mist, rauast, terasest või § 143. nimetatud metallidest või metall- sulatistest; igasugused käärid ja löiketangid, pääle mokktangide .	Muutmata	Muutmata	Muutmata
160	3	Muutmata. kirved, kirkad, kõblad ja säärased .	"	"	"
161	1	Muutmata. viilid ja rasplid; kluped ja muud keermetisloikamise riistad	1 kg netto	0,30	0,15

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimäärade alus	Tollimäärad kroonides	
§§	Punktid			Üldtariif	Minimaal-tariif
Märkus	2	igasugused muud tööriistad, peale § 158. alla kuuluvate, ka vasest või muust lihtsast materjalist osadega	1 kg netto	0,20	0,10
		Selles § nimetatud kaup poolvalmis kujul tollitatakse kui valmis kaup.			
166	3	Kaotatakse.			
167		Pulber § 143. nimetatud metallidest	Muutmata	0,10	0,05
		Muutmata.			
Märkus	6	„	„	Muutmata	Muutmata
		Kui selle § (167) p.p. 1—6 nimetatud masinad või aparaadid on ühendatud, lülitatud või sidurdatud selle § p. 11-mas loetletud masinatega, siis tollitatakse sarnased kombineeritud masinad ja aparaadid kogukaalus p. 11 vastava tähe kohaselt. Kui aga kaubakäsitaja käesoleva § p. 11-mas loetletud masinad omal vastutusel ja kulul lahti monteerib § 167 p.p. 1—6. loetletud masinatest või aparaatidest või kui ta esitab nende kaalu kohta tolliameti poolt usaldusväärilisteks tunnistatud tõendusi, siis tollitatakse p. 11-mas loetletud masinad lahus p.p. 1—6. loetletud masinatest või aparaatidest.			
	8	gaasi-, vee- ja muu vedelikkude mõõtjad, peale § 169. nimetatute	„	2,00	1,00
	9	kirjutusmasinad, nende osad, lindid ja vutlarid	„	Muutmata	Muutmata
	10	õmblusmasinad, igasugused, nende osad ja vutlarid	„	„	„
	11-e	kaalus 1200 kg ja rohkem	„	„	„
Märkus 2.		Selle § p.p. 1., 2., 3., 4., 5., 6. ja 11. nimetatud masinad ja seaded, kui tõendatud, et neid kodumaa tööstus valmistada ei suuda ja nad rahvamajanduslikult kasulikkude tööstusettevõtete sisseseadmiseks või nende sisseseadete uuendamiseks ehk moderniseerimiseks kasutatakse, lastakse sisse Majanduseministeeriumi loal tema tunnistuse põhjal 75% tollimaksu alandamisega.			
	12	Muutmata.			
	12-a	poolid	1 kg. netto	2,60	1,30
	12-b	ankrud ja kollektorid kaalus kuni 50 kg	„	7,00	3,50
	12-c	ankrud ja kollektorid kaalus 51 kg kuni 600 kg	„	2,00	1,00
	12-d	ankrud ja kollektorid kaalus üle 600 kg	„	1,00	0,50

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimäärade alus	Tollimäärad kroonides	
§§	Punktid			Üldtariif	Minimaaltariif
	12-e	kered, missugustes peale laagripukside veel muud vasest osad, kaalus kuni 50 kg	1 kg netto	7,00	3,50
	12-f	kered, missugustes peale laagripukside veel muud vasest osad, kaalus 51 kg kuni 600 kg	„	2,60	1,30
	12-g	kered, missugustes peale laagripukside veel muud vasest osad, kaalus 600 kg. ja rohkem	„	2,00	1,00
	14	viljatuulamise, -sorteerimise ja laiialtkülmasinad ning nende osad	„	Muutmata	Muutmata
169	Märkus	Muutmata.			
	5	elektrilüliljad, -ümberlüliljad, -kaitset, -reostaadid ja käimalaskjad, igasugused; elektrilambi pesad, harutoosid, laerosetid, seinakontaktid ja harklüliljad (stepslid) .	Muutmata	Muutmata	Muutmata
	8	elektrilülitustahvlid marmorist, kiltkivist ja muust materjalist:			
172	12	elektrotehnilised aparaadid ühenduses kellamehanismiga	1 kg netto	5,00	2,50
		Muutmata.			
	6-b	igasugused klaviatuudid ja mehaanikad	Muutmata	Muutmata	Muutmata
173		Sõidu- ja veoriistad ja eraldi nimetatamata liikumisvahendid, tervikutenä või osadeks lahtivõetult:			
	6-c	veoautobiilid igasugused, ka sanitaar-, assenisatsioon-, tuletõrje- ja säärasead automobiilid või jõuvankrid, ka poolvalmis kujul . .	„	„	„
177		Muutmata.			
	1-c	paberi pressmass (papiermaché) ja vulkaanfiber, lehtedena või rullidena, masinsile (satineerimata), ka ühevärviliste joontega, või pressitud mustritega, millised riidekoet, nahka või puud järele aimavad; kaardid Jacquard kudumismasinate jaoks, igasugused .	Muutmata	Muutmata	Muutmata
	1-i	papp, kullatud, hõbetatud, pronksitud, või muu metalliga kaetud, ka maalitud, trükitud või lõigatud mustrite, vappide, monogrammi-dega või muul viisil ilustatud . .	„	„	„
	Märkus	Muutmata.			
	2-e	„	Muutmata	0,36	0,18
	3-b	eraldi nimetatamata teosed paberist, nagu: kirjaümbrikud, paberikotid, lilled, lambivarjud j.n.e., eraldi nimetatamata teosed, papist, vulkaanfibrist ja presspanist, ilustustega; dekalcomani-pildid; etiketid igasugused; tselluloosilõng	„	Muutmata	Muutmata

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimää- rade alus	Tollimäärad kroonides	
§§	Punktid			Üldtariif	Minimaal- tariif
	Märkus 1.	Muutmata.			
	Märkus 2.	Muutmata.			
178	Märkus 3.	Tselluloosilõng tööstuseotstarbeks Majanduseministri loal ja tingi- mustel	1 kg netto	1,00	0,50
	3	Muutmata. hinnakirjad, kataloogid ja kuulutu- sed, igasugused ja igas keeles, kuivõrd pildid ja joonistused pea- osana ei esine; moeajakirjad ja -lehed, olgugi piltidega	Muutmata	Muutmata	Muutmata
179	3	Muutmata. kanep soetud ja sugemata; kanepi jäänused; kuuseoksadest vill; ra- mi, Uue-Meremaa lina, manilla- kanep, nõgese kiud, kookospähkli- ja raffiakiud, sisalikanep ja muud lina ja kanepi aseained taime- riigist:			
	4	lina soetud ja sugemata; lina jää- nused (takud j.n.e.)	1 kg netto	0,30	0,15
182	Märkus	Selle § p. 4-mas nimetatud kiudai- ned tööstusele eksporttoodete valmistamiseks Majanduseministri loal ja tingimustel	1 kg netto	tollita	tollita
	1	Muutmata. ”	Muutmata	Muutmata	Muutmata
184	Märkus	Selle § p. 1-ses nimetatud kaup üm- bertöötamiseks Majanduseministri loal	—*)	tollita	tollita
187	3	Lõng § 179 p.p. 2., 3. ja 4. nime- tatud taimekiudest (inglise nume- ratsiooni järgi): niit rullikestel, kahest või rohkem lõngast korutatud:			
	1-a	Muutmata. ”	Muutmata	Muutmata	Muutmata
190	Märkus	Selle § p. 1-a all nimetatud toored puuvillased kangad Majandusemi- nistri loal ja tingimustel tööstuse otstarbeks	1 kg netto	1,00	0,50
	1	Muutmata. köied, nõörid ja sidumisnõör § 179 p.p. 2., 3. ja 4. nimetatud kiud- ainetest, missuguste 10 jooksvat meetrit kaaluvad:			
	2	Muutmata.	Muutmata	Muutmata	Muutmata
192	Märkus	Kalavõrke, ka poolvalmis, lubatakse kalurite ühingutele Majanduse- ministri loal ja tunnistuse alusel tollita sisse vedada. Kangad džuudist, linast, kanepist ja muudest § 179 p.p. 3 ja 4 nime- tatud kiudainetest, peale §§ 191. ja 193. alla kuuluvate kangaste:			

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimäärade alus	Tollimäärad kroonides	
§§	Punktid			Üldtariif	Minimaal-tariif
	1	rasked kangad mattide, vaipade, mööbli, madratsite j.n.e. jaoks, eraldi nimetamata	Muutmata	Muutmata	Muutmata
193	4	rasked kangad mattide, vaipade ja põrandariiete jaoks kookuspähklikiust	1 kg netto	2,60	1,30
202		Lõuend, s. o. labaselt koetud korutamata lõngadest kangas, linast, kanepist ja muudest § 179 p.p. 3 ja 4 nimetatud kiudainetest:			
208	3	Villased ja puuvillased tooted tehnilisteks otstarveteks, villane ja puuvillane vatt, kaetud hõreda riidega: villane ja puuvillane vatt, kaetud hõreda riidega, värvimata või värvitud	1 kg netto	1,00	0,50
		Muutmata.			
	1	siidist, kunstiidist, poolsiidist, poolkunistiidist ja brokaadist igal viisil tikitud, ka käsitsi maalitud, olgugi trafareti abil	Muutmata	300,00	150,00
	2-a	Muutmata.	"	200,00	100,00
	2-b	lihtsate materjalidega tikitud, ka käsitsi maalitud, olgugi trafareti abil	"	Muutmata	Muutmata
Üldmärkus §§ 183—208 juure		6) valmis rätikud, laudlinad, tekid, kandeasjad, peale § 209 nimetatute, ja igasugused muud tooted kiudainetest tollitatakse nende materjalide ja omadusele vastavate tariifi §§ järgi; kui sääraseid tooteid on aga kokku ömmeldud või mingil viisil palistatud (ka ühekordse lihtsa pilupalistusega) või oma lõime, samuti ka koega, narmastatud või jälle kanditud sama või odavama, olgugi teisevärvilise materjaliga, kuid ilustamata, tollitatakse need 10% kõrgendusega; kui need aga, peale palistuse, või palistuse asemel, külgeömmeldud narmaste või pealepandud ilustustega on kaunistatud (ise tikkimata), samuti ühe- või rohkemkordselt pilutatud, tollitatakse need 20% kõrgendusega, kui need ilustused samasugusest või odavamast materjalist valmistatud, ja 50% kõrgendusega — kui ilustused kallimast, tariifi mõttes, materjalist valmistatud. Kinnaste juures loetakse nooled ja tikandused igal juhul ilustuseks ja tollitatakse vastavalt 20% või 50% kõrgendusega.			
209		Muutmata.			
	4-b	"	"	130,00	65,00
	5	"	"	200,00	100,00

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimää- rade alus	Tollimäärad kroonides	
§§	Punktid			Üldtariif	Minimaal- tariif
	6	Muutmata.	Muutmata	300,00	150,00
	7-a	„	„	240,00	120,00
	7-b	„	„	400,00	200,00
211		„			
	1-b	„	„	10,00	5,00
212		„			
	2	nööbid ja rõhknööbid villast, linast, puuvillast ja metallist, olgugi kul- latud või hõbetatud	„	Muutmata	Muutmata
215		Muutmata.			
	1	„	„	100,00	50,00
216		„			
	1	komplektide või üksikute osadena, nagu: tindipotialused, tindikuiva- tuspressid, pliiaatsid, suled igasu- gused, sule- ja pliiaatsipead, tindi- potid, pliiaatsite teritajad, templid, joonelauad (ka mõõdujaotusega) ja säär.; kooli-, rätsepa- ja met- samaterjalimärkimise kriit . . .	„	Muutmata	Muutmata
	2	sapiirograafid ja muud paljunda- mise aparaadid ning nende osad .	„	„	„

B. Sisseveoks keelatud kaubad.

§§	Punktid	Kaupade nimetus
1		Välismaa võidulaenu- ja loteriipiletid; sedelid või kupongid n. n. „lume- palli“ või „laviini“ süsteemi teel kaupade või raha võitmiseks.
2		Muutmata.
3		Jalutuskeppidesse ja muul viisil peidetud relvad ja löögiriistad.
4		Liitrohud, keemilised ja farmatsöötillised preparaadid doseeritult, bak- teriapreparaadid ja arstimise seerumid, mis Majanduseministri poolt avaldatud nimekirjades pole ette nähtud (vaata sisseveo tariifi § 113).
5		Muutmata.
6		„
7		„
8		„
9		„
10		Etiketid, korgid, pakised j. n. e. välismaa firmade nimetusega.
11		N. N. „bengaali-“ ja igasugused valge- või kollase fosfori ning väavli tulitikud.
12		Muutmata.
Märkus		Reisijatel on õigus iga isiku või perekonna kohta kuni 2 mängu tarvi- tatud kaarte sisse tuua.
13		Muutmata.
14		Igasugused pornograafilised teosed, nagu: pildid, kujud j. n. e.
Üldmärkus		Keelatud kaupade sisseveoks võib Majanduseminister luba anda eritingi- mustel, mis tema poolt igal üksikul juhul kindlaks määratakse.

II. Väljaveotariif.

Väljaveotariif muudetakse ja pannakse maksma järgmiselt:

A. Väljaveoks lubatud kaubad.

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimäärade alus	Tollimäärad kroonides
§§	Punktid			
Liik I.				
Puusaadused.				
1		Ümmargused kuuse- ja männitarbepuud, pikemad kui 75 sm., ületöötamata, koorimata või kooritult — mõõdetult 3 meetri pealt, või kui nad lühemad, siis ladvast:		
—	1	kuused 10 sm. ja rohkem	1 tihumeeter	1,75
	2	männid 20 sm. ja rohkem	„	1,75
Märkus		Kapitid otsadega kahelt küljelt tahatud kuuse- ja männipalgid („kapp-palgid“) vähemalt 3,66 meetr. (12 inglisljalga) pikad ja vähemalt 23 sm. (9 inglistolli) läbimõõduga ladvast	„	tollita
2		Ümmargused kasetarbepuud, pikemad kui 75 sm., ületöötamata, koorimata või kooritud — mõõdetult 2,15 meetri pealt, või kui nad lühemad, siis ladvast läbimõõduga rohkem kui 18 sm.	„	3,50
Liik II.				
Taimesaadused.				
3		Ristikheinaseemned	1 kg brutto	1,50
Märkus		§ 3 nimetatud seemnete väljavedu sünnib eritingimustel, mis vastavates seadustes ja määrustes ette nähtud. Majanduseministrile antakse õigus kokkuleppel Põllutöoministriga ristikheinaseemnete tollivaba väljavedu lubada.		
Liik III.				
Loomasaadused.				
4		Karusnahad, töötlemata:		
	1	rebasenahk	„	2,50
	2	tõhu-, kärbi- ja ilvesenahk	„	3,00
	3	nugise- ja nirginahk	„	18,00
	4	saarmanahk	„	6,00
	5	orava- ja määrannahk	„	2,00
5		kondid, igasugused, peenendamata, s. o. jahvatamata või kruupideks purustamata	1 kg brutto	0,02
Märkus		§ 5 nimetatud kontide väljavedu sünnib eritingimustel, mis vastavates seadustes ja määrustes ette nähtud.		

Tariifi		Kaupade nimetus	Tollimää- rade alus	Tollimäärad kroonides
§§	Punktid			
Liik IV.				
Tööstuse toorained,				
6		Metallid:		
	1	raua-, terase- ja malmilaastud; vanaraud ja teras; raud- ja terastraadi jäänused, pleki jäänused ja -löiked, peale valgepleki . . .	1 kg netto	0,001
	2	vanamalm	"	0,04
	3	valgepleki (tinutatud) jäänused — vanad toosid, karbid j. n. e. ning nende osad . . .	"	tollita
	4	vana punane vask tükkides	"	0,50
	5	vana valge vask tükkides	"	0,15
	6	vana pronks	"	0,15
	7	igasugused vaselaastud ja -puru, kus mitte üle 5%, kogukaalust arvates, vasetükke pole	"	0,05
	8	punane- ja valgevask, ning pronks valatud plokkidena, kangidena ja säärastena . . .	"	0,50
7		klaasimurd ja -tükid	1 kg netto	0,015
8		kaltsud igasugused, sorteerimata	"	0,10
Märkus		igasugused ketramise jäänused ja kaltsudeprügi (schrents) vähemalt 30.000 kg saadetisena Majanduseministeeriumi igakordsel loal	"	tollita

B. Väljaveoks keelatud kaubad.

§§	Punktid	Kaupade nimetus
1		Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi poolt registreeritud eelajaloolised, kultuur- ja kunstiajaloolised esemed, arhivaalid ja erilise tähtsusega dokumendid, samuti etnograafilised, numismaatilised ja heroldilised kogud, kui nende väljaveoks nimetatud ministeeriumi luba puudub.
2		Oopium, morfiim, kokaiin, heroiin ja nende soolad ning teised uimastavad preparaadid, mis rahvusvahelises oopiumi konventsioonis tähendatud (Riigi Teataja 109/110 — 1922).
Märkus		Selles § nimetatud välismaa-kaupade väljavedu on lubatud: <ul style="list-style-type: none"> a) kui kaup veel tolliasutuse korralduses seisab ja kas otsekohe tagasi veetakse maasse, kust kaup sisse toodud, või transiidina edasi veetakse maasse, kuhu see algsaadetokumentide järgi määratud, ja b) kui sihtmaa vastava võimu eriluba esildatakse, et kauba sissetoomine on lubatud. Mõlemal juhul peab kaup täpselt olema märgitud väljaveo saatedokumentidesse (konossementidesse, laeva manifestidesse j. n. e.).
3		Igasugused laskeriistad ja laskemoon, kokkupandult või osadena, nagu: kahurid, aparaadid lõhkevate pommide pildumiseks, kuulipildujad, viintpüssid ja teised väikesekaliibrilised tagantlaetavad relvad, gaasisünnitajad, leegiheitjad, pommid, granaadid j. n. e., kui need on määratud maavõõdesse või maakohtadesse, mis ette nähtud Saint-Germain-en-Layes 10. septembril 1919. a. allakirjutatud rahvusvahelises konventsiooni § 6-as (Riigi Teataja 55/56 — 1923).

Üldmärkus väljaveo tariifi kohta:

1. Tariifis nimetatamata kaupade välja-vedu on tollivaba.

2. Väljaveetava kauba hulka, välja arvatud § 8 nimetatud, võib kindlaks teha saate-dokumentide järgi, kuid tolliasutustel on õigus tarbekorral ka täiendavaid dokumente (faktuurat, spetsifikatsiooni j.n.e.) nõuda või kauba kaalumist, mõõtmist või ülelugemist toimetada.

SELETUSKIRI.

Vabariigi Valitsuse otsusega 16. VII 1931. a. esialgselt maksuma pandud uut tollipõhitariifi arutades, leidis rahaasjanduse komisjon tarvilikuks selles mõningaid muudatusi ette võtta.

Komisjoni poolt majandusliku konjunktuuri muutmise tõttu soovitavaks tunnistatud tollimäärade kõrgendused pani Vabariigi Valitsus esialgselt maksuma oma otsusega 11. detsembrist 1931. a., millised tollimäärad komisjon esitab Riigikogule kinnitamiseks ühel ajal käesoleva seaduseelnõuga; käesolev eelnõu aga sisaldab komisjoni täiendavaid parandusettepanekuid osalt küll tollimäärade kõrgendamise, osalt aga nende alandamise suunas ja suurel määral ka Vabariigi Valitsuse parandusettepanekuid redaktsiooniliste puuduste ja konarluste kõrvaldamiseks, millised ilmnenud aja jooksul uue tollipõhitariifi tegelikul käsitamisel.

Kuna komisjon võimalikuks ei leidnud neid parandusettepanekuid maksuma panna tagasiulatava jõuga, siis ei viinud komisjon neid sisse Tollipõhitariifide seadusesse, vaid otsustas esitada oma ettepanekud erinovellina Riigikogule vastuvõtmiseks.

534.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

trahteriärade liikide täiendamise ja omavalitsustele trahterimaksu tulude kindlustamise seaduse muutmise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega esitab käesoleva seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

535.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

tulumaksuseaduse § 91 muutmise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega esitab käesoleva seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

videga esitab käesoleva seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

536.

Üldkomisjoni ettepanek.

TÖÖPUUDUSE VASTU VÕITLEMISE OTSTARBEL TEENISTUSVAHEKORDADE KORRALDAMISE SEADUS.

§ 1. Tööpuuduse vastu võitlemise otstarbel antakse Vabariigi Valitsusele õigus vallandada riigi või omavalitsuse teenistusest isikuid, kelle abikaasa saab palka kindlapalgalisest teenistusest riigi- või omavalitsusasutistes, samuti riigi- või omavalitsusettevõtetes linnades 140 krooni või üle selle kuus, maal ja alevites 80 krooni või üle selle kuus.

Peale selle on Vabariigi Valitsusel õigus vallandada alluvuse vahekorras teenivatest õppejõududest abielulistest ühte, tasu suurust arvestamata.

Õppejõude võib vallandada käesoleva seaduse põhjal ainult kooliaasta vahetusel.

Erandite tegemisel käesoleva paragrahvi alusel teenistusest vallandamise puhul võtab Vabariigi Valitsus arvesse vallandatava isiku ülalpidamisel olevate laste arvu, kui ka teisi eriti kaaluva tähendusega asiolusid.

§ 2. On keelatud olla teenistuses riigi- ja omavalitsuseasutistes, või riigi- ja omavalitsusettevõtetes ühel isikul kahel kindlapalgalisel kohal, väljaarvatud juhud, kus see on korraldatud teisiti seadustega või kui Vabariigi Valitsus peab seda eriti tarvilikuks.

§ 3. Käesoleva seaduse käsitamisel mõistetakse palga all rahas saadavat palka, arvatud välja teenistusvanuse tasu ja muud lisatasud.

Õppejõudude palga all mõistetakse õppejõu poolt õppe- ja kasvatustöö eest ühes või mitmes õppeasutises saadava tasu kogusummat.

§ 4. Vabariigi Valitsusel on õigus vabastada käesoleva seaduse § 1 tähendatud tingimustele vastavaid isikuid, kes teenivad kohtu- ja valitsusasutistes, riigiettevõtetes, omavalitsusasutistes või ettevõtetes, ülikooli asutistes, riigi- või omavalitsuste poolt ülalpeetavates õppeasutistes või õigustega erakoolides ning kaitseliidus kindlapalgalistel koosseisusliikudel kohetadel.

§ 5. Riigikogu kantseleis ja Riigikontrollis teenivate riigiteenijate vallandamise õigus käesoleva seaduse alusel kuulub vas-

tavalt Riigikogu juhatusel ja Riigikontrolörile.

Kui üks abikaasadest teenib § 4 tähendatud asutistes, siis lepib Majanduseminister vallandatava abikaasa suhtes kokku Riigikogu esimehega või Riigikontrolöriga. Vallandamise otsustab sel juhul vastavalt Riigikogu juhatus või Riigikontrolör, kui vallandatav teenib neile alluvates asutistes, muudel juhtudel Vabariigi Valitsus.

§ 6. Teenistusest vallandamise lähemad alused määrab Vabariigi Valitsus Majanduseministri ettepanekul.

Samuti määrab Vabariigi Valitsus Majanduseministri ettepanekul käesoleva seaduse teostamiseks § 3. tähendatud asutistelt ja ettevõtetelt tarvilikkude andmete nõudmise ning vallandamise ettepanekute esitamise korra.

Asutisel või ettevõttel, kelle teenija kuulub vallandamisele, samuti vallandamisele kuuluval isikul endal on õigus esineda seletusega vallandamist põhjustavate asiolude kohta enne vallandamise otsuse tegemist.

§ 7. Käesoleva seaduse põhjal vallandatele maksetakse tasu kuni tegeliku vallandamise päevani, kusjuures vallandamisest tuleb teatada ette üks kuu.

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon üldiselt ühines Vabariigi Valitsuse eelnõu seletuskirjas toodud motiividega, kusjuures tegi aga ka mõned täiendused ja muudatused eelnõus.

§ 1 täiendas komisjon neljanda lõikega, milles on antud teatavad juhtnõõrid üldreeglist erandite tegemiseks vallandamise puhul vallandatava isiku laste arvu kui ka teisi väga kaaluvaid asjaolusid, näiteks eriteadlasi omal alal, keda oleks väga raske asendada. Siinkohal peab eksiarvamiste ärahoidmiseks veel seda märkima, et sõna „abikaasa“ all tuleb mõista ükskõik kumbat poolt abielu paarist.

§ 2 võttis komisjon sisse täiesti uue eeskirja, nimelt keelu pidada ühekorraga kaht kohta. See osutus selleks vajalikuks, et seni ei olnud Vabariigi Valitsusel võimalik kõrvaldada kahekohapidamist omavalitsusasutistes ja ka riigiettevõtetes. Seda keeldu ei leidnud aga komisjon võimalik olevat täies ulatuses, ilma erandisi tegevata maksuma panna, vaid andis Vabariigi Valitsusele õiguse erandlikkudel juhtudel ja soovitatavalt ainult ajutiselt lasta üht ja sama inimest teenida kahel kohal.

§ 3 juures leidis komisjon, et lisatunnid ei tohiks välja kujuneda mingiks tei-

seks tasuks, mispärast ka kustutati sõnad „arvatud välja lisa- ja asetäitetundide tasu“. Siiski arvas komisjon seejuures, et kui need lisatasud kannavad õige ajutist ja paratamatut iseloomu, siis ei tuleks neid vallandamisel arvesse võtta.

§ 4. Komisjon leidis, et Vabariigi Valitsusel ei ole õigust Riigikogu kantseleis ja Riigikontrollis kui Vabariigi Valitsusele mittealluvates asutistes teenivaid ametnikke vallandada, mispärast kujundas uue paragrahvi, mis lahendab nendes asutustes teenivate ametnikkude vallandamise küsimuse.

Lõpuks võiks veel märkida, et komisjon kustutas viimase paragrahvi valitsuse eelnõus, sest arvas, et seadus võib maksuma hakata ka harilikus korras.

537.

Üldkomisjoni

SELETUSKIRI

Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumide korraldamise seaduse § 62 muutmise seadusele.

Üldkomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepaneku seletuskirjas toodud motiividega.

538.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

VALLA- JA MAAKONNA-OMAVALITSUSTE SISSETULEKUTE, VÄLJAMINEKUTE, EELARVETE JA ARUANNETE AJUTISE SEADUSE § 9 MUUTMISE SEADUS.

I.

Valla- ja maakonna-omavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete ajutise seaduse (RT 18/19 — 1920, RT 3 — 1921, RT 83/84 — 1924) § 9 muudetakse ja pannakse maksuma järgmises redaktsioonis:

§ 9. Kodanikkudelt 20 kuni 60 aastani, kellel valla piirkonnas alaline elukoht, võib võtta valla heaks isikumaksu volikogu poolt määratud suuruses ja korras.

Vallavolikogu on õigustatud maksu-maksjaid jaotama liikidesse nende jõukuse järgi ja kindlaks määrama üksikute liikide maksunormid, kusjuures vahe maksu kõrgema ja madalama (maksumäära) vahel ei tohi olla suurem kui kolmekordne, alam-

määr ja kõige kõrgema liigi maksunorm (maksumäär) aastas ei või ületada 9 krooni.

(Variant: Vallavolikogu on kohustatud maksumaksjaid jaotama nende jõukuse järgi vähemalt kolme liiki ja kindlaks määrama üksikute liikide maksunormid, kusjuures vahe kõige kõrgema ja madalama isikumaksu määra vahel ei tohi olla vähem, kui kolmekordne ja suurem, kui viiekordne.

Kõige kõrgema liigi isikumaksu määr aastas ei või ületada 9 krooni)

Riigi, omavalitsuse või eraasutiste hoolendamel ülevaalepeetavad, samuti ka riigi või omavalitsuste pajuki või abiraha osalised isikud on isikumaksust vabad.

Vallavolikogudel on õigus isikumaksust vabastada ka teisi kodanikke, kui selleks olemas mõjuvaid põhjusi.

II.

Käesolev seadus hakkab maksma 1932. a. maksuaastast.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon ühines üldiselt Vabariigi Valitsuse ettepanekuga isikumaksu ülemmäära kindlaksmääramise asjus, muutis aga § 9. teises lõikes „õigustatud“ pro „kohustatud“ ja „kolmekordne“ pro „viiekordne.“

Teise lõike kohta esitab komisjon variandi, mis komisjonis hääletamisel sai ühepalju hääli poolt ja vastu.

539.

Redaktsiooni komisjoni

ETTEPANEK.

(Pealkiri vt. lisa nr. 538.)

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette, võtta vastu „Valla- ja maakonnaomavalitsuste sissetulekute, väljaminekute, eelarvete ja aruannete ajutise seaduse § 9 muutmise seaduse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt III lugemisel vastuvõetud kujul järgmise muudatusega:

1. § 9 esimene ja teine lõige võtta järgmiselt: „§ 9. Kodanikkudelt 20 kuni 60 aastani, kelle alaline elukoht valla piires, võib võtta valla heaks isikumaksu vallavolikogu poolt määratud suuruses ja korras.

Vallavolikogu on õigustatud jaotama maksumaksjaid liikidesse nende jõukuse järgi ja määrama üksikute liikide maksunormid, kusjuures kõrgema ja madalama

maksumäära vahe ei tohi olla suurem kui kolmekordne maksu alammäär ja kõige kõrgema liigi maksumäär aastas ei või ületada 9 krooni.“

540.

Riigikogu liikmete Richard Vreeman'i ja Karl Tamme ettepanek.

VALLASVARA ARESTI ALLA PANEMISE JA MÜÜGI ASJUS TSIVIILKOHTUPIDAMISE SEADUSE MUUTMISE JA TÄIENDAMISE SEADUSE TÄIENDAMISE SEADUS.

Vallasvara aresti alla panemise ja müügi asjus Tsiviilkohtupidamise seaduse muutmise ja täiendamise seadus täiendatakse osaga II-a järgmises redaktsioonis:

II-a.

Käesoleva seaduse maksmahakkamisel vabaneb aresti alt varem üleskirjutatud vallasvara, mis loetletud selle seaduse esimeses osas.

Käesolev seadus hakkab maksma avaldamisega.

SELETUSKIRI.

Vallasvara aresti alla panemise ja müügi asjus Tsiviilkohtupidamise seaduse muutmise ja täiendamise seaduse teostamisel, mis hiljuti Riigikogu poolt vastu võeti, on tekkinud lahkarvamisi seaduse ulatavuse suhtes nende varade kohta, mis enne selle seaduse ilmumist aresti alla olid pandud.

Ka Riigikohus, kelle poole pööruti, on andnud seletuse, mis vastolus Riigikogu tahtega nim. seaduse vastuvõtmisel, mis pärast Riigikogu peab täiendavalt ja autentselt väljendama oma tahtmist käesoleva seaduse näol, et kõrvaldada ekslikke seletusi kõne all oleva seaduse teostamisel.

Väljaspool igasugust kahtlust oli Riigikogu vastuvaidlemata tahe avaldatud seaduse läbi päästa põllumajapidamisi ja kutselist tegevusala igapäev laastavatest oksjonidest mitte üksi tuleviku kohta, vaid peamiselt antud olukorra juures, missugune tahe peegeldus sõnavõtmistest nim. seaduse arutamisel Riigikogus ja tema komisjonides.

Et abi kiirem oleks, pandi seadus maksma avaldamisega ja peeti endastmõistetavaks, et seadus ka neid varasid haarab, mis arestitud, kuid oksjonid veel pidamata, sest seaduse siht oli päästa loetletud vallasvara oksjonidest.

Käesoleva seadusega on eriti välja öeldud, et vabaneb arestist ka see loetletud vallasvara, mis ennem kõne all oleva seaduse maksmahakkamist üles on kirjutatud ja aresti alla pandud, kuid mille kohta veel oksjonid pidamata.

541.

Üldkomisjoni ettepanek.

VALLASVARA ARESTI ALLA PANEMISE JA MÜÜGI ASJAS TSIVIIL KOHTUPIDAMISE SEADUSE TÄIENDAMISE SEADUS.

I.

Tsiviil kohtupidamise seaduse § 973 täiendatakse uue lõikega järgmises redaktsioonis:

Käesoleva paragrahvi punktides 8 ja 10 eeskirjad on maksvad ka nende varanduse kohta, mis enne 11. detsembrit 1931 aresti alla pandud, mille suhtes enampakkumised tunnustatud või tunnustatakse mitte toimunuks või tühisteks ja võlgniku palvel kuuluvad nendes punktides tähendatud varandused aresti ja müügi alt vabastamisele.

II.

Käesolev seadus hakkab maksma avaldamisega.

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepaneku seletuskirjas toodud motiividega.

542.

Maakomisjoni ettepanek.

VEEÜHISUSTE SEADUSE MUUTMISE SEADUS.

Veeühisuste seaduse (RT 195/196 — 1925 ja 24 — 1927) §§ 10 ühes märkusega, 14, 21 ühes märkusega, 22 ja 45 muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 10. Kui selgub, et ettevõtte on tarvilik ja ta teostamine ühingu kaudu otsustab kohane, annab maakonna veekomisjon palve alusel loa ühingu asutamiseks või lükkab palve tagasi põhjendatud otsusega.

§ 14. Kui maaomanik või põline tarvitaja, kelle kasutada olev maa-ala on arvatud ühingu piirkonda, leiab, et ta oma majapidamisviisi juures ei saa ühingu piir-

konda arvatud maa-alast ettevõtte kavast ettenähtud tulu, siis peab maakonna veekomisjon selle maa-ala määrama ühingu korraldusse, kui sellekohane sooviavaldus on antud enne vastava maa-ala määramist ühingu piirkonda (§§ 10 ja 30).

§ 21. Veeühingu põhikirja kinnitab keskveekomisjon maakonna veekomisjoni ettepanekul; keskveekomisjon kuulutab põhikirja kinnitamise Riigi Teatajas.

Veeühingud ei kuulu Ühingute, seltside ja nende liitude registreerimise seaduse (RT 37 — 1926 ja 30 — 1929) alla.

§ 22. Ühingu põhikirja muutmine, kui selle läbi muutub ühingu eesmärk, võib toimuda peakoosoleku otsusel $\frac{3}{4}$ ühingu liikmete häälte pooltolemisel. Teisteks põhikirja muudatusteks on tarvilik ühingu peakoosoleku lihtne hääldenamused. Põhikirja muudatused kinnitab keskveekomisjon.

§ 45. Ühingu tegevuse lõpetamise otsustab peakoosolek $\frac{3}{4}$ liikmete pooltolemisel. Ühisuse tegevuse lõpetab maakonna veekomisjon:

1) kui ühingu aasta jooksul, arvates kuulutamisest Riigi Teatajas, pole alanud oma tegevust (§ 1) või

2) kui liikmete süü läbi on ühingu tegevuses tulnud tööseisak, mis kestnud üle kahe aasta.

SELETUSKIRI.

Maakomisjon tegi Vabariigi Valitsuse ettepanekus järgmised sisulised muudatused:

§ 11 kustutati.

§ 22-ses kustutati valitsuse esindaja ettepanekul sõnad „või ühingu kuludest osavõtmise või hääletamise kord“.

§ 45 p. 2 lõpus võeti sõnade „üle ühe aasta“ asemele sõnad „üle kahe aasta“.

Muus osas maakomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepanekuga.

543.

Redaktsiooni komisjoni

ETTEPANEK

veksliseaduse redaktsiooni kohta.

Redaktsiooni komisjon paneb ette Riigikogule, võtta vastu „Vekselseaduse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt III lugemisel vastuvõetud kujul järgmiste muudatustega:

1. Senine sissejuhatav osa võtta I osaks pealkirjaga: „Üldeeskirjad.“ Vastavalt sel-

lele muuta järgnevate osade nummeratsioon ja kustutada sõna „osa“. IV osa pealkirjaks võtta: „Lõppeeskirjad.“

2. § 1 teine lause: viimaste jaoks, p. o. viimaste kohta; teises osas, p. o. kolmandas osas.

3. § 1. teine lõige võtta järgmiselt: „Käesoleva seaduse eeskirjade järgi vekslite kirjutamise hõlbustuseks võib tarvitada lisandatud vekslite ja pealkirjanäidiseid.“

4. § 2 võtta järgmiselt: „§ 2. Kohustada nii liht- kui ka käskvekslitega võivad kõik, kellele seadusega ei ole keelatud võtta endale võlakohustusi.“

5. § 3 võtta järgmiselt: „§ 3. Veksel kirjutatakse selleks määratud tempelpaberile ja temas märgitakse:

1) vekslite kirjutamise koht ja aeg (aasta ja kuupäev);

2) vekslite nimetus tekstis sõnaga „veksel“ või, kui veksel pole eestikeelne, vastav nimetus selles keeles, milles veksel kirjutatud;

3) veksliaandja avaldus vekslite tekstis, et ta kohustub maksma vekslite järgi;

4) selle isiku nimi või firma, kellele veksel antakse, — teda nimetatakse esimeseks veksliaandjaks;

5) maksmisele kuuluv rahasumma;

6) maksumäärpäev;

7) veksliaandja allkiri.“

6. § 4 teise lause algus võtta järgmiselt: „Kui vekslisumma on kirjutatud sõnadega...“

7. § 5 algus võtta järgmiselt: „Vekslil võib olla ainult üks maksumäärpäev terve vekslisumma kohta. See tähtpäev määratakse:

1) kas kindlale päevale, aasta ja kuupäeva näitamise, või

2) kindla aja möödumisele pärast vekslite kirjutamist, või

3) ettenäitamisele, või

4) kindla aja möödumisele pärast ettenäitamist.“

8. § 6 esimene rida: millele on märgitud tähtpäev, p. o. mille tähtpäev on määratud.

9. § 6 eelviimses lauses: ja teisel — ettenäitamispäeva märkimiseks, p. o. teisel juhul — ettenäitamise päeva märkimiseks.

10. § 7 esimene lause võtta järgmiselt: „Vekslite maksukohaks loetakse vekslite märgitud kirjutamise koht, kui vekslite veksliaandja allkiri ees ei ole näidatud teist maksukohta.“

11. § 12: selles seaduses, p. o. käesolevas seaduses.

12. § 13 teine lause võtta järgmiselt:

„Vekslisumma parandused ei ole üldse lubatud.“

13. § 14 esimene lause võtta järgmiselt: „Dokumendi, mis ei vasta mõnele §§ 3, 4, 5, 9, 10, 11 ja 13 ettenähtud nõudele, ei loeta veksliteks ja seesugusele dokumendile tehtud allkirjadel ega pealkirjadel ei ole vekslite olemust.“

14. II osa 2. peatüki pealkiri võtta järgmiselt: „Lihtvekslite andmine ja edasiandmine.“

15. § 16 võtta järgmiselt: „§ 16. Veksel loetakse üleantuks veksliaandja poolt esimesele omandajale, kui veksel on viimase valduses, välja arvatud juhul, kus selgub, et üleandmist tõeliselt ei olnud ja omandaja seda teadis.“

16. § 17 lõpp: välja arvatud veksliaandjale, kellele vekslite võib tagasi anda ainult kustutamiseks, p. o. kuid mitte veksliaandjale, kellele veksel võidakse anda tagasi ainult kustutamiseks.

17. § 18 viimane lause võtta järgmiselt: „Viimasel juhul on igal veksliaandjal õigus anda edasi veksel ka ilma uue pealkirjata.“

18. § 19 võtta järgmiselt: „§ 19. Blanko- kui ka nimelised edasiandepalkirjad kirjutatakse vekslite teisele küljele, kusjuures esimene edasiandepalkiri, kui see on nimeline, võidakse kirjutada vekslite esiküljele kas tervelt või ainult alata sealt. Kui vekslite teine külg on kirjutatud täis, siis pikendatakse seda külge lisalehega ja jätkatakse pealkirjade kirjutamist nõnda, et esimene lisalehele kirjutatav pealkiri algaks vekslite tempelpaberil. Nende eeskirjade täitmata jätmisel muutub vekslite edasiandmine maksusetuks. Pealkirja parandused on lubatud, kuid need peavad olema tõendatud pealekirjutaja allkirjaga. Täielikult läbikriipsutatud edasiandepalkiri loetakse kustutatuks.“

19. § 21 võtta järgmiselt: „§ 21. Vekslite andjal on õigus vekslite edasiandmisel edasiandepalkirja mahutada sõnu „ilma minu vastutusega“ või muud samasisulist märget (§ 50). On see märge kriipsutatud läbi, siis loetakse ta kustutatuks ainult sel juhul, kui läbikriipsutamine on tõendatud isiku allkirjaga, kes tegi vastutamatuspealkirja.“

20. § 22 võtta järgmiselt: „§ 22. Veksliaandja, samuti iga pealekirjutaja võib vekslite edasiandmist keelata erilise märkme. Seesuguse keelu vastu tehtud edasiandepalkiri ei ole maksev isiku suhtes, kes keelas vekslite edasiandmist.“

21. § 23 esimeses lauses: et mitme edasiandepalkirja olemasolul kõik need

kujundaksid, p. o. et juhul, kui on mitu edasiandepalkkirja, kõik need kujundaksid.

22. § 24 võtta järgmiselt: „§ 24. Veksli-
lipidajal on kõik vekslit järgnevad õigu-
sed sõltumata eelmise pidaja õigustest, väl-
ja arvatud juhud, kui eelmine pidaja vastu
oma tahtmist on kaotanud valduse vekslit
peale ja vekslipidaja seda teadis“

23. § 25 eelviimses lauses: märgitud,
p. o. ettenähtud.

24. § 27 võtta järgmiselt: „§ 27. Vekslit
andmisega võtab veksliaandja endale vastu-
tuse vekslit maksmise eest.“

25. § 28 võtta järgmiselt: „§ 28. Peale
veksliandja lasub vastutus vekslit järgi ka
kõigil vekslile allakirjutajail ja pealekirju-
tajail, nagu oleks igaüks neist eraldi võt-
nud endale iseseisva kohustuse, välja ar-
vatud käesolevas seaduses otse ettenähtud
juhud. Vekslit järgi vastutaja ei ole õigus-
tatud kontrollima pealkirjade ehtsust.“

26. § 29 võtta järgmiselt: „§ 29. Iga
üksik vekslit järgi kohustatu, nende hulgas
ka vekslit allkirjast või pealkirjast osavõtja,
vastutab nii täie vekslisumma kui ka kõige
muu eest, mida vekslipidajal on õigus nõu-
da neilt käesoleva seaduse põhjal.“

27. § 30 võtta järgmiselt: „§ 30. Vekslit
mittemaksmisel, kui see on tõestatud seatud
korras (§ 48), on vekslipidajal õigus oma
äranaegemisel esitada nõue vekslit järgi saa-
daoleva summa ulatuses (§ 29) kas kõigi
vekslit järgi vastutajate vastu koos (§ 28)
või mõnede vastu neist samuti koos või
ihte vastu, kusjuures viimasel kahel juhul
vekslipidaja ei kaota oma õigusi nende
vastu, kelle vastu ta ei ole veel esitanud
nimetatud nõuet.“

28. § 31 võtta järgmiselt: „§ 31. Kui
keegi kirjutab vekslile alla või peale vekslit
andja või vekslit järgi kohustatud mõne
teise isiku volinikuna, kuid ilma vastava
volitusega, siis vastutab ta isiklikult samuti,
nagu vastutaks volituse olemasolul see,
kelle volinikuna ta alla või peale kirjutas.
Samal määral vastutavad eestkostjad ja tei-
sed seaduslikud esindajad, kes seesuguste-
na õigustamatult kirjutasid alla vekslile.“

29. § 32 võtta järgmiselt: „§ 32. Kui
selgub, et allkiri vekslil (§ 3 p. 7, §§ 18
ja 25) on võltsitud või ei ole kohustav isik-
kule, kes selle kirjutanud või kelle nimel
see kirjutatud, või et vekslile on kirjutatud
alla isik, kel puudus õigus kohustuda
veksliga; siis ei kõrvalda see vastutust
vekslil leiduvate teiste allkirjade järgi
(§§ 27 ja 28).“

30. § 33 võtta järgmiselt: „§ 33. Vekslit
järgi esitatud nõudmise vastu võib vastu-
taja end kaitsta ainult niisuguste vastuväi-

detega, mis põhjenevad käesoleva seaduse
eeskirjadel või vastutaja ja vekslipidaja vahenditult suhteil.“

31. § 34 võtta järgmiselt: „§ 34. Kui
veksel anti edasi isikule, kes oli osaline
vekslis juba enne selle edasiandmist tema-
le (§ 17), siis ei ole sellel isikul õigusi
esineda nõudmisega vekslit järgi nende vastutajate vastu, kelle ees ta ise vastutas enne vekslit omandamist.“

32. § 35 võtta järgmiselt: „§ 35. Kui
vekslipidaja jätab täitmata mõne toimingut,
mis käesoleva seaduse põhjal tingib vekslit
järgi kohustatud isikute vastutuse, siis lõ-
peb see vastutus, kuigi seesugune täitma-
tajätmine sündis vääramatu jõu tõttu või
üldse vekslipidaja süüta.“

33. § 36 esimene rida: kustutada sõna:
„kättejõudmist“.

34. § 37 võtta järgmiselt: „§ 37. Vekslit
maksutähtpäeva saabumine arvatatakse
olenevalt tähtpäevadest (§ 5) järgnevat
eeskirjade kohaselt:

1) kindlale päevale määratud vekslit
maksutähtpäev saabub selsamal päeval;

2) vekslit kirjutamisest kindla aja möö-
dumisele määratud maksutähtpäev loetakse
saabunuks:

a) aja määramisel päevadega — viima-
sel neist päevist, kusjuures ei arvestata
vekslit kirjutamise päeva;

b) aja määramisel nädalatega — täht-
päevalise nädala sel päeval, mis nimeselt
vastab vekslit kirjutamise päevale;

c) aja määramisel kuudega — tähtpäe-
valise kuu sel päeval, mis kuupäevalt vas-
tab vekslit kirjutamise päevale, — kui aga
tähtpäevalisel kuul ei ole vastavat kuupäe-
va, siis selle kuu viimasel päeval;

d) aja määramisel kuudega koos ihte
või mitme päevaga — viimasel neist päe-
vist;

3) ettenäitamisele määratud maksutäht-
päev saabub vekslit maksmiseks ettenäita-
mise päeval. Kui veksel ei ole näidatud
ette maksmiseks kaheteistkümnenda kuu jook-
sul, arvates kirjutamise päevast, siis saa-
bub maksutähtpäev vekslit kirjutamise kuu-
päevale vastaval kaheteistkümnenda kuu
päeval, — kui aga kaheteistkümnendal kuul
ei ole seesugust kuupäeva, siis sama kuu
viimasel päeval;

4) pärast ettenäitamist kindla aja möö-
dumisele määratud maksutähtpäev saabub
päeval, mis arvatatakse käesoleva parag-
rahi punkt 2 eeskirjade järgi, kusjuures
arvutamise aluseks võetakse vekslit kirjuta-
mise päeva asemel vekslit ettenäitamise
päev.“

35. § 38 punktid 1) ja 2) võtta järgmiselt: „1) vekslitel tähtpäevaga ettenäitamisel loetakse makсутähtpäev saabunuks sel päeval, mil veksel tähendatud eritäh-taja jooksul maksmiseks näidati ette, niisuguse ettenäitamise teostamata jätmisel aga — eritäh-taja viimasel päeval;

2) vekslitel tähtpäevaga kindla aja möödumisel pärast ettenäitamist loetakse makсутähtpäev saabunuks, kui vekslil ettenäitamisest, mis toimus selleks määratud eritäh-taja jooksul, on möödunud ka vekslil tähendatud maksmise aeg pärast ettenäitamist, kusjuures vekslil ettenäitamise päev tõestatakse vekslil erilise märkme-ga, millele kirjutab alla veksliaandja või eriline maksja. Kui seesugust märget ei olnud võimalik saada, siis tuleb veksel protes-tida enne selle tähtaja möödumist, mille jooksul veksel võidakse näidata ette, ja sel korral tunnustatakse vekslil ettenäitamise päevaks protestimise päev. Igapähele, kelle käes on veksel, on õigus seda näidata ette tähendatud märkme tegemiseks ja, kui märget ei anta, lasta veksel protestida märkme mittesaamise pärast. Kui vekslit ei ole näidatud ette märkimiseks või ei ole esitatud protestimiseks, siis arvutatakse makсутähtpäev viimasest eritäh-taja päevast, mis oli määratud vekslil ettenäitamiseks.“

36. § 39 algus võtta järgmiselt: „§ 39. Kui veksel on antud kohas, kus maksev teissugune ajaarvutus kui maksukohas ja kui vekslile ei ole tehtud teissugust korraldust ajaarvutuse kohta, siis võetakse...“ ning kustutada paragrahvi lõpust sõnad: „olgu siis, et vekslil oli tehtud selle kohta muu korraldus.“

37. § 41 võtta järgmiselt: „§ 41. Veksel, mille tähtpäev on määratud kindlale päevale või kindla aja möödumisele pärast vekslil kirjutamist või kindla aja möödumisele pärast ettenäitamist, esitatakse maksmiseks tähtpäeva saabumise päeval või ühel kahest järgnevast tööpäevast.“

38. § 42 algus võtta järgmiselt: „§ 42. Veksel tähtpäevaga ettenäitamisel, kui sellel on märgitud ka eritäh-taeg (§ 38 p. 1), esitatakse maksmiseks enne selle tähtaja möödumist, seesuguse tähtaja mittemärgimise korral...“

39. § 44 võtta järgmiselt: „§ 44. Vekslil maksmiseks esitamisel on vekslipidajal õigus nõuda ainult vekslisummat. Kui aga veksel tähtpäevaga kindla aja möödumisel pärast ettenäitamist on juba protestitud ettenäitamise päeva kohta märkme mittesaamise pärast (§ 38 p. 2), siis tasutakse maksmisel ka selle protestiga seotud kulud.“

40. § 45 esimene lause võtta järgmiselt: „Vekslipidajal on õigus nõuda maksmist vekslil järgi ainult seaduslikult liikvel olevas rahas.“

41. § 46 viimne lause võtta järgmiselt: „Täie summa tasumisel vekslil järgi vekslipidaja on kohustatud vekslil andma üle maksjale ja viimase nõudmisel ka vekslile tähendama saadud summa ja maksja nime.“

42. § 47 neljas rida: seatud protestimiseks, p. o. nähtud ette protestimiseks; eelviimne rida; vastutusel, p. o. kahjuohul.

43. § 48 võtta järgmiselt: „§ 48. Maksmiseks esitatud (§ 40), kuid maksmata jäetud veksel protestitakse, mittemaksmise pärast regressõiguse alalhoidmiseks §§ 66—71 eeskirjade järgi.“

44. § 49 punkt 1): rahuldamise päevani, p. o. tasumise päevani.

45. § 50 algus võtta järgmiselt: „§ 50. Maksmatajäetud ja selle tõttu protestitud vekslil pidajal on õigus § 30 põhjal nõuda tasumist regressõiguse alusel igalt pealekirjutajalt, sõltumatult pealekirjade järjekor-rast, kuni täieliku rahuldamiseni. Seesugust nõuet ei või...“

46. § 51 võtta järgmiselt: „§ 51. Pealekirjutaja, kellele on esitatud maksunõudmine, on kohustatud maksma ainult siis, kui temale antakse vastu veksel ühes protestiaktiga. Sel korral on pealekirjutajal õigus kriipsutada läbi vekslil nii oma kui ka temale järgnevaid pealekirju.“

47. § 53 teine lause võtta järgmiselt: „Kui mitu isikut esinevad ettepanekuga vekslil väljaostmiseks, siis antakse eesõigus sellele, kelle maksmise tagajärjel vabaneks vastutusest suurim arv vekslil järgi kohustatud isikuid.“

48. § 54 lõpp võtta järgmiselt: „arvates nõude esitamise päevast kohtule.“

49. § 55 võtta järgmiselt: „§ 55. Protestitud või protestimata veksel, mille tähtpäev möödunud, võidakse anda edasi pealekirjadega üldisel alusel, kuid sel korral ei vastuta niisugust üleandmist toimetanud pealekirjutajad regressõiguse põhjal, kui see üleandmine toimus pärast protestimist või pärast protestimiseks ettenähtud aja möödumist.“

50. II osa 7. peatüki pealkiri võtta järgmiselt: „Käendajad lihtvekslil.“

51. § 56 teine ja kolmas lause võtta järgmiselt: „Käendus antakse käendaja allkirjaga erilise pealekirjana, mida nimetatakse käenduspealekirjaks. Kui käenduspealekirjas ei ole näidatud, kelle eest käendus antud, siis loetakse ta antuks veksliaandja eest.“

52. § 57 esimeses lauses kustutada sõna „eest“.

53. § 58 võtta järgmiselt: „§ 58. Vekslid käendaja vastutab samuti kui käendatu. Pärast vekslit tasumist astub käendaja vekslipidaja õigustesse nii käendatu vastu kui ka nende vastu, kes vastutaksid käendatu ees, kui viimane ise oleks tasunud vekslid.“

54. II osa 8. peatüki pealkiri võtta järgmiselt: „Vahendajad lihtvekslil.“

55. § 59 algus võtta järgmiselt: „§ 59. Vekslid tähtpäeval mittemaksmise korral võib maksmist toimetada vahendaja, kelle mõni pealekirjutaja vekslil selleks nimetanud. Vekslipidaja on kohustatud maksu võtma vastu, kui temale pakutakse...“

56. § 61 võtta järgmiselt: „§ 61. Vahendajal, kellelt maksu ei võetud vastu, on õigus nõuda, et ta pakkumine märgitaks protestiaktis või selle täiendavas juurdekirjutises, kuna aga vekslipidaja, kes keeldus maksu vastu võtmast, kaotab regressõiguse vekslid järgi nende vastutajate vastu, kes selle maksmisega oleksid vabanenud vastutusest vekslid järgi.“

57. § 62 võtta järgmiselt: „§ 62. Vekslipidaja peab hiljemalt protestiakti koostamisele (§ 68) järgneval tööpäeval vekslid maksukohas nõudma maksu notari kaudu igalt pealekirjutaja poolt nimetatud vahendajalt. Selle nõudmise tagajärjed tulevad märkida samal tähtajal protestiaktis või selle täiendavas juurdekirjutises. Nende toimingute teostamata jätmisega kaotab vekslipidaja regressõiguse vekslid järgi nende vastutajate vastu, kes oleksid vabanenud vekslid maksmisest juhul, kui oleksid maksnud need vahendajad, kellelt ei nõutud maksu ja kelle suhtes maksunõudmise tagajärjed on jäänud märkimata protestiaktis või selle täiendavas juurdekirjutises.“

58. § 64 võtta järgmiselt: „§ 64. Kui maksu pakuvad mitu vahendajat, siis antakse eesõigus sellele, kelle maksmine vabastab vastutusest suurima arvu vastutajaid. Kui selgub, et vahendajal, kellelt maksu ei võetud vastu ja kes teatas sellest protestimisel (§ 61), oli ülalnimetatud eesõigus teise vahendaja ees, kellelt maks võeti vastu, — siis kaotab viimane, kuigi ta maksis vekslid, regressõiguse nende vastutajate vastu, kes kõrvaldatud vahendaja maksmisega oleksid vabanenud vastutusest (§ 63).“

59. § 65 võtta järgmiselt: „§ 65. Peale vekslid nimetatud vahendajate võib olla ka vahendajaid, kes vekslipidajale pakuvad maksu mõne pealekirjutaja au pärast. Nende suhtes kohaldatakse §§ 59, 61, 63 ja 64 eeskirjad, kusjuures:

1) au pärast vahendamist võib pakkuda enne protestimist või selle ajal, kuid igal juhul enne protestiakti koostamist (§ 68);

2) au pärast maksmist toimetaval vahendajal on õigus nõuda, et protestiaktis või selle täiendavas juurdekirjutises märgitaks, kelle au pärast toimetatakse maksmist.“

60. § 66 võtta järgmiselt: „§ 66. Vekslid protestib vastavil juhtudel avaldatud nõudmise korral notar või ta seaduslik asetaija.“

61. § 67 punkt 3) võtta järgmiselt: „3) kui järgneva päeva kella kolmeks ei maksta vekslid, protestib notar sel päeval vekslid, tehes sellekohase sissekande registrisse ja märkme vekslile, kusjuures märkme tegemise ajast loetakse vekslid protestituks, kuid protest hakkab maksma pärast sellekohase erilise akti koostamist.“

62. § 68 punkt 3): esitatud nõude peale saadud vastuse, p. o. esitatud nõudmisele saadud vastuse.

63. § 69 võtta järgmiselt: „§ 69. Protestiakt kirjutatakse vekslid teisele küljele või, kui teisest küljest ei jätku selleks, lisalehele nõnda, et protestiakti tekst algaks vekslid teise külje lõpul. Protesti sissekandmisel notariaalregistrisse kirjutatakse kogu vekslid tekst ühes kõigi pealkirjadega registrisse. Registrinumber ja protesti eest makstud kulud märgitakse protestiaktis.“

64. § 70 lõpp võtta järgmiselt: „siis võib nende kõigi vastu koostada ühise protestiakti.“

65. § 73 teine lause võtta järgmiselt: „Pealekirjutajal, kelle vastu esitatud seesugune nõue, on õigus oma nõudmiste kaitses tõmmata asjasse kolmandate isikutena eelmisi pealekirjutajaid, kas kõik, mõned või ühe neist.“

66. § 75 võtta järgmiselt: „§ 75. Paragrahvides 72—74 märgitud tähtaegade jooks ei peatu mingil tingimusel; see katkeb ainult nõude esitamisel vekslid järgi kohtu või konkursi korras, ja ainult selle isiku suhtes, kelle vastu on esitatud nõue kohtu või konkursi korras. Kolmanda isiku tõmbamine asjasse (§ 73) kostja poolt on samajõuline kohtu või konkursi korras esitatud nõudega, kusjuures kostja poolt regressnõude esitamise tähtaeg algab peavast, mil tema vastu tehtud kohtuotsus on astunud seadusjõusse.“

67. § 77 teine ja kolmas lause võtta järgmiselt: „Kohus, hoiatades palujat, et ta valeteadete eest langeb kriminaalvastutuse alla, ja veendudes tema poolt vekslid kaotamise kohta antud seletuste usutavuses,

teeb määruse panna seisma maksmine vekslile järgi üheks aastaks, arvates vekslile maksumise tähtpäevast. Edasilükkamatul juhitudel teeb kohtu esimees omal võimul korralduse kaotatud vekslile järgi maksmise seismapanekuks, täites Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 598 ja 600 eeskirju.“

68. § 78 võtta järgmiselt: „§ 78. Kui kohus on pannud seisma maksmise kaotatud vekslile järgi, võib vekslile anda hoiule samasse kohtusse vekslile järgi saadaoleva rahasumma selle isiku kahjuohul ja kulul, kes esitas maksmise keelu palve.“

69. § 79 võtta järgmiselt: „§ 79. Kui kohus on pannud seisma maksmise kaotatud vekslile järgi ja pärast seda ilmub sama vekslile valdaja, siis viimase palvel see kohus, kelle korraldusel maksmine pandi seisma, määrab vekslile kadumisest teatanud isikule tähtaja kohtule nõude esitamiseks vekslile tagasisaamise kohta. Kui määratud tähtaja jooksul ei esitata seda nõuet, siis muudab kohus määruse või korralduse maksmise seismapanemise kohta, ootamata aastase tähtaja möödumist (§ 77). Kadunuks kuulutatud vekslile valdajal on õigus eeltähtendatud palvel avaldamata esineda kohtus nõudega vekslile kadumisest teatanud isiku vastu.“

70. § 80 võtta järgmiselt: „§ 80. Maksmise keelu palvel sõltumata võib kaotaja paluda asjaomaselt kohtult (§ 77) luba kaotatud vekslile järgi maksu saada.“

Kohus võib anda vekslile kaotajale loa tähtendatud maksu saamiseks küllaldase kindlustuse vastu järgmistel juhtudel:

1) kui vekslile andja või eriline maksja on vekslile järgi saadaoleva summa andnud hoiule ja kohus tunnustab, et vekslile kaotaja palvel saada vekslile järgi maksu on rahulduseväärne;

2) kuigi vekslile andja või eriline maksja ei ole tähtendatud summat hoiule andnud, kuid pärast nende väljakutumist ja ülekuulamist kohus veendub kaotatud vekslile tõelises väljaandmises ja selle järele vekslile andja või eriline maksja annab vekslile järgi saadaoleva summa hoiule.

Kindlustuse esitab vekslile kaotaja kas sujarahas, riigi väärtpaberites või valitsuse poolt kindlustatud obligatsioonides. See kindlustus antakse tagasi, kui viie aasta jooksul, arvates vekslile maksumise tähtpäevast, ei esitata nõudmist vekslile järgi maksu saamiseks.“

71. II osa 12. peatüki pealkiri võtta järgmiselt: „Välismaa seaduste kohaldamine lihtvekslile.“

72. § 81 võtta järgmiselt: „§ 81. Välismaalase õigus kohustada vekslile lahendatakse selle riigi seaduste järgi, kelle kodanik ta on. Välismaalane, kel oma riigi seaduste järgi ei ole seda õigust, vastutab siiski Eesti Vabariigi piires endale võetud vekslile kohustuste järgi, kui Eesti Vabariigi seadustega temale ei ole keelatud kohustada vekslile.“

73. § 82 võtta järgmiselt: „§ 82. Vekslile kirjutamise kui ka vekslile kirjutatud pealkirjade vormi nõuded lahendatakse nende toimingute teostamise koha seaduste järgi. Kui aga välismaal Eesti kodaniku või välismaalase poolt väljaantud veksel, samuti ka välismaal vekslile kirjutatud pealkirjad on kooskõlas käesoleva seaduse eeskirjadega, siis ei või asjaolu, et nad ei vasta välismaa seaduste nõuetele, olla aluseks vekslile või sellele kirjutatud pealkirjade maksuse vastu vaidluste tõstmiseks Eesti Vabariigis.“

74. § 83 võtta järgmiselt: „§ 83. Välismaal vekslile õiguste teostamiseks või alalhoidmiseks tarvilikkude toimingute ettevõtmise korra suhtes kohaldatakse vastava välismaa seadused.“

75. § 84 võtta järgmiselt: „§ 84. Käskveksel (tratt) kirjutatakse selleks määratud tempelpaberile ja temas märgitakse:

1) vekslile kirjutamise koht ja aeg (aasta ja kuupäev);

2) vekslile nimetus tekstis sõnaga „veksel“ või, kui veksel pole eestikeelne, vastav nimetus selles keeles, milles veksel kirjutatud;

3) vekslile maksja (trassaadi) nimetus;

4) käsk maksjale maksta vekslile järgi;

5) vekslile esimene omandaja (§ 3 p. 4);

6) maksmisele kuuluv rahasumma;

7) maksumise tähtpäev;

8) maksukoht või maksja elukoht;

9) vekslile andja (trassandi) allkiri.“

76. § 85 algus võtta järgmiselt: „§ 85. Lihtvekslile koostamise eeskirjad (§§ 4—13) kohaldatakse ka käskvekslile järgnevat täiendustega ja muudatustega: ...“

77. § 85 punkt 3) lõpp võtta järgmiselt: „... et maksmine peab teostuma pärast teatamist vekslile andja poolt;“.

78. § 86 esimene lause võtta järgmiselt: „Dokumenti, mis ei vasta mõnele §§ 4, 5, 9, 10, 11, 13 ja 84, samuti ka § 85 punktis 3 ettenähtud nõudele, ei loeta vekslile ja seesugusele dokumendile tehtud allkirjadel ega pealkirjadel ei ole vekslile jõudu.“

79. III osa 2. peatüki pealkiri võtta

järgmiselt: „Käskvekslite andmine ja edasiandmine.“

80. § 87 võtta järgmiselt: „§ 87. Lihtvekslite andmise ja edasiandmise eeskirjad (§§ 15—22) kohaldatakse ka käskvekslitele, kusjuures § 17 eeskiri veksliaandja kohta on maksev ka vekslit maksmiseks vastuvõtja kohta.“

81. § 88 võtta järgmiselt: „§ 88. Eeskirjad lihtvekslite pidajate ja nende volinikude kohta (§§ 23—26) kohaldatakse ka käskvekslitele.“

82. § 89 esimene ja teine rida: on õigus teda maksjale esitada, p. o. on õigus esitada see maksjale.

83. § 90 esimene lõige: aja kohta, p. o. aja suhtes;

§ 90 punkt 2): kustutada sõna „kättejõudmist“.

84. § 91 võtta järgmiselt: „§ 91. Maksja võib vekslit võtta vastu kas terves summas või osalt. Ta võib ka määrata erilise maksja, samuti ka näidata vekslil ruumi, kus maksmine peab teostuma, kui veksliaandja ei ole määranud erilist maksjat või maksmisruumi.“

85. § 92 võtta järgmiselt: „§ 92. Vekslit vastuvõtmine (aktsept) märgitakse maksja poolt allakirjutatud sellekohase pealkirjaga või ainult tema allkirjaga vekslit esiküljel.“

86. § 93 võtta järgmiselt: „§ 93. Kui aktseptipealkiri sisaldab kõrvalekalduvusi vekslit sisust, välja arvatud summa piiramine (§ 91), või kui aktseptipealkiri on kriipsutatud läbi, loetakse veksel maksmiseks mittevastuvõetuks. Aktseptipealkirjas tehtud parandused tõestatakse vekslit vastuvõtja allkirjaga.“

87. § 94 võtta järgmiselt: „§ 94. Vekslit vastuvõtmisega võtab vekslimaksa enesele kohustuse maksta summa, mille ulatuses ta võttis vastu vekslit maksmiseks (§ 91). Vekslit vastuvõtmisega võtab vekslimaksa enesele vekslitkohustused ka veksliaandja ees, kuid viimase vastu temal ei ole vekslitõigusi.“

88. § 95 võtta järgmiselt: „§ 95. Kui vekslit vastuvõtmiseks esitamisele ei järgne kahekümne nelja tunni jooksul vekslit vastuvõtmine või kui veksel võetakse vastu osaliselt, siis on vekslitpidajal õigus lasta veksel protestida mittevastuvõtmise pärast. Protestiga vekslitpidaja omandab õiguse ennetähtpäevalise rahulduse saamiseks § 98 eeskirjade järgi.“

89. § 96 võtta järgmiselt: „§ 96. Kui veksel võetakse vastu pärast tähtpäeva, siis vastutab vastuvõtja niisama, nagu sel korral, kui ta oleks vekslit võtnud vastu enne tähtpäeva.“

90. § 97 algus võtta järgmiselt: „§ 97. Paragrahvide 27—35 eeskirjad kohaldatakse...“

91. § 97 punkt 1) võtta järgmiselt: „1) käskvekslit andja vastutab nii vekslit maksmise (§ 27) kui ka maksmiseks vastuvõtmise eest;“.

92. § 97 punkt 2) lõpp võtta järgmiselt: „... et maksutähtpäeval oli tema vara maksja korralduses vekslitsumma väärtuses või et maksja võlgnes temale vähemalt selle summa;“.

93. § 98 võtta järgmiselt: „§ 98. Paragrahvi 36 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele järgnevat täiendustega:

1) mittevastuvõtmise pärast toimunud protesti (§ 95) põhjal on vekslitpidajal õigus, ootamata vekslit maksutähtpäeva, nõuda vekslit järgi vastutajailt rahuldust ühes protestimisega seotud kuludega samas korras, nagu tähtpäevaks mittemaksmisel;

2) maksmisel enne tähtpäeva on maksjal õigus arvata maha makstayast summast kaheksa protsenti aastas, arvates maksmise päevast kuni vekslit maksutähtpäevani;

3) kui vekslitpidaja laseb maksjal võtta vastu vekslit pärast protestimist mittevastuvõtmise pärast, kaotab ta õiguse nõuda maksmist enne tähtpäeva.“

94. § 99 algus võtta järgmiselt: „§ 99. Paragrahvide 37—39 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele, kuid käskvekslite suhtes tähtpäevaga ettenäitamisel või tähtpäevaga kindla aja möödumisel pärast ettenäitamist toimub see kohaldamine järgnevat muudatustega.“

95. § 100 punkt 1) võtta järgmiselt: „1) veksel esitatakse maksmiseks maksjale või, kui vekslit on näidatud eriline maksja, siis temale;“.

96. § 101 võtta järgmiselt: „§ 101. Paragrahvide 48—55 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele järgnevat muudatustega:

1) pärast vekslit protestimist mittemaksmise pärast võib vekslitpidaja nõuda § 49 märgitud summade maksmist vekslit vastuvõtjalt ja regressõiguse põhjal — pealekirjutajailt ja vekslitandjalt;

2) paragrahvis 50 nimetatud sõnadel „ilma minu vastutusega“ või muul samasisulisel märkmel ei ole jõudu, kui see on tehtud vekslitandja edasiandepalkkirjas vekslitile, mis on kirjutatud „enese käsul“ (§ 85 p. 1);

3) pealekirjutajate õigused, mis nähtud ette § 51, kuuluvad ka vekslitandjale, kui ta on maksnud vekslit;

4) pealekirjutaja, kes on maksnud vekslit, võib nõuda § 52 märgitud summasid vekslit vastuvõtjalt ja regressõiguse põhjal

eelmistelt pealekirjutajailt ja veksliaandjalt. Samade summade maksmist on õigustatud nõudma vekslit vastuvõtjalt ka veksliaandja, kes on maksnud vekslit;

5) vekslit vastuvõtmise korral on § 54 pealekirjutajate kohta ettenähtud eeskiri maksev ka veksliaandja suhtes ja samas paragrahvis veksliaandja kohta ettenähtud eeskiri — vekslit vastuvõtja suhtes. Vekslit mittevastuvõtmise ja protestimata jätmise korral jääb veksliaandja vastutavaks vekslipidaja ees § 97 p. 2 eeskirjade järgi.“

97. § 103 võtta järgmiselt: „§ 103. Vekslit, mida maksja ei võtnud vastu või võttis vastu ainult osaliselt, võib teine isik vahendajana mõne pealekirjutaja või veksliaandja au pärast aktsepteerida täies summas või vastuvõtmata jäetud osas sõltumatult sellest, kas ta vahendajaks on määratud vekslil või ise avaldab nõusoleku võtta vastu veksel.“

98. § 104 viimne lause võtta järgmiselt: „Maksjal, keda ei lastud võtta vastu vekslit au pärast, on õigus nõuda oma ettepaneku märkimist vekslit mittevastuvõtmise pärast koostatavas protestiaktis või selle täiendavas juurdekirjutises.“

99. § 105 võtta järgmiselt: „§ 105. Au pärast vastuvõtmine märgitakse vekslile eripealkirjas vahendaja allkirjaga, kusjuures näidatakse, kelle au pärast veksel on võetud vastu. Kui seda pole näidatud, loetakse veksel vastuvõetuks veksliaandja au pärast.“

100. § 106 võtta järgmiselt: „§ 106. Kui veksel on võetud vastu au pärast, siis kaotab vekslipidaja, kes selleks avaldanud nõusoleku, õiguse nõuda ennetähtpäevalist rahuldamist (§ 95).“

101. § 107 võtta järgmiselt: „§ 107. Au pärast vekslit vastuvõtmisega võtab vahendaja endale vastutuse kõigi selle järglaste ees, kelle au pärast ta võttis vastu vekslit. Vekslit esitamisel määratud (§ 108 p. 3) tähtpäeval on vahendaja kohustatud maksma vekslisumma ühes kaheksa protsendiga aastas, arvates maksutähtpäevast, ja protestikuludega; kui ta seda ei täida, vastutab ta samal määral, nagu vastutab vastuvõtja vekslit järgi, mis jäi tasumata maksmiseks esitamisel (§ 101 p. 1).“

102. § 108 algus võtta järgmiselt: „§ 108. Paragrahvide 59—65 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele järgnevat täiendustega:“

103. § 108 punkt 3) võtta järgmiselt: „3) kui vekslil on auvahendaja aktsept, siis tuleb veksel temale maksmiseks esitada

enne protestiakti koostamisele järgneva tööpäeva möödumist; auvahendaja keeldumisel maksmisest peab selle asjaolu samal tähtajal tõestama protestiaktis või selle täiendavas juurdekirjutises; nende toimingu tegemata jätmisel lõpeb au pärast vastuvõtja vastutus (§ 107) ja vekslipidaja kaotab regressõiguse nende vastutajate vastu, kes maksuga au pärast oleksid vabanenud vastutusest vekslit järgi;“

104. § 108 punkt 6) võtta järgmiselt: „6) kui vahendaja võttis vastu vekslit, näidates, kelle au pärast ta võtab vastu, siis pärast vekslit maksmist ei nõuta protestiaktis märkimist, kelle eest veksel makstud.“

105. § 109 võtta järgmiselt: „§ 109. Lihtvekslite protestimiseeskirjad (§§ 66—71) kohaldatakse ka käskvekslitele järgnevat täiendustega:

1) maksunõudmise esitab notar vekslit näidatud maksjale või, kui neid mitu, kõigile maksjale või nende poolt määratud erilistele maksjale;

2) kui esitatakse vekslit ärakiri, siis tehakse protest ärakirja teisel küljel;

3) kui protestid tehakse ühel ning samal päeval, võib ühes protestiaktis sisalduda järgmisi veksliproteste:

a) vekslit mittevastuvõtmise pärast;

b) ennetähtpäevalise maksu mittesaaamise pärast;

c) vastuvõtmiseks saadetud teisikveksli (§ 113) mitteväljaandmise pärast;

d) teisikveksli mittevastuvõtmise pärast;

e) teisikveksli järgi mittemaksmise pärast.“

106. § 110 võtta järgmiselt: „§ 110. Kohulikku nõuet vekslit järgi võidakse esitada vekslit vastuvõtja vastu viie aasta jooksul, arvates maksutähtpäevast, ja pealekirjutajate, käendajate ning veksliaandja vastu — ühe aasta jooksul, arvates päevast, mil veksel protestiti mittemaksmise pärast.“

107. § 111 võtta järgmiselt: „§ 111. Paragrahvis 73 määratud tähtpäev kohaldatakse ka kohtulikule nõudele, mille esitanud veksliaandja vastu see pealekirjutaja, kes maksis vekslit.“

108. § 112 võtta järgmiselt: „§ 112. Paragrahvide 74—76 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele, kusjuures § 74 eeskiri on maksev ka veksliaandja kohta.“

109. § 113 võtta järgmiselt: „§ 113. Käskvekslit võidakse koostada esimese omandaja nõudmisel mitmes samasisulisel eksem-

plaris, mida nimetatakse teisikveksliteks. Teisikveksli tekstis tuleb näidata, mitmes ta on (esimene, teine, kolmas jne.); vastasel korral loetakse iga teisikveksel iseisvaks vekslisiks.“

110. § 114 võtta järgmiselt: „§ 114. Kui mõne teisikveksli järgi on makstud, siis kaotavad teised oma jõu. On aga vekslivastuvõtja aktsepteerinud mitu ühe ning sama vekslivastu võtta, siis vastutab ta oma aktseptide järgi teisikvekslil, mis maksmisel ei ole antud tagasi, välja arvatud juhud, kui ta tõendab, et vastuvõetud teisikveksli pidaja sai aktsepti ka mõnele teisele sama vekslivastu võtta või teadis vastuvõetud teisikveksli saamisest mitme teisiku ekslikust vastuvõtmisest. Samal määral vastutavad ka pealekirjutaja, kes andis edasi ühe ning sama vekslivastu võtta mitmele isikule, ja kõik hilisemad samadele teisikvekslitele pealekirjutajad oma pealkirjade järgi teisikvekslil, mis maksmisel ei ole antud tagasi.“

111. § 115 võtta järgmiselt: „§ 115. Pärast ühe teisikveksli saatmist vastuvõtmiseks esitamiseks peab saatja teistel teisikvekslil märkima, kelle käes on hoiul vastuvõtmiseks saadetud teisikveksel. Selle märkme tegemata jätmise tõttu ei kaota saatja kätte jäänud teisikvekslid vekslivõimust.“

112. § 116 võtta järgmiselt: „§ 116. Teisikveksli pidajal, kelle teisikvekslil on märgitud teise, vastuvõtmiseks saadetud teisikveksli hoidja, on õigus nõuda välja hoidjalt tema käes olev teisikveksel ja selle mittesaamisest lasta koostada vastav protest.“

113. § 117 võtta järgmiselt: „§ 117. On teisikvekslil juba vekslipealkirjad, siis on selle pidajal regressnõudeõigus, kui ta protestiga tõestab:

1) et hoidja ei andnud vastuvõtmiseks saadetud teisikvekslit temale;

2) et tema käes olevat teisikvekslit ei ole võetud vastu ega makstud selle järgi.“

114. § 118 võtta järgmiselt: „§ 118. Käskvekslist võib teha ära kirja, mis peab sisaldama vekslivastu ning kõigi sellele olevate allkirjade, pealkirjade ja märkmete ära kirja ja selle lõpul märkuse „siamaani ära kirja“ või mõne teise samasisulise väljenduse.“

115. § 119 võtta järgmiselt: „§ 119. Ära kirjale märgitakse ka, kelle käes on hoiul algveksel. Selle märkme tegemata jätmise tõttu ei kaota ära kirja vekslivõimust.“

116. § 121 võtta järgmiselt: „§ 121. Vekslivastu ära kirja pidajal, kelle ära kirjal on üks või mitu algupärast edasiandepalkkirja, on õigus nõuda välja hoidjalt tema käes olev

algveksel ja selle mittesaamisest lasta koostada vastav protest.“

117. § 123 võtta järgmiselt: „§ 123. Paragrahvile 77—80 eeskirjad kohaldatakse ka käskvekslitele, kusjuures vekslivastu võtta palved võivad olla sihitud vekslivastu võtta või vekslivastu võtta vastu ja vekslivastu võtta, millel on nähtud ette eriline maksja, — ka viimase vastu.“

118. III osa 14. peatüki pealkiri võtta järgmiselt: „Välismaa seaduste kohaldamine käskvekslitele.“

119. Käesolevale seadusele lisandatud vekslivastu võtta ja pealkirjade näidiste pealkiri võtta järgmiselt: „Lisad § 1 juurde.“ ning kustutada: „Vekslivastu võtta ja pealkirjade näidised.“

Näidiste nummeratsioon võtta järgmiselt: Rooma numbritega — I ja II — märkida näidiste jaotuse liht- ja käskvekslite kohta ja araabia numbritega kummagi osa alajaotised.

120. I osa ja selle 1. jaotise pealkirjad võtta järgmiselt:

„I.

Lihtvekslite näidiseid.

1. Lihtveksel tähtpäevaga kindlal päeval (§ 5 p. 1).“

121. I osa 4. jaotises: Kahe kuu pärast peale ettenäitamist, p. o. kahe kuu möödumisel pärast ettenäitamist.

122. II osa ja selle 1. jaotise pealkirjad võtta järgmiselt:

„II.

Käskvekslite näidiseid.

1. Käskveksel tähtpäevaga kindlal päeval (§ 5 p. 1).“

123. II osa 2. jaotise pealkiri võtta järgmiselt: „2. Käskveksel tähtpäevaga kindla aja möödumisel pärast vekslivastu võtta (§ 5 p. 2).“

124. II osa 4. jaotises: Ühe kuu pärast peale ettenäitamist, p. o. ühe kuu möödumisel pärast ettenäitamist.

125. II osa 5. jaotise pealkiri võtta järgmiselt: „5. Käskveksel tähtpäevaga ettenäitamisel, kui vekslivastu võtta on eriline maksmiseks ettenäitamise tähtaeg (§ 6).“

126. II osa 9. jaotis võtta järgmiselt: „9. Käskveksel maksmisega pärast teatamist (§ 85 p. 3).“

Tallinnas, 24. novembril 19... aastal.
Veksel Kr. 2.000.—

Kuue kuu pärast, arvates tänasest päevast, makske selle vekslit järgi Tartu kaupmehele Peeter Mets'ale, Tartus, Kaubahoov nr. 1, kakstuhat krooni.

Maksmine minu teatamisel.

Otepää kaupmees Richard Remmelgas.
Tudulinna kaupmehele
Prits Paju'le.“

544.

Üldkomisjoni

SELETUSKIRI

välismaalastele teenistusloa andmise seadusele.

Üldkomisjon on teinud Vabariigi Valitsuse ettepanekus ainult redaktsioonilisi parandusi (§§ 5 ja 7).

Üldkomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepaneku motiividega.

545.

Üldkomisjoni

SELETUSKIRI

välisriikidega sõlmitavate vastastikuste arvekodade asutamise kokkulepete esialgselt maksmapanemise seadusele.

Üldkomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse ettepaneku seletuskirjas toodud motiividega.

546.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

ÄRIMAKSU KOHTA KÄIVATE SEADUSTE MUUTMISE SEADUS.

I.

Otsemaksude seaduse (VSK V köide 1914. a. väljaanne) § 569 kustutatakse, — otsemaksude seaduse § 542 (RT 44 — 1928) ja 25. mai 1928. a. seaduse (RT 44 — 1928) teise osa V jagu § 16 esimene ja teine lõige muudetakse järgmiselt:

1) § 542: „Kaubandus- ja tööstusettevõtete maksustamiseks keskmise kasu alusel

jaotavad ärimaksu komisjonid nende piirkondades asuvad ettevõtted liikidesse ja gruppidesse, määrates iga grupi jaoks keskmise kasuprotsendi ja esitavad need liigitusekavad maksudevalitsuse direktorile.

Liigitusekavade läbivaatamiseks ja ettevõtete üldiseks grupeerimiseks, samuti iga grupi jaoks keskmise kasuprotsendi määramiseks maksudevalitsuse direktor kutsub nõupidamisest osa võtma Kaubandus-Tööstuskoja esindaja ja tarbekorral asjatundjaid.

Maksudevalitsuse direktori poolt määratud keskmised kasuprotsendid kinnitab Majanduseminister kaheks maksuaastaks. — Liigitusetabelid ühes kasuprotsentide normidega arvaldatakse Riigi Teatajas.“

2) 25. mai 1928. a. seaduse teise osa V jagu § 16: „Välismaalased kui ka alaliselt välismaal asuvad Eesti kodanikud, kes ajutiselt tulevad Eestisse ärilisel otstarbel, et siin kas omal või teiste arvel tegutseda kaupade pakkumise või tellimiste vastuvõtmise alal, koguda kuulutusi väljamaa lehtedele või toimetada kaupade või tooresainete sisseostu oma või oma peremehe kaupluse või tööstuse tarvis vastava legitimeerimiskaardi ettenäitamisel, on kohustatud, kuigi nad omale ei võta kontori- ega äri- ruume, maksuma ärimaksu 50 krooni suuruses iga Eestis viibitud kuu või selle osa eest. Esimese kuu eest õiendatakse maks ülnimetatud isikute poolt nende saabumisel Eestisse politseile passide kontrollimisel piiril või tolliametnikkudele reisija kraami järelevaatamisel või kauba tollimisel, mil puhul nimetatud ametnikkudel õigus on maksu nõudmisega esineda. Järgnevate kuude eest õiendatakse maks kuu alguseks Eesti Panga osakonnas, politseiasutistes või maksuinspektorite juures.

Ülnimetatud korras maksu tasumata jätnud isikute kohta antakse teated tolli- ja politseiametnikkude poolt vastavale maksuinspektorile, kui aga välismaalase sõidusiht teadmata, siis Tallinna ja Tartu maksuinspektoritele, maksu vastuvaidlemata korras sissenõudmise korraldamiseks. Maksukviitungid kinnitatakse maksniku passi külge, mis maksnik kohustatud on nõudmise korral maksuvalve ametnikkudele ja politseile ette näitama.“

§ 16 kolmas ja neljas lõige jäävad muutmata.

II.

Käesolev seadus hakkab maksuma 1932. a. maksuaastast arvates.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon otsustas kustutada valitsuse ettepaneku p. p. 1 ja 2 silmas pidades, et nendes puudutatud küsimuste kaalumiseks praegu Riigikogu laiali-

mineku eel aeg kohane pole; pealegi näis komisjonile § 526-s ettenähtud kord liig ühekülgne olevat. Muus osas ühines komisjon valitsuse ettepanekuga ja motiividega ning esitab seaduse Riigikogule vastuvõtmiseks.
